

הפרקליטות הצבאית - משימות, מבנה וארגון

1. חזון וייעוד

א. חזון הפרקליטות:

הפרקליטות הצבאית תפעל לעשיית צדק והטמעת שלטון החוק בצבא, בשותפות עם המפקדים, תוך הקפדה על עצמאות שיקול הדעת המקצועי, ותוביל את צה"ל להצלחה מלאה בחזית המשפטית, בנחישות ומתוך חתירה למצוינות.

ב. ייעוד הפרקליטות:

ייעודה של הפרקליטות הצבאית הוא לסייע לצה"ל במילוי משימותיו כדין, ולהנחיל בו את עיקרון שלטון החוק וערכי משפט וצדק, באמצעות:

- (1) אכיפת הדין;
- (2) מתן הגנה משפטית לחיילים;
- (3) ייעוץ לגופי הצבא וייצוגם בענייני חוק ומשפט;
- (4) פיקוח על הדין המשמעתי;
- (5) פיתוח של דיני הצבא, לימודם והטמעתם בקרב חיילי צה"ל ומפקדיו.

2. מבנה וארגון

א. מפקדת הפרקליט הצבאי הראשי

במטה הפרקליט הצבאי הראשי משמשים בעלי תפקידים אלה:¹

(1) **הפרקליט הצבאי הראשי** - משמש כיועצם של הרמטכ"ל ושל רשויות הצבא האחרות בכל ענייני חוק ומשפט. הפצ"ר מתמנה ישירות על-ידי שר הביטחון ובהמלצת הרמטכ"ל, לפי סעיף 177(א) לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו - 1955 (להלן: "חש"ץ"). הפצ"ר נמנה עם המטה המקצועי במטכ"ל, אך אינו כפוף מקצועית לרמטכ"ל. קביעות הפצ"ר בנושאים הנמצאים בתחום סמכותו מחייבות את כל רשויות הצבא. הפצ"ר מפקח ומנחה מקצועית את מערך המשפטנים בצה"ל, למעט בתי הדין ובתי המשפט הצבאיים והסנגוריה הצבאית.

(2) **סגן הפרקליט הצבאי הראשי** - משמש כראש מטה הפצ"ר ומ"מ הפצ"ר בהעדרו. הוא מתאם ומכוון את עבודת מפקדת הפרקליט הצבאי הראשי, מרכז עבודת מטה בנושאים שונים ומנהל את ענייני הארגון, התקציבים וכוח האדם ביחידה. סגן הפצ"ר מוציא לפועל סמכויות שהוקנו לו בחוק ובפקודות הצבא, וכן סמכויות הנתונות לפצ"ר והואצלו לו בהתאם לסעיף 178א לחש"ץ, ובכלל זה: הסמכות להורות על ביטול כתב אישום לפי סעיף 308(א) לחש"ץ; הסמכות לבטל או להמיר פסק משמעותי לפי סעיף 168 לחש"ץ; הסמכות לאשר העלאה בדרגה למי שמתנהלת בעניינו חקירת מצ"ח לפי הפ"ע 3.0241; הסמכות להמליץ לנשיא המדינה על מתן חנינה למי שהורשע בבית דין צבאי, לפי פ"מ 33.0314; והסמכות להורות על הבאת משרת קבע בפני הוועדה המייעצת להתרת התחייבות, בגין חריגה מאמות המידה הנדרשות ממשרת קבע בדרגתו ובמעמדו, לפי הפ"ע 3.0501.

(3) **התובע הצבאי הראשי** - ממונה על התביעה בבתי הדין הצבאיים הפועלים לפי החש"ץ ועל התביעה הצבאית באיו"ש. התצ"ר הוא הגורם המוסמך להחליט על הגשת ערעור על פסק דין של בית דין צבאי בערכאה ראשונה, לבית הדין הצבאי לערעורים וכן הוא מוסמך להגיש בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון וכן

¹ פירוט בעלי התפקידים בדו"ח מנוסח בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד. את התפקידים ממלאים גברים ונשים כאחד.

מסייע הוא לפרקליטות המדינה בטיפול בעתירות לבג"ץ בנושאים הקשורים בעבודת התביעה הצבאית. התצ"ר עוסק גם בבחינה ובאישור, של חוות דעת הפרקליטים לתיקי חקירה ובדיקה, העוסקים בקצינים בדרגת סא"ל ומעלה ובתיקי מוות שאינם בפעילות מבצעית של חיילי צה"ל. כמו כן, התצ"ר מנחה באורח שוטף את מצ"ח, את היחידה לחקירות פנים של המשטרה הצבאית וכן מייעץ לכלל גורמי הצבא ולגורמים אזרחיים בנושאי התביעה הצבאית.

(4) **הסנגור הצבאי הראשי - הסצ"ר** ממונה על מתן שירותי ייעוץ וייצוג משפטי לנאשמים בפני בתי הדין הצבאיים הפועלים על-פי החש"ץ וכן לחשודים בביצוע עבירות. הסצ"ר כפוף לפצ"ר כפופות פיקודית, אך לא מקצועית. במילוי תפקידו, הסנגור הצבאי אינו כפוף לכל מרות צבאית, ולנגד עיניו עומדת טובת הנאשם בלבד.

(5) **רמ"ח הדין הבין-לאומי - רמ"ח דב"א** אחראי על ייעוץ משפטי שוטף לגורמי הצבא, בנושאים הקשורים למשפט הבין-לאומי, כולל נושאים הנוגעים לדיני הלחימה ולאמנות והסכמים עם מדינות שונות. מחלקת הדין-הבין-לאומי מרכזת את הטיפול בעתירות ובתביעות המוגשות לבתי המשפט בתחומי המשפט הבין-לאומי הנוגעים לצה"ל, ומסייעת לגופים ממלכתיים וציבוריים אחרים, בתחום הדין הבין-לאומי.

(6) **היועץ המשפטי לאזור יהודה והשומרון (יועמ"ש איו"ש)** - הינו יועצו המשפטי של מפקד פיקוד המרכז ושל הגורמים הפועלים מטעמו באזור יהודה והשומרון. תפקידו לספק ייעוץ משפטי לכלל הגורמים הפועלים באיו"ש (פיקוד המרכז, האוגדות והחטיבות המרחביות, המנהל האזרחי והמת"קים, ובתחומים מסוימים - מחוז ש"י של משטרת ישראל והשב"כ) בהפעלת סמכויותיהם על פי דיני האזור או בנושאים הקשורים באזור. יחידת יועמ"ש איו"ש עוסקת במתן ייעוץ משפטי בתחום המשפט הבין-לאומי, הדין המקומי ותחיקת הביטחון. בלשכת יועמ"ש איו"ש פועלים חמישה מדורים: מדור בטחון ופלילי, מדור פנים, מדור מקרקעין, מדור אזרחי וכלכלי ומדור מרשם אוכלוסין.

(7) **רמ"ח ייעוץ וחקיקה - עומד בראש מחלקה** האחראית לייעוץ משפטי לגורמי הצבא השונים בתחומי המשפט השונים, למעט הייעוץ הניתן ע"י מחלקת הדין הבינלאומי ויועמ"ש איו"ש. הייעוץ המשפט הניתן כולל אף ייצוג בפני גורמים משפטיים וטיפול בהליכים משפטיים המתנהלים בערכאות שונות. בנוסף, אחראית המחלקה לליווי הליכי החקיקה בכנסת, ובכלל זה

יזום הצעות חוק או התייחסות להצעות חוק פרטיות וממשלתיות, וכן ייצוג הצבא בועדות שרים ובדיוני הכנסת. כמו כן, אחראית המחלקה לליווי משפטי של הליכי הוצאת פקודות הצבא.

(8) **מפקד ביה"ס למשפט צבאי -** אמון ואחראי על הנחלה והטמעה של עקרונות המשפט וערכיו של שלטון החוק בקרב חיילי צה"ל ומפקדיו, ועל הכשרתם המקצועית של משפטי הפרקליטות הצבאית. לצורך כך, מקיים ביה"ס למשפט קורסים, הכשרות, הסמכות, הדרכות, העשרות, השתלמויות וימי עיון. קורס הדגל המתקיים בביה"ס אחת לשנה הינו קורס ההשלמה החיילית של קציני הפרקליטות הצבאית. להגשמת ייעודיו אלו, מוטלת על מפקד ביה"ס האחראיות לפתח, לקיים ולקדם תורת הדרכה, מערך הדרכה, מחקר משפטי יישומי ופרסומים משפטיים בתחומים הנ"ל, כגון; מידעונים ופלקטונים המופצים ליחידות צה"ל בתחומים משפטיים שונים, כמו: הדין המשמעתי, אחריות מפקדים והטרדה מינית. עוד אחראי מפקד ביה"ס על הפיקוח על תקינות הליכי הדין המשמעתי בצה"ל וטיפול בחנינות ובקשות הקלה בעונש, המוגשות ע"י מי שנשפטו בבית הדין הצבאיים או בבית המשפט הצבאי. כן אמון הוא על הסעד המשפטי בחרום.

(9) **ראש ענף ארגון וכוח אדם -** אחראי לנושאי המנהלה וכוח האדם של הפרקליטות הצבאית.

(10) **ראש תחום מחשוב -** אחראי לנושא מערכות מידע, התקשוב והפרסומים בפרקליטות הצבאית.

(11) **ראש תחום ביקורת -** משמש כמבקר הפנים של הפרקליטות הצבאית. ייעודו של תחום הביקורת הוא עריכת ביקורת בונה לשיפור וייעול תהליכי העבודה בפרקליטות הצבאית. כמו כן, תחום הביקורת אחראי על בחינת עמידתם של גופי הפרקליטות ביעדיהם.

ב. התביעה הצבאית

(1) **חוליות פיקודיות/זרועיות -** במסגרת השינוי הארגוני בפרקליטות הצבאית הופרדו תחומי התביעה והייעוץ המשפטי ופורקו פרקליטות מטכ"ל, פרקליטות חיל ים ועורף ופרקליטות חיל האוויר.

כיום, ישנן ארבע חוליות פיקודיות-מרחביות; איו"ש, צפון וח"י, דרום ומז"י ומרכז וח"א (המטפלת גם במחוזות שיפוט מטכ"ל ועורף).

- (2) **פרקליטות לתפקידים מיוחדים** - בראש הפרקליטות הפרקליט לתפקידים מיוחדים, המשמש גם כסגן התצ"ר. בחוליה שלושה ראשי תחומים: ראש תחום מודיעין וסמים; ראש תחום ליטיגציה ומעצרים; וראש תחום תורה, חקיקה וערעורים.
- (3) **פרקליטות לעניינים מבצעיים** - בראש הפרקליטות הפרקליט לעניינים מבצעיים. החוליה עוסקת בבחינת תחקירים מבצעיים של אירועים בהם נהרגו חיילי צה"ל (כולל תאונות אימונים); בחינת דיווחים חריגים ותלונות כנגד חיילי צה"ל; וכללי הפתיחה באש.
- (4) **פרקליטות איו"ש** – בראש הפרקליטות עומד פרקליט איו"ש. תפקיד פרקליטות זו לנהל את התביעה בבתי המשפט הצבאיים שכווננו לפי הצו בדבר הוראות בטחון, תש"ל-1970, ובכלל זה לפקד על התובעים הצבאיים, להנחותם מקצועית, ולהדריך ולהנחות את הגופים החוקרים תוך פיקוח על פעילותם.
- (5) **פרקליטות נפקדים ועריקים** - פרקליטות זו, אשר בראשה עומד פרקליט צבאי, מרכזת את הטיפול באוכלוסיית הנפקדים והעריקים של צה"ל, כמו גם באוכלוסיית משתמטי הגיוס.
- (6) **תחום תעבורה** - פרקליטות זו, אשר בראשה עומד ראש תחום תעבורה, מרכזת את הטיפול בעבירות התעבורה המבוצעות על ידי חיילי צה"ל בסדר ובמילואים, אזרחים עובדי צה"ל ואוכלוסיות שירות אחרות.

ג. הסנגוריה

- **הסנגוריה המחוזית** - מספקת שירותי סנגוריה לחיילי הפיקודים ו/או הזרועות שבסמכות פרקליטות ח"א, פיקוד העורף, פיקוד מרכז ואגפי המטכ"ל.
- **סנגוריה צפון וחיל ים** - מספקת שירותי סנגוריה לחיילי פצ"ן ולחיילי חיל הים.
- **סנגוריה מז"י/פד"ם** - מספקת שירותי סנגוריה לחיילים המשתייכים לסמכויות אלה.

3. כוח אדם

א. מצבת כוח אדם במפצ"ר

ביום 11 דצמבר 2007 התחלקה מצבת כוח האדם בפרקליטות הצבאית כדלהלן:

(1) קצינים משפטנים -

- א) בשירות קבע-24%
- ב) בשירות חובה- 13%
- ג) בשירות מילואים- 64%

(2) חוגרים (לא משפטנים) -

- א) בשירות חובה- 55%
- ב) בשירות קבע- 1%
- ג) בשירות מילואים- 44%

(3) סה"כ כ"א סדיר - 39%

סה"כ כ"א מילואים - 61%

ב. סגל מילואים במפצ"ר

סגל המילואים תורם ונוטל חלק במילוי משימות היחידה, הן ברגיעה והן בשעת חירום, כדלקמן:

(1) ברגיעה -

א) מסייע לחוליות הפרקליטות, בתפקידי תביעה וסנגוריה.

ב) מסייע ליחידות המשפטיות באיו"ש ובאזח"ע.

ג) מסייע לענפי הפרקליטות הייעודיים - התביעה הצבאית הראשית, הסנגוריה הצבאית הראשית, מחלקת הדין הבין-לאומי, מחלקת הייעוץ והחקיקה וענף תורה ופיקוח משפטי.

(2) בחירות -

א) מסייע במחלקות המשפטיות לממשלים הצבאיים בכל הגזרות.

ב) מייעץ לפיקודים המרחביים, לזרועות ולאוגדות- יעוץ אופרטיבי.

ג) במסגרת ביה"ס למשפט צבאי הוקמה יחידת מילואים, המספקת סעד משפטי בחירות וכפופה למפקד ביה"ס.

ג. סגל הפיקוד הבכיר של הפרקליטות הצבאית בשנת 2007 :

מפקדת הפרקליט הצבאי הראשי:

הפרקליט הצבאי הראשי (פצ"ר) – תא"ל אביחי מנדלבליט
סגן הפרקליט הצבאי הראשי - אל"ם דני עפרוני
התובע הצבאי הראשי (תצ"ר) - אל"ם לירון ליבמן
הסגור הצבאי הראשי (סצ"ר) - אל"ם אודי בן-אליעזר
רמ"ח דבל"א - אל"ם פנינה שרביט-ברוך
יועמ"ש איו"ש – אל"מ שרון אפק
רמ"ח יעח"ק – סא"ל משה ינון
מפקד ביה"ס למשפט צבאי - סא"ל ענבר קידר – ברוך
רע"ן ארגון וכ"א - סא"ל ליאורה ברזני
רת"ח מחשוב ומידע משפטי – רס"ן מאיר קויטל
רת"ח ביקורת – רס"ן סיגל לוי

חוליות הפרקליטות הצבאית:

פרקליטה צבאית צפון וח"י - סא"ל שרון שפרינגר-נקר
פרקליט צבאי מרכז וח"א - סא"ל אלי בר-און
פרקליטה צבאית דרום/מז"י - סא"ל שרון זגגי-פנחס
פרקליטה לעניינים מיוחדים – סא"ל ז'נה מודזגרישווילי
פרקליטה צבאית מבצעיים - סא"ל סיגל משעל-שחורי
פרקליט צבאי נפקדים ועריקים - סא"ל מוריס הירש
פרקליט איו"ש – סא"ל ארז חסון
רת"ח תחבורה – רס"ן ראיד שנאן

מינויים וקידומים בדרגות במהלך 2007:

1. אל"מ שרון אפק – מונה לתפקיד יועמ"ש איו"ש וקודם לדרגת אל"ם.
2. אל"ם אודי בן אליעזר - מונה לתפקיד סגור צבאי ראשי וקודם לדרגת אל"ם.
3. סא"ל מוריס הירש - מונה לתפקיד פרקליט עריקים וקודם לדרגת סא"ל.
4. סא"ל רוברט נויפלד - מונה לתפקיד יועמ"ש ח"א וקודם לדרגת סא"ל.
5. סא"ל ענבר קידר-ברוך - מונתה לתפקיד מפקדת ביה"ס הצבאי למשפט.
6. סא"ל דיויד בנימין - מונה לתפקיד רע"ן אסטרטגי ובינלאומי.
7. סא"ל משה ינון - מונה לתפקיד עוזרת הפצ"ר לייעוץ וחקיקה.
8. סא"ל יפעת תומר - מונתה לתפקיד רע"ן חקיקה ופקודות ביעח"ק.
9. סא"ל ארז חסון - מונה לתפקיד פרקליט איו"ש.
10. סא"ל שרון זגגי-פנחס - מונתה לתפקיד פרקליטה צבאית דרום/מז"י.
11. סא"ל סיגל משעל-שחורי - מונתה לתפקיד פרקליטה לעניינים מבצעיים.
12. סא"ל ז'נה מודזגרישווילי - מונתה לתפקיד סגנית התצ"ר ופרקליטה לעניינים מיוחדים.
13. סא"ל אלי בר-און - מונה לתפקיד פרקליט צבאי מרכז וח"א.
14. סא"ל ליאורה ברזני - מונתה לתפקיד רע"ן אוכ"א.

ראו נספח א' להלן, המציג את מבנה הפרקליטות הצבאית.

תהליך התכנון האסטרטגי בפרקליטות הצבאית

1. כללי

בסוף שנת 2004 ניגשה הפרקליטות הצבאית לתהליך בחינה אסטרטגי, תהליך ארגוני מהמשמעותיים שהיו בפרקליטות למן הקמתה, בו הוחלט להתמקד בשני נושאים מרכזיים – בחינת המבנה הארגוני ועיסוקי הליבה, וניהול ההון האנושי בפרקליטות. בסוף שנת 2006 הוצגו תוצרי התהליך האסטרטגי לפורום הבכיר בצה"ל ובאוקטובר 07' נתן הרמטכ"ל את אישורו ליישום ההחלטות שנתקבלו במסגרת התהליך. יודגש כי התהליך התאפיין בשקיפות ושיתוף דרגים שונים בפרקליטות.

2. רציונאל התהליך

חיזוק היחידה ויכולתה לספק לצה"ל שירות משפטי איכותי תוך בניית מבנה ארגוני מיטבי, ובמקביל שיפור תהליכי פיתוח כ"א בפרקליטות הן בהיבט המקצועי והן בהיבט האישי.

3. תהליך העבודה

תהליך העבודה כולו נוהל בשני צירים –

א. **בחינת מבנה ארגוני ועיסוקי ליבה** - צוות עבודה אשר כלל קצינים בדרג הסא"ל בהובלת הפצ"ר וסגנו, וצוות היגוי שכלל את דרג האל"מים בפרקליטות. מיקוד התהליך היה בחינת עיסוקי הליבה בכל אחת מתתי היחידות של הפרקליטות, אל מול קריטריונים שהוגדרו ע"י צוות העבודה עצמו, שלאורם נבחנו כלל העיסוקים. במסגרת הטמעת ההחלטות, עסקו תתי הגופים השונים גם בחלוקת סמכויות ביניהם.

ב. **בחינת מסלולי קריירה** - בתחום זה פעל צוות עבודה נוסף, בדרג הסא"ל, ובהובלת יועצים ארגוניים חיצוניים. הצוות בחן את המצב הקיים והגדיר מספר מסלולי קריירה אפשריים תוך הגדרת תנאי סף למעבר בין תפקידים. יש לציין כי הושם דגש על עיקרון הוורסטיליות שמשמעותו מעבריות בין תחומים מקצועיים כתנאי לקידום בפרקליטות.

4. השינוי בפועל והחלטות מרכזיות

הטמעת השינוי הארגוני בפרקליטות הצבאית התאפיינה ביישום הדרגתי, מחושב ומושכל בשילוב גורמים רבים. ההטמעה מבוצעת תוך בחינת השלכותיה בזמן אמת הן כלפי פנים והן כלפי חוץ. לכל אורך הדרך נבחנו צורכי הפרקליטות הצבאית מחד וצורכי הפרט מאידך, וזאת תוך ייעול ממשקי העבודה בין גורמי הפרקליטות לבין גורמים חיצוניים, בהתבסס על עקרון מנחה לפיו לכל סוגיה תוגדר כתובת אחת ברורה מבין תתי-גופי הפרקליטות אשר תיתן לה מענה.

להלן עיקרי השינוי -

א. הפרדת תחום הייעוץ מתחום התביעה

(1) ארגון התביעה -

- א) הוקם גוף תביעה אחוד שבראשו התצ"ר. במסגרת המבנה החדש לתצ"ר שני כובעים – האחד פיקודי והשני מקצועי שכן הוא מהווה המנחה המקצועי של הפרקליטים וגם מפקדם.
- ב) גוף התביעה שהוקם, אינו נותן ייעוץ ישירות ליחידות, אלא מתמקד באכיפת הדין בלבד.
- ג) הוקמו חוליות מקצועיות במטרה לייעל את תהליכי העבודה ולהבטיח התמקצעות בנושאים מסוימים: פרקליטות לתפקידים מיוחדים, פרקליטות לעניינים מבצעיים, פרקליטות עריקים ותחום תעבורה.
- ד) אוחדו חוליות קטנות עם חוליות גדולות, ליצירת ארבע פרקליטיות פיקודיות וזרועיות: איו"ש, מרכז-ח"א-עורף ואגפי המטכ"ל, צפון וחה"י, דרום ומז"י.

(2) ארגון תחום הייעוץ -

- א) הוגדר אופן העבודה של גופי הייעוץ למול הפיקודים השונים והוצבו יועצים משפטיים לכל פיקוד וזרוע.
- ב) במסגרת עמ"ט הוגדרה חלוקת הסמכויות בין הפרקליטים הפליליים לבין היועצים משפטיים ונקבע, כי ככלל הקשר בין הפרקליטות הצבאית לבין המפקד בשטח ייעשה

באמצעות הגורם הייעוצי. חלוקת הסמכויות ותחומי האחריות נועדו לשמר עקביות ואחידות הן בקבלת ההחלטות והן בייצוג כלפי גופים חיצוניים.

ב. פירוק מדור פיקוח בקרה ודיווח בענף פיקוח משפטי (פקמ"ש)

והקמת שני גופים חדשים

(1) הקמת תחום ביקורת -

גוף ייעודי שתפקידו להתמקד בשיפור וייעול תהליכי עבודה מקצועיים. תהליך הביקורת נועד, בין היתר, ליצור תמונה ברורה, כוללת ומעמיקה של פעילות תת-גופי הפרקליטות וליתן כלי אובייקטיבי בידיהם לבחינה עצמית, ובתוך כך להתיעלות ולמיצוי כוח האדם העומד לרשותם. במסגרת תפקידו, יבחן תחום הביקורת את העמידה של גופי הפרקליטות הן ביעדים של מפצ"ר והן ביעדים אחרים שהציבו אלה לעצמם. תחום ביקורת אף אמון על בדיקת נקודות תורפה בעבודתם של גופי מפצ"ר בינם לבין גופי הצבא השונים וגורמים שאינם צבאיים לשם שיפור ממשקי העבודה הקיימים.

(2) הקמת מדור אינטרנט, פניות ומידע (אפ"ס) -

גוף האמון על ההסברה המשפטית של הפרקליטות הצבאית. מדור אפ"ס מרכז את תוצרי עבודתם של תתי-הגופים בפרקליטות במגמה להפיצם לגורמים המעוניינים, בכלל זה מתן תגובה וייזום פרסום של סוגיות משפטיות בטיפול הפרקליטות, בין היתר באתר האינטרנט של הפרקליטות הצבאית (אשר יושק במהלך שנת 2008 בגרסא עברית מעודכנת ובגרסא לועזית). בנוסף, מרכז מדור אפ"ס את הטיפול בפניות המגוונות המופנות לתת-גופי הפרקליטות, בהיבט הטכני, המהותי ובבחינת שימור הידע הנצבר בתחום זה.

ג. חלוקת סמכויות בין יועמ"ש איו"ש לדבל"א -

לאור הקבלה אפשרית בתחומי האחריות והעיסוקים של יועמ"ש איו"ש ושל דבל"א הוגדרו במסגרת התהליך הארגוני ממשקי העבודה וחלוקת הסמכויות ביניהם. נקבעה חלוקה נושאת מפורטת, כאשר הקו המנחה היה בחינת היתרונות היחסיים של כל אחד משני הגופים לעסוק בתחומים מסוימים. יצוין, כי ריבוי הנושאים בעלי ממשקים משותפים והעובדה שדבל"א מאופיינת בהיותה "גוף מטה" ויועמ"ש איו"ש מאופיין בהיותו "גוף שטח"

מובילים למצב הרצוי שבמסגרתו שני הגופים מקיימים ביניהם שיתוף פעולה ועדכון הדדי שוטף.

ד. חיזוק מעמדו של ביה"ס למשפט -

העברת נושאים לאחריות ביה"ס והידוק הקשר בין ביה"ס לבין גופי המטה השונים. ביה"ס למשפט מונה לרכז את תחום הדין המשמעותי (דמ"ש) ותחום החנינות, שניהם תחומים המאופיינים בטיפול בפניות פרטניות של אלפי חיילים ומפקדים מדי שנה.

ה. מימוש מסלולי שירות וניהולם -

תהליך השינוי הארגוני אומנם בא לידי ביטוי בראש ובראשונה בשינוי טכני-ארגוני. אולם, מדובר גם בשינוי מהותי המשליך על אופי השירות בפרקליטות הצבאית בראייה ארוכת טווח. במסגרת תהליך השינוי גובשו וחודדו הדרישות מקציני הפרקליטות בתחום המקצועי כאשר בבסיס ההחלטות מצוי עקרון הורסטיליות המפורט לעיל. בין השאר גובש מנגנון מובנה ושיטתי לניהול השיבוצים והקידומים בפרקליטות, בהתאם לגאנט האיו"ש המטכ"לי.

5. צעדים להמשך

א. בניית חזון ויעדים לתתי הגופים השונים בפרקליטות שהושפעו משמעותית מן השינוי.

ב. למידה והפקת לקחים: במהלך שנת 2008 יושם דגש על למידת התהליך ובחינת האפקטיביות. לשם כך יבוצעו מספר פעילויות, ביניהן העברת סקר פנים וחוף פרקליטותי, קיום ביקורות עיתיות לבדיקת התייעלות ועמידה ביעדים, וקיום אירוע למידה והפקת לקחים.

התביעה הצבאית

1. כללי

ייעודה של התביעה הצבאית הוא לפעול להשלטת שלטון החוק וערכי משפט וצדק באמצעות מיצוי הדין עם עבריינים הנתונים לשיפוט צבאי.

כפועל יוצא מתהליך השינוי הארגוני, במהלך שנת 2007 הושקעו מאמצים רבים בהכנת התביעה לקראת השינוי בכל המישורים: החל משיבוץ מחדש של התובעים וגיבוש החוליות בהתאם למבנה החדש, עבור בהתאמת מערכת המחשוב לשינוי וכלה בהיבטים לוגיסטיים.

כיום, לאחר הפרדת נושאי הייעוץ המשפטי מנושאי המשפט הפלילי ופירוקן של פרקליטות מטכ"ל, פרקליטות חיל ים ועורף ופרקליטות חיל האוויר, **המבנה הפנימי** של התביעה הצבאית מורכב משמונה חוליות: ארבע חוליות פיקודיות-מרחביות וארבע נושאות. הפיקודיות-מרחביות הן איו"ש (שהוכפפה גם היא לתצ"ר במסגרת השינוי הארגוני), צפון וח"י, דרום ומז"י ומרכז וח"א (המטפלת גם במחוזות שיפוט מטכ"ל ועורף) והנושאות הן פרקליטות לתפקידים מיוחדים, פרקליטות לעניינים מבצעיים, פרקליטות עריקים ותחום תעבורה.

חוליות התביעה הצבאית אמונות, כאמור, על אכיפת הדין בצה"ל ובאיו"ש, על ידי הגשת כתבי אישום וניהול משפטים כנגד נאשמים בביצוע עבירות; ליווי משפטי של חקירות; בחינת חומר החקירה ומתן הוראה על נקיטת הליכים משמעתיים או אחרים במסגרת חוות דעת הפרקליטים.

השנה הושקה **תוכנית חניכה סדורה לתביעה**, אשר מטרתה קליטה מקצועית ואפקטיבית לתובעים חדשים. במסגרת התוכנית, מוצמד לכל תובע מתחיל חונך, המסייע לחניך בהתפתחותו האישית והמקצועית. במקביל לחניכה האישית, משולב התובע הצעיר בהכשרות והשתלמויות, חלקן ייעודיות לתביעה הצבאית, המתקיימות בבית הספר למשפט בהן מוקנה לתובע ידע ומיומנויות נוספים. שני ערוצים אלו (חניכה והכשרות) יוצרים יחדיו, תהליך למידה כולל, אשר בסופו של יום, יסייע לתובע ולתביעה בכללה, להגיע לבשלות מקצועית ומקסום הישגים.

2. חוליות התביעה הפיקודיות

חוליות התביעה הפיקודיות מטפלות במגוון רחב של עבירות.

כאמור, הן מטפלות בתיקי חקירות מוות (משב"ם) של חיילים. במהלך שנת 2007 טופלו בפרקליטות הצבאית 40 תיקי משב"ם. כחלק מהשינוי הארגוני, יטופלו תאונות הדרכים הקטלניות ע"י תחום תעבורה ותאונות האימונים והתאונות שאירעו במהלך פעילות מבצעית ע"י החוליה לעניינים מבצעיים. יתר חקירות מקרי המוות יוותרו בתחום טיפולן של החוליות הפיקודיות.

במהלך שני"ע 2007 ליוו פרקליטות פיקוד צפון והתצ"ר את הטיפול בתחקירי מלחמת לבנון השנייה והעברת סיכום התחקירים למשפחות השכולות. התחקירים הרגישים יותר (כגון תאונות מבצעיות, חשש לירי כוחותינו על כוחותינו) בעניינם של 46 חללים אף הועברו לעיון הפרקליטות והערותיה.

תחום חשוב ורגיש אחר המטופל בחוליות הפיקודיות עניינו עבירות מין והטרדה מינית. מספר רב של תיקים מסוג זה התנהל בפרקליטות מטכ"ל ובפרקליטות דרום ומז"י.

החוליות הפיקודיות מטפלות גם בעבירות הרכוש למיניהן ובראש ובראשונה בעבירות של הוצאת נשק וסחר באמל"ח. שנת 2007 התאפיינה בריבוי של תיקים מורכבים וחמורים מסוג זה, בלט במיוחד מספרם בפרקליטות צפון. בצד עבירות אלה, בלטו מספר פרשות מרמה ועבירות כלכליות מתוחכמות.

מלחמה נמשכת ובלתי מתפשרת של הפרקליטות הצבאית, המוטלת על כתפיהן של החוליות הפיקודיות, היא המלחמה בנגע הסמים: בעבירות של שימוש והחזקה לצריכה עצמית ובעבירות של סחר בסמים מסוכנים. בנושא זה, הייתה יציבות במספר התיקים שטופלו ביחס לשנה שעברה.

החוליות הפיקודיות מטפלות גם בתיקי אלימות, שימוש בלתי חוקי בנשק (הן משחקים בנשק והן איום בנשק והפעלתו כשלא כדין), גניבה מחייל, פגיעה בפרטיות ומגוון רב נוסף של התנהגויות פליליות.

בחלק מהתיקים נתבקשו תובעי החוליות להתמודד עם סוגיות משפטיות עקרוניות כגון: היקף זכותו של חשוד לשמור על זכות השתיקה במהלך חקירתו; סוגיות הקשורות לחיסיון תחקיר צבאי; סמכות בית הדין לשנות אישום מכוח "הגנה מן הצדק"; ועוד.

3. הפרקליטות לתפקידים מיוחדים

במסגרת השינוי הארגוני הוקמה חוליה נושאית חדשה, הפרקליטות לתפקידים מיוחדים. הפרקליט העומד בראש החוליה משמש גם כסגנו של התצ"ר; בחוליה **שלושה ראשי תחומים**, המהווים "מוקדי ידע" בנושאים המרוכזים על ידם והחוצים את תחומי העיסוק של החוליות כולן (**ראש תחום מודיעין וסמים**; **ראש תחום ליטיגציה ומעצרים**; **וראש תחום תורה, חקיקה וערעורים**).

חוליה זו מסייעת לתצ"ר בגיבוש המענה לבקשות לרשות ערעור בפני בית המשפט העליון וכן בטיפול בעתירות לבג"ץ בנושאים הקשורים בעבודת התביעה הצבאית בקו הירוק.

הפרקליטות לתפקידים מיוחדים אמונה גם על הגשת **ערעורים לבית הדין הצבאי לערעורים**, ערעורים המוגשים מכוח הוראת התצ"ר, ועל ייצוג התביעה במסגרת הערעור. בשנת 2007 הגישה התביעה הצבאית 65 ערעורים, והופיעה ב- 68 ערעורי סנגוריה (לא כולל ערעורי תעבורה ועררי מעצר). כך הוגשו השנה (על ידי התביעה והסנגוריה) 106 ערעורים על גזר הדין; 4 ערעורים על הכרעת הדין; ו- 4 ערעורים הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין.

כמו כן, מרכזת הפרקליטות לתפקידים מיוחדים את הגשת כתבי האישום וניהול התיקים בבית הדין הצבאי המיוחד (בו נשפטים קצינים בדרגת סא"ל ומעלה).

בנוסף, מרכזת הפרקליטות לתפקידים מיוחדים את הטיפול בהוצאת **תעודות חיסיון**.

בין תפקידיה של הפרקליטות לתפקידים מיוחדים גם להעביר **המלצות ביחס לבקשות לביטול כתבי אישום** שהוגשו וכן ביחס לבקשות להעברת הלכים מבתי הדין הצבאיים לערכאה האזרחית.

במהלך שנת העבודה טיפלה התביעה הצבאית **בתלונות נגד שוטרים צבאיים**. תלונות אלה מגיעות לעיתים ישירות מהנאשמים עצמם או קרובי משפחתם, באמצעות באי כוחם, או דרך קבילה לנציב קבילות חיילים. החומר הראשוני עובר בחינה ובמקרים המתאימים מתקבלת החלטת התצ"ר בדבר פתיחה בחקירה של היחידה לחקירות פנים במשטרה הצבאית (יחק"פ). במסגרת השינוי הארגוני, ירוכז נושא זה בפרקליטות לתפקידים מיוחדים.

קציני החוליה מציגים את עמדת הפצ"ר, במקרים המתאימים, בפני **הוועדה לעיון בעונש**, הדנה בעניינם של אסירים שנדונו ע"י בי"ד צבאי לתקופת מאסר העולה על שנה אחת. בשנת העבודה 2007 נערכו 48 דיונים בוועדות, בעניינם של אסירים. השנה ניכרה עלייה מספרית במספר ההופעות בפני הוועדה לעיון בעונש לעומת שנת 2006, ולצידה גם התדיינות משפטית מורכבת יותר מאשר בעבר. כך, נערכו גם השנה דיונים בעניין מסוכנותם של עברייני מין, בעקבות חוות דעת פסיכיאטריות להערכת מסוכנות, אשר גם הן נערכו השנה לראשונה במסגרת הוועדות, לאור התיקון בחש"פ (סעיף 511(ג)), המחייב בחינת מסוכנותו של עבריין מין קודם שיוחלט על המתקת עונשו, וזאת באמצעות קבלת הערכת מסוכנות עדכנית, כאמור בחוק הגנה על הציבור מפני עברייני מין, התשס"ו-2006. גם השנה נערכו דיונים בהם הועלתה הסוגיה של קביעת תנאים לשחרורם של עברייני מין, לאור סעיף 510(ד)(1) לחש"פ והשאלות המשפטיות שהוא מעורר.

התביעה הצבאית עוסקת באופן שוטף במתן חוות דעת **להצעות חקיקה** שונות והתייחסויות ליוזמות תיקון שונות, הנוגעות לתחום הפלילי, זאת, במקביל לטיפול בהצעות אלה בגופי היעוץ הרלוונטיים בתחומי ישראל ובאזור יהודה ושומרון ותוך שימת דגש על ההשכלה של אותן יוזמות על הטיפול המשפטי הפלילי. גם נושא החקיקה ירוכו, בעקבות השינוי הארגוני על ידי הפרקליטות לתפקידים מיוחדים.

השנה אויש תפקיד חדש במסגרת התביעה הצבאית, **צוות מיוחד לטיפול בפרשת תארי הרבנות**, האמון על טיפול ב- **405 תיקי חקירה** של אנשי קבע, המהווים חלק מפרשה רחבת היקף, בה מעורבים גם מאות שוטרים, רבנים ואזרחים. על פי החשד, אנשי הקבע קיבלו תוספות שכר משמעותיות בגין השכלה תורנית גבוהה, על סמך תעודות שלא שיקפו את היקף לימודיהם וטיבם בפועל. הצוות עובד בתיאום עם יתר הגופים המטפלים בפרשה- פרקליטות המדינה, פרקליטות מחוז י-ם, מח"ש, מחלקת המשמעת במשטרה, ומשטרת ישראל (יאח"ה), על מנת להבטיח מדיניות טיפול עקבית, שוויונית ואפקטיבית.

כמו כן, גם השנה, המשיכה **יועמ"ש מצ"ח**, תפקיד אשר אויש אך בשנת 2006, בפעילותה- בסיוע למשטרה הצבאית החוקרת בביצוע משימותיה, בהתאם לעקרון שלטון החוק, על ידי יעוץ משפטי, מתן חוות דעת והנחייה משפטית. סוגיה מרכזית אשר טופלה במהלך שנת 2007 על ידי יועמ"ש מצ"ח עניינה הצעת חוק נתוני התקשורת. במהלך השנה השתתפו יועמ"ש מצ"ח והתצ"ר בדיונים רבים של וועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת, בנושא הצעת חוק נתוני התקשורת, במטרה להכין את הצעת החוק לקראת קריאה שנייה ושלישית, ובאמצעותה להסדיר את נושא קבלת נתוני חיוג ואיכון מחברות הסלולר, לרבות הסדר ההוצאות הכרוכות בכך. כמו כן, דנה הוועדה בהקמת מאגר נתוני בעלות

למשטרת ישראל, ושאלת הקניית הנגישות למאגר לגופי חקירה אחרים, ובהם מצ"ח.

הפרקליטות לתפקידים מיוחדים תרכז גם את התיאום ושיתוף הפעולה הנדרש בין התביעה הצבאית לבין גורמי בטחון ואכיפת חוק אזרחיים-משטרת ישראל, השב"כ, רשות המיסים, המשרד להגנת הסביבה וכיו"ב.

בנוסף, מטפלת החולייה בפניות מטעם משרד הביטחון ומטעם פרקליטות המדינה לקבלת חוות דעת משפטיות באשר לעמדת הפרקליטות הצבאית, הנדרשות לאותם גורמים במסגרת הליכים אזרחיים ופליליים במערכת בתי המשפט האזרחית, המעלים סוגיות בעלות זיקה לתביעה הצבאית או לגורמי החקירה הצבאיים.

הפרקליטות לתפקידים מיוחדים מנהלת אתר ניהול ידע ברשת הצבאית, המכיל תכנים רבים הרלוונטיים לתביעה הצבאית. בין היתר, מעודכנות באופן שוטף, החלטות בסוגיות עקרוניות (בערכאות השיפוט השונות); הנחיות התצ"ר; הודעות הערעור שהוגשו; סטאטוס הטיפול בתיקים; ועוד.

4. פרקליטות לעניינים מבצעיים

בשנת 2007 המשיכה התביעה הצבאית, על חוליותיה השונות, בבחינת תחקירים צבאיים, של אירועים בהם נהרגו חיילי צה"ל ובבדיקת סיכומם לצורך העברתם לעיון משפחות החללים.

כן טופלו דיווחים חריגים ותלונות של תושבים פלסטינים וארגונים שונים לזכויות אדם כנגד חיילי צה"ל, שעניינם התנהגות חיילים, החורגת מנורמות ההתנהגות המקובלות, והנוגעות למותם ופציעתם של פלסטינים, תלונות בדבר אירועי אלימות והתעללות ביזה, עבירות רכוש ועוד. על פי המדיניות שגובשה, בחלק מן המקרים נבחנים תחקירים צבאיים של האירועים וחומר נוסף, על מנת לקבוע אם יש הצדקה לפתוח בחקירת מצ"ח. במקרים אחרים, נפתחת חקירת מצ"ח מיידית.

במסגרת הארגון מחדש של התביעה, ירוכז הטיפול בנושאים אלה, כמו גם בבחינת תיקי החקירה בתאונות אימונים, בפרקליטות לעניינים מבצעיים. למותר לציין, כי טיפול בנושא זה, הינו בעל חשיבות עליונה לשמירת חוסנו הפנימי של צה"ל, דמותו וטוהר נשקו. כמו כן, ישנן השלכות ציבוריות ואסטרטגיות לטיפול התקשורתי הבינלאומי בנושא, הן על תדמיתו של צה"ל והן על תדמיתה של מדינת ישראל בכלל.

כאמור מעלה, גם השנה הייתה התביעה הצבאית היתה שותפה להתאמת כללי הפתיחה באש לצרכים המבצעיים ולדין, בין היתר במרחב הגדר הביטחונית המפרידה בין ישראל לרשות הפלסטינית באזור חבל עזה, בגבול הצפון, בעקבות המלחמה בלבנון, וכן באוויר, בים ובקו התפר. עם היכנס השינוי הארגוני לתוקפו, החל מהשנה הקרובה צפוי תחום הייעוץ לאמ"ץ בנוגע לכללי הפתיחה באש להיות מרוכז בידי המחלקה לדין בין לאומי בפרקליטות הצבאית, כשהתצ"ר והפרקליטות לעניינים מבצעיים ימשיכו ליטול חלק בעבודת המטה הפנימית בעניין זה.

5. פרקליטות נפקדים ועריקים

פרקליטות נפקדים ועריקים אמונה על הטיפול המשפטי בחיילים הנעדרים משירות שלא ברשות ומהווה את מוקד הידע המשפטי בכל הסוגיות הנוגעות לנפקדים ועריקים. מדי יום מטופלים בפרקליטות זו עשרות תיקי עצורים, החשודים בביצוע עבירה של העדר מן השירות שלא ברשות, תוך מתן ייעוץ והכוונה של גורמי משא"ן ומקמצ"ר. הטיפול השוטף בתיקים, לרבות בחינת החומר המשפטי, השלמתו, במידת הצורך, קבלת ההחלטה לגבי ההליך המשפטי המתאים ומימושה, קרי – הבאת העצורים בפני שופט, מתבצע, ככלל, תוך זמן קצר ביותר, בטרם חלוף 48 שעות מעת מעצרו של החייל החשוד.

במהלך שנת 2007 ניתנו 2351 הוראות להגשת כתבי אישום בגין עבירה של העדר מן השירות שלא ברשות, 1890 הוראות העמדה לדין משמעתי, ו-3186 אישורי שיפוט לנפקדים ועריקים בדין משמעתי ביחידות.

בעבר, הטיפול נעשה בשיתוף פעולה עם חוליות התביעה הצבאית האחרות, אליהן הועברו התיקים בהם הורה הפרקליט על הגשת כתבי אישום; כיום, בעקבות השינוי הארגוני, מרוכז כלל הטיפול, לרבות בקשות מעצר, הגשת כתבי האישום וניהול המשפטים עד סיומם, בפרקליטות זו.

בשנת 2007 החלה פעילות אכיפה מוגברת כלפי משתמטים מגיוס, אשר הביאה, באופן טבעי, לגידול במספר התיקים המטופלים בפרקליטות. חשוב לציין, כי התיקים האמורים צורכים "זמן תובע" ארוך יותר (יחסית לתיקי עריקים ונפקדים) וזאת בשל מורכבותם, המצריכה, לעיתים קרובות, בירורים נוספים רבים. בשונה מן המצב באשר לכל עבירה אחרת, המטופלת ע"י התביעה הצבאית, אין גוף חוקר, האמון על ביצוע הבדיקות המשלימות הנדרשות ועל כן, גם נטל הבדיקה נופל על כתפיהם של התובעים עצמם.

השנה, כבכל שנה, עמלו תובעי פרקליטות נפקדים ועריקים, על מתן מענה מהיר לפניית הסנגורים בבקשה להמרת סעיפי אישום של חיילים הנעדרים מן השירות שלא ברשות, כך שלא יורשעו בעבירות הנושאות עימן רישום פלילי או ביטול כתב האישום כנגדם (המרה וביטול- נקלטו 776 בקשות). כמו כן טיפלו התובעים במספר רב של תיקי קבוי"ד (224) שעניינם בקשתם של חיילים, שהועמדו לדין משמעת, לעמוד לדין בפני בית דין צבאי, תוך ניסיון לתת מענה תוך פחות מ-24 שעות מרגע הפניה.

בנוסף לפעילות השוטפת, עוסקת פרקליטות נפקדים ועריקים בטיפול בקבילות, בקשות להסדרי מעמד ופניות שונות מצד חיילים ועורכי-דין, שעניינם עריקים ונפקדים.

כן נעשה מאמץ ביחידה להגדיל את מספר ההרצאות הניתנות לגורמים שונים בצבא על מנת להקטין את מספר העריקים ולשפר את הטיפול בהם.

6. פרקליטות איו"ש

ייעודה של פרקליטות איו"ש הוא לסייע בהשלת החוק באזור על ידי הגשת כתבי אישום וניהול משפטים כנגד נאשמים בביצוע עבירות כנגד הדין ותחיקת הביטחון באזור; בייצוג המפקד הצבאי בהליכי המעצר המנהלי; וכן ע"י ליווי תהליכי החקירה והוצאת צווי המעצר המנהלי.

היחידה, שבראשה עומד פרקליט בדרגת סא"ל, מורכבת משתי חוליות פליליות בערכאה ראשונה (יהודה ושומרון), חוליה פלילית לערכאת הערעורים ודסק למעצרים מנהליים (הכולל שתי שלוחות במחנה עופר ובמת"כ קציעות).

רוב עיסוקן של חוליות התביעה באיו"ש הוא הגשת כתבי אישום וניהול הליכים פליליים בתיקי חקירה, שעניינם עבירות בטחוניות. במקביל, נמשך גם הטיפול בעבירות שעניינן הפרות סדר, שהייה בלתי חוקית בישראל (שב"ח) וכן עבירות פליליות אחרות, המצויות בתחומי הסמכות והעניין של המפקד הצבאי. במסגרת פעילות זו נתקבלו בחוליות התביעה במהלך השנה שחלפה למעלה מ-6500 תיקי חקירה.

במהלך השנה הוגשו כ- 6163 כתבי אישום, מתוכם כ- 47% בעבירות פח"ע; ב - 21 מאותם כתבי אישום נכללו עבירות גרימת מוות בכוונה, ב - 195 נכללה עבירה אחת לפחות של ניסיון לגרימת מוות בכוונה, וב- 213 נכללה עבירה אחת לפחות של קשירת קשר לגרימת מוות בכוונה, כל זאת בשל הרגיעה הביטחונית היחסית שאפיינה את השנה ולמאמצי הסיכול המשמעותיים שנקטו כוחות הביטחון במהלך השנה.

במהלך השנה הסתיים הטיפול בעניינם של כ- 5496 נאשמים; כ- 2648 מתוכם נאשמו בעבירות פח"ע. עם זאת, במהלך שנת 2007, הלך וגדל מספר העצורים המוחזקים במעצר עד תום ההליכים המשפטיים בעניינם וכיום הוא עומד על 2198 לעומת 1986 בסיום שנה"ע 2006. במהלך שנת 2007 השתתפו תובעי פרקליטות איו"ש בלמעלה מ- 28,000 דיונים שונים בפני בתי המשפט הצבאיים.

שנת 2007 התאפיינה גם בהידוק הקשר המקצועי של פרקליטות איו"ש מול גורמי פיקוד מרכז וכתוצאה מכך כניסה לתחומי אכיפה חדשים (כגון תחום הטיפול בתיקי הדעווה (התשתית הארגונית-אזרחית של ארגון החמא"ס)). כן טופלה גם השנה פרשיית חברי הפרלמנט הפלסטיני, שנעצרו לאחר יוני 2006. במהלך השנה המשיכו להתנהל במקביל עשרות משפטיהם של חברי הפרלמנט, אשר ניהולם דורש תשומות ניכרות. כמו כן, נעצרו עשרות מחברי הפרלמנט וראשי הרשויות מטעם החמא"ס במעצר מנהלי, והדיונים בעניינם נשמעו בפני בית המשפט הצבאי, על שתי ערכאותיו.

שנת 2007 התאפיינה גם בעיסוק בשחרור אסירים פלסטיניים שנשפטו בבתי המשפט הצבאיים באזור, שחרור הנובע מטעמים מדיניים ובעקבות החלטות ממשלה בנושא. במסגרת זו נבדק בפרקליטות איו"ש עניינם של למעלה מ- 800 שפוטים, שנשקל שחרורם.

אף בתחום המעצרים המנהליים נרשמה עליה בהיקפי הפעילות, הן מבחינת מספר צווי המעצר המנהליים שהוצאו, הן מבחינת מספר הדיונים שהתקיימו. השנה הוגשו למעלה מ- 300 עתירות לבג"ץ בנושא מעצר מנהלי. הרוב המכריע של העתירות נדחה ע"י בית המשפט העליון.

במהלך השנה הוגשו על ידי **התביעה הצבאית ביהודה** כ- 1588 כתבי אישום בעבירות פח"ע בלבד, מתוכם כ- 13 כתבי אישום הכוללים עבירה של גרימת מוות בכוונה; וזאת בנוסף לכ- 1263 כתבי אישום שהוגשו בעבירות הפרות סדר ועבירות פליליות, שאינן כוללות יסוד של פגיעה בביטחון האזור.

חרף מספרם הגבוה של התיקים שנסתיימו השנה – כ- 1373 תיקי פח"ע, וכ- 1220 תיקי הפרות סדר ועבירות פליליות שאינן עבירות בטחוניות - במהלך שנת 2007, הלך וגדל מספר העצורים המוחזקים במעצר עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינם ומספרם עומד כיום על 1310 (לעומת כ- 1280 אשתקד).

במהלך השנה הוגשו על ידי **התביעה הצבאית בשומרון** כ- 1310 כתבי אישום בעבירות פח"ע בלבד, מתוכם כ- 8 כתבי אישום הכוללים עבירה של גרימת מוות בכוונה; וזאת בנוסף לכ- 388 כתבי אישום שהוגשו

בעבירות הפרות סדר ובעבירות פליליות שאינן כוללות יסוד של פגיעה בביטחון האזור. בתביעת שומרון מתנהלים עיקר התיקים שעניינם שהיה בלתי חוקית מחוץ לאזור (הוגשו השנה כ- 1614 כתבי אישום בעבירות שב"ח בכלל איוש, 1216 מתוכן בתביעות שומרון).

חרף מספר הגבוה של התיקים שנסתיימו השנה- כ- 1275 תיקי פח"ע, כ- 422 תיקי הפרות סדר ובעבירות פליליות שאינן עבירות ביטחוניות, וכ- 1206 תיקים שעניינם שהיה בלתי חוקית מחוץ לאזור- הרי שעם סיום השנה, עלה מספר העצורים שטרם נשפטו ואשר עניינם תלוי ועומד והוא עומד כיום, בתביעת שומרון, על כ- 918 עצורים עד לתום ההליכים בעניינם (לעומת כ- 862 אשתקד).

השנה הסתיימו משפטיהם של מספר רבי-מחבלים אשר היו מעורבים בפיועי הדמים שחולל ארגון הג'יהאד האיסלאמי בשנת 2005, ארגון אשר התבסס בצפון השומרון ופעל בו להוצאתם לפועל של פיועי התאבדות קשים.

7. תחום תעבורה

תחום תעבורה הוקם במסגרת השינוי הארגוני באוקטובר 2007. חולייה חדשה זו תהווה מוקד ידע משפטי בכל ההיבטים של אכיפת דיני התעבורה והטיפול המשפטי בתאונות דרכים, והיא אמונה על הטיפול המשפטי בתיקי תאונות דרכים (לרבות תאונות דרכים קטלניות), בתיקי עבירות תנועה (דו"חות של המשטרה הצבאית ומשטרת ישראל) וכן בקבילות אזרחים בגין עבירות תנועה ברכב צבאי.

דיני התעבורה נאכפים בצה"ל באופן מחמיר, הבא לביטוי בשפיטת עברייני התנועה גם במקום בו היו יכולים לפטור עצמם בתשלום קנס בלבד במערכת האזרחית, או שיפוט חיילים בגין אירועי תאונות דרכים, בהם נגרם נזק בלבד, כאשר במגזר האזרחי היה הנושא מטופל בהיבט הנזיקי- ביטוחי בלבד. צורך זה באכיפה מחמירה נובע ממספר סיבות, ביניהן: צרכי המשמעת הייחודיים לצה"ל, ריבוי הנסיעות במסגרת הצבא, העובדה כי כלי רכב בהם בוצעו העבירות הם ברובם רכוש הצבא, ביצוען של עבירות בתוככי בסיסים צבאיים, ריבוי נהגים צעירים ובעלי ניסיון מועט יחסית, הנוהגים גם בכלי רכב כבדים, חלקם ייחודיים לצבא ומסוכנים.

תכלית הקמתה של החולייה לשפר ולייעל את אכיפת חוקי התנועה בצה"ל, מתוך התפישה כי אכיפה אפקטיבית ויעילה תתרום להרתעה, לבטיחות ולשמירה על חיי אדם.

כבר ממועד הקמתה נדרשה היחידה לטיפול בעבירות של נהיגה בשכרות ונטילת רכב צבאי ללא רשות בהיקף גדול מזה משידענו בעבר. למול מציאות זו, נבחנים בחוליה כלי התמודדות שונים מול תופעה זו.

תחום תעבורה פועל גם לחיזוק שיתוף הפעולה וההנחיה המקצועית של גורמי מצ"ח ומשטרה צבאית האמונים על אכיפת הדין בעבירות תנועה.

קציני היחידה מופיעים בכל בתי הדין הצבאיים לתעבורה, וכן בבית הדין הצבאי לערעורים. כן מופיעים הקצינים בתיקי תעבורה בהם הוחלט על הגשת כתב אישום בפני בית דין צבאי מחוזי.

בשנת 2006 התקבלו בחוליות הפרקליטות 5060 תיקי תעבורה, ואילו בשנת 2007 צפויים להתקבל מעל ל- 6300 תיקים, משמע עלייה של 22%.

אכיפת הדין - הליכים מרכזיים בערכאות השיפוט השונות

1. עתירות לבג"ץ והליכים אחרים בבית המשפט העליון

בג"ץ 10782/05 "פני חבר" - יואב דורון ז"ל ויהודה בן יוסף ז"ל (להלן - "המנוחים") עסקו בפעולות אבטחה במאחז "גבעת האנטנה", ונהרגו מירי כוחותינו לאחר שזוהו בשוגג כמחבלים. העותרים, הוריהם של המנוחים, ביקשו שביהמ"ש העליון יורה, כי החלטת בית המשפט השלום לדחות את בקשתם לחקור את סיבת מותם של המנוחים (במסגרת סעיף 19 לחוק חקירת סיבות מוות), היא בלתי סבירה ובלתי ראויה ועל כן ראויה לביטול; וכן כי החלטת הפצ"ר שלא להעמיד לדין את מי שהעותרים רואים כאחראים למות המנוחים והחלטת היועמ"ש לממשלה המאשרת החלטה זו הינן בלתי סבירות ובלתי ענייניות ועל כן ראויות לביטול; וכי החקירה שבוצעה על ידי מצ"ח היא לקויה ועל כן נדרשת השלמתה או העברתה לגוף חוקר אזרחי. **בית המשפט העליון, מפי השופטת ארבל, דחה את העתירה**, בקובעו כי חקירת סיבת המוות על ידי שופט אין עניינה הפעלת ביקורת שיפוטית על תוצאות חקירה שנערכה על ידי גורם חוקר אחר כדוגמת המשטרה או גורמי החקירה הצבאיים, אלא מוגבלת למקרים יוצאי דופן, והיא תידרש לרוב במקרים שבהם נמצא, כי הימנעותם של גורמי החקירה העיקריים מלחקור את סיבת המוות או האופן שבו התבצעה החקירה עלולים לסכל את גילוי האמת. במקרה דנן, החלטתו של ביהמ"ש השלום כי די בחקירה שנערכה אינה חורגת ממתחם הסבירות ואין מקום להתערב בה. בית המשפט העליון הוסיף, כי בחינת החלטתו של הפצ"ר בדבר העמדה לדין מתמצה בבדיקת השאלה האם מצויה היא בגדרו של מתחם הסבירות והאם היא נתקבלה בתום לב, ובמקרה שכן - יימנע ביהמ"ש ככלל מלהתערב בה. **בנסיבות העניין החלטתו של הפצ"ר שלא להעמיד איש מן המעורבים לדין פלילי, ושל היועמ"ש לא להתערב בהחלטה זו היו סבירות ואין מקום להתערבותו של בית המשפט העליון בהחלטה.**

רע"פ 7446/06 טור' ר' נ' התצ"ר - המערער הורשע על ידי בית הדין הצבאי המחוזי בכך שבחודש מרץ 2003 ביצע עבירה של רצח (רצח קצין ח"א סרן ניב-יה דורבן ז"ל) תוך כדי ביצוע עבירה של ניסיון לגניבת רכב. ההגנה ערערה על פסק הדין בטענה, כי הנאשם היה שיכור במהלך ביצוע העבירות, ולפיכך לא היה מודע למעשיו, במידה הנדרשת לשם הרשעה בעבירה של רצח תוך כדי ביצוע עבירה אחרת. כן נטענו טענות לגבי מחדלי חקירה ונזק ראייתי שנגרם למערער. בית הדין הצבאי לערעורים דחה את ערעור ההגנה הן על הרשעת הנאשם ברצח, והן על עונש מאסר עולם שהוטל עליו. ההגנה הגישה בקשת רשות ערעור לבית המשפט

העליון, אשר נדחתה, תוך קביעה, כי טענות ההגנה, אינן מעוררות שאלות בעלות חשיבות משפטית או ציבורית.

רע"פ 7975/07 סמל י' נ' התצ"ר - הנאשם הועמד לדין באשמת גרימת מוות ברשלנות, בגין תאונת דרכים קטלנית שנגרמה ב"ציר פילדלפיה", בה קופחו חייו של חייל שנסע עמו ברכב מסוג "אביר" ממוגן. בעקבות כפירתו באשמה נשמעו ראיות. הנאשם הורשע, והוטלו עליו, בין היתר, עונש מאסר בפועל בן שמונה חודשים ופסילה ממשית של הרישיונות לתקופה של שמונה שנים. בבית הדין לערעורים נדון ערעורו של החייל על הכרעת הדין ועל חומרת העונש. אושרו ההרשעה והעונש, כפי שהוטלו בערכאה המחוזית. **בקשת רשות ערעור שהגיש הנאשם לבית המשפט העליון - נדחתה.**

רע"פ 8158,8731/06 אל"ם ע' נ' התצ"ר - נגד אל"ם ע', אשר שימש כקצין בכיר באמ"ש, הוגש כתב אישום חמור, אשר ייחס לו שורה ארוכה של עבירות מין חמורות, ביניהן עבירות אינוס, מעשים מגונים בכוח, ניסיון למעשה מגונה והטרדה מינית בחילת אשר שירתה תחת פיקודו הישיר, הן במהלך שירותה הצבאי והן לאחר שחרורה מצה"ל. בתום משפט הוכחות, זוכה אל"ם ע' על ידי בית הדין הצבאי המיוחד, בדעת רוב, מעבירות האינוס, אך הורשע, חלף עבירות אלה, בעבירות של בעילה אסורה תוך ניצול יחסי מרות, מעשה מגונה תוך ניצול יחסי מרות והתנהגות שאינה הולמת. בית הדין הטיל על אל"ם ע' שמונה חודשי מאסר בפועל בכליאה ממשית, מאסר מותנה והורדה לדרגת רס"ן.

הצדדים הגישו ערעורים הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין. בית הדין לערעורים קיבל את ערעור התביעה ברובו, והרשיע את אל"ם ע' בשורת מעשי אינוס בפקודתו במהלך שירותה הצבאי תחת פיקודו; כן הורשע אל"ם ע' בביצוע מעשים מגונים בכוח וניסיון למעשה מגונה בכוח כלפיה, וזוכה, מחמת ספק במודעותו לאי הסכמתה של הנפגעת, מעבירות האינוס שהתרחשו לאחר שחרורה של הנפגעת מצה"ל. בית הדין לערעורים השית על אל"ם ע' עונש של **שש שנות מאסר בפועל בכליאה ממשית, מאסר על-תנאי והורדה לדרגת טור'.**

על פסק דינו של בית הדין לערעורים הוגשו בקשות רשות ערעור לבית המשפט העליון מטעם שני הצדדים. במסגרת בקשתה טענה התביעה, בין היתר, כי בנסיבות המקרה דנן, ראוי להטיל על אל"ם ע' עונש של גירוש מן הצבא. ההגנה טענה בבקשתה ליתן רשות ערעור, כי פסק דינו של בית הדין לערעורים לא יכול לעמוד, וזאת, בין היתר, מן הטעם כי זיכיו של אל"ם ע' מביצוע מעשי האינוס לאחר שירותה של הנפגעת, איננו עולה בקנה אחד עם הרשעתו במעשי האינוס במהלך שירותה הצבאי, ומכאן שפסק הדין "מדבר בשני קולות", ומן הטעם שבהרשעתו האמורה נגרם לאל"ם ע' עיוות דין.

בית המשפט העליון, אישר את פסק דינו של בית הדין הצבאי לערעורים, תוך שקבע כי במצב הנורמטיבי הנוכחי, אין כל דרישה להוכיח כי אי הסכמתה של אישה לקיום יחסי אישות קשורה להפעלתו

של כוח פיזי כלפיה. האישה רשאית להביע את אי הסכמתה גם בדרכים אחרות (שאינן התנגדות פיזית) ונאשם, שמודע לאי הסכמה זו וממשיך במעשיו- מבצע עבירה של אינוס.

יחד עם זאת, דחה בית המשפט העליון את בקשת הרשות לערער של התצ"ר, תוך קביעה כי יהא זה נכון לדחות את בירורן של הסוגיות שהועלו בבקשה, חרף חשיבותן, לעת מצוא.

באשר לענישתם של נושאי משרה קבע בית המשפט העליון, כי יש להקפיד הקפדה יתירה עם נושאי משרה ולדרוש מהם כי יפגינו בחיי היום-יום, ולא רק בשעת מילוי תפקידם, **רמה גבוהה של התנהגות מוסרית כחלק מחובתם לשמור על טוהר המידות**. כך בדרך כלל, ומקל וחומר כאשר מדובר במסגרת הצבאית בה מחויבים מי שזה לא מכבר הפכו לבוגרים ומכוח חוק כופה, להצטרף לשירות בצה"ל. **לחיילים אלה לא ניתנה הזכות לבחור את מפקדיהם, ועל כן מצווים הגורמים המוסמכים בצבא לאייש משרות פיקוד באנשים שבנוסף ליכולתם המקצועית, נתברכו או סיגלו לעצמם יכולת לשמור על אלה שהופקדו בידיהם מכל משמר.**

רע"פ 6322/07 סמל ח' נ' התצ"ר - המבקש הורשע בעבירה של התעללות לפי סעיף 65 לחש"פ, ועבירה של התנהגות שאינה הולמת, וזאת בגין כך שהכה עצור פלסטיני, שידיו היו אזוקות ועיניו מכוסות, במכת אגרוף ובבעיטה בפניו, וכתוצאה מכך, נפל העצור, נחבל בראשו ודימם. בית הדין הצבאי המחוזי השית עליו, בדעת רוב, 45 יום מאסר לריצוי בפועל, עונש מאסר מותנה והורדה לדרגת טוראי. ערעורו של המבקש על הכרעת הדין ועל חומרת העונש נדחה ע"י בית הדין הצבאי לערעורים. בית הדין לערעורים קבע, כי פרשנות עבירת ההתעללות הצבאית מרחיבה יותר מזו שבחוק העונשין, לאור התפיסה המוסרית והמשפטית, לפיה יש למנוע ניצול לא ראוי של הכוח הנתון לקציני ולחיילי צה"ל, בפרט כלפי הנמוכים בדרגה או הנתונים במשמורת, וכן קבע כי המקרה דן מפאת חומרתו נכנס אף באופן מובהק לגדר ההגדרה המצומצמת יותר שבחוק העונשין. המבקש הגיש בקשת רשות ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון, וזו תלויה ועומדת.

רע"פ 2815/07 רב"ט מ' נ' התצ"ר - בקשת רשות ערעור הוגשה ע"י ההגנה, לאחר שביה"ד הצבאי לערעורים דחה, בדעת רוב, את ערעורה על ההרשעה בעבירה של החזקת סם מסוכן בביה"ד קמא (המבקש זוכה בביה"ד קמא מהעבירה של שימוש בסם מסוכן, מחמת הספק). יחד עם זאת, קבעה דעת הרוב בבית הדין לערעורים, כי הערכאה קמא לא נתנה משקל לטענת הנזק הראייתי אשר נגרם עקב הימנעות גורמי החקירה מעריכת בדיקת טביעות אצבעות, חרף בקשת המבקש, וללא סיבה משכנעת. שופטי הרוב קבעו, כי בשל מחדל זה, יש להניח את ההנחה האפשרית הטובה ביותר למבקש, היינו כי לו הייתה נערכת בדיקת טביעות האצבעות, היו נמצאות על הנרתיק בו היה הסם רק טביעות אצבעותיו של חברו, ולא היו נמצאות טביעות אצבעותיו של המבקש.

נשיאת בימ"ש העליון דחתה את בקשת ההגנה לקבל רשות ערעור, מאחר שהמבקש לא העלה שאלה בעלת חשיבות חוקתית, ציבורית או משפטית אחרת. עיקר טענות המבקש חזרו על טענות שהעלה בפני ביה"ד הצבאי לערעורים ולא היה בהן משום קושי מיוחד המצדיק מתן רשות לערעור שני. לאור העובדה שטענות המבקש, ובכללן טענתו בדבר קיומה של סתירה בין הנחתו של ביה"ד הצבאי לערעורים כי הסם שייך לחברו של המבקש, לבין מסקנתו כי המבקש היה מודע לקיום הסמים המסוכנים, אינן חורגות מנסיבות המקרה הקונקרטי, נדחתה הבקשה.

רע"פ 7593/07 רס"ן ז' נ' התצ"ר - כנגד המבקש הוגש כתב אישום, אשר ייחס לו שיחה בטלפון ה"מירס" הנייד במהלך הנהיגה. טענת המבקש הייתה, כי שוחח במכשיר בפונקציה של מכשיר הקשר, וזאת לשם מענה דחוף שנדרש לשיחה הקשורה לפעילות המבצעית ממנה חזר. עוד טען המבקש, כי כיוון שנסע בציר מסוכן, לא יכול היה לעצור את רכבו לשם ביצוע השיחה. בבית הדין הצבאי המחוזי זוכה המבקש, ובית הדין קבע כי בהתקיים נסיבות חריגות יחול הסייג שבתקנה 28(א) סיפא, המתיר הסרת יד מההגה לשם דבר הדרוש לפעילותו התקינה של הרכב, גם על שימוש בטלפון נייד.

בית הדין הצבאי לערעורים קיבל את ערעור התביעה הצבאית, והרשיע את המבקש בעבירה. בית הדין הצבאי לערעורים קבע, כי האיסור הקבוע בתקנה 28(ב), הוא איסור עצמאי, על שימוש בטלפון, החל גם על שיחה במכשיר קשר, וגם כאשר אין צורך בהסרת היד מההגה. המבקש, המיוצג על ידי הסגוריה הצבאית, הגיש בקשת רשות ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון, והיא תלויה ועומדת.

בג"ץ 9347/07 רנ"ג י' נ' הקמצ"ר ואח' - כנגד רנ"ג נ' הוגש כתב אישום לביה"ד הצבאי במ"ש דרום, המייחס לו שורה של עבירות מין כלפי חיילת שהייתה תחת פיקודו. ההגנה הגישה עתירה לבית המשפט העליון במטרה לכפות על התביעה השלמת חקירה. בית המשפט העליון דחה את העתירה, בציינו שמדובר בטענות שיש לברר לגופן במהלך המשפט ולא באמצעות עתירה לבג"ץ.

בג"ץ 2233/07 פלוני נ' המפקד הצבאי לאזור יהודה ושומרון - בבג"ץ זה נקבע, כי גם לאחר סיום ריצוי מאסר פלילי, ניתן להורות על מעצרו של אדם במעצר מנהלי, גם מקום שהחומר המודיעיני מתייחס לתקופה שטרם המאסר.

בג"ץ 230/07 אחמד עטון נ' ביהמ"ש הצבאי לערעורים - העתירה הוגשה בעקבות החלטת בית המשפט לערעורים להורות על מעצרו של חברי הפרלמנט הפלסטיני שנבחרו מטעם החמא"ס. נקבע, כי אין מקום להעלות טענות הגנה מן הצדק בפני בג"ץ טרם השמעת הטענות בפני הערכאה הדיונית היושבת בתיק.

בג"ץ 9438/06 איימן ג'עים נ' ביהמ"ש הצבאי לערעורים - נדחתה עתירה, שבמסגרתה ביקשו העותרים שייקבע, כי יש ליתן משקל ראיתי נמוך לראיה שנגבתה בחקירות השב"כ, גם אם נגבתה ע"י חוקר משטרה כדין.

2. תיקים שנוהלו בית הדין הצבאי המיוחד

א. גרם מוות ברשלנות

מ/04/1 התוב"צ נ' סרון מ', אל"ם פ', סא"ל ו', סגן ג' וסגן א' -
 הנאשמים, אשר שימשו בתפקידים שונים בשרשרת הפיקוד ביחידת "דובדבן", הורשעו במסגרת הסדר טיעון, על פי הודאתם, בעבירה שעניינה התרשלות במילוי תפקיד. זאת, בגין מעשיהם ומחדליהם בכל הנוגע להתנהלות "תרגיל מסכם פרט", במהלכו נפטר חייל כתוצאה מ"מכת חום".
 בית הדין המיוחד קבע, כי הצטברות מעשים ומחדליהם של חמשת הנאשמים היא הגורם המרכזי למותו של המנוח. אל"ם פ' וסא"ל ו' נכשלו בחוסר זהירות ובחוסר תשומת לב מספקת בהקשר לתפקוד שלהם ביחס לאימון הנדון. בכל הנוגע לשלושת הנאשמים האחרים, אשר שימשו כדרגי שטח ותפקודם התמקד בפעולות ההכשרה, קבע בית הדין, כי כישלונם הפיקודי משמעותי יותר, שכן הם הפרו מושכלות יסוד של הצבא בהקשר לתורת הבטיחות באימונים והתעלמו מנתוני סיכון אובייקטיביים בולטים.
 בהתאם לאבחנה האמורה, גזר על הנאשמים את העונשים הבאים:
 על אל"ם פ' הוטלו **ששה (6) חודשי מאסר על-תנאי למשך שנתיים (2)**, תוך שנרשמה קביעת הרמטכ"ל, לפיה הוא **לא יקודם בדרגה ובתפקיד** עד לחודש ספטמבר 2009; על סא"ל ו' הוטלו **חמישה (5) חודשי מאסר על-תנאי למשך שנתיים (2)**, תוך שנרשמה קביעת הרמטכ"ל, כי הוא **יעוכב בדרגה ובתפקיד** עד לחודש אוקטובר 2008; על סרן (מיל') מ' הוטלו **ארבעה (4) חודשי מאסר על-תנאי למשך שנתיים (2)** וכן **הורדה לדרגת סמל**; וכן, על שני הנאשמים הנוספים הוטל עונש של **שלושה (3) חודשי מאסר על-תנאי למשך שנתיים והורדה לדרגת סמל**.

ב. תאונות דרכים קטלניות

מ/06/3 התוב"צ נ' סא"ל א' - כתב האישום ייחס לנאשם גרם מוות בנהיגה רשלנית ונהיגת רכב בקלות ראש. לפי הנטען, הנאשם נהג בכביש 6 בבוקרו של יום גשום וסוער במהירות ממוצעת של 142.75 קמ"ש לאורך קטע דרך של 34.5 ק"מ ומהירויות נקודתיות גבוהות יותר. הנאשם סטה עם הרכב לכיוון השוליים השמאליים, לכיוון

מעבר הביטחון בכביש, ופגע עם הדופן הימני של הרכב במעקה הבטיחות, שנמצא בשוליו השמאליים של הכביש. כתוצאה מן התאונה נהרגה פקודתו, אשר ישבה במושב הנוסע הקדמי ברכב והנאשם עצמו נפצע באורח קשה וטען, כי הוא אינו זוכר את התאונה. לנאשם יוחסו גרם מוות ברשלנות ונהיגת רכב בקלות ראש. הנאשם טען, כי הגורם לתאונה נעוץ בכל אחד מן הגורמים - הופעתו הפתאומית של ברד; תגובה למצב מסוכן של תאונה, שהתרחשה בסמוך לפניו; הצבתם ואי-החלפתם של מעקות הבטיחות ופרט הקצה בקטע הכביש האמור באופן שלא התאים לנדרש בתקנות. טענותיו האחרונות של הנאשם נדחו. טענתו הראשונה בדבר הופעתו המפתיעה של הברד, שנתפסה בעיני רוב השופטים כסבירה, הובילו את רוב השופטים לזכותו. כן נדחתה טענת התביעה, כי הנאשם נסע במהירות גבוהה שלא הלמה את תנאי-הדרך וכי מדובר ב"תאונה מדברת בעד עצמה", לאור העובדה שהרכב סטה לשוליים, ועל כן על הנאשם לסתור חזקה של רשלנות, נטל בו לא עמד. שופט המיעוט, לעומת זאת, קיבל את טענות התביעה בדבר המהירות ולא מצא בתופעת הברד "אסון טבע", שלא ניתן היה להיערך לקראתו מבעוד מועד באמצעות האטה מתאימה. לאור האמור, **זוכה הנאשם בדעת רוב** מן העבירה של גרם מוות ברשלנות. הנאשם הורשע בעבירה של נהיגה בקלות ראש בהסתמך על מהירותו הממוצעת קודם לאירוע התאונה. על פסק הדין הוגש **ערעור מטעם התביעה**.

ג. חריגה מסמכות

מ/07/1 התוב"צ נ' אל"ם א' - כתב האישום ייחס לנאשם עבירה שעניינה חריגה מסמכות וכן שתי עבירות שעניינן אי קיום הוראות המחייבות בצבא, זאת בגין כך שבתקופה בה שימש הנאשם כקצין אג"ם פיקודי, פעל בניגוד להוראות ביטחון מידע הנוגעות להחזקת חומר מסווג על גבי מחשב או התקני מחשב בשני עניינים: ראשית- בכך שהחזיק קבצים מסווגים על גבי התקן מסוג "disk-on-key" לצורך העברת קובצי מידע בין מחשבים צבאיים שונים. ההתקן נתגלה באקראי בתוך משלוח של מדים לכביסה לבסיס ציוד, ולפיכך נקבע, כי הדעת נותנת כי הנאשם התרשל בשמירת ההתקן, שאם לא כן, לא היה זה מגיע אל חבילת הכביסה; שנית- בחקירה שנפתחה לאחר מכן, כדי לברר עד כמה יצר הנאשם בהתנהגותו סיכון בטחוני, הסתבר כי במהלך התקופה שבין ראשית שנת 2005 לנובמבר אותה שנה, החזיק הנאשם במחשבו הפרטי שבביתו קבצים צבאיים מסווגים. למרבה המזל, בדיקות שנערכו על ידי גופי בטחון המידע בצבא, לא העלו כי נעשתה חדירה זדונית לאותם קבצים ולכן לא היתה ראייה לכך שמעשיו ומחדליו של הנאשם גרמו נזק בטחוני למדינת ישראל או לגופים ביטחוניים שאותם קבצים עוסקים בהם. בית הדין דחה טענתו של אל"ם א', אשר יוצג

על ידי הסנגוריה הצבאית, לפיה לא היה מודע כלל לסיכון הפוטנציאלי שבהתנהגותו, ולפיכך לקה בשיקול דעתו למשך פרק זמן משמעותי. ביה"ד התחשב בעובדה, שעקב האירועים נשוא האישום, הוחלט שהנאשם יפרוש מצה"ל, נקטעה קריירה צבאית רבת שנים ונמנע קידומו האפשרי, ולפיכך אישר את הסדר הטיעון בין הצדדים, וגזר על הנאשם קנס בסך 2500 ₪ וכן חודשיים (2) מאסר על תנאי למשך שנתיים.

3. תיקים נבחרים שנוהלו בבית הדין לערעורים

א. ריגול ומגע עם סוכן חוץ

ע/10/06 סא"ל ה' נ' התצ"ר - המערער הורשע בבית הדין המיוחד בעבירות שעניינן מגע עם סוכן חוץ, ריגול חמור, וכן שלושה (3) סעיפי אישום שעניינם ייבוא סם מסוכן, והושתו עליו **חמש עשרה (15) שנות מאסר בפועל**, שלוש (3) שנות מאסר על תנאי שלא יעבור עבירה על פקודת הסמים המסוכנים שאין עניינה בצריכה עצמית של סם, שלוש (3) שנות מאסר על תנאי במשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירה על פרק ז' לחוק העונשין, **וכן גירוש מן הצבא**. ערעורו של הנאשם הופנה כנגד ההרשעה וגזר הדין. לאחר שמיעת טיעוני ההגנה ובעקבות הערות בית הדין, הסכימה התביעה לשנות את ההרשעה בעבירה שעניינה ריגול חמור, מהרשעה לפי סעיף 113(ג) סיפא לחוק העונשין, להרשעה בעבירה לפי סעיף 113(ג) רישא, אשר אינו כולל כוונה לפגוע בביטחון המדינה. הנאשם חזר בו מערעורו על הרשעתו ביתר פרטי האישום והביע חרטה על מעשיו. אשר לערעור על גזר הדין, בית הדין לערעורים קיבל את ערעור ההגנה, כאשר לנגד עיניו עומד השינוי לקולא בסעיף בו הורשע. לצד האמור, שקל בית הדין את תרומתו ופועלו של המערער למען ביטחון ישראל עד לפציעתו החמורה, במהלך שירותו הקרבי והבעת החרטה על ידו, ולבסוף העמיד את עונשו על **עשר (10) שנים מאסר בפועל**. יתר רכיבי גזר הדין נותרו על כנם.

ב. גרם מוות ברשלנות, אלימות ושימוש בלתי חוקי בנשק

ב"ש 79/06 רב"ט י' נ' התצ"ר - כתב האישום שהוגש נגד הנאשם ייחס לו עבירות של גרימת מוות ברשלנות ושימוש בלתי חוקי בנשק, בגין כך שביצע ירי שגרם למות אישה פלסטינית ולפציעתה של אחרת. במסגרת ההליך, ביקשה ההגנה לקבל לידיה פרטי תחקיר צבאי, שנערך בעקבות האירוע. בית הדין המחוזי בחן את הדברים לאור סעיף 539א לחוק השיפוט הצבאי וצו השיפוט הצבאי

(קביעת גוף ציבורי) (תיקון), התשס"ה-2005 והחליט על העברת "חלקי מידע מסוימים...". ערעור ההגנה הופנה כלפי החלטת בית הדין המחוזי "שלא התירה להעביר את מלוא חומר התחקיר לסנגוריה". ערעור ההגנה נדחה על הסף, נוכח היעדר זכות ערעור על החלטה זו, לפי שהחלטת בית הדין המחוזי היא החלטת ביניים בהליך הפלילי, שניתן יהיה להשיג עליה במסגרת ערעור על פסק הדין. בית הדין הצבאי לערעורים סקר את ההלכה ודחה את טענת ההגנה, כי מדובר בחריג לכלל, תוך שהתייחס לסעיף 415(3) לחוק השיפוט הצבאי.

ע/109/06 סמל כ' נ' התצ"ר – המערער הורשע בעבירות של חבלה במזיד ושימוש בלתי חוקי בנשק, בגין כך שהכה באמצעות נשקו האישי בשמשת רכבו של תושב פלסטיני, אשר עקף קודם לכן את הרכב בו נסע המערער ושבר את השמשה בשני מוקדים. לאחר מכן, צעק המערער על המתלונן, תוך כיוון הנשק לעברו. על המערער הוטלו ארבעה (4) חודשי מאסר, מהם חודש אחד (1) בכליאה ממשית, זאת לצד עונש של הורדה בדרגה לדרגת טוראי. ערעור ההגנה על ההרשעה ועל העונש נדחה על שני חלקיו. אשר לעונש, קבע בית הדין לערעורים כי העונש שהוטל על המערער הינו קל מאוד ביחס לחומרת העבירות בהן כשל ונסיבותיהן. בית הדין קבע כי התנהגותו של המערער, היא בבחינת בריונות לשמה, שיש בה, מלבד המסוכנות לאחרים, גם פגיעה בתדמית הצבא וחייליו, וכי התנהגותו של המערער הצדיקה עונש מאסר, בכליאה ממשית, אף לתקופה ממושכת מזו שהושתה עליו, זאת גם בהינתן שירותו הטוב של המערער וחלוף הזמן הרב מאז קרות האירוע (בשנת 2004).

ג. תאונות דרכים קטלניות

ע/118/06 סמל ט' נ' התצ"ר - המערער הורשע בערכאה קמא, על פי הודאתו, בעבירות שעניינן הריגה, פציעה ושימוש ברכוש הצבא שלא למטרותיו וכן במספר עבירות תעבורה. זאת, בכך שבחודש אוקטובר 2005 נהג במהירות ברכב מסוג "האמר", על אף שלא החזיק ברישיון נהיגה לרכב מנועי כלשהו. אירעה תאונת דרכים, במהלכה נהרג חייל ונפצע חייל נוסף, אשר היו נוכחים ברכב. בית הדין הצבאי המחוזי השית על המערער, בין היתר, ארבע (4) שנות מאסר לריצוי בפועל (כעתירת התביעה במסגרת הסדר הטיעון) וחמש-עשרה (15) שנות פסילת רישיון נהיגה אזרחי וצבאי מתום ריצוי עונש המאסר. ערעור ההגנה הופנה כלפי מידת המאסר בפועל ותקופת שלילת רישיון הנהיגה. **בית הדין הצבאי לערעורים דחה את ערעור ההגנה** בכל הנוגע לרכיב עונש המאסר בפועל, תוך שהוא קובע, כי הקטל בכבישים מחייב נקיטת קו ענישה כבד באשר לנהיגה חסרת אחריות, שתוצאתה אובדן בחיי אדם. בהתחשב בנסיבותיו האישיות של המערער, מצא בית הדין לנכון להעמיד את

עונש פסילת רישיון הנהיגה של המערער על אחת-עשרה (11) שנים שמניין מתום ריצוי עונש המאסר.

ד. עבירות מין

ע/12/07 סג"ם (מיל') פ' נ' התצ"ר – המערער, אשר שירת כמפקד מחלקה במשל"ט ארז, הורשע על ידי בית הדין הצבאי המחוזי, בביצוע עבירה של אינוס ושתי עבירות של מעשה סדום, בשתי הזדמנויות שונות, בחיילת ששירתה בתקופה הרלוונטית לכתב האישום ביחידתו. בית הדין המחוזי הטיל על המערער שלוש (3) שנות מאסר לריצוי בפועל, מאסר על-תנאי והורדה לדרגת טוראי. כן פסק בית הדין פיצויים לטובת הנפגעת. לאחר מתן פסק הדין בעניינו, הגיש המערער ערעור על הכרעת הדין שניתנה בעניינו. **בית הדין הצבאי לערעורים מצא לזכות את המערער, מחמת הספק**, מן העבירות בהן הורשע, בקובעו, כי קיים ספק סביר ביחס למודעותו בדבר העדר הסכמתה לביצוע המעשים, אולם תוך שהוא מציין, כי גם אם בוצעו המעשים בהסכמה – הם ראויים לגינוי חריף.

ע/114/06 התצ"ר נ' סא"ל ב' - כנגד המשיב, אז קצין באלר"ם, הוגש כתב אישום, אשר ייחס לו עבירות של אינוס ומעשה מגונה בפקודתו דאז, קצינה בדרגת רס"ן. הנאשם הכחיש את שייחסה לו המתלוננת, וטען, כי בינו לבינה התקיימו שלושה אירועים בעלי אופי מיני, בהסכמה. אשר לאירוע, במהלכו טענה המתלוננת, כי אנסה, גרס הנאשם, כי המתלוננת היא שהתיישרה מיוזמתה על ברכיו והתחככה בו בהסכמה. הנאשם הכחיש, כי הגיע לפורקן מיני במהלך האירוע, כפי שטענה המתלוננת, ובמהלך המשפט הוצגו לבית הדין ממצאי בדיקת מז"פ, שנערכה במכנסיה של המתלוננת, שם נמצאו תאי זרע מגופו של הנאשם. בסופו של דבר, זוכה הנאשם מהעבירות נשוא כתב האישום. התביעה הצבאית הגישה ערעור על זיכוי של הנאשם. לאחר שמיעת טיעונים בערעור ובעקבות הערות בית הדין לערעורים, הודיעה התביעה הצבאית, כי היא אינה עומדת עוד על ערעורה. עם זאת, ולבקשתם המשותפת של הצדדים, קבע בית הדין לערעורים כי יש לראות את אמירות הערכאה קמא בדבר אופייה של המתלוננת כבטלות. **זיכוי של המשיב נותר, אפוא, על כנו**. עוד קבע בית הדין לערעורים, כי למען הסר ספק, ככל שהדבר נוגע לקיום יחסים בעלי אופי מיני בין מפקד ופקודתו, הכפופה לו במישרין, בתוככי המסגרת הצבאית, ואף כאשר נטען כי הדברים נעשו בהסכמה, הרי שהתנהגות כזו ראויה לגינוי חריף.

ע/115/06 רס"ב ע' נ' התצ"ר (וערעור שכנגד) - הנאשמת, נגדת בכירה וקצינת הדלק של מרחב דרום, גנבה, יחד עם אזרח במשך כשנה, דלק מהצבא בכמויות ענק (350,000 ליטרים), שערכו הנומינלי היה כ-1,100,000 ₪. הנאשמת עצמה גרפה מהרווחים שהופקו ממכירת הדלק לידיים פרטיות, למעלה מ-180,000 ₪. בכתב האישום יוחסו לנאשמת שורה של עבירות, בהן גניבה בידי עובד ציבור, זיוף בידי עובד ציבור, קשירת קשר לביצוע פשע ומרמה והפרת אמונים. בתום משפט הוכחות ממושך הורשעה הנאשמת בעיקר העבירות שיוחסו לה, ונגזרו עליה **שלוש שנים וחצי לריצוי בפועל, קנס בשיעור של 100,000 ₪ והורדה לדרגת טוראי (כשעודנה בשירות).**

בית הדין הצבאי לערעורים דן בערעוריהם ההדדיים של שני הצדדים - ההגנה עתרה לזיכוייה של הנאשמת מן העבירות, ולחלופין להקלה משמעותית בעונשה; והתביעה עתרה להרשעת הנאשמת גם במקצת העבירות ממנה זוכתה, להחמרה בעונשה וכן לגירושה מן הצבא. **בית הדין הצבאי לערעורים דחה את ערעורי הצדדים ותוך שעמד על פני החומרה הרבים במעשי הנאשמת, אישר את רכיבי העונש שהושתו עליה.** בקשת התביעה, כי הנאשמת תגורש מן הצבא נדחתה, בקביעה כי בנסיבות העניין ביטוי הולם לקלון ולחרפה הגלומים במעשיה של הנאשמת נמצא בשלילת דרגותיה, לצד הטלת עונש ממושך של כליאה בפועל.

ו. אי שמירתו של רכוש צבאי

ע/108/07 סמ"ר כ' נ' התצ"ר - המערער הורשע בבית הדין קמא, על פי הודאתו, בעבירה של אי שמירתו של רכוש צבאי, ובעבירה של התנהגות שאינה הולמת. זאת בגין כך שבעת שהופקד על שמירת הציוד האישי של חיילי מחלקתו נגנבו שני "ווסטים" ובתוך אחד מהם היה, בין היתר, מכשיר לראיית לילה מסוג "אקילה", שערכו למעלה מעשרים ושמונה אלף ש"ח. בית הדין קמא הטיל על המערער 21 ימי מאסר לריצוי בפועל, בדרך של עבודה צבאית, ומאסר מותנה. הסנגוריה הצבאית ערערה כנגד רכיב המאסר בפועל. לאור הערות בית הדין לערעורים, הסכימה התביעה להקלה עמו, כך שיבוטל עונש המאסר בפועל, נוכח חלוף הזמן ושחרורו מן השירות, לאחר שסיים שירות יוצא דופן כלוחם במהלך מלחמת לבנון השנייה. בית-הדין לערעורים אישר את הגישה העקרונית, לפיה ראוי, ברגיל, להחמיר בענישת המתושלים בשמירתם של אמצעים לראיית לילה ומביאים בכך לאובדנם, שכן, המדובר במכשירים רגישים, יקרים מאוד ובעלי חשיבות מבצעית.

ע/52/06 התצ"ר נ' רב"ט ש' (וערעור שכנגד) - חייל הואשם בהחזקת סם מסוכן מסוג קנאביס במשקל מועט, בנסיבות "אזרחיות". בית הדין המחוזי, בקבלו טענת "הגנה מן הצדק", הרשיע את הנאשם בעבירה ללא רישום פלילי - תחת הרשעה באישום שהוגש, של החזקת סם לפי פקודת הסמים המסוכנים. ההרשעה בעבירה שאינה נושאת רישום פלילי, נבעה מסברתו של בית הדין קמא, כי הרשעה בעבירה שבכתב האישום "פוגעת פגיעה ממשית בתחושת הצדק וההגינות" מחמת התוצאות הנובעות לרישום פלילי ביחס להמשך חייו של הנאשם. ערעור התביעה נועד להעמיד הלכה על מכונה, על מנת שייפסק שלבית הדין אין סמכות ל"המרת אישום" מטעמים דומים. בד-בבד הוגש ערעורה של הסנגוריה הצבאית על חומרת העונש. הדיון בבית הדין הצבאי בערעורים נסתיים בהסכמה בין הצדדים, שייתרה קבלת הכרעה בטענות, וזאת נוכח נסיבותיו המיוחדות של הנאשם.

ע/135/06 טור' פ' נ' התצ"ר - המערער הורשע בעבירה של סירוב להיבדק בבדיקה לשם גילוי סמים מסוכנים, וערעורו אודות ההרשעה נסב אודות טענתו, כי סרן בתקן רס"ן אינו מוסמך ליתן צו קש"ב לצורך גילוי שימוש בסמים מסוכנים. **בית הדין הצבאי לערעורים דחה את ערעור ההגנה**, תוך שעמד על החשיבות של הבדיקות לגילוי סמים מסוכנים בצבא, לאור חומרתן המיוחדת של עבירות הסמים במסגרת הצבאית וההשלכות החמורות שלהן על חוסנו של הצבא. בית הדין חזר על ההלכה, לפיה סרן בתקן רס"ן ממשטרה צבאית, הוא קש"ב על פי חוק לשם הוצאת צו קש"ב.

ח. היעדר מן השירות

ע/36/07 התצ"ר נ' ש' - בית הדין קמא זיכה את המשיב, משתמט גיוס, בדעת רוב מן העבירה של היעדרות מן השירות למשך 608 ימים. המשיב גויס לפי צו בהתאם לסעי' 12 לחוק שירות בטחון, המאפשר לגייס מלש"ב שלא התייצב לבדיקת כושרו לשירות או סירב להשלים את הבדיקה. החוק קובע גם, שלא יחל המגויס באימון צבאי לפני בדיקת כושרו וכי בדיקתו תיערך, ככלל, תוך חודש ימים מההתייצבותו. משלא התייצב המשיב לשירות ע"פ הצו, נעצר, נשפט ונכלא. בתקופת הכליאה, לא נקבע כושרו הרפואי ואחריה, החל בהיעדרות נשוא הליך זה. בית הדין המחוזי דחה את טענת ההגנה, כי גיוסו לפי סעיף 12 לחוק שירות בטחון לא היה כדין, אך קיבל, בדעת הרוב, את הטענה, כי למעשה לא היתה מוטלת עליו חובת התייצבות, לאחר שרשויות הצבא לא קבעו את כשירותו הרפואית לשירות (הפרופיל) תוך חודש ימים, במהלך תקופת כליאתו הקודמת. התביעה ערערה לביה"ד הצבאי לערעורים

בטענה, כי פרשנותה של דעת הרוב אינה עולה בקנה אחד עם תכליתו החקיקתית ולשונו המפורשת של חוק שירות בטחון. טענה התביעה, כי התוצאה המשפטית של הכרעת-הדין גוררת אינה יכולה לעמוד במבחנים של היגיון ושכל ישר, באשר היא מוציאה חוטא - נשכר וגורמת לעיוות דין. **בעקבות הדיון בבית-הדין לערעורים, הסכימה הסנגוריה הצבאית לקבלת ערעור התביעה, נוכח נימוקי התביעה ודעת המיעוט בבית-הדין המחוזי.**

ע/98/07 התצ"ר נ' טור' א' - ערעור תביעה על קולת עונשו של משתמט גיוס במשך 7 שנים. בי"ד קמא גזר על הנאשם 4 חודשי מאסר. מדובר במי שעלה לישראל מרוסיה בהיותו בן 18. נשלח לו צו גיוס, אליו לא התייצב, על אף מודעותו לחובת הגיוס. כיום, המשיב נשוי ואב לשני ילדים, מפרנס יחיד ובעל חובות כבדים. וועדת התאמה לשירות המליצה על פיטורי המשיב משירות מחמת אי התאמה, נוכח גילו, חוסר המוטיבציה שלו לשירות ומצבו המשפחתי. חרף נסיבותיו האישיות, מצא בי"ד לערעורים לקבל את ערעור התביעה ולהחמיר בעונשו, ללא מיצוי הדין עמו, זאת נוכח השתמטותו הארוכה, העובדה כי המשיב עלה לארץ על מנת ליהנות מדבשה של המדינה והזכויות אליהן זכאי עולה חדש מבלי לשאת בחובות הנלוות אליהן, תוך שהוא מודע לחובת גיוסו. בית הדין חזר בגזר דינו על ההלכה, לפיה מועד בחינת נסיבותיו האישיות של המשיב הינו מועד גיוסו המקורי, שבו לא הייתה מניעה שישורת ולא מועד מתן גזר הדין. כאמור, **ביה"ד לערעורים מצא להחמיר בעונשו בהשיתו עליו 6 חודשי מאסר בפועל.**

ע/98/07 התצ"ר נ' טור' א' - ערעור תביעה על קולת עונשו של משתמט גיוס במשך חמש שנים וחצי. בי"ד קמא גזר על הנאשם 4 חודשי מאסר. מדובר במי שעלה לארץ בשנת 1998, צבר חובות כבדים, התגרש ונישא בשנית. המשיב נקרא להתייצב בלשכת הגיוס, התייצב מספר פעמים וביקש לפטור אותו מחובת שירות. בקשתו נדחתה והוא נקרא לשירות בן 18 חודשים, אליו לא התייצב. בעת מעצרו המליצה ועדת התאמה לשירות לפטור אותו משירות ביטחון. חרף נסיבותיו, מצא בי"ד לערעורים לקבל את הערעור ולהחמיר בעונשו, ללא מיצוי הדין עמו, זאת נוכח משכה של ההיעדרות, מציאתו כשיר לשירות תוך ציון, שהמועד הקובע לעניין גזר הדין הוא המועד שנועד לגיוסו, אזי יכול היה להתגייס ולשרת בצבא. כאמור, **ביה"ד לערעורים החמיר את העונש והעמידו על 6 חודשי מאסר בפועל.**

4. תיקים נבחרים שנוהלו בבית המשפט לערעורים

ע' איו"ש 3748/06 התוב"צ נ' עמאר מוסא - פסק דין עקרוני הדין בשאלת היקפה של הגנת הכורח באזור וכן מתווה את גבולות פרשנות החקיקה ע"י בית המשפט הצבאי. בית המשפט קיבל את ערעור התביעה והרשיע את המשיב בניסיון לגרימת מוות תוך כדי שהוא מנתח את יסודות הגנת ההכרח בדין האזור. ואולם, אף אם לדעת בית המשפט ראוי להרחיב את הגנת הכורח כפי שנעשה בתיקון 39 בישראל, אין הוא מוסמך לתקן את החוק, יש מאין, על ידי חקיקה פרשנית.

ע' איו"ש 2540/06 חאלד נואורה נ' התוב"צ - החלטה בעניין הנוכחות כמרכיב בעבירת הסיוע. בית המשפט דחה את ערעור ההגנה והרשיע את המערער בסיוע לגרימת מוות. נקבע, כי די בנוכחות פיזית גרידא במקום ביצוע העבירה כדי לצרף אדם אל מעגל העבריינים, ובלבד שנוכחות זו לוותה בכוונה לסייע. עצם הנוכחות מהווה מעשה שדי בו לביסוסה של אחריות, אם נלווה אליו היסוד הנפשי בדבר "תכלית הנוכחות". מאחר ומדובר בהתנהגות פסיבית, יבסס ביהמ"ש את ההרשעה בגין סיוע על מכלול ראיות נסיבתיות בלבד.

ב"ש 3681/07 התוב"צ נ' מחמד רשיד מחמוד רדואן - בעניינו של העצור, עלתה השאלה העקרונית האם במעצרים מנהליים קיימת סמכות לנשיא בית המשפט לערעורים לקבוע דיון בפני מותב תלתא מקום שסוגיות משפטיות ראויות מצדיקות דיון בפני הרכב מורחב. בהחלטתו קיבל נשיא בית המשפט לערעורים את עמדת התביעה, לפיה ישנה סמכות כאמור, אולם בנסיבותיו של אותו מקרה לא מצא לנכון להורות על הרחבת המותב.

עמ"מ 4168/07 ג'מאל עבד מחמד שטור נ' התוב"צ - בהחלטה זו קבע בית המשפט לערעורים עקרונית מנחים לעניין הדיון בחלופת מעצר למעצר המנהלי, ובפרט מקום שהבקשה מועלית מטעם העצור באופן סתמי וללא ביסוס תנאי החלופה.

עמ"מ 3007/07 פרחאן מוסא חוסין עלקס נ' התוב"צ - בהחלטה זו נקבע ע"י בית המשפט לערעורים, כי ערעור הגנה, גם בדיוני מעצר מנהלי, צריך להיות מנומק ולהראות טעמים להתערבות בית המשפט בהחלטת בית המשפט קמא.

5. תיקים נבחרים שנוהלו בבתי הדין ובבתי המשפט המחוזיים

א. עבירות המתה

פרקליטות איו"ש

חאלד שויש (תיק בית משפט יהודה 4413/07) – כנגד הנאשם (אשר היה מבוקש על ידי כוחות הבטחון במשך שנים רבות, בגין מעורבותו בשורת מעשי רצח, בהם פיגוע התאבדות ברחוב קינג ג'ורג' בירושלים וכן רצח משפחת כהנא) הוגש כתב אישום המייחס לו, בין השאר, שותפות בהקמת ארגון הטרור "גדודי חללי אל-אקצה", התיק תלוי ועומד.

תיקי הליניץ' (תיקי בית משפט יהודה 1793,6373/06 ו-2937/05) – חרף חלוף השנים, ממשיכים להיעצר מעורבים ברצח שני חיילי צה"ל ואדים נורזיץ ויוסי אברהמי ז"ל, אשר נרצחו בידי אספסוף מוסת בתחנת המשטרה הפלסטינית ברמאללה בשנת 2000, עם תחילתם של האירועים האלימים באזור. השנה מוסיפים להתנהל משפטיהם של מספר מעורבים אשר נכחו בתחנה והיכו את החיילים.

אחמד סעדאת (תיק בית משפט יהודה 2958/06) – הנאשם נעצר בשנה שעברה בפעולת צה"ל בכלא יריחו, בגין כך ששימש, עובר למעצרו, כראש ארגון החזית העממית לשחרור פלסטין ואחראי לפעילות הארגון בשנים האחרונות, וכן בגין חשד למעורבותו ברצח השר רחבעם זאבי ז"ל. המשפט בעניינו ממשיך להתנהל.

פרשת רציחתו וחטיפתו של אליהו אשרי ז"ל – מספר מעורבים באירוע זה הועמדו לדין בבית המשפט ביהודה. המשפטים בעניינם עומדים בפני סיום.

וג'יה ח'ליל (תיק בית משפט שומרון 3517/06) – הנאשם, בכיר בארגון "גדודי חללי אלאקצא", השתתף בביצוע מספר פיגועים: בחודש יוני 2005 בפיגוע ירי שכתוצאה ממנו נרצח אזרח ישראלי ונפצע אחר בדרגת פציעה קשה; שותף בהוצאה לפועל של פיגוע ההתאבדות בעיר נתניה, בו נרצחו 5 אזרחים ונפצעו עשרות אחרים; שותף להוצאתו לפועל של פיגוע ההתאבדות בחדרה, בו נרצחו 6 אזרחים ונפצעו עשרות אחרים בדרגות פציעה שונות; סייע בהוצאתו לפועל של פיגוע התאבדות בעיר נתניה, בו נרצחו 5 אזרחים ונפצעו עשרות אחרים בדרגות פציעה שונות; וכן שותף

בביצוע הפיגוע במחסום "ג'בארה", בו נרצח שני אנשים ונפצעו נוספים. בית המשפט הצבאי בשומרון גזר על הנאשם **16 מאסרי עולם מצטברים ו- 50 שנות מאסר בפועל במצטבר לכך**.

מוחמד עאמודי (תיק בית משפט שומרון 3136/06) – הנאשם מואשם בכך ששילח את המחבל המתאבד שפוצץ עצמו בדוכן "שווארמה ראש העיר" ביום 17.04.06, בו נרצחו 11 אזרחים. בית המשפט הצבאי בשומרון הטיל על הנאשם **11 מאסרי עולם ו- 20 שנות מאסר במצטבר לכך**. עניינם של מעורבים נוספים בפיגוע זה טרם הסתיים.

מוחמד חראנבה (תיק בית משפט שומרון 4894/06) - הנאשם היה מעורב בפיגוע ירי בו נורה ונהרג במחסום צה"ל בבקעה חייל צה"ל, רועי פרגיון ז"ל. הנאשם הסיע את המחבל אל עבר המחסום ואף נתן לו את האישור האישי שלו, על מנת לעבור במחסום. לאחר שמיעת הראיות, הנאשם הורשע בשותפות לרצח. בית המשפט הצבאי בשומרון השית על הנאשם **מאסר עולם**.

ג'מאל טיראווי (תיק בית משפט שומרון 3617/07)- הנאשם הוא חבר מועצה פלסטיני ומראשי ארגוני הביטחון הפלסטיני באזור שכס, והיה מבוקש ע"י כוחות הבטחון במשך מספר שנים. הוא הואשם באחריות לפיגוע ההתאבדות שאירע בחודש מרץ 2002 ב"מיי קופי שופ", רחוב אלנבי, תל אביב, בו מצאה את מותה רחל צרכי ז"ל וכן באחריות לרציחתם של 2 חשודים בשיתוף פעולה. משפטו מתנהל.

פרקליטות פיקוד מרכז

מר/189/07 סרון מ' וסגן ג' – תיק תקדימי בו הוגש כתב אישום בעבירת גרם מוות ברשלנות כנגד שני קצינים, שהוחזקו כאחראים למותו של חייל, אשר שם קץ לחייו, בעיקר בדרך של מחדל ושמירה לקויה עליו. כתב האישום הוגש בגין כך, שעל אף נסיון אובדני שביצע החייל בלילה שקודם לאירוע, למחרת היום לא שמרו, לכאורה, הקצינים על המנוח בצורה הנדרשת, כאשר סגן ג' מותיר את נשקו הטעון במחסנית בחדרו חשוף למנוח. המנוח, בתחבולה, נטל את הנשק וביצע ירי עצמי. הנאשם מיוצג על ידי הסנגוריה הצבאית. התיק תלוי ועומד.

פרקליטות פיקוד צפון

צפ/223/06 התוב"צ נ' סג"ם ק' - כנגד הנאשם הוגש כתב אישום, המייחס לו עבירה של גרם מוות ברשלנות, בגין כך שגרם ברשלנות

למותו של תושב מחנה הפליטים קלנדיה, כאשר ירה באמצעות נשקו האישי וכן כאשר הורה לפקודו לירות כאמור. בתיק נשמעו ראיות והכרעת הדין צפויה להינתן בקרוב.

ב. תאונות דרכים קטלניות

פרקליטות פיקוד צפון

צפ/06/728 התוב"צ נ' סמל כ' - הנאשם הורשע בגרימת מוות ברשלנות ובנהיגה לא זהירה שגרמה פציעה, זאת בגין כך שבתאריך 12/09/05 בצומת הסמוך למחנה נחשון, נהג ברכב וגרם לתאונת דרכים בה נהרג אדם וכן נפצעו שלושה נוספים. במסגרת הסדר טיעון הושתו על הנאשם 9 חודשי מאסר בפועל, פסילת רשיונות בפועל בת שבע שנים וכן עונשים מותניים.

צפ/05/803 התוב"צ נ' רב"ט צ' - הנאשם הורשע בעבירה של גרם מוות ברשלנות, על כך שבהיותו נהג אמבולנס, בעת שהוקפץ לטיפול בנפגעי תאונה אזרחית, עקף שיירת כלי רכב במהלך נסיעתו לעבר מקום התאונה, ובעיקול בכביש איבד את השליטה על האמבולנס ופגע ברכב שבא מולו. נהגת הרכב נהרגה והנוסעת שלצידה נפצעה באורח קשה. טרם ניתן גזר דין.

צפ/07/33 התוב"צ נ' סמל צ' - כתב האישום מייחס לנאשם עבירה של גרם מוות ברשלנות ועבירות נלוות נוספות, על כך שנהג, לכאורה, ברכב צבאי ובו לוחמים, נכנס לצומת במהירות שאינה סבירה, בלי להאט ובלי לתת זכות קדימה, וכך חסם את דרכו של רכב אזרחי שהגיע מימינו. הרכב האזרחי התנגש ברכב הצבאי וגרם להתהפכותו. כתוצאה מתאונה זו וממעשיו של הנאשם, נגרם לכאורה למותם של חייל ואזרח, ונפצעו מעורבים אחרים בתאונה. התיק תלוי ועומד.

ג. חברות, ביצוע שירות ונשיאת משרה בהתאחדות בלתי מותרת

פרקליטות איו"ש

תיקי חלפני הכספים (תיק בית משפט יהודה 2446,2533/07) - כתב אישום הוגש כנגד שני עובדי סוכנות חליפין אשר ניהלו חשבון וביצעו עשרות העברות כספיות בעבור אגודת צדקה הפועלת מטעם החמא"ס, העברות כספיות ששוויין הכולל עולה על מאות אלפי ₪. במסגרת הדיון במעצרים הועלו שאלות עקרוניות לענין סמכות המפקד הצבאי לפעול בעבירות אלו בשטחי A. בית המשפט

לערעורים קיבל את עמדת התביעה לפיה ישנה סמכות כאמור, ואישר את מעצרים. משפטם מתנהל.

חמזה קעקור (תיק בית המשפט שומרון 3931/05) - הנאשם הורשע בשורת עבירות חמורות, בגין פעילות ארגונית משמעותית במסגרת הג'יהאד האסלאמי וסיוע משמעותי לפעיל בכיר בזרוע הצבאית של הארגון. הנאשם היה איש הקשר בין פעילים בכירים בארגון, לרבות אותו פעיל צבאי, לבין מפקדת הארגון בסוריה, בעיקר באמצעות האינטרנט, ואפשר העברת מסרים והנחיות ביחס לפעילות צבאית וארגונית כאחד של הנהגת הארגון לאזור. במסגרת התיק נחשף טיב הקשר בין ארגוני הטרור הפועלים בשטחים לבין מפקדותיהם בחו"ל, הן בהיבט הצבאי והן בהיבט הפיננסי. בית המשפט הצבאי בשומרון הטיל על הנאשם 8 שנות מאסר בפועל וקנס כספי.

מעצר 3 נושאי משרה באגודת אל קוראן והסונא (תיקי בית משפט שומרון 3835,3836,3837/07) - השלושה - מוצטפא צלאח חסן צברי, ג'יהאד אברהים סלימאן עג'וה וחליל חדר מוצטפא אבו ח'דר - נעצרו בגין היותם נושאי משרה באגודה, המספקת שירותי דת לתושבי קלקיליה והוכרזה כבלתי מותרת בהיותה אגודת-בת של חמא"ס. השלושה הם ראש האגודה, מנהל סניף האגודה בשכם ומנהל הספרייה. בית המשפט, בהחלטה תקדימית בענין המעצר, אימץ את טיעוני התביעה, וקבע שהגם שאין המדובר במי שהיו מעורבים בפעילות צבאית או ארגונית של החמא"ס, אלא בפעילות "אזרחית-דתית" באופייה, יש מקום לעוצרם עד תום ההליכים. הדיון בעניינם תלוי ועומד.

ד. עבירות מין

פרקליטות חיל האוויר

חא/04/341 התוב"צ נ' סמל ח' - הנאשם הורשע בעבירה של מעשה מגונה תוך שימוש בכוח ועבירה שעניינה התנהגות שאינה הולמת. נקבע, שבמהלך תורנות בחג השבועות, גילה הנאשם התעניינות במתלוננת, חיילת ביחידתו, וביקש ליצור קשר עמה. השניים נפגשו, לאחר שהנאשם סר אל אזור מגוריה והובילה אל חדרו, כשחייל אחר מצוי עימם. השלושה ישבו יחדיו על מיטה בחדרו של הנאשם. הנאשם החל מעסה את כתפיה של המתלוננת וניסה לנשקה ואחר כך, סימן לחייל הנוסף לעזוב את המקום. הלה עשה כן, ואז נעל הנאשם את הדלת והרגיע את המתלוננת לבל תדאג. המתלוננת הבהירה שמטרת הגעתה- להכירו ולשתות עימו קפה. משהמתלוננת הביעה חוסר- רצון לשתף עם הנאשם פעולה באקט המיני, אשר אליו כיוון, לא עצר הנאשם, והמשיך במעשיו, חרף התנהגות פיזית

ומילולית של המתלוננת. בית הדין כיבד את הסדר הטיעון שנרקם בין הצדדים לפיו יושתו על הנאשם **שנת (1) מאסר בפועל, מאסר על תנאי, הורדה לדרגת טוראי וכן פסילת רישיון**, נוכח נסיבותיו האישיות המיוחדות של הנאשם.

פרקליטות דרום ומז"י

ד/170/07 התוב"צ נ' רנ"ג נ' - כתב האישום, מייחס לנאשם שורה של עבירות מין כלפי חיילת שהייתה תחת פיקודו. על פי המיוחס לנגד, בחמישה אירועים שונים אנס, לכאורה, את המתלוננת, במשרדו במחנה היחידה, בשטח פתוח ובבית מלון, זאת באמצעות החדרת איבר מינו ואצבעותיו לאיבר מינה של המתלוננת בניגוד לרצונה או תוך שימוש בכוח. עוד מיוחס לנאשם, כי ליטף הנאשם המתלוננת בניגוד לרצונה, הצמיד שפתיו לשפתיה ופתח את מכנסיה. עתירה שהוגשה על ידי ההגנה לבית המשפט העליון, במטרה לכפות על התביעה השלמת חקירה, נדחתה. בתיק החלו להישמע ראיות.

מזי/182/06 התוב"צ נ' סגן ח' – הנאשם, ששירת במועד הרלוונטי כ-מ"פ בבט"ר דותן, הורשע בעבירות של התנהגות שאינה הולמת. כך, במספר הזדמנויות התבטא כלפי שתי מתלוננות באופן מיני ובוטה. בהזדמנות אחרת, התקרב הקצין אל אחת המתלוננות, שישבה על מדרגה, נעמד מולה והניח את אחת מרגליו על המדרגה, כך שאזור חלציו היה במרחק קצר מפניה והתבטא כלפיה באורח בוטה. שתי המתלוננות הבהירו לקצין, כי התנהגותו אינה לרוחן, אך הוא המשיך במעשיו. בית הדין הצבאי המחוזי קבע, כי מעשיו של הקצין כלפי המתלוננות נעשו על רקע מיני וגזר עליו ארבעים (40) ימי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות צבאיות, מאסר מותנה והורדה לדרגת סג"ם.

מזי/160/06 התוב"צ נ' רנ"ג כ' – הנאשם הורשע ע"י ביה"ד המחוזי בהתנהגות שאינה הולמת, בגין כך שהתבטא באורח מיני כלפי חיילת מבסיסו; הנאשם גם הניפה באוויר והורידה מטה תוך שנוצר מגע בינו לביתה. במסגרת הסדר טיעון, שלקח בחשבון את שחרורו מהצבא על רקע מקרה זה על אף שירות מוערך ורב-שנים, הושתו על הנאשם חמישה חודשי עבודות צבאיות, מאסר מותנה, הורדה לדרגת רס"ב ופיצויים למתלוננת על סך 2000 ₪.

מזי/353/06 התוב"צ נגד רס"ם מ' – לאחר שמיעת ראיות, הנאשם הורשע ע"י ביה"ד המחוזי בשתי עבירות של התנהגות שאינה הולמת ובשלוש עבירות של מעשה מגונה, בגין כך שנהג לנשק את המתלוננת כל בוקר על לחייה ולחבקה בחוזקה. בהזדמנות אחרת,

לאחר שהמתלוננת איחרה לבסיס, חיבקה בחוזקה, שאל אם ברצונה להישפט וניסה לנשקה. הושתו עליו ארבעה (4) חודשי עבודות צבאיות, מאסר מותנה, פיצויים למתלוננת בסך 20,000 ₪ והורדה לדרגת סמל.

פרקליטות פיקוד צפון

צפ/07/634 התוב"צ נ' אע"צ פ' - כנגד אע"צ הוגש כתב אישום המייחס לו מעשים מגונים, הכוללים נגיעה בירכה של המתלוננת, הצעה לעסות את גבה, נגיעה בישבנה ומתן נשיקה על פיה ללא הסכמתה. התיק תלוי ועומד.

צפ/07/664 התוב"צ נ' סג"מ נ' - הקצין מואשם במעשים מגונים הכוללים הכנסת יד לחולצת המתלוננת, נגיעה בשדיה, התחככות בפלג גופה התחתון ונשיקות, תוך הפעלת כוח וללא הסכמתה, וכן ליטוף ירכה ובטנה של מתלוננת אחרת. התיק תלוי ועומד.

צפ/07/732 התוב"צ נ' רב"ט ה' - כתב האישום מייחס לנאשם ביצוע מעשה מגונה כלפי חיילת בעמדת שמירה, זאת בגין ליטוף פניה וצווארה, הכנסת יד לחולצתה, ניסיון לנשקה וליטוף איבר מינה מעל מכנסיה, כל זאת, ללא הסכמתה. בנוסף, מואשם הנאשם כי איים על מפקדה של החיילת, הן פנים מול פנים והן טלפונית. התיק תלוי ועומד.

פרקליטות מטכ"ל

מט/06/101 התוב"צ נ' רס"ר ל' - לנגד, מדריך נהיגה, יוחסו בכתב האישום עבירות של מעשה מגונה בפומבי והתנהגות שאינה הולמת, בגין כך שביצע מעשים מגונים בנוכחותם של שלושה מחניכיו, במהלך שיעורי נהיגה. הנגד הורשע, במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של הטרדה מינית, ובית הדין גזר עליו, בין היתר, **שני (2) חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודה צבאית והורדה לדרגת טוראי**.

מט/07/29 התוב"צ נ' בח"ג פ' - נגד אזרחית עובדת צה"ל הוגש כתב אישום המייחס לה ביצוע מעשה מגונה בשני קצינים ביחידתה, וכן הטרדה מינית מילולית כלפי הקצין וחיילים נוספים מיחידתה, בגין התבטאויות בעלות אופי מיני. התיק מתנהל.

מט/07/139 התוב"צ נ' סמל ג' - נגד החייל הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של מעשה מגונה בכוח, בגין כך שהציע לחיילת אחרת "סיוע" בתורנויות שמירה, וביקש כי תבצע בו מין אוראלי. משסירבה החיילת, ביצע בה מעשה מגונה בכוח, תוך שניסה לאלץ

אותה לבצע בו מין אוראלי כאמור. החייל כפר באשמה המיוחסת לו, ומשפטו מתנהל.

מט/07/3 התוב"צ נ' טור' ל' – כתב האישום מייחס לחובש עבירות של מעשה מגונה, קבלת שוחד והאשמת שווא, בגין כך שהציע לחייל אחר אשר ביקש לקבל ימי מנוחה ("גימלים") לבצע בו מין אוראלי, ולאחר מכן התלונן במצ"ח כנגד אותו חייל. התיק תלוי ועומד.

ה. התנהגות חיילים כלפי תושבי איו"ש ("גאות ושפלי")

פרקליטות פיקוד מרכז

מט/07/420 התוב"צ נ' סגן ג' ("פרשת דהריה") – כתב האישום מייחס לנאשם עבירה שעניינה חריגה מסמכות עד כדי סיכון חיים או בריאות, עבירה של שימוש ברכב ללא רשות, עבירה שעניינה כליאת שווא, עבירה שעניינה חבלה בנסיבות מחמירות, וכן שני סעיפי אישום שעניינם התנהגות שאינה הולמת, זאת בגין כך, שבשלהי חודש אוגוסט 2007, יצא הקצין עם כוח של חמישה חיילים לפעילות בלתי מאושרת, בעלת אופי "מסוערב", במסגרתה חטפו מונית וכבלו את נהגה. במהלך הנסיעה, בוצע ירי לעבר אזרח פלסטיני שלא היווה סיכון לכוח, אולם נחזה בעיניהם כחשוד. כתוצאה מהירי נפצע הפלסטיני. לאחר ביצוע הירי, הסתבך הכוח בראשות מפקדו במסכת שקרים ודיווחים שקריים בתחקירים. הקצין, המיוצג על ידי הסנגוריה הצבאית, מצוי במעצר סגור עד תום ההליכים בעניינו, ומשפט ההוכחות עודנו מתנהל.

פרקליטות פיקוד צפון

צפ/07/602 התוב"צ נ' סמ"ר ב' – כתב האישום הוגש כנגד שוטר צבאי, בגין כך שהתיר לפלשתינאי להעביר במחסום סחורה מעל המותר, תמורת קופסאות סיגריות וכסף (סכומים של 50 ₪). התיק תלוי ועומד.

פרקליטות מטכ"ל

מט/06/550 התוב"צ נ' רס"ן ז' – כתב האישום ייחס לנאשם, מפקד מחסום במשטרה הצבאית, בדרגת רס"ן, עבירות של לקיחת שוחד והתנהגות שאינה הולמת, בכך שקיבל שוחד (שק מלט, שלושה בקבוקי שמן זית, גויאבות, עוגה, כמות קטנה של עגבניות, מלפפונים וחצילים) מערביי ישראל, אשר נהג להעביר סחורה במחסום. הקצין נדון לעונשים של **הורדה בדרגה אחת, מאסר מותנה וקנס כספי**. בנוסף, נעצר הליך שחרורו במסגרת תוכנית

"גילאי הביניים", המקנה הטבות והוא השתחרר משירות ביוזמתו. עניינו של **חייל נוסף, סמל ל'**, אשר יוצג על ידי הסנגוריה הצבאית, ואשר קיבל אף הוא טובות הנאה, וטען כי פעל בהשראת "הדוגמא האישית" ממפקדו, הסתיים שעה שהנאשם, המיוצג על ידי הסנגוריה הצבאית, היה משוחרר משירות, ונגזרו על **הנאשם הורדה לדרגת טור', מאסר מותנה וקנס כספי**.

ו. עבירות גניבת נשק והוצאת נשק מרשות הצבא

פרקליטות פיקוד מרכז

מר/36/07 התוב"צ נ' רס"ל ה'- הנגד, ששירת בחטמ"ר בנימין, מכר לסוכן סמוי 60 כדורים מסוג 5.56, 129 כדורי אקדח מסוג 9 מ"מ וכן ארבעה רימוני הלם צבאיים. תמורת כל הפריטים קיבל הנאשם 1,200, והיה אמור לקבל עוד 1,200 ש. בנוסף – במהלך החקירה הגיעו החוקרים לבסיסו של הנאשם וערכו חיפוש ברכבו, ושם מצאו 50 אריזות גבינה צהובה, תבניות ביצים, ארגזי קרמבו, שוקו, כרוביות וכו' – מזון בערך של כ-500 ש. הנאשם הכחיש בחקירתו את החשדות המיוחסים לו. הנאשם הורשע בבית הדין הצבאי המחוזי בביצוע עבירות בנשק והוצאת רכוש מהצבא, והוטלו עליו 5 **חודשים וחצי לריצוי בפועל, לצד מאסר מותנה והורדה לדרגת טור'**. כמו כן, **הועלה הנגד לוועדה להתרת התחייבות וסיים את שירותו הצבאי**.

פרקליטות פיקוד צפון

צפ/205/07 התוב"צ נ' טור' מ' - הנאשם גנב נשק מסוג M-16 השייך לחברו ליחידה ובהתאם לסיכום קודם של הנאשם עם אזרח, נסע למסעדת "אבו סלאח" בחיפה, שם אמר לאזרח כי הנשק נמצא בתא המטען של הרכב בו נסע, אשר הושאר פתוח על ידו. הנשק נתפס על ידי משטרת ישראל ברשות האזרח. החייל, שיוצג על ידי הסנגוריה הצבאית, נדון לעונש של **34 חודשי מאסר בפועל, במסגרת הסדר טיעון**.

צפ/367/07 התוב"צ נ' רס"ר פ' - הנאשם, אחראי טנקים ונגמ"שים, במספר הזדמנויות ולאורך זמן הוציא מיחידתו כמויות גדולות של תרמילים וכדורים ומכרם לתושבי הרשות הפלשתינאית. הנאשם טען, כי לא ידע שמדובר בפלשתינאים ושהמכירה היתה לצורכי סחר בנחושת. בית הדין גזר על הנאשם **38 חודשי מאסר לריצוי בפועל, מאסר ממושך על תנאי והורדה לדרגת טוראי**. ערעור ההגנה על חומרת העונש טרם נדון.

צפ/788/06 התוב"צ נ' טור' ח' - על פי כתב האישום, גנב הנאשם נשק של חברו ליחידה והשליך אותו מעבר לגדר הבסיס, ואז יצר קשר טלפוני עם אזרח עימו סיכם מראש שיוציא נשק למטרת רווח, וכיוון אותו למקום הימצאו של הנשק. האזרח מכר את הנשק תמורת 12,000. בית הדין הצבאי המחוזי גזר על הנאשם 5 שנות מאסר לריצוי בפועל ומאסר על תנאי ממושך.

צפ/924,925,926,927,941,942/06 התוב"צ נ' רב"ט ש' - המדובר בפרשייה ענפה שעניינה גניבת פריצה וגניבה של כ-300 רימוני רסס ואמצעי לחימה נוספים משטח אש 150 שבבסיס שומרה. נגד המעורבים האזרחים הוגשו כתבי אישום לבימ"ש מחוזי, ובבי"ד צפון נדון עניינם של חמישה חיילים (אחד מהם איש קבע). שלושת החמורים שבהם נדונו ל-שמונה, לחמש ולשלוש וחצי שנות מאסר בפועל וכן מאסר מותנה.

צפ/485/07 התוב"צ נ' רב"ט ש' - הנאשם הוציא לבנת חבלה וציוד נוסף מרשות הצבא ומכר את לבנת החבלה לקטין, שמכר את לבנת החבלה לסוכן משטרתי, וכך נתפסו השניים. החייל נדון לעשרה חודשי מאסר לריצוי בפועל, עשרה חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים לגבי העבירות בהן הורשע והורדה לדרגת טוראי. ערעור התביעה על קולת העונש טרם נדון.

צפ/488/07 התוב"צ נ' טור' ע' - לנאשם מיוחסת הוצאת כ-24,000 כדורים מרשות הצבא. על פי המיוחס בכתב האישום פרץ, לכאורה, הנאשם לבסיסו יחד עם אזרח מרמלה, לפי סיכום מוקדם ביניהם, ותמורת כסף, פלאפון ורכב, הוציא עם האזרח ממחסן ביחידה 24 ארגזי כדורים, שהכילו 990 כדורים כל אחד. השניים נתפסו בדרך רמלה על ידי מחסום של מג"ב. התיק תלוי ועומד.

צפ/431,435/07 התוב"צ נ' רב"ט ס' ד' וסמ"ר מ' - על פי המיוחס בכתב האישום, הוציא, לכאורה, סמ"ר מ' מיחידתו 7-8 רימוני רסס, ומסרם לרב"ט ס', על מנת שהלה ימכרם. כעבור מספר חודשים מכר רב"ט ס' 7 רימונים לסוכן סמוי, תמורת 8,800 ש"ח. סמ"ר מ' הואשם גם בעבירות סמים, רכוש ועוד. התיק תלוי ועומד.

פרקליטות דרום ומז"י

מז/83/07 התוב"צ נ' רב"ט ר' - כנגד הנאשם הוגש כתב אישום בגין עבירות של הוצאת נשק וסחר בנשק, על כי בחודש ינואר 2007, בשעות הלילה, נטל מבסיס יחידתו רוס"ק M-16 ומחסנית השייכים לחייל אחר, וזאת לבקשת תושב חברון, אשר ביקש ממנו להשיג עבורו כלי נשק על מנת לעשות בו שימוש נגד אחר. לאחר שיצא ללא רשות מבסיסו, כשהנשק מפורק ומוסתר בתיקו האישי,

מכר הנאשם את הנשק לתושב החברוני תמורת 1,000 דולר במזומן, תוך שהוא מוסיף ומייעץ לו, למחוק את המסטי"ב שעל הנשק, על מנת שלא ניתן יהיה לאתרו. בגין עבירות אלה, הורשע הנאשם ונידון בדעת רוב בין היתר, לעונש של **5 שנים וחצי לריצוי בפועל**. דעת המיעוט סברה, כי יש מקום להשית על הנאשם עונש בן **8 שנות מאסר בפועל**. גם התביעה וגם הסנגוריה הצבאית הגישו ערעור על העונש. הערעורים טרם נדונו.

דר/485/06 התוב"צ נ' טור' פ' – הנאשם הורשע בעבירה של הוצאת נשק, בגין כך שלקח את נשקו של חייל אחר, הוציאו מהבסיס והחביאו בין השיחים ליד ביתו. מספר ימים לאחר מכן יצר קשר עם אדם אחר, ותיאם פגישה לצורך מכירת הנשק. אותו אחר היה סוכן סמוי; אי לכך, במהלך ביצוע המכירה נעצר הנאשם, והנשק הוחזר לרשות הצבא. על הנאשם נגזרו **שלוש וחצי שנים לריצוי בפועל ומאסר מותנה.**

דר/206/07 התוב"צ נ' טור' א' – טור' א' הועמד לדין על כי בסוף חודש מאי 2007, לפנות בוקר, נטל נשק מסוג רוס"ק M-16 מחברו לחדר אשר ישן אותה עת, פירק אותו לשני חלקים, הסתירו בתיקו האישי, ויצא עמו מבסיס היחידה כשהוא קופץ מעל השער. לפי סיכום מוקדם עם אזרח מכפר קאסם, מכר הנאשם את הנשק בכפר קאסם, תמורת 4,500 דולר במזומן. הנאשם נעצר עד לתום ההליכים המשפטיים כנגדו. התיק תלוי ועומד.

מז/558/07 התוב"צ נ' סמ"ר ס' – כתב האישום מייחס לנאשם שורה ארוכה של עבירות הוצאת נשק ורכוש מרשות הצבא, שימוש בלתי חוקי בנשק וסיוע לאויב. הנאשם, במספר הזדמנויות, פירק מטעני נפץ משטחי מגננה וצידי צירים עליהם נעו כוחותינו בשטח לבנון בעיצומה של מלחמת לבנון השנייה, ונטל אותם ופריטי אמל"ח וחומרי נפץ שונים לביתו. בפעולותיו אלה היה פוטנציאל סיוע לאויב וסיכון פעולות צבאיות של צה"ל, בשטח לבנון בעת הלחימה. כמו כן במהלך תקופה ארוכה בשירותו, הוציא מתוך יחידות בהן שירת ונטל לביתו, אמל"ח ורכוש צבאי (לרבות ציוד קשר יקר ערך); בנוסף, במספר הזדמנויות, הפעיל רימוני עשן וחומרי נפץ אותם הוציא מן הצבא, בקרבת אזרחים וילדים. הנאשם נעצר עד תום ההליכים. התיק תלוי ועומד.

מז/550/07 התוב"צ נ' סמל ח' – כתב האישום מייחס לנאשם (ששירת כלוחם) הוצאת נשק במהלך שמירה. הנאשם נכנס לבונקר ביחידתו והוציא משם תחמושת ואמצעי לחימה, ביניהם רימון עשן ורימון הלם, ונטלם לביתו. את רימון העשן הוציא הנאשם במטרה להשליכו למגרש כדורגל במהלך משחק. התיק תלוי ועומד.

פרקליטות חיל הים ופיקוד העורף

ח"י/76/07 התוב"צ נ' סמל ג'; ח"י/77/07 התוב"צ נ' רב"ט ע' -
 הנאשמים קשרו קשר להוצאת רימוני הלם, רימוני עשן בצבעים כחול וצהוב, כדורי זיקוקין וידניות לציון ימי, במטרה להבריחם לתוך אצטדיון "בלומפילד" במהלך משחק ה"דרבי" שצפוי היה להתקיים בין קבוצות הכדורגל "מכבי" ת"א ו"הפועל" ת"א. במסגרת הסדר טיעון שנרקם בין הצדדים, הורשעו סמל ג' ורב"ט ע', על פי הודאתם, והוטלו על כל אחד מהם, בין היתר, **ארבעה וחצי (4.5) חודשי מאסר בפועל לריצוי בכליאה ממשית והורדה לדרגת טור'.**

פרקליטות מטכ"ל

מט/223,224/06 התוב"צ נ' רב"ט ז', מט/199,203/06 התוב"צ נ' טור' ר' - במהלך חודש ינואר 2006, נפרצה נשקיית בסיס חצור, ונגנבו ממנה 41 רובים, שבעה מתוכם עם מטול. לאחר חקירה מקיפה נעצרו אזרח (המוכר היטב למשטרה) ורב"ט ז', אשר שירת ביחידה. יצוין, כי מתוך כלי הנשק החסרים הוחזרו אחדים אשר נמכרו לסוכן משטרת ישראל, אך גורלם של יתר כלי הנשק נותר לוט בערפל. במהלך החקירה התברר עוד, כי רב"ט ז' נהג לסחור בסמים מסוכנים מסוג קוקאין וקנאביס, כשלוחו של האזרח. בעקבות האמור הוגשו כתבי אישום כנגד רב"ט ז', המייחסים לו, בין היתר, עבירות של הוצאת נשק, סחר בנשק וכן סחר בסם מסוכן. כמו כן הוגש כתב אישום כנגד חייל נוסף ביחידה, חברו של רב"ט ז', רב"ט ר', אשר הואשם בין היתר, בסיוע להוצאת הנשק ובאי מניעת עבירה, בגין כך שידע מראש אודות ההכנות לביצוע הפריצה ואף סייע במסירת מידע וכלי פריצה. טור' ר' כפר תחילה במיוחס לו, אך במהלך שמירת הראיות הושג הסדר טיעון הן עימו והן עם האזרח, במסגרתו הוחזרו לרשות הצבא שמונה רובים, חמישה מתוכם עם מטול. על רב"ט ז' נגזרו במסגרת הסדר הטיעון, בין היתר, **9 שנות מאסר לריצוי בפועל.**

ז. עבירות התעללות ואלימות

פרקליטות פיקוד צפון

צפ/560/07 התוב"צ נ' סמ"ר ד' - כתב האישום הוגש כנגד סמל מחלקה בגולני בגין הכנסת חצץ לתחתוניו של חייל במהלך אימון, הכאה של חיילים עם צינור פלסטיק, הצבת בובה על מנת לבזות ולהשפיל חייל אשר ביצע תרגולת לא טובה, "הצמדה" של חייל

לשני טילי "גיל" שמשקלם 26 קילו והצמדת חוסם עורקים לצווארו של חייל. התיק תלוי ועומד.

פרקליטות דרום ומז"י

דר/195/07 התוב"צ נ' רס"ן ח' – כנגד הנאשם הוגש כתב אישום בגין עבירות של תקיפה, שימוש בלתי חוקי בנשק, איומים והתנהגות שאינה הולמת, בגין כך שבמהלך פעילות מבצעית ליד גבול מצרים, הבחין הנאשם במתלונן, פליט מגאנה, והחל לתחקרו בצעקות; לאחר שהמתלונן אמר, כי חצה את הגבול בגפו, סטר לו הנאשם ונתן לו אגרוף בבטנו, ואף כיוון אל המתלונן את נשקו האישי, כשהמחסנית במצב "הכנס" וכשהוא מאיים, כי יירה בפליט אם הלה לא יספר לו את האמת. בתיק נשמעות ראיות.

ח. עבירות מרמה ורכוש

פרקליטות חיל האוויר

חא/669/06 התוב"צ נ' רס"ן (מיל.) מ' – הקצין ניהל, ללא היתר מרשויות הצבא וללא רישיון הנדרש על פי דין, עסק של ניהול השקעות משנת 2001 ועד שנת 2006. במהלך אותן שנים השקיעו אצל הקצין למעלה מ-60 "לקוחות" שונים בסכום כולל של כשישה מיליון שקלים. בין הלקוחות היו מפקדו הישיר של הקצין, עמיתים ופקודים. הקצין הודה כי השקיע חלק מאותם כספים ואילו את החלק האחר נטל לכיסו, בכספים שנטל מלקוחותיו רכש לעצמו הקצין יאכטה מפוארת, דירת גן ורכב.

לביה"ד הוצג הסדר טיעון במסגרתו הודה הקצין בכתב אישום מתוקן אשר ייחס לו שורה חמורה של עבירות הכוללות קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה על פקודת מס ההכנסה, ניהול עסק ללא היתר והתנהגות שאינה הולמת. ביה"ד התבקש להשית על הקצין עונש של **שנתיים מאסר בכליאה ממשית, 10 חודשי מאסר מותנים, קנס כספי של 15,000 ₪ והורדה לדרגת טוראי. בהתאם להסדר הטיעון סוכם, כי ישללו מהקצין הפיצויים להם היה זכאי בשל שחרורו מהצבא ואשר עוכבו בגין ההליך.** ביה"ד כיבד את ההסדר וקבע שמדובר בפרשה חמורה וחריגה, אשר נפרשה על פני תקופה בלתי מבוטלת, במהלכה דיווח הקצין למפקדו, עמיתו, פקודיו ואחרים, דיווח כוזב, תוך מעילה באמון שניתן בו. הקצין נטל כסף מכספי המשקיעים אל כיסו הפרטי בסכומים לא מבוטלים. חלק ממפקדיו ועמיתיו של הנאשם ש"השקיעו" אצלו כספים טופלו במישור המשמעתי והמנהלי.

פרקליטות חיל הים ופיקוד העורף

חי/17/07 התוב"צ נ' רס"ר ת' - נגד רס"ר ת', אשר שימש כנגד אבטחה בבסיס חיל הים באשדוד, הוגש כתב אישום חמור, אשר ייחס לו שורה ארוכה של עבירות, ביניהן עבירה של הברחת טובין בנסיבות מחמירות. רס"ר ת' נטל חלק בארבע פעולות הברחת טובין, תמורת תגמול כספי בן 1,500-2,000 ש"ח בגין כל פעולת הברחה. בכך, נעתר רס"ר ת' להצעה של פקודו לשעבר, סמל ב', ושל אזרח נוסף, והפך עצמו שותף למעשי ההברחה. בוצעו, בשיתופו של הנאשם שלוש פעולות הברחה בהיקף בלתי ידוע של טובין מוברחים, ואחת נוספת, במהלכה הוברחו 12,000 קופסאות סיגריות, בקבוקי אלכוהול ופריטים נוספים, כאשר ערך המסים הכולל בגין טובין אלו, הינו כ-156,000 ש"ח. במסגרת **הסדר טיעון** שנרקם בין הצדדים, הורשע רס"ר ת', על פי הודאתו, והוטלו עליו, בין היתר, **ארבעה וחצי (4.5) חודשי מאסר בפועל לריצוי בכליאה ממשית והורדה לדרגת טור'.** בעקבות ההליך סיים הנאשם את שירותו הצבאי. יצוין, כי במסגרת הפרשה הוגשו כתבי אישום גם נגד פקודיו של רס"ר ת', ואף הם הסתיימו בהסדרי טיעון.

ט. עבירות מחשב

פרקליטות דרום ומז"י

מז"י/233/07 התוב"צ נ' קמ"א ל' - בסוף חודש נובמבר 2005, נתקבלה הודעת דואר במשרדו של רל"ש מפקד לוט"ם על כך שהודעת דואר ששלח לקצין בדרגת אל"ם, נמחקה על ידי הנמען מבלי שנקראה. לאחר בדיקה נתגלה, כי הנאשם הגדיר עצמו כ"נמען חלופי" של אותו קצין בדרגת אל"ם, והלכה למעשה קיבל באופן רציף משך לפחות חודשיים את כל פריטי הדואר האלקטרוני של האחרון. חומר זה כלל, בין היתר, מידע על אמל"ח, אמצעים טכנולוגיים מבצעיים או פרטיביים של צה"ל, פרויקטים מסווגים, ומידע רגיש על קצינים רבים. בעקבות זאת, הוגש כנגדו, כתב האישום המייחס לו בין היתר, עבירות של האזנת סתר, חדירה לפרטיות, וחריגה מסמכות עד כדי סיכון בטחון המדינה. בימים אלה נשמעות הראיות בתיק זה.

פרקליטות מטכ"ל

מט/264/07 התוב"צ נ' סרן ל' - הנאשם הזין עבור עצמו באופן כוזב למחשב כי עבר השתלמויות, וזאת במטרה שיוכל בעתיד לבקש הכרה ב"גמול השתלמויות". הקצין נדון, בין היתר, ל-30 ימי מאסר בעבודה צבאית ולהורדה בדרגה אחת.

פרקליטות פיקוד צפון

צפ/106/07 התוב"צ נ' סמל ר' - כתב האישום מייחס לנאשם שימוש חד פעמי בסם מסוכן. במסגרת הדיונים בתיק נדונה שאלת סמכותו של בית הדין המחוזי להמיר את סעיף האישום המיוחס לנאשם לסעיף שאינו נושא רישום פלילי, ובקשת ההגנה נדחתה לאחר אימוץ טיעוני התביעה. כמו כן, נדונה שאלת סמכות בית הדין הצבאי המחוזי להטיל צו מבחן, שירות לטובת הציבור או התחייבות להימנע מעבירה ללא הרשעה. גם טענה זו נדחתה. הנאשם הורשע ונדון לשלושה (3) חודשי מאסר על תנאי והורדה לדרגת טוראי. הוגש ערעור מטעם התביעה על קולת העונש.

פרקליטות פיקוד דרום ומז"י

פרשת "סמים גבול" - במסגרת פרשייה רחבת היקף זו הופעל סוכן חשאי במספר יחידות צבאיות, ביניהן יח"ר מצפה רמון וגדוד הסיוור הבדואי. במהלך הפעילות חשף הסוכן שורה של סוחרי סמים וסוחרי נשק, ורכש מהם שלושה כלי נשק מסוגים שונים, כדורים, וסמים מסוג חשיש וקוקאין בכמויות גדולות. יצוין, כי משנה החומרה בפרשייה זו נובע מהעובדה, כי הנאשמים, חיילים בסדיר ואנשי קבע המשרתים כגששים ולוחמים, אמורים היו מתוקף תפקידם, בין השאר, למנוע עבירות מאותו סוג אותו ביצעו הם עצמם. בסיום פעילותו המסועפת והמורכבת של הסוכן, הוגשו בבית הדין הצבאי דרום חמישה כתבי אישום חמורים. כל הנאשמים הורשעו לפי הודאותיהם, ונגזרו עליהם עונשים הנעים בין שנה לשבע שנות מאסר בפועל, פסילת רישיונות נהיגה לתקופות של למעלה משנה והורדה לדרגת טור'.

הסנגוריה הצבאית

1. כללי

הסנגוריה הצבאית, שבראשה הסנגור הצבאי הראשי (להלן: "הסצ"ר"), מעניקה שירות משפטי לחיילים ולקצינים שבענינם נפתחה חקירה פלילית או נתקבלה החלטה על העמדה לדין, כפי שיפורט להלן:

- א. ייצוג נאשמים בפני בתי הדין הצבאיים המחוזיים, בית הדין הצבאי המיוחד, בית הדין הצבאי לערעורים ובית המשפט העליון, הן במהלך משפטם והן במסגרת דיוני מעצר. שיעור הייצוג ע"י סניגורים צבאיים בבתי הדין הצבאיים המחוזיים עומד על כ- 92.7%. כן מופיעה הסנגוריה בדיונים בבג"ץ בענינם של חיילים המיוצגים ע"י הסנגוריה הצבאית.
- ב. הגשת בקשות לביטול כתבי אישום לפצ"ר ולסגנו, וייצוג בהליכי שימוע טרם הגשת כתב אישום.
- ג. ייעוץ לחיילים ולקצינים לקראת ו/או במהלך חקירת מצ"ח, ועדת חקירה, ותחקיר צבאי.
- ד. ייעוץ לחיילים ולקצינים העומדים לדין בפני בתי הדין הצבאיים לתעבורה, בהם אין ייצוג לנאשם כדבר שבשגרה, על פי החש"ץ, וכן ייצוגם בפני בית הדין הצבאי לערעורים בהליכי ערעור.
- ה. ייצוג חיילים, המרצים עונש מאסר במתקן כליאה צבאי או בשירות בתי הסוהר, בפני הוועדה לעיון בעונש, ובפני הוועדה העוסקת בהעברת כלואים לכלא אזרחי ("ועדה 210").
- ו. ייעוץ וייצוג לחיילים בוועדות פרט ובהליכים אחרים הנובעים מן ההליך המשפטי (הדחה, השעיה, התרת התחייבויות, ועדת סמים וכד').
- ז. סיוע לחיילים העומדים בפני הליכים משמעתיים במקרים המתאימים (קרי, מקרים שבהם להליך יש השלכה על המשך שירותם בשירות קבע, כדוגמת דין משמעת בגין עבירות של הטרדה מינית).
- ח. ייזום ושותפות בעבודת מטה בנושאים הקשורים לזכויות החייל, הן בהליכי החקיקה השונים והן בעתירות עקרוניות לבג"ץ.

נוסף לכך, הסניגוריה הצבאית פועלת למען קיום הסברה רחבה בקרב חיילי צה"ל אודות מאפיינים הליכי השיפוט בצבא וזכויות החיילים אגב אותם הליכים. בשנת 2007 ביקרו נציגי הסניגוריה הצבאית בשורה של

יחידות, נפגשו עם מפקדים וחיילים וקיימו הסברה אודות הנושאים שציינו.

2. עתירות לבג"ץ

בשנה שחלפה הוגשו לבג"ץ שלוש עתירות מטעם הסניגוריה הצבאית, כעותרת ציבורית. שלושתן עסקו בסוגיות הקשורות לחקירת כשלי מלחמת לבנון השנייה.

בג"צ 2088/07 הסניגוריה הצבאית נ' מבקר המדינה ואח' - עתרה הסניגוריה הצבאית כנגד החלטה של מבקר המדינה לפרסם את דו"ח הביקורת אודות התנהלות מערכי העורף ובכללם פיקוד העורף של צה"ל – במהלך מלחמת לבנון השנייה, בוועדה לביקורת של הכנסת. הסניגוריה התנגדה לפרסום בשל כך שאין המדובר בפרסום הראוי לפרסום כזה, עפ"י החוק המסדיר את פעילות מבקר המדינה וכן משום שעד לפרסום המתוכנן לא ניתנה למפקד הפיקוד הזדמנות להגיב לממצאי הדו"ח ולהשיג עליהם בפני מבקר המדינה. בעקבות הגשת העתירה נדחה פרסום הדו"ח, באופן שבו ניתנה למפקד פיקוד העורף שהות ראויה להכין את התייחסותו לממצאים ולהעבירה.

בג"צ 6666/07 הסניגוריה הצבאית נ' הועדה לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006 ואח' - שהופנתה כלפי ועדה לבדיקת כשלי המערכה בלבנון ("ועדת וינוגרד") דרשה הסניגוריה הצבאית, כי קודם להוצאת הדו"ח הסופי תימסר הודעה ע"י הוועדה לאותם קצינים ומפקדים בצבא, שממצאי הדו"ח, מסקנותיו או המלצותיו עלולים לפגוע בשמם הטוב, ושתינתן לאותם קצינים האפשרות להגיב לממצאים והמסקנות, לרבות הזכות לעיין בחומר שנאסף בעניינם עובר לתגובתם. בעקבות העתירה, התחייבה ועדת וינוגרד לפעול לפי כללים אלה, המתחייבים מכללי מנהל תקין, ובכך תם הדיון בעתירה.

בג"צ 8923/07 הסניגוריה הצבאית נ' הועדה לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006 ואח' - הוגשה כלפי ועדת וינוגרד, בדרישה, כי תקיים את אשר התחייבה עליו במענה לעתירה הקודמת, וזאת לאור הצהרתה של הוועדה, כי אין בדעתה לפרסם "מכתבי אזהרה", שכן, לעמדתה, הדו"ח העתיד להתפרסם איננו כולל ממצאים ומסקנות העלולים לפגוע באופן אישי במי ממפקדי צה"ל. עתירה זו נדחתה תוך ששופטי בג"ץ מותחים ביקורת על הוועדה ששינתה מן העמדה שהובעה בדיון בעתירה הקודמת, ותוך שהם מדגישים, כי זכותו של כל קצין החש, כי הוא עלול להיפגע כתוצאה מפרסום הדו"ח ושזכותו לטעון בפני הוועדה ולהגן על שמו הטוב בפניה לא כובדה, לעתור באופן אישי בפני בג"ץ.

3. הופעת הסנגוריה הצבאית כ"ידיד בית הדין"

בארבעה תיקים, (בשלושה מהם בהם יוצגו הנאשמים ע"י סניגורים פרטיים), ביקשה הסנגוריה להצטרף להליך במעמד "ידיד בית הדין" (באחד מהתיקים נעשה הדבר בעקבות הזמנתו של בית הדין עצמו).

ע/06/52 - נדונה שאלת סמכותו של בית הדין הצבאי להורות על הרשעת החייל בעבירה שאינה נושאת רישום פלילי, חרף עבירה בה הואשם מלכתחילה ושמחייבת רישום במרשם הפלילי, וזאת במסגרת "דוקטרינת ההגנה מן הצדק", ומשום נסיבותיו האישיות המיוחדות. בית הדין של פיקוד הדרום פסק, כי סמכות זו קיימת ואף הפעיל אותה במקרה דנן. לאחר שהתביעה הצבאית הגישה ערעור על החלטתו, ביקשה הסנגוריה הצבאית, בצעד תקדימי, להצטרף להליך, הגם שהנאשם יוצג ע"י סניגור צבאי. לבסוף, התיק לא הגיע לידי דיון עקרוני בו, משום שלאור נסיבותיו המיוחדות של הנאשם גובש הסדר-טיעון, לפיו העבירה בה הואשם הומרה בעבירה שלא נושאת רישום פלילי, בהסכמת התביעה.

מר/06/3164 - נדונה שאלת סמכותו של בית דין צבאי להורות על העמדת הנאשם במבחן או להטיל עליו עבודות לתועלת הציבור מבלי להרשיעו, הגם שנמצא אשם במעשים שנטענו כנגדו. פירושו של דבר הוא שבסמכותו של בית הדין הצבאי למצוא חייל אשם בעבירה שיוחסה לו (כשאותה עבירה מחייבת, עפ"י החוק, רישום במרשם הפלילי) אך להימנע מהכתמתו בכתם הרישום הפלילי. בשל מרכזיות הסוגיה ותקדימיות ההכרעה בה הוזמנה הסנגוריה הצבאית לשטוח את טיעוניה במישור העקרוני בפני בית הדין הצבאי, וכך היא עשתה. התיק עודנו תלוי ועומד.

ע/07/89 - נדונה סוגיה של הרשעת חייל בעבירה של סירוב להיענות לצו המחייבו למסור דגימת שתן, שעה שהצו כאמור הוצא ע"י הרשות המוסמכת לכך בהסתמך על מידע מודיעיני כנגד אותו חייל, וכאשר פרטי המידע המודיעיני נותרו חסויים. במקרה זה עתרה הסנגוריה הצבאית לכך שתינתן לה הזכות לטעון בפני בית הדין הצבאי לערעורים בסוגיה עקרונית זו; הרשות ניתנה והטיעונים נפרסו. התיק עודנו תלוי ועומד.

ע/07/111 - נדונו שתי סוגיות עקרוניות: האחת של הרשעת אדם בהיעדר מן השירות, כאשר הבסיס לחובת השירות מצוי בצו פוקד כללי ולא בצו אישי, שבאותו מקרה לא הגיע לידיעתו של המיועד לשירות בטחון והשניה של נפקותה של העובדה, כי לנאשם לא הותאם פרופיל תוך 30 יום מיום מעצרו בגין ההיעדרות, בניגוד לסעיף 12 לחוק שירות

בטחון. בעניין זה הגישה הסנגוריה הצבאית בקשה להצטרף להליך במעמד "ידיד בית הדין"; בקשה זו טרם הוכרעה.

4. סוגיית מעצר בתיקי משתמטים

בשורה של דיונים בבית הדין הצבאי לערעורים נבחנה סוגיית מעצרים של נאשמים בהשתמטות מן השירות. במקרים אלה נבחן לעומקו החומר הראייתי שביסס את חובת ההתייצבות לשירות ואת נגזרותיה המשפטיות. בפסקי דין אלה הודגשה חובתה של התביעה לוודא, כי איסוף החומר הראייתי צריך להיעשות קודם להחלטה על העמדה לדין.

5. השתתפות הסנגוריה הצבאית בעבודות מטה לתיקוני חקיקה ופקודות ולגיבוש מדיניות התביעה

אלה העניינים שהעסיקו השנה את הסנגוריה הצבאית במישור הצעות החקיקה, הפקודות ומדיונות התביעה הצבאית:

- א. דרישה לעיגון זכות ערעור על החלטות ועדה להקלה בעונש. פנייתנו הביאה לחידוש עבודת מטה לתיקוני חקיקה נרחבים בתחום זה.
- ב. הצפת הצורך בהסדרת ייצוג חיילים ואזרחים בפני ערכאות אזרחיות הדנות במעשים שבוצעו במסגרת תפקיד צבאי.
- ג. השתתפות בעבודת מטה לשינוי דרך יישומה של מדיניות הפרקליטות הצבאית בנוגע לחיילים המכורים לסמים.
- ד. השתתפות בעבודת מטה להסדרת פקודות הצבא בנוגע למימוש זכות היועצות בעו"ד במהלך חקירת מצ"ח.
- ה. השתתפות בגיבוש מענה להצעתה של הוועדה לביקורת המדינה להצבת משקיפות מטעם ארגוני נשים בדין משמעתי העוסק בהטרדה מינית.
- ו. הצעה לעיגון זכות שימוע לפני הגשת כתב אישום עפ"י החש"ץ.
- ז. התייחסויות להצעות לתיקוני פקודות:

- (1) טיפול במשתמטים בסמים.
- (2) הדחה, השעיה והעברה מתפקיד.

מחלקת הייעוץ והחקיקה

1. כללי

מחלקת הייעוץ והחקיקה (להלן: "יעח"ק") עוסקת במתן ייעוץ משפטי לכל גופי הצבא (תוך שימת דגש על אגפי המטכ"ל והחילות השונים) ולגורמי הפרקליטות הצבאית במגוון תחומים משפטיים ובכלל זה - המשפט החוקתי והמנהלי, דיני חוזים, דיני מכרזים, דיני עבודה, דיני התכנון והבנייה, משפט ורפואה, משפט וטכנולוגיה וכיו"ב.

יעח"ק מרכזת את הטיפול בתשובות להליכים בפני בית המשפט הגבוה לצדק וערכאות משפטיות נוספות בנושאים הללו ומסייעת לפרקליטות המדינה בייצוג עמדת הצבא.

בנוסף, תפקידה של יעח"ק לטפל בחקיקה הראשית, בחקיקה המשנית ובפקודות הצבא, הן על דרך מתן התייחסות להצעות לתיקון הדין והן על דרך ייזום תיקונים תוך השתלבות בשלבי החקיקה השונים, בממשלה ובכנסת. מעורבות יעח"ק בחקיקה המונחת על שולחן הכנסת מתבטאת, בין היתר, במתן התייחסות משפטית לתזכירי חוק שמופצים ע"י משרדי הממשלה השונים ולהצעות חוק פרטיות; ייזום וניסוח תיקוני חקיקה; וכן ייצוג עמדת הצבא בוועדות שרים לחקיקה ובוועדות הכנסת.

רמ"ח יעח"ק וקציני המחלקה משתתפים באופן שוטף בדיונים, שותפים בעבודות המטה שמתנהלות בגופי צה"ל השונים, ומסייעים, על דרך ייעוץ משפטי, הן בגיבוש מדיניות והן בגיבוש הנהלים.

בתחום הייעוץ מעורבת יעח"ק במספר רבדים, שחלקם יפורט להלן -

א. הכנת חוות דעת משפטיות במגוון נושאים, המשלבים בין המשפט הצבאי לבין תחומי המשפט הציבורי, האזרחי והמסחרי.

ב. סיוע בהכנת תשובות לעתירות בבג"ץ ולתביעות אזרחיות כנגד צה"ל ומערכת הביטחון, המטופלות על ידי פרקליטות המדינה (למעט עתירות לבג"ץ ותביעות שעניינן בנושאים הקשורים לשטחים המוחזקים ולנושאים שבטיפול התצ"ר).

ג. סיוע בהכנת חוזים וייעוץ משפטי בדיני מכרזים, בשיתוף משהב"ט.

ד. ייצוג ר' אמ"ש בפני ועדת ההיתרים שלפי חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט - 1969.

ה. מתן ייעוץ משפטי לממונה על תשלום הגמלאות על פי חוק שירות הקבע בצה"ל (גמלאות) וייצוגו בפני ועדת הערעורים שלפי החוק האמור, לרבות הכנת כתבי תשובה.

ו. השתתפות בוועדה המייעצת, לפני משורת הדין, להעלאת פרופיל רפואי של מי שאינו עתיד לשרת בצה"ל.

ז. ייעוץ משפטי למנהל מאגר המידע של צה"ל ובחינת העברת מידע בין גופים ציבוריים.

ח. מילוי תפקיד דירקטור ב"חבר", "מח"ץ", "קרן החיסכון", "אופק" (פנסיה צוברת) ו"מגורי מודיעין בע"מ".

ט. השתתפות בוועדות מייעצות להתרת התחייבויות של משרתי קבע.

ביע"ק קצינים המכהנים כיועצים משפטיים קבועים לגופי צה"ל. לחלק מן היועצים משרדים במפקדות הגופים להם הם נותנים שירותים משפטיים, והם פועלים עצמאית, תוך תאום עם רמ"ח יע"ק, אשר מפקח על פעילותם ואחראי לה.

לקראת סיום שנת העבודה 2007, החל יישומו של השינוי הארגוני בפרקליטות שנועד להפריד בין פונקציית הייעוץ המשפטי ופונקציית התביעה בפיקודים ובזרועות. במסגרת זו, הועברה למחלקת יע"ק האחראיות למתן ייעוץ משפטי לחיל האוויר, לחיל הים, לפיקוד העורף ולמפקדת זרוע היבשה. בעקבות שינוי זה, גדלה מצבת הקצינים במחלקה. זאת בהמשך להתפתחות המחלקה בשנים האחרונות במענה לגידול בהיקף הדרישה לייעוץ המשפטי מגופי הצבא.

2. פעילות נציגי הייעוץ והחקיקה במוסדות צה"ל

א. ייעוץ משפטי לחיל רפואה

הייעוץ המשפטי לחר"פ ניתן ע"י ענף יעוץ משפטי ובראשו סא"ל. הענף מספק חוות דעת משפטיות בסוגיות הנוגעות למתן שירותי רפואה בצה"ל.

הייעוץ המשפטי לחר"פ מטפל בהליכים המשפטיים המוגשים כנגד החיל (עתירות לבג"ץ ותביעות נזיקין), ובנוסף, עוסק בכתיבת פקודות ונהלים ומלווה הליכי מדיניות שונים מהיבטיהם המשפטיים.

הייעוץ המשפטי לחר"פ מעניק ייעוץ משפטי שוטף לוועדת המחקרים בבני אנוש (הלסינקי) של חר"פ, ולוועדת האתיקה. בנוסף, היועצים המשפטיים לחר"פ הינם מרצים קבועים בקורסי

יסוד של החיל. בשנה שחלפה נטל הייעוץ המשפטי לחר"פ חלק בעבודת המטה המקיפה שערך חיל הרפואה לבחינת הפרטת שירותי הרפואה הניתנים לחיילי צה"ל ובחינת החלופות השונות למתן שירותי רפואה. כמו כן, במסגרת הליכי מיקור החוץ בחיל הרפואה עסקו היועצים המשפטיים בעבודת מטה, בניהול מו"מ ובגיבוש הסכמים לרכישות שירותי רפואה.

בשנה שחלפה גבר העיסוק הציבורי, התקשורתי והמשפטי בנושא הניסויים הרפואיים בצה"ל. במסגרת זו, עסק הייעוץ המשפטי לחיל הרפואה בהסדרת הנושא בהצעת חוק הניסויים הרפואיים והצגתו בכנסת, בליווי משפטי של מנהלת עומר 2 (החיסון נגד אנתרקס) ובטיפול בשתי עתירות שהוגשו לבג"ץ בדרישה להפסיק את הניסויים הרפואיים בצה"ל.

כמו כן, עוסק הייעוץ המשפטי לחר"פ בנושאים הבאים -

תביעות שיפוי בגין נפגעי תאונות - הייעוץ המשפטי לחר"פ מסייע באופן שוטף למשר"פ לפעול לקבלת החזר כספי (שיפוי) בגין הוצאות הטיפול בחיילים שנפגעו בתאונות אזרחיות.

מנהלת הקישון - השנה המשיכה המנהלת לעקוב אחר בדיקות הסקר אותן מבצעים אלו שנחשפו לקישון במהלך שירותם הצבאי. לוועדה הבין-משרדית שמונתה על ידי מנכ"ל משרד הביטחון לשם קביעת תקן צלילה, ואף טיפל בעתירת עמותת אנשי הדממה נגד משרד הביטחון, שטענה, כי צה"ל אינו פועל בהתאם לדו"ח ועדת שמגר וכי יש להפסיק את פעילות הוועדה הבין-משרדית (העתירה נדחתה).

הטמעה של הק"א "ועדת בקרה ואיכות לעניין שיפור הטיפול בחייל צה"ל על מנת למנוע מקרי אובדנות" - היועץ המשפטי לחיל הרפואה הינו חבר בוועדה, שתפקידה להפיק לקחים ממקרי אובדנות, והוא ממשיך לסייע בהטמעתה.

סיוע בכתיבת הוראות קרפ"ר - בין היתר, בעניין הרחבת סמכויות אחיות ופרמדיקים בצה"ל; עדכון להוראה בנושא קיום ביקורת ברה"ן יזומה; ועדכון של פקודת המטכ"ל העוסקת בהגבלת עישון במקומות ציבוריים; ועוד.

ב. ייעוץ משפטי בתחום המשפט האזרחי, התאגידיים ושוק ההון

בראש ענף משפט אזרחי, תאגידיים ושוק ההון עומד סא"ל. הענף מרכז את הייעוץ המשפטי הניתן בתחומים אלה ומפתח את הידע

המשפטי בנקודות ההשקה שבין תחומי המשפט האזרחי השונים – דוגמת דיני חוזים, דיני נזיקין, דיני קניין, דיני עבודה, דיני תאגידים, דיני מיסים, דיני איכות הסביבה – לבין תחומי המשפט הציבורי והצבאי בהם עוסקת מחלקת הייעוץ והחקיקה, ובכללם מכלול הסוגיות הקשורות לזכויות הפרט בצבא, העשייה במקרקעין צבאיים, ההסדרה המשפטית של היבטי הציוד והלוגיסטיקה הצבאיים ופעילות תאגידים בעלי זיקה לשירות הקבע.

1) ייעוץ משפטי לקבוצת חבר -

היועץ המשפטי לקבוצת חבר נותן ייעוץ לחבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ (חברה פרטית, המאגדת בתוכה את כלל החיילים בשירות הקבע ואת מקבלי קצבאות הפרישה מצה"ל, אשר מטרתה לדאוג לרווחת עמיתה באמצעות קידום פעילויות רווחה, תרבות ופנאי) ולמועדון חבר צרכנות בע"מ (חברת בת של "חבר", בעלת אינטרסים עסקיים-מסחריים, אשר פועלת להגדלת כוח הקניה של חבריה תוך ניצול יתרון הגודל) וקרן החיסכון לצבא הקבע בע"מ (קרן ההשתלמות של משרתי הקבע המנוהלת באמצעות בנק אוצר החייל).

היועץ המשפטי סייע לחברות בקבוצה בהתקשרויות עם ספקים שונים וכן ליווה את חבר ומח"צ בתהליך אסטרטגי שעברו החברות ובעריכת הסכמי עבודה חדשים עם העובדים. במסגרת הסדרי הביטוח של חבר לעמיתים נערכו בשנת 2007 הסכמים חדשים לביטוח תאונות אישיות ולביטוח שיניים, וכן משתף יועמ"ש חבר פעולה עם יועמ"ש חר"פ ויועמ"ש לענייני פרט בעניין תכנית ביטוח בריאות משלים למשרתי קבע, גמלאים ובני משפחותיהם.

בתחום הבנקאות נחתם הסכם הטבות לעמיתי חבר המנהלים חשבון עו"ש בבנק אוצר החייל ונבחנו חלופות שונות בתחום כרטיסי האשראי. בתחום הביטוח שונה המודל העסקי של מיזם הביטוח האלמנטארי (ביטוחי רכב ודירות) והוסדרו היבטים רגולאטורים ומשפטיים שונים שלו. בתחום שוק ההון נערכו התקשרויות עם קופות גמל ברירות מחדל להפקדות במעמד שכיר ועצמאי ונבחנת המשך השליטה של חבר בקרן החיסכון לאור "רפורמת בכר". כמו-כן, מלווה היועץ המשפטי את הקרן ומעדכן את הנהלתה בדבר הוראות הרגולציה החלות עליה. במקביל, נבחנת הקמת מערך ייעוץ פנסיוני ייחודי לעמיתי "חבר".

2) ייעוץ משפטי למנהלת פרויקט המגורים -

במהלך השנה החולפת, עסק היועמ"ש בליווי משפטי לייזום פרויקטים חדשים של דיור (רחובות, מיתר, עומר, גליל וכיו"ב) לאנשי כוחות הביטחון, כחלק מתוכניות שירות שמטרתן קשירת

המרכיב האיכותי לשירות ממושך בצה"ל, וזאת לצד ליווי משפטי לפרויקטי דיור בהקמה (מודיעין, עכו, נגבה וכיו"ב). בכלל זה, עסק היועמ"ש בהיבטים הקשורים לאכלוס מספר פרויקטים שהקמתם הושלמה (מודיעין, גדרה, כרכור), לרבות הליכים של התנתקות או לקראת התנתקות מנהלת המגורים מליווי עמותות המשתכנים באותם פרויקטים, לקראת תום שנת הבדק הראשונה.

הליווי המשפטי כלל הכנת כל ההסכמים להתקשרות עם קבלנים, ספקים, נותני שירותים ומשתכנים, כמו גם פתרון בעיות משפטיות שהתעוררו במהלך ביצוע הפרויקטים.

כמו כן, ליווה היועמ"ש את המו"מ ואת גיבושם של הסכמי אופציה לרכישת קרקעות, לרבות הסכם אופציה לרכישה על דרך של קומבינציה; הסכמי מימון בנקאיים והסכמים בין-בנקאיים ייחודיים; פתיחת עמותות משתכנים חדשות לפרויקטים שביזום וניהול המגעים מול משרד רשם העמותות בכל הנוגע לפתיחת העמותות, הליווי שלהן, קבלת אישור ניהול תקין לגביהן ומהלכים לאישור נוהל של העברת כספים ביניהן; התקשרות עם ספק להסדרת פעולות של רישום הזכויות במקרקעין של הפרויקטים השונים ורישום חלוקת המקרקעין; ייצוג העמותות בדיונים בבתי משפט ובפני ערכאות אחרות, לרבות: עתירה מנהלית כנגד הקמת מטמנת פסולת, הליכי הקפאת הליכים בעניינו של קבלן שנקלע לקשיים כלכליים, הליכים בנוגע לחילוט ערבות של קבלן שלא עמד בדרישות הזמן והאיכות של העמותה, הליכים מול ועדות התכנון וכיו"ב.

3) ייעוץ משפטי לענייני פרט -

במסגרת הייעוץ המשפטי לענייני פרט בשנה האחרונה, בוצעה עבודת מטה משפטית מקיפה אשר התמקדה בתחום התשמ"ש, וגובשה הצעה לעריכת תיקון משמעותי ראשון מזה כעשרים שנה בפקודת התשמ"ש בהתאם לשינויים התכופים בחוק הבטחת הכנסה (העבודה אושרה על ידי הפצ"ר, ר' אמ"ש וס' השר).

היועץ המשפטי טיפל ב-20 תיקי גמלאות וקצבאות, ובהם: שלילת גימלה מאדם שביצע עבירה שאינה קשורה לשירות; פרשנות החלטת הממשלה על הגדלת תקופות שירות; סוגיות הקשורות לידועים בציבור; זכויות קנייניות לבני/בנות זוג של זכאים לגמלה; תחולת "חוק הקצבאות" לחיילי מילואים; ועוד.

בנוסף, נערך טיפול בסוגיות שוטפות של חוק הגמלאות וחוק הקצבאות. בנוסף, טיפל היועץ המשפטי בקשת רחבה של סוגיות מתחום הת"ש, ובהן: הסדרת פקודות ת"ש אחר; היתרי עבודה פרטית; חופשת חיילי חובה; שכר דירה והלנות; חסרי תחבורה ציבורית; דיור צבאי.

היעוץ המשפטי ליווה את מנהל התשלומים במופ"ת בהליכי הפסקת תשלומים וגביית חובות של משרתי קבע וגמלאים; סוגיות הנוגעות לעיקולים שמוטלים על כספים להם זכאים משרתי קבע ומופ"ת ממנהל התשלומים; טיפול בהליכי שונים בהוצאה לפועל ועוד.

בשנה האחרונה היועמ"ש לקח חלק בליווי פרויקט הכוכבים למתן הטבות לחיילים משוחררים (לרבות תחילת עבודה על הסכם רכש ההטבות). בנוסף, עסק היועמ"ש בטיפול בבקשות חסינות של עובדי ציבור ומתן ייעוץ משפטי שוטף לקרן לסיוע לחיילי מילואים ששירתו במלחמת לבנון השנייה.

בשנה האחרונה השתתף היעוץ המשפטי בעמ"ט העוסקות בהסדרת מתן תרומות בצבא. בין היתר, היעוץ המשפטי היה שותף לניסוח ההצעה לפקודת מטכ"ל חדשה בתחום התרומות, לקביעת נוהל בנוגע למתן תרומות אישיות לחיילים ולהקמת ועדה לאישור יעדים שונים לתרומות בתחום תשתיות שנועדו לרווחת החיילים.

הליכים משפטיים נוספים בהם לקח היועמ"ש חלק הם בג"ץ בנושא הקפאת זכויות; בג"ץ בנושא הגדלת תקופות שירות לצנחנים וכן חמש תביעות בענייני ת"ש.

היעוץ המשפטי לקח חלק בהליכי חקיקה שונים כמו מבחן הכנסה להורים שכולים; סמכות חריגה לוועדה רפואית בחוק בקצבאות; קצבה בגובה שכר ממוצע; סיוע בטיפול בחוק המילואים; התייחסות להצעות חוק פרטיות (בנושאי תנאי שירות, מילואים, חיילים משוחררים וגמלאות).

4) ייעוץ משפטי למנהל הנפגעים וקציני הערים -

הייעוץ המשפטי למנהל הנפגעים וקציני הערים העניק השנה ייעוץ משפטי שוטף למערך הנפגעים. במסגרת עבודתו, חיווה היועמ"ש דעתו בסוגיות עקרוניות שונות כדוגמת הנצחת חללי צה"ל, העלאת חיילים בדרגה לאחר מותם, סיוע לארגונים שונים כגון ארגון אלמנות ויתומי צה"ל ועמותות הנצחה חיליות ומסירת מסמכים ארכיוניים למשפחות השכולות. היועמ"ש אף ליווה את מנהל הנפגעים וקציני הערים בתרגילים השונים שהתקיימו בשנה החולפת, והעניק את הייעוץ המשפטי הדרוש להיערכות מנה"ק לחירום.

בנוסף, ליווה היועמ"ש את הטיפול בתביעות נזיקין שהוגשו על-ידי שבע משפחות נפגעים, הנוגעות לתחום הטיפול בנפגעים ובבני

משפחותיהם. כן ליווה היועמ"ש את הליך הגישור, המתנהל במקביל לאחת מאותן התביעות. כמו כן, ליווה עבודות מטה שונות, בהן עבודת המטה לשינוי כללי ההנצחה לחייל שנהרג עקב התנהגות רעה וחמורה; עבודת המטה להסדרת כללי הנתירה שלאחר המוות; עבודת המטה לעדכון הפקודה לקליטת פדויי שבי, ועיגנה בפקודות הצבא את ה"מעטפת טיפולית" לחברי כיתת כוננות, רבש"צים ומגנים שנפגעו בפעילות מבצעית.

נוסף על כל אלו, קידם היועמ"ש יוזמות של מחלקת הייעוץ והחקיקה לתיקון חוקים שונים, כגון חוק בתי קברות צבאיים (לעניין קבורת חייל שנפטר בנסיבות שיש עימן קלון); חוק השיפוט הצבאי (לעניין זיהוי חלל אלמוני) וחקיקת חוק בעניין אמצעי זיהוי בצה"ל.

5) מנהל הפרישה -

היועץ המשפטי למנהל הפרישה לקח חלק בבדיקת בקשות להיתרי עבודה פרטית בחופשות הפרישה, שבעקבותיה הועלתה יוזמה לתיקון פקודות הצבא העוסקות בעבודה פרטית בחופשת פרישה, כך שתצומצם החובה לקבל היתר לכך מצה"ל.

בנוסף, הוצע שכתוב הק"א 36-02-04 "הוועדה המייעצת לעניין הגבלות לאחר פרישה" לשם התאמתה לנוהלי העבודה הקיימים וכן הוכנה הצעת חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) (הגדרת פרישה) לצורך חישוב תקופת הצינון ממועד סיום התפקיד (במקום יום הפרישה) והסמכת הוועדה למתן היתרים לדון בחופשות (פרישה, חל"ת, צבורה צמודה).

היועמ"ש ייצג את צה"ל בפני הוועדה למתן היתרים הפועלת בבית המשפט המחוזי בירושלים לפי חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), תשכ"ט – 1969, בהליכים שהתנהלו בפניה לגבי בקשות לקיצור תקופת צינון.

במסגרת הייעוץ המשפטי למנהל הפרישה, היועץ המשפטי המשיך ללוות את פרויקט היועצים החיצוניים לפורשים מצה"ל. בנוסף, השתתף בוועדת ערעורים בנושא ימי מחלה בראשות רמ"ח מופ"ת.

6) ייעוץ משפטי לאלר"ם -

היועמ"ש לאלר"ם מספק שירותי יעוץ משפטי לראש אלר"ם ולמטהו, ולמרכזים הלוגיסטיים של אלר"ם (כגון מרכז בינוי, מרכז ציוד, מרכז דלק, מרכז צל"מ וחלפים, מש"א וכו'). הייעוץ המשפטי לאלר"ם עוסק בהיבטים הנוגעים לפעילותו הייעודית של האגף על כל היבטיו.

במהלך השנה, היועמ"ש לאלר"ם העניק ליווי משפטי לאלר"ם ובכלל זה הוציא חוות דעת עקרוניות במגוון רחב של נושאים, כגון שיפוט ביחידה בהמשך לבירור מפקד; אישור תא"ל לנסיעה מחוץ למסגרת התפקיד ברכב שכור; החזר כספי לפרט עקב טיפולו בתקלה ברכבו הצבאי; הובלת חומרים מסוכנים בשגרה ובחירום; מתן שירותי כביסה בצה"ל; רישוי צבאי לכלי רכב של השב"כ; קביעת סמכות לצורך העברת אפסניה לחיילים מיחידה אחרת; נהיגת מתנדבים ברכב צבאי ועוד.

בנוסף, הייתה פעילות ענפה בהליכי חקיקה לרבות מעורבות בתיקונים לפקודת התעבורה ותקנותיה; הצעת חוק אוויר נקי לישראל, התשס"ז-2007; הצעת צו הפעלת רכב (מנועים ודלק)(ניפוק דלק במיכלית) התשס"ז-2007; חוק שמירת הניקיון התשס"ז-2007 ותוכנית פעולה לאומית לצמצום זיהום האוויר מכלי הרכב.

בנוסף, היועמ"ש לאלר"ם לקח חלק בעמ"ט בקשת רחבה של נושאים ובהם - עדכון פקודות הצבא בתחום חוסר באפסניה; תחולת חוק חומרים מסוכנים על צה"ל; תחולת פקודת הבטיחות בעבודה על צה"ל; אכיפת ההסדרים הקיימים בנוגע לליסינג; נסיעות כלי רכב צבאיים בכביש 6 ועוד.

כמו כן, היועמ"ש לאלר"ם ליווה טיפול בהליכים משפטיים המתנהלים בתחומה וחתימה על הסכמים הנוגעים לאלר"ם.

7) ייעוץ משפטי למחלקת תו"פ באג"ת -

על רקע הפריסה הנרחבת של יחידות צה"ל ברחבי המדינה, עוסק היועמ"ש במתן ייעוץ משפטי שוטף בנושאים הקשורים לדיני קניין ומקרקעין. כן מייעץ היועמ"ש בשאלות משפטיות הקשורות בתחום התכנון והבנייה בכלל והקמת מתקנים ביטחוניים בפרט.

היועץ המשפטי למח' תו"פ באג"ת עסק בשנת 2007 במתן ייעוץ משפטי בנושאים הקשורים לדיני תכנון ובנייה, דיני מקרקעין ודיני איכות-הסביבה. במסגרת תפקיד זה ליווה היועץ המשפטי מספר עבודות מטה מרכזיות בתחום התשתית והפריסה, ובכלל זה פרויקט עיר הבה"דים ופרויקט הקמת הנמל הצבאי החדש בחיפה.

כן נטל היועץ המשפטי חלק בעמ"ט המשותפת לצה"ל, למשרד הביטחון, למשרד המשפטים ולמשרד הפנים, לעדכון הנהלים להקמתם של מתקנים ביטחוניים. בהקשר אחר, הוסיף היועץ

המשפטי ליתן אישורים משפטיים לתפיסתם של מקרקעין הנחוצים לשם השלמת הקמתה של "גדר הביטחון".

במהלך שנת 2007 טיפל היועמ"ש בלמעלה מתריסר הליכים משפטיים, רובם עקרוניים, ובכלל זה עתירותיה של עיריית חיפה כנגד הקמת הנמל הצבאי החדש של חיל-הים; עתירות שהוגשו כנגד הקמתם של מבנים במחנה חיל-הים בעתלית; עתירה העוסקת בהפסקת הפעילות האזרחית בשטח-אש בנגב; ועתירתה של עמותת אדם טבע ודין כנגד הקמת עיר הבה"דים.

כמו כן, טיפל היועמ"ש במספר הצעות חוק, ובכלל זה מספר הצעות חוק לתיקון פרק ו' לחוק התכנון והבנייה; הצעת החוק המחייבת ניהול פרוטוקול בדיוני מוסדות התכנון ומקנה זכות עיון בו; והצעת חוק אוויר נקי לישראל.

8) הייעוץ המשפטי לחטיבת המבצעים -

היועמ"ש לחטיבת המבצעים מלווה את עבודת המטה של חטיבת המבצעים בתחומי הקו הירוק.

במסגרת מתן הייעוץ המשפטי, היועמ"ש שותף לפעולות מול גורמי ביטחון אחרים כמו משטרת ישראל, השב"כ, השב"ס והמועצה לביטחון לאומי. חלק נכבד מעבודת הייעוץ הוא הבהרת גדר הסמכות והאחריות של צה"ל, ביחס לאלה של רשויות הביטחון האחרות, כמו גם מעבר על ההוראות המבצעיות של חטיבת המבצעים ובדיקה כי אלה תואמות את הדין הקיים. השנה, ליווה היועמ"ש את העברת האחריות בעוטף ירושלים למשטרת ישראל; את ההסדרה של מסירת כלי נשק צבאיים לידי אזרחים; ואת הטיפול במסתננים. עוד ליווה היועמ"ש את היערכות חטיבת המבצעים לחירום, וחיווה דעתו בסוגיות כדוגמת הסמכות לפנות אוכלוסיה אזרחית. היועמ"ש ליווה כתיבתם של מספר נהלי שת"פ עם רשויות הביטחון; פירש החלטות ממשלה שונות, בהן החלטה בעניין מעברי גבול ובעניין אבטחת משלחות ממלכתיות בחו"ל, וסייע במימושן ובהטמעתן בהוראות מבצעיות.

ג. הייעוץ המשפטי לחיל מודיעין

יועמ"ש חמ"ן משמש יועץ משפטית לר"א אמ"ן, לקמנ"ר ולכלל גורמי המטה באמ"ן ובמקמנ"ר. יועמ"ש חמ"ן מספק חו"ד משפטיות בתחומים הייעודיים של החיל, ובכלל זה - בהיבטי בטחון מידע; איסוף מודיעין; היבטים שונים הנוגעים לבניין הכוח של אמ"ן ותחומים נוספים.

נוכח הלחימה בלבנון שהתרחשה בקיץ 2006, התמקד הייעוץ המשפטי לחיל בשנה"ע 2007, בהטמעת לקחי הלחימה בהיבטיה המשפטיים באמ"ן. בתקופה שלאחר סיום הלחימה בצפון שב הייעוץ המשפטי לחמ"ן, הלכה למעשה, לעסוק גם בטיפול בנושאי הצנזורה, ועסק בכך במהלך שנה"ע 2007. עוד התמקד הייעוץ המשפטי בליווי הליכים משפטיים הנוגעים לחמשת העצורים מטעם החיזבאללה שנעצרו במהלך המלחמה ובליווי הליכים משפטיים המתנהלים מכוח חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב - 2002.

הייעוץ המשפטי לחמ"ן מלווה את הטיפול בעתירות, בתביעות לבתי המשפט ובהליכים משפטיים הנוגעים לחמ"ן ומקשרת בין גורמי החיל לפרקליטות המדינה והמחוזות באותם הליכים. בנוסף, היועמ"ש פועל להוצאת תעודות חיסיון מטעמי בטחון המדינה, בעניינים הנוגעים לפעילות אמ"ן, בהליכים שונים המתנהלים בבתי המשפט. היועמ"ש אף מלווה עדים מטעם אמ"ן המעידים כמומחים בהליכים משפטיים המתנהלים, במיוחד בתחום עבירות הטרור. במסגרת זו אף ליווה היועמ"ש קצין מודיעין אשר העיד בהליכים פליליים אשר התנהלו כנגד קרן מימון טרור בארה"ב. יועמ"ש חמ"ן מעורב בהליכי החקיקה השונים הנוגעים לאמ"ן ובמסגרת זו בעמ"ט שעניינן תיקון חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, תשס"ב - 2002; חוק מקיף למאבק בטרור; והצעת חוק למניעת טרור. היועמ"ש הנו חבר קבוע בפורומים שעניינם המאבק בטרור בכלים משפטיים. כמו כן מעניק היועמ"ש הדרכה משפטית לגורמי אמ"ן בדרך של מתן הרצאות בקורסים ובפורומים שונים.

ייעוץ משפטי ליחידה הטכנולוגית של אמ"ן –

היועמ"ש ליחידה הטכנולוגית של אמ"ן אחראי למתן יעוץ משפטי שוטף ליחידה בכלל תחומי עשייתה, בדגש על תחומי פעילותה הייעודיים והיבטי משאבי האנוש הייחודיים לה. היועמ"ש מלווה את הטיפול בהליכים משפטיים הנוגעים ליחידה, ומעורב בהליכי חקיקה רלוונטיים כמו גם בעבודת המטה לכתובת פקודות היחידה ונהליה. השנה חוזקה מעורבות היועמ"ש בעבודת המטה המקדימה להוצאת דרישות התקשרות חוזיות למשהב"ט והוסדרו הקשרים עם עמותת יוצאי היחידה.

ד. הייעוץ המשפטי לתחום כוח אדם

הייעוץ המשפטי לתחום כוח האדם כולל את הייעוץ המשפטי לתחומי הסגל, החובה והמילואים ולתחום האזרחים עובדי צה"ל ובראשו עומד רס"ן.

1) ייעוץ משפטי למחלקת הסגל -

הייעוץ המשפטי למחלקת הסגל עוסק בשאלות הנובעות ממעמד המשפטי הייחודי של משרתי הקבע, המוסדר בפקודות הצבא. במסגרת עבודתו נדרש היועמ"ש לשאלות שונות ומגוונות, בין היתר - ליווי משפטי של דיונים בועדות השונות; ייצוג בערכאות; סיוע בכתבת תגובות לבג"צים; בשיתוף המחלקה לענייני עבודה ומחלקת הבג"צים במשרד המשפטים; כתיבת התייחסויות משפטיות לקבילות; מתן מענה ישיר בכל תחומי העיסוק של מחלקת הסגל (דרגות, מינויים, אינדיקציות, ועדות, גילאי ביניים, פרישה, לימודים, תוכניות שירות, השעיות, החרות, מענקי שחרור ועוד).

יועמ"ש מחה"ס עסק בקידום פקודות הצבא בתחום הסגל, ובמתן הרצאות לגורמי שלישות, פרקליטות ועוד בנושא היבטים משפטיים של תהליכי סגל.

בשנת 2007 נכתבו חוות דעת עקרוניות בנושאים הבאים: זכויות עקב הריון והורות; החזר חבויות בשחרור; כללים לאישור חל"ת בהיבטי פרישה לגמלאות; טיפול משמעותי במשרתי קבע; הורדה בדרגה; הקדמת מועד פרישה בדיעבד; דרגות ייצוג בגין מינוי משנה.

כמו כן, ליווה יועמ"ש מחה"ס את עבודת המטה בנושא "הקפאת מעמד", שמטרתה לתת פתרון למצבם של משרתי קבע שלא ניתן לשחררם על פי נוהל גילאי הביניים, אך עדיין אינם ברי פרישה על פי חוק שירות הקבע (גמלאות).

2) הייעוץ המשפטי למרכז תעסוקת עובדי צה"ל -

היועמ"ש למרכז תע"ץ עוסק בנקודת המפגש שבין דיני העבודה - הן במישור הקיבוצי והן במישור הפרטי, לבין המשפט המנהלי והמשפט הצבאי, המסדירים יחד את העסקתם של עובדי צה"ל. במסגרת עבודתו, נדרש היועמ"ש לשאלות שונות ומגוונות בנוגע לזכויותיהם, חובותיהם ותנאי העסקתם של עובדי צה"ל, נוער עובד וחניכים.

במהלך שנת 2007, ניתן ייעוץ משפטי בנושאים הבאים: ליווי משפטי של דיונים בנוגע לפיטורי עובדים; סיוע בכתבת תגובות

לתביעות בביה"ד לעבודה; בשיתוף הפרקליטות האזרחית; כתיבת התייחסויות משפטיות לפניות עובדים במגוון הזכויות העולות מן ההסכם הקיבוצי לכלל הגורמים במרכז תע"צ וביחידות השונות. כמו כן, עסק היועמ"ש בקידום פקודות והוראות פנימיות בנושאי מרכז תע"צ ובכתיבת חוות דעת עקרוניות בנושאים הבאים: מענק שנים עודפות; צירוף וותקים; זכויות הנובעות מהורות וכו'.

3) הייעוץ המשפטי לתחום החובה והמילואים -

הייעוץ המשפטי בתחום החובה והמילואים עוסק במתן ייעוץ משפטי שוטף לגורמי אמ"ש, ובפרט למחלקת תומכ"א ויחידת "מיטב"; בסיוע ליועמ"שים אחרים במחלקה בטיפול בסוגיות בתחום כ"א חובה ומילואים; בטיפול בעתירות לבג"צ בשיתוף מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה; במתן מענה לפניות וקבילות; בגיבוש הצעות מענה לשאלות ופניות ללשכת ר' אמ"ש, רמ"ח תומכ"א ומפקד מיטב; בסיוע לגיבוש התייחסות לדו"חות מבקר המדינה; בסיוע לגיבוש התייחסות להצעות חוק בתחום שירות החובה והמילואים, בתיאום עם ענף חקיקה ותוך הצגת המשמעויות לאמ"ש; בליווי הטיפול בסרבני מצפון לרבות השתתפות בוועדת מצפון ומענה להשגות על החלטותיה; וכן בטיפול בהחלטות בתימ"ש אזרחיים הנוגעות לרשויות הגיוס.

בנוסף לכך, ב- 2007 ליווה יועמ"ש תחום חובה ומילואים מספר עבודות מטה משמעותיות, בהם - עמ"ט בנושא הגברת האכיפה כלפי משתמטי גיוס; את עבודת המטה בעניין צמצום הנשר הנפשי ויצירת סיבת פטור מטעמי "אי-התאמה בגין התנהגות רעה וחמורה"; את עבודת המטה בנושא "תיק אישי ממוחשב"; שירות בנות דתיות בצה"ל; ואת תהליך קבלת פטור משירות מטעמי דת על ידי מלש"ביות.

כמו כן, הוביל היועמ"ש את עבודת המטה לגיבוש מודל המילואים החדש והטמעתו בהצעת חוק המילואים והחלטות הממשלה בעניין זה. בנוסף, היועמ"ש ליווה את העבודה לעדכון אמנת שיתוף הפעולה בין צה"ל למשטרת ישראל ואף השתתף בוועדה לבחינת שירות הנשים בצה"ל בראיית העשור הבא, ובצוות משהב"ט וצה"ל לבחינת הקצאת חיילים בשירות חובה ליחידות מחוץ לסד"כ.

בנוסף, בשנת 2007, נכתבו חו"ד עקרוניות וטופלו נושאים מרכזיים נוספים, ביניהם - הכרה בישיבות הסדר בהן מתקיימים לימודים לא-תורניים; הכרה במסלול שירות מיוחד ל"ישיבות" חילוניות; שילוב חיילות דתיות בקורס צבאי בהיותן בשירות ללא תשלום; קריטריון השירות הצבאי כקריטריון רלוונטי בעת

הזמנת אומנים להופיע בפני חיילי צה"ל; הארכת היקף קיצור השירות למשרתים במערך המנהלה; ליווי עבודת המטה בנושא טיפול בספורטאים מצטיינים בצה"ל; בחינת אופן ההסדר החוקית של פעילות מג"ב ת"פ צה"ל; התייחסות לדחיית יישום קיצור השירות הסדיר על פי המלצות ועדת בן-בסט; הובלת עבודת המטה של מרכז בינוי בנושא רישוי אדריכלים בצה"ל; ליווי גיבוש המדיניות והתייחסות לקבילות בנושא שירות נשים בתפקידים בהן "דין גבר כדין אשה"; גיבוש מסמך מדיניות צה"ל בנושא גיוס מלש"בים בעלי רישום פלילי; סיוע בגיבוש נהלי העבודה הנוגעים לשירות האזרחי; ליווי מקיף של הטיפול בטענות בדבר "רדיפה פוליטית" של המשתתפים בתוכנית ההתנתקות.

כמו כן, עסק הייעוץ המשפטי לתחום החובה והמילואים בהטמעת השינויים המשפטיים הנובעים מאיחוד מנה"ג והבקו"ם והקמת יחידת "מיטב"; קידום פקודות אמ"ש בתחום החובה והמילואים; וגיבוש נוסח אחיד לכלל ההתקשרויות של מעה"ט וצה"ל עם מלש"בים במסגרת תוכניות לימוד בעתודה הטכנולוגית במימון משהב"ט/צה"ל.

ה. הייעוץ המשפטי לתחום התקשורת

הייעוץ המשפטי לתחום התקשורת ניתן במסגרת ענף החקיקה והתקשורת, שבראשו עומד סא"ל.

1) הייעוץ משפטי לאגף התקשוב -

במהלך שנת עבודה 2007 המשיך הייעוץ המשפטי לאגף התקשוב ליתן ליווי משפטי לאגף תוך העמקת תחומי הייעוץ, השתלבות בעבודות המטה השונות הנערכות באגף, וסיוע בגיבוש ההסדרים המלווים את השינויים הטכנולוגיים בצה"ל.

הנושאים המרכזיים בהם ניתן הייעוץ המשפטי במסגרת השתלבות בעמ"ט השונות באגף הינם: קידום עמ"ט במטרה לפרסם ולעדכן פקודות בעלי מדרג שונה; הסדרת סוגיית הטלפונים הניידים בפקודות הצבא; קידום עמ"ט בנושא הגנת מערכות מידע לצורך גיבוש מדיניות לפרסום פ"מ מתכללת בנושא; קידום עמ"ט להטמעת החתימה האלקטרונית בצה"ל (אשר הינה לקראת סיום); מתן ליווי משפטי שוטף לתחום מיכון תהליכי העבודה בצה"ל.

הייעוץ המשפטי סייע לאגף בפתרון סוגיות שהתעוררו במסגרת התקשרויות קיימות (התקשרות עם חברת "מירס"), וכן סייע

בגיבוש מסגרת משפטית מתאימה ליציאה למכרזים חדשים בתיאום עם משרד הביטחון.

חוות הדעת המרכזיות נכתבו בנושאים הבאים: חתימה אלקטרונית בצה"ל; ניהול משרד ממוחשב; מיגור תופעת הרדיו הפיראטי; הפעלת צוותי חדירה כחלק מהגנת מערכות המידע בצה"ל; סמכויות בחירום ועוד.

2) הייעוץ משפטי לחטיבת דובר צה"ל -

במהלך שנת עבודה 2007 התמקד הייעוץ המשפטי לחטיבת דובר צה"ל בתחומי המשפט המנהלי, הגנת הפרטיות וחופש המידע, פקודות הצבא והקניין הרוחני.

הנושאים המרכזיים אותם ליווה הייעוץ המשפטי לחטיבה הינם: ההליכים לפרסום יצירות חיילים; עמ"ט משותף עם משהב"ט לתיקון הפקודה העוסקת בנסיעות לחו"ל; גיבוש הסכם לשידורי תכנים של דו"ץ בשידורי ה-VOD; הבהרת היחס בין פניות גופים פרטיים לפניות גופים ציבוריים לקבלת מידע מצה"ל.

כמו כן, ניתן ליווי משפטי בכל הנוגע לפניות לפי חוק חופש המידע, ולעתירות לבתי המשפט לעניינים מנהליים שהוגשו לפי חוק זה.

הייעוץ השוטף לחטיבה כלל כתיבת כתבי התחייבות עבור הפקות המבקשות את סיוע דו"ץ; מענה לשאלות; בחינת בקשות גורמים אזרחיים לסיוע מצה"ל במישורים שונים ועוד.

3) הייעוץ משפטי לגלי צה"ל -

הייעוץ המשפטי לגלי צה"ל כלל בעיקר ייעוץ משפטי דחוף (טרם שידור) מתחום דיני התקשורת אך בנוסף לו, נתבקשו חוות דעת גם מתחומי משפט רבים אחרים כגון: פקודת הצבא, דיני קניין רוחני, דיני עבודה, דיני מכרזים, חקיקה, משפט מנהלי ומשפט פלילי.

השנה הוגשה ואושרה מחדש הצעת חוק גלי צה"ל-שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) בנוסף גובשה טיוטה של תקנות בהתאם להוראות הצעת החוק נוסחה והן יקבלו תוקף לאחר שתושג הסכמה בין לשכת השר הממונה על רשות השידור לבין שר הביטחון.

בשנה זו רוכזו מאמצים על מנת לתקן את הליקויים שהועלו בדו"ח מבקר המדינה אודות גלי-צה"ל. בכלל זה, כניסתה לתוקף של הוראת משרד הביטחון 41.14 "מכירת תשדירי שירות/חסות והתקשורות עבור גלי צה"ל" בחצי הראשון של שנת 2007 ואשר הסדירה תחומים נרחבים בעבודת התחנה מול גורמים אזרחיים.

בנוסף, נקבע מחירון עדכני למכירת תשדירים בגלי- צה"ל (בהתאם להוראות החוק), בשיתוף עם משהב"ט. הושלם תהליך גיוסם של עובדי גלי צה"ל באמצעות חברת כח אדם כאזרחים עובדי צה"ל כאשר במקביל ממשיכה עבודת מטה משותפת למרכז תע"צ ולגלי-צה"ל, למציאת פתרונות משלימים לנושא זה. השנה גם ניתן ייעוץ משפטי נרחב לנושא הסדרת ישיבות העורכים ("פלייליסטי") בהן נקבעת המוסיקה המשודרת בגלגל"צ.

ו. הייעוץ המשפטי לחיל האוויר

הייעוץ המשפטי לחיל האוויר, שבראשו עומד סא"ל, אמון על מתן ייעוץ משפטי שוטף לחיל האוויר והחלל בכלל תחומי העשייה, ובהם הפעילות המבצעית, המשאב האנושי, ממשק מול גורמים אזרחיים, בסיסי החיל, סמכויות מפקדים, כללי התעופה ונושאים רבים נוספים.

להלן דוגמאות לנושאים מרכזיים שטופלו במהלך שנת 2007 -

נושאים מבצעיים - הטיפול בנושאים המבצעיים בחיל האוויר התמקד בשני היבטים עיקריים; ראשית, השנה הושלם הדיון בתחקירים המבצעיים שנערכו בעקבות המלחמה ותהליך הפקת הלקחים ממלחמת לבנון השנייה בחיל האוויר. הייעוץ המשפטי לחיל האוויר ליווה תהליכים אלה ועסקנו בבחינת סיכום התחקירים שהועברו למשפחות החללים. שנית, גם השנה נמשך הטיפול בנושאים האופרטיביים השוטפים עמם התמודד החיל. במסגרת זו, הייעוץ המשפטי לחיל האוויר עסק השנה בנושאים הקשורים להתמודדות עם טרור אווירי, כללי פתיחה באש, תורות לחימה - חוקיות ושיטות פעולה, ליווי ועדות חקירה ותחקירים מבצעיים ונושאים אופרטיביים נוספים. עוד יצוין, כי השנה הייעוץ המשפטי לחיל האוויר עסק בהטמעת פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין ה"סיכול הממוקד", לרבות במסגרת העברת הרצאות במסגרת קורסים לדרגי הפיקוד השונים בחיל האוויר בנושא זה.

פרוייקט מעבר בח"א 27 לבסיס נבטים שבדרום הארץ - קיבל השנה תנופה ניכרת, והצריך ייעוץ משפטי נרחב בנושאים רבים, כגון: המשך שירותם של משרתי הקבע בבסיס, נושאי בינוי, סכסוכים מול קבלנים, הקמת תחנת כוח, התייחסות לביקורת מבקר המדינה על הפרוייקט, ליווי ממשקי העבודה מול רשויות אזרחיות ועוד.

נושאי תעבורה אווירית - הייעוץ המשפטי לחיל האוויר עסק רבות בתחום זה, ובכלל זה ניתן ליווי וייעוץ משפטי לעבודות מטה

בנושאים הקשורים לתעבורה אווירית, כגון: ועדת לפידות; פתיחת נתיב תעבורה אווירית לאילת (נתיב J-13); הטסת כלי טיס ניסיוניים; והסדרת פעילותה של חברה אזרחית לחילוץ אווירי. כמו כן, ניתן ליווי וייעוץ משפטי לממשקי העבודה מול הרשויות האזרחיות - רשות התעופה האזרחית ורשות שדות התעופה - לרבות בנושאים הבאים: רישוי פקחים ובקרים צבאיים, חקירת תקריות אוויריות והסדרת פעילות שדה"ת בחיפה. בנוסף, ניתן סיוע בטיפול בתביעות נזיקין כנגד חיל האוויר בגין התרסקות מטוס אזרחי.

המשאב האנושי - העיסוק במשאב האנושי מחייב התמודדות עם סוגיות משפטיות רבות, בהן: ליווי משפטי של הליכי גילאי ביניים; השתתפות בוועדות הערכה בנושאי המשך שירות, העברה מתפקיד והפסקת טיסות; בחינת משך השירות לנושרות קורס טיס; בחינת משך ההתחייבות הקשיחה לקורס טיס; טיפול בעתירות לבג"צ - בנושא פרישת קצין ובנושא המכונאים המוטסים. במקרים המתאימים, הייעוץ המשפטי בתחום זה ניתן בתיאום עם הייעוץ המשפטי לתחום כח אדם.

שיכוני המשפחות בבסיסי חיל האוויר - הימצאות שיכון משפחות בתוככי בסיס צבאי מעוררת סוגיות משפטיות רבות בחיי היום-יום ודורשת ייעוץ משפטי שוטף. השנה עסקנו בליווי עבודת מטה נרחבת בנושא שיכוני המשפחות. ניתנו חוות דעת עקרוניות בעניין הסדרת פעילותו של ועד השיכון, הפעלת גני הילדים בשיכונים, ובעניין שירותי רפואה למשפחות השיכון.

כמו כן, השנה המשיך היועץ המשפטי לעסוק בליווי וייעוץ משפטי לגבי הסכמים בינלאומיים בהם מעורב ח"א; התייחסויות לקבילות חיילים; התייחסויות לדו"חות מבקר המדינה ומבקר מערכת הביטחון; עדכון ואישור הוראות זרוע אוויר, ובכלל זה עבודה נרחבת שבוצעה לעדכון כלל הוראות רלצ"ד.

מלבד נושאים אלה, במשך השנה נמשך חיזוק הקשר מול המפקדים והמשרתים בחיל - באמצעות הפצת מידע משפטי, ביקורים בבסיסים וביחידות, מתן הרצאות בפורומים שונים וכמובן מתן ייעוץ משפטי מהיר ומקצועי לכלל הפונים.

ז. הייעוץ המשפטי לפיקוד העורף

הייעוץ המשפטי לפיקוד העורף אמון על הייעוץ המשפטי למפקד פיקוד העורף ולכלל בעלי התפקידים בפיקוד העורף. שנה זו התאפיינה בהרחבה ניכרת של היקף הייעוץ המשפטי לפיקוד העורף, בעיקר כתוצאה מלקחי מלחמת לבנון השנייה בהקשר זה.

להלן דוגמאות לנושאים השונים בהם עסק הייעוץ המשפטי לפיקוד העורף -

חקיקה - ניתנה התייחסות להצעות חוק הקשורות לעורף, בהן הצעות לתיקון חוק ההתגוננות האזרחית והצעה לתיקון חוק שירות עבודה בשעת חירום.

נמשך ניסוח הצעות לתקנות בנושאי התגוננות אזרחית. כן התקיימה עמ"ט לתיקון מקיף בחוק הג"א, והתאמתו לימינו, עבודה הצפויה להשתלב בעבודה המקיפה לחקיקת חוק העורף הצפויה להיפתח במשהב"ט לקראת סוף שנה"ע 2007. כמו כן, הייעוץ המשפטי השתתף בגיבוש עמדות צה"ל להצעות להחלטות הממשלה השונות בתחום ארגון העורף הישראלי.

דו"ח מבקר המדינה על פעילות העורף במלחמת לבנון השניה - במהלך כל השנה נערכה פעילות נרחבת של בחינת הדו"ח והשלכותיו על פיקוד העורף. בכלל זה ניתן ליווי משפטי למקצת ההתייחסויות המוקדמות לשאלות מבקר המדינה והייעוץ המשפטי לפיקוד העורף סייע בהכנת התשובה הראשונית של פיקוד העורף לטיטת הדו"ח ובהתייחסות הסופית אליו. כן, ליווה הייעוץ המשפטי את הצגת ממצאי הדו"ח, לקחיו ודרכי התיקון שלהם בפני ועדת הכנסת לביקורת המדינה.

מקלטים - ניתנו חוות דעת רבות בנושאים רבים ומגוונים הקשורים לנושא מקלוט, חלקן לגבי חובות וסמכויות גופים אזרחיים: אזרחים, מהנדסים וכיו"ב, וחלקן לחובות וסמכויות גורמי פקע"ר. הייעוץ המשפטי לפיקוד העורף ליווה את ההצעה לתיקון תקנות הג"א (מפרטים לבניית מקלטים), לצורך הוספת הכנות לצורך התקנת מערכות אוורור וסינון בממ"דים. ניתנו חוות דעת, בין היתר, בנושאים הבאים: בקשות אזרחים לקבלת פטור מהחובה לבנות מקלט (או ממ"ד), סמכות מהנדסי הפיקוד להקל בדרישות המיגון הקבועות בדיני הג"א, מערך הסמכויות בפיקוח על המקלטים ועוד.

מרכיבי ביטחון - נמשך הליווי השוטף לפיקוד העורף בנושא רכישת והקמת מרכיבי ביטחון להגנת הישובים, לרבות מתן חוות דעת, השתתפות בדיונים בפיקוד העורף ובמשרד הביטחון.

תביעות - ניתן סיוע למחלקת תביעות וביטוח במשרד הביטחון ולפרקליטויות האזרחיות השונות בגיבוש כתבי הגנה בעקבות תביעות נזיקין הקשורות בפעילות הפיקוד. כן ניתן סיוע לפרקליטות המדינה בטיפול בעתירות הקשורות למיגון מוסדות חינוך באזורים הסמוכים לחבל עזה ובבקשות השונות לאחר מתן פסק הדין בנושא.

חומרים מסוכנים - נמשך הייעוץ המשפטי באשר להפעלת סמכויות בתחום הג"א כלפי מפעלים המחזיקים חומרים מסוכנים, לרבות חיובם למגן עצמם מפני סכנת התקפה. כן נבחנו דרכי הפעולה כנגד מפעלים הפועלים בניגוד להנחיות פיקוד העורף לרבות הפעלת הסמכויות הנתונות לפיקוד במצב המיוחד בעורף באזור הנגב המערבי.

סמכויות אלוף פקע"ר כמפקד צבאי, לפי תקנות ההגנה (שעת חרום), 1945- גם השנה ניתן באופן שוטף יעוץ משפטי לאלוף הפיקוד בנוגע להפעלת סמכויותיו השונות לפי תקנות ההגנה (שעת חרום), 1945. בין היתר, בהוצאת צווי הגבלה, האוסרים על כניסה לתחומי הר הבית מנימוקים ביטחוניים, וצווי הגבלה נוספים.

חוות דעת שוטפות - ניתנו חוות דעת בנושאים מגוונים אחרים, כגון: המקורות המשפטיים לגיוס כוח אדם שלא בשירות מילואים לפיקוד העורף, התקנת צופרים באזורי תעשייה ועוד.

הרצאות - ניתנו הרצאות בנושאי דיני הג"א לקורסים שונים בפיקוד העורף, לקורס לממוני הג"א במפעל, ולגורמי הצלה שונים.

ח. הייעוץ המשפטי לחיל הים

הייעוץ המשפטי לחיל הים מלווה את החיל בתחומי עשייתו המגוונים, הכרוכים בבניית הכוחות ובהפעלתם. שנת 2007 כקודמתה, התאפיינה בייעוץ רב בתחום המבצעי, לנוכח הפקת הלקחים בעקבות אירועי הלחימה בצפון.

להלן יפורטו הנושאים העיקריים אליהם נדרש הייעוץ המשפטי לחיל הים במהלך השנה -

ייעוץ משפטי בנושאים מבצעיים, ליווי פעילות מבצעית ותרגילים - כבשנים קודמות, ניתנו חוות דעת וייעוץ משפטי רב לגורמי המטה והשטח בסוגיות אופרטיביות, לעניין פעילות חה"י בזירות השונות, לרבות בנושא השימוש באמצעי לחימה, ולעניין משמעויותיה של החלטת מועהב"ט 1701 ופריסת כוחות יוניפי"ל בים.

בשנת 2007 הועמק שיתוף הייעוץ המשפטי בתרגילים, והייעוץ המשפטי נטל חלק בדיונים מבצעיים בראשות דרגי הפיקוד בחיל לאורך התרגילים. ניתן ייעוץ הנוגע לעדכון פקודות מבצעיות רבות

של החיל ולעדכון הוראות הפתיחה באש, ונכתבו נספחים משפטיים לפקודות מבצעיות.

במהלך השנה, נבחן רעיון הקמתו של "משמר גבול ימי". הייעוץ המשפטי לחיל הים נטל חלק בדיונים בנושא, וניתנה על-ידנו חוות דעת לעניין חלופות שונות שהועלו, וממשקיו האפשריים של חיל הים עם גוף זה.

משמעויות השינוי המבני בנמלים - חוק רשות הספנות והנמלים, התשס"ד - 2004, הביא להקמתם של גופים נמליים חדשים, ובעקבותיו גובשו, בין היתר, הסכמים בין גורמים אלה. ניתנה סקירה משפטית מקיפה בנושא השינוי המבני בנמלים, המפרטת את ההסדרים החדשים, הסטטוטוריים וההסכמיים בעקבות חוק זה, והמשכנו בליווי סוגיות משפטיות שהתעוררו על רקע החוק החדש.

מתן התייחסויות משפטיות להסכמים בהם מעורב חיל הים - ניתנו התייחסויות משפטיות להסכמים שערך משהב"ט (בהם מעורב חיל הים) מול גורמים אזרחיים, בהם עלו נושאים כגון: מתן הכשרות בתחום ההגנה הימית בבסיס חיל הים; סוגיות תשתיות; נהלי תיאום בין חיל הים לבין גורמים אזרחיים; גיבוש מסגרת הסכמית לאימון כוחות חיל הים על כלי שיט אזרחי וכיו"ב.

ייעוץ בנושאי כח אדם, בנושאי פרט ומינהל תקין - בנושאי מינהל תקין - בין היתר, נבחנו הסוגיות הבאות: השימוש המותר בסירות שהתקבלו בתרומה; קבלת מלגות על ידי חיילים המשרתים בחיל; מתן הטבות לחיילים מצטיינים; גיבושה של פקודה העוסקת בממשקים בין חיל הים ואגודות ימיות. כן ניתן גם השנה, ייעוץ בנושאי הממשקים בין חיל הים לבין עמותת חיל הים, ליווי ההיבטים המשפטיים של אירועים, ביקורים וכד'. **בנושאי כח אדם** – הייעוץ המשפטי לחיל המשיך בליווי פרויקטים לתלמידי יג"ד, שנועדו להכשיר כח אדם במקצועות טכניים. כן ניתנה התייחסות לסוגיית שיבוץ צוערים שהשתתפתם בקורס חובלים הופסקה, בתפקידי קצונה אחרים בחיל; **בנושאי פרט** – ניתנו התייחסויות משפטיות בנושא בקשות חיילים פצועים לקבל חומר צבאי בעניינם; משלוח הזמנות לאירועים עבור עמותת יוצאי חיל הים וכיו"ב. במקרים המתאימים, הייעוץ המשפטי בתחום זה ניתן בתיאום עם הייעוץ המשפטי לתחום כח אדם והייעוץ המשפטי לענייני פרט.

יישום דו"ח ועדת שמגר בחיל הים - כבעבר, הייעוץ המשפטי לחיל הים נטל חלק בדיונים חיליים הנוגעים למעקב ובקרה אחר יישום דו"ח ועדת שמגר בחיל (ועדת החקירה בעניין ההשלכות של

הפעילות הצבאית בנחל הקישון ובמימי הסביבה על בריאותם של חיילי צה"ל שהופעלו במקום). במהלך השנה, סייענו בשיתוף גורמי החיל, בגיבוש תגובת המדינה **לעתירת "אנשי הדממה"** בה הועלו, בין היתר, טענות שונות לעניין יישום דו"ח שמגר בצה"ל ובחיל הים. בחודש נובמבר 2007 ניתן פסק-דין של בית המשפט העליון, הדוחה את העתירה.

סוגיות תשתיות - הייעוץ המשפטי לחיל הים מלווה, בשיתוף עם הייעוץ המשפטי לאגף התכנון, סוגיות הקשורות בתשתיות חיל הים. בין היתר, נמשך בליווי הליכים משפטיים הנוגעים לתשתיות ולבסיסי החיל, ובהם: עתירה מינהלית שעניינה ההליך התכנוני הנוגע להקמת מבנה בבסיס חיל הים, והליכים משפטיים הנוגעים לתכנונו ולהקמתו של פרויקט תשתיתי חשוב.

ליווי הליכים משפטיים ודברי חקיקה הכרוכים בפעילותו של חיל הים - הייעוץ המשפטי לחיל הים מלווה הליכים משפטיים ודברי חקיקה הכרוכים בפעילות החיל. מעבר לנושאים הייחודיים שפורטו לעיל, הייעוץ המשפטי לחיל פעל בשיתוף פעולה עם פרקליטות מחוז והייעוץ משפטי לרשויות ציבוריות בנושאים הנוגעים לחיל הים, כגון: הוצאת תעודת חיסיון ביחס לחומר ביטחוני של החיל לנוכח הליך משפטי שיזם המכס; מענה לפניית משטרת ישראל לעניין בקשה להחזרת תפוס; טיפול בבקשת פרקליטות מחוז דרום לקבלת תיעוד של המכון לרפואה ימית; טיפול בפניית פרקליטות מחוז ת"א אגב הליך משפטי לקבלת תיעוד אודות מערכות שהותקנו על כלי שיט של חיל הים, ועוד.

חקיקה - במהלך השנה, ניתנו התייחסויות לדברי חקיקה, ובהן התייחסות לפניית משרד התחבורה, לעניין גיבוש דבר חקיקה הנוגע לדרישות החלות על כלי שיט העושים דרכם למימי ישראל.

סיוע בגיבוש עמדה לפניית משרדי ממשלה וגורמים אזרחיים לחיל הים - הייעוץ המשפטי לחיל הים מלווה את ממשקיו של החיל מול גורמים אזרחיים. במהלך השנה, סייענו במתן מענה לשאלות של התקשורת הנוגעות לפעילות החיל.

לנוכח המומחיות המיוחדת הקיימת בחיל הים בתחומים ימיים שונים, מתקבלות לעיתים בקשות לסיוע מטעם רשויות וגורמים אזרחיים. במהלך השנה, ניתנו התייחסויות משפטיות לבקשות אלו, הנבחנות בראי החקיקה, פקודות הצבא והוראות משרד הביטחון.

הפעלת סמכות המפקד הצבאי לסגירת שטחים בים - הייעוץ המשפטי סייע בהכנתם של צווי מפקד חיל הים לסגירת שטחים

ביס, לרבות בגיבוש נוסח המגבלות הייחודיות החלות באזורים שונים ביס.

חוות דעת וייעוץ משפטי בנושאים נוספים - במהלך השנה, ניתנו חוות דעת וייעוץ שוטף בכתב ובעל פה לגורמי חיל היס, בין היתר, בנושאים הבאים: תפקידו של חיל היס כגורם מנחה בתחום ההגנה הימית בהתאם להחלטת ממשלה; אמצעים לאכיפת ביטחון מידע בבסיסי חיל היס; סוגיות הנוגעות לשיתוף פעולה בין-מדינתית בחיפוש והצלה; גיבוש נוהל בשיתוף משרד התחבורה לעניין חובת הפעלת מערכת AIS; טיפול בפניות גורמים אזרחיים – חובת תשובה והנמקה וכיו"ב.

מתן הרצאות לצוערים בקורסי הקצינים של חה"י - גם השנה, ניתנו הרצאות בדיני היס במשפט הבין-לאומי, לצוערים בהכשרות השונות של קצונת חה"י.

3. הטיפול בחקיקה

החקיקה מהווה נדבך מרכזי בעבודת מחלקת יעח"ק. תחום זה מרוכז בענף חקיקה ותקשורת שבראשו עומד סא"ל וקציניו נוטלים חלק מרכזי ופעיל במלאכת החקיקה – למן עבודות המטה וכלה בייצוג עמדות צה"ל בועדות הכנסת השונות. להלן תובא, בקליפת האגוז, סקירה של נושאי החקיקה, שטופלו על ידי יעח"ק במהלך השנה שחלפה, לרבות - יוזמות חקיקה המצויות בשלבי טיפול ראשוני.

תיקוני חקיקה חשובים שפורסמו -

- 1) **חוק גלי צה"ל** - שידורי צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) (הוראת שעה), התשס"ז – 2007 - בחודש יוני 2007 הווארכה הוראת השעה ב- 3 שנים.
- 2) **חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 51) בעניין הגנה מן הצדק** - הוספה לרשימת הטענות המקדמיות בחסד"פ טענת ההגנה מן הצדק. בעקבות כך נערך תיקון עקיף לסעיף 351(ב) לחש"פ, כך שטענה זו נמנית אף ברשימת הטענות הטרומיות. החוק אושר בחודש מאי 2007.
- 3) **חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 56) בעניין הגשת קבילה בידי**

מלש"ב - במסגרת תיקון זה עוגנה זכותו של מיועד לשירות ביטחון (או בני משפחתו) להגיש קבילה למעט בנושאים של הערכה דירוג או מיון, אלא אם נפל פגם בהליך – החוק אושר במהלך חודש מרץ 2007.

(4) **הארכת ההכרזה על מצב חירום - הכרזה אשר לולא תעמוד בתוקפה, תוקפם של מספר חוקים "בטחוניים" עתיד לפוג – ההכרזה הוארכה במהלך חודש מאי 2007 בשנה נוספת.**

(5) **חוק לסילוק ולמחזור צמיגים, התשס"ז - 2007 - חוק זה, אשר חל גם על המדינה וגם על צה"ל, קובע יעדים לסילוק ולמחזור צמיגים בכל שנה ושנה, ומחייב את צה"ל לעבודת היערכות וטיפול מקיף בנושא. החוק אושר בינואר השנה ונערכו בו התאמות מסוימות לצה"ל.**

(6) **תקנות השיפוט הצבאי (נשיאת עונש מאסר בעבודה צבאית) (תיקון), התשס"ז - 2006 - תיקון לתקנה 8 אשר נועד לאפשר לאסיר שאינו חייל בשירות סדיר לעבוד עבודה פרטית לאחר שעות השירות. לאחר שגובש תיקון לתקנות, התיקון אושר ע"י שר הביטחון והועבר במסגרת חובת ההתייעצות לשרי המשפטים ותמ"ת. בהמשך לכך, אושרו בחודש אוקטובר 2007 התקנות על ידי וועדת חוקה, חוק ומשפט.**

טיפול ביוזמות חקיקה להלן של צה"ל -

(1) **תזכיר חוק השיפוט הצבאי (חקירה לזיהוי חלל אלמוני), התשס"ז - 2007 - הוספת פרוצדורה בחש"י, באופן שניתן יהיה למנות שופט לחקור בשאלת זיהוי גוויה של אלמוני, שיש יסוד סביר להניח שהיא של חייל וניתן יהיה, לצורך החקירה, לצוות על דחיית הקבורה או על פתיחת הקבר והוצאת הגוויה לשם זיהויה. הופץ תזכיר חוק ובימים אלה אנו בוחנים את הערות שנתקבלו באשר לו.**

(2) **קידום תיקון לחוק השיפוט הצבאי בנושא האזנות סתר לחיילים - יוזמת החקיקה מציעה להקנות סמכות לגורמי מצ"ח לפעול באופן עצמאי לקבלת היתר להאזנת סתר לחיילים במקום צבאי ברשות היחיד, וכן ברשות הרבים, וזאת חלף צורך בקבלת היתר כאמור באמצעות משטרת ישראל, בהתאם לחוק האזנת סתר. לאחר שהוכן נוסח לתיקון החש"י, אושרה היוזמה עקרונית על ידי הפצ"ר, אשר היתנה קידומה בבסיס נתונים מספק מטעם מצ"ח. מצ"ח פעולים בימים אלה לייצר בסיס נתונים זה.**

(3) **הצעה לתיקון חוק השיפוט הצבאי בעניין סניגורים המורשים לייצג בבתי הדין הצבאיים - בעקבות חידוש הטיפול בתזכיר הממשלתי בעניין נערכו ההתאמות הנדרשות לשם קידום תיקון החש"ץ שיופץ ככל הנראה עם התזכיר הממשלתי. הנוסח המוצע הועבר להתייחסות גורמי מפצ"ר (התזכיר הממשלתי טרם אושר ע"י המשנה ליועמ"ש לממשלה (חקיקה)).**

(4) **הצעה לתיקון חוק השיפוט הצבאי בעניין זכויות נפגעי עבירה בהליך הפלילי - עניינה של הצעת החוק בתיקון החש"ץ והתאמתו הוראות חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, בשינויים המחוייבים. עבודת ההכנה של ענף חקיקה נסתיימה והועברה לשכות מטה מפצ"ר להכרעה במספר סוגיות עקרוניות.**

(5) **יוזמת חקיקה לתיקון תקנות בית משפט (אגרות) ולתקנות הירושה (אגרות הרשם לענייני ירושה) - קידום יוזמה לתיקון התקנות האמורות בשני היבטים: האחד - מתן פטור מתשלום אגרת בית משפט בעת בקשה לקביעת אפוטרופוס במקרה של חייל שנפגע במסגרת שירותו הצבאי; השני - פטור מתשלום אגרת בית משפט בעת בקשה של אח של חלל לקביעת אפוטרופוס. הוכנה טיוטה הממתינה לאישור אג"ת.**

(6) **טיוטת חוק שירות הקבע בצה"ל (גמלאות) (שלילת גימלה) - יוזמת חקיקה בעניין שינוי הכללים של פגיעה בגימלתו של משרת קבע לפי חוק שירות הקבע בצה"ל. טרם קודם בשל צורך בהכרעות עקרוניות בסוגיה.**

יוזמות חוק שקידומן ממתין לגורמי חוץ (ממשלה, כנסת וכו') -

(1) **תזכיר חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 47) (סיוג השלכות ההרשעה), התשס"ד - 2004 - הצעת החוק נועדה לענות על קשיים חוקתיים שהועלו בנוגע ליחס שבין אופיו ומהותו של השירות הצבאי, המחייבים אכיפה נמרצת והרתעתית של הדין, לבין פגיעתו של הרישום הפלילי בחייל שהורשע בבית הדין הצבאי, במיוחד בכל הנוגע למהלך חייו שלאחר שחרורו מהצבא, פגיעה אשר לעיתים עשויה להיות בלתי מידתית. הצעת החוק הממשלתית מאמצת בשינויים המחוייבים את הכלל הנוהג בערכאות השיפוט האזרחיות, לפיו, המרשם הפלילי (מלא / מסוייג) נגזר מהעונש המוטל על ידי בית המשפט. בעקבות דיון בחודש אוקטובר בראשות היועמ"ש לממשלה, יושבו המחלוקות העיקריות באשר לנוסח התזכיר, באופן המאפשר את המסך קידומו.**

- (2) **תזכיר חוק השיפוט הצבאי (סייג לחיסיון התחקיר הצבאי לגבי נאשם), התשס"ה - 2005** - עניינה של הצעה זו בעריכת תיקון לחש"ץ, באופן שניתן יהיה להעביר חומר של תחקיר צבאי, כולו או חלקו, לנאשם, שהוגש נגדו כתב אישום בעקבות אירוע לגבי נערך התחקיר, וזאת כאשר הצורך לגלות את חומר התחקיר לנאשם, לשם עשיית צדק, עדיף מן העניין שיש לא לגלותו. יוזמת חקיקה זו ראשיתה בקשיים חוקתיים שהועלו בנוגע ליחס שבין "קדושת התחקיר" לבין זכותו של נאשם לקבל לידיו את מלוא החומר הנדרש לו לצורך הגנתו. במהלך שנת 2005 הופץ תזכיר החוק. הנושא עדיין נבחן אל מול משרד המשפטים.
- (3) **הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 58) (העברת תלונה מדיון משמעתי לבית דין צבאי), התשס"ח - 2007** - הצעת החוק מבקשת לערוך מספר תיקונים בחש"ץ, בעקבותיהם יבוטל ההסדר של מינוי קצין בודק באופן אוטומטי במקרים בהם מתבקשת העברתו של דיון משמעתי לבית דין צבאי. חלף זאת, במקום בו המבקש את העברת הדיון הינו הנאשם בדיון המשמעתי, תינתן לו הזדמנות להביא דבריו בכתב בפני הפרקליט הצבאי. לצד זאת, מוצע לבטל את סמכותו של קצין שיפוט שהובאה לפניו תלונה, הנתונה לדיון משמעתי, להעבירה לשפיטה לפני בית דין צבאי, שכן ממילא, במקרה כזה, הסמכות, בסופו של דבר, לקבוע אם העבירה נתונה וראויה לדיון משמעתי הינה של הפרקליט הצבאי. הצעת החוק פורסמה בחודש אוקטובר 2007, ולאחר שתאושר בקריאה ראשונה, תובא לדיון בפניו ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.
- (4) **הצעת חוק השיפוט הצבאי (ביטול כתב אישום על ידי פרקליט צבאי) - הצעת חוק זו, המבקשת להקנות לפרקליט צבאי סמכות לבטל כתב אישום (שלא הוגש בהוראת הפצ"ר), אושרה בקריאה ראשונה במליאת הכנסת ביום 23.10.06 והתקיים דיון ראשון בועדת החוץ והביטחון לשם הכנתה לקריאה שניה ושלישית. בדיון שנערך בוועה"ב נתבקשנו על ידי הוועדה להציג מודל מעט שונה מהתיקון אשר בו תוגבר הבקרה של הפצ"ר על ביטול כתבי אישום. מודל מעין זה הוכן ואושר על ידי ס' הפצ"ר, וממתין לוועה"ב לקביעת דיון נוסף.**
- (5) **הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 57) (שיפוט על ידי דן יחיד בעבירות מסוימות), התשס"ה - 2005** - הצעת חוק זו, מרחיבה את העבירות אשר בהן ניתן לדון בדין יחיד גם לעבירות סמים מסוימות, סירוב להיבדק ובריחה ממשמורת. ההצעה אושרה בקריאה ראשונה, אך טרם נקבע דיון בעניינה בוועה"ב.

- (6) **הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 50) (סדר דין פלילי וראיות), התשס"ד - 2004** - הצעת חוק זו, אשר הינה תולדה של עבודת מטה שנערכה בפרקליטות הצבאית, עניינה בעריכת רפורמה בסדר הדין הפלילי ובדיני הראיות שלפי חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (החש"ץ), באופן של התאמתם לשינויים שחלו בעניין בעשרות השנים האחרונות בחקיקה האזרחית, בכלל, ובחוק סדר הדין הפלילי, בפרט. הצעת חוק זו אושרה בקריאה ראשונה בכנסת עוד בשנת 2004, ובמהלך שנת העבודה 2006 אישרה וועדת שרים לענייני חקיקה את הבאת ההצעה לכנסת לשם החלת רציפות על הצעת החוק. הצעת החוק טרם הובאה לדיון בוועה"ב.
- (7) **הצעת חוק רישום ציוד וגיוסו לצה"ל (תיקונים שונים), התשס"ה - 2005** - הצעה זו עוסקת בעריכת תיקונים שונים רבים בחוק לשם התאמתו לרוח חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוק יסוד: חופש העיסוק, ולשם ביטול הזיקה בינו לבין קיומו של מצב חירום במדינה. הצעת החוק אושרה במליאת הכנסת בשנת 2006, אך טרם החלה להידון בוועה"ב.
- (8) **הוראת השעה בדבר משך שירות החובה לגברים - הוראת השעה** הוארכה ותעמוד בתוקפה עד יולי 2008.
- (9) **הצעת חוק שירות המילואים, התשס"ה - 2005** - הצעת חוק שירות המילואים הממשלתית אושרה על ידי הכנסת בקריאה ראשונה במהלך חודש מאי האחרון. ההצעה דומה להצעת חוק שירות המילואים שאושרה בקריאה ראשונה במהלך שנת 2005, אך הוטמעו בה שינויים רבים בעקבות לקחי מלחמת לבנון השנייה. הצעת החוק בנוסחה המתוקן והמעודכן החלה להידון בוועדת החוץ והביטחון בחודשים האחרונים, במאוחד עם הצעת חוק פרטית מקיפה בנושא.
- (10) **הצעת חוק שירות ביטחון (עיון חוזר בפטור מטעמי הכרה דתית שהושג במרמה), התשס"ו - 2006** - הצעה זו, מבקשת לאפשר את ביטולו של פטור הניתן לבנות המצהירות על אורח חיים דתי, במקרים בהם מתברר כי הפטור האמור הושג במרמה, וזאת על פי שיקול דעת פוקד, וללא הצורך בהרשעה בבית משפט במתן הצהרת שקר. הצעה זו פורסמה בספר הצעות החוק במהלך שנה"ע 2006, וטרם הובאה לקריאה ראשונה. הצעה זו זוכה לקשיים בקרב חברי הקואליציה והמשך קידומה מוטל בספק.

11) **הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 14) (מסלול הנח"ל), התשס"ה - 2005** - הוחל דין רציפות על הצעת החוק. טרם נקבע לדיון בוועה"ב.

12) **הצעת חוק ראש המטה הכללי (כשירות, משך כהונה ומילוי מקום), התשס"ה - 2005** - הצעת חוק זו, שהוגשה על ידי שר הביטחון, מבקשת להסדיר את תפקידו של הרמטכ"ל, בהיבט כשירות להתמנות כרמטכ"ל, משך כהונתו והאפשרות להארכתה, ומילוי מקומו של הרמטכ"ל. הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה בכנסת ה-16, וביום 4.06.06 אישרה הממשלה בקשה להחלת רציפות. משהב"ט, יוזם ההצעה, אינו מקדם בשלב זה את ההצעה.

13) **הצעת חוק העיטורים בצה"ל (תיקון – הענקת עיטור לאזרח), התשס"ה - 2005** - נוסח התיקון המוצע מתבסס על ההסדר הקבוע בחוק העיטורים במשטרת ישראל ובשירות בתי הסוהר, תשל"ב-1972 (המכיר כבר כיום באפשרות הענקת עיטור אזרחי), תוך התאמת תוכן ההסדר לנסיבות המצדיקות מתן עיטור לאזרח הפועל בסיוע לצה"ל. הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה בכנסת ה-16, וביום 4.06.06 אישרה הממשלה בקשה להחלת רציפות. ההצעה טרם נקבעה לדיון בוועה"ב.

טיפול בהצעות חוק ממשלתיות הרלוונטיות לצה"ל -

טיפול בעשרות יוזמות חקיקה המוגשות מטעם משרדי הממשלה השונים ואשר יש להן רלוונטיות לצה"ל לדוגמה בנושאי: סד"פ, ראיות והדין הפלילי המהותי, תעבורה, ביטוח לאומי ועוד. דוגמאות:

1) **הצעת חוק המועצה לביטחון לאומי, התשס"ז - 2007** - טיוטת חוק זו, המקודמת על ידי משרד ראש הממשלה, מבקשת להסדיר את מעמדה של המועצה לביטחון לאומי כגוף המטה לענייני ביטחון לאומי של הממשלה וראש הממשלה. טיוטת החוק אושרה לאחרונה בממשלה ועתידה להיות מקודמת בכנסת בעת הקרובה.

2) **הצעת חוק אוויר נקי לישראל, התשס"ו - 2005** - הצעת החוק אשרה בקריאה ראשונה בכנסת ה-16, והוחל דין רציפות בכנסת הנוכחית. מתקיימים דיונים שוטפים בוועדת הפנים בעניין הצעת החוק.

3) **הצעת חוק ניסויים רפואיים בבני אדם, התשס"ו - 2005** - הצ"ח מבקשת לשנות את המדרג הנורמטיבי של ההסדר הקיים

(כיום אישור ניסויים רפואיים מוסדר בחקיקת משנה - תקנות בריאות העם, תקנות ניסויים רפואיים בבני אדם). כמו כן, הצעת החוק מבקשת להרחיב את ההסדרים הקבועים כיום וליצור הסדרי פיקוח הדוקים יותר על ניסויים רפואיים בבני אדם. הצעת החוק אושרה בוועדת שרים ביום 12.11.06, אשר החליטה כי ההצעה תקודם בתיאום משרד הביטחון.

4) **הצעת חוק התקשורת (בזק ושידורים) (תיקון מס' 34), התשס"ה-2005** - הצעת חוק זו עוסקת, בין היתר, בסוגיה של משבר תקשורת והתמודדות עם מצבי חירום באמצעות קווי ואמצעי תקשורת. ההצעה אינה מקודמת בשלב זה על ידי משרד התקשורת.

5) **הצעת חוק מקיף למאבק בטרור** - בשנה האחרונה החלה מתגבשת עבודת מטה בהובלת משרד המשפטים, לגיבוש חוק מודרני שעתיד לתת מענה לאיומי הטרור בראשית המאה ה-21. בתוך כך, החוק צפוי לכלול עבירות חדשניות בתחום הטרור ואף לספק סמכויות נרחבות לרשויות האכיפה והביטחון, במגבלות חקיקת היסוד. בנוסף, צפוי החוק לאגד חלק מן הסמכויות הנתונות כיום לרשויות הביטחון מכוח תקנות ההגנה (שעת חירום)-1945.

6) **הצעת חוק לתיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (מס' 13) (קבלת נתוני תקשורת וקובצי נתונים ממאגר מידע של בעל רישיון בזק), התשס"ו - 2006** - הצעת החוק נועדה לאפשר למשטרת ישראל ולרשות חוקרת אחרת (בכלל זה מצ"ח והיחק"פ) לקבל מידע המצוי בידי גופי תקשורת, וזאת לצורך מילוי תפקידיהן: חקירת עבירות, מניעת עבירות, הבאת חשודים לדין, הצלת חיים וכיוצ"ב דוגמאות.

טיפול בהצעות חוק פרטיות הרלבנטיות לצה"ל -

המשך טיפול בעשרות רבות של הצעות חוק פרטיות הרלוונטיות לצה"ל, בדרך של גיבוש צה"ל בפן המשפטי, הצגת עמדת צה"ל בפני הפורומים השונים הנוגעים בדבר (משרד הביטחון, משרד המשפטים, ועדת השרים לענייני חקיקה, ועדות הכנסת השונות וכיו"ב). זאת בין היתר, בנושאי חש"פ, חש"ב, ביטוח לאומי, תכנון ובנייה, תעבורה.

טיפול בחקיקת משנה -

טיפול בחקיקת משנה, בין ביוזמת צה"ל, בין כהתייחסות לתיקונים שיזמו משרדי ממשלה אחרים (בנושאים כגון: תקנות שירות ביטחון

בעניין חובות אנשי המילואים, המבחנים הרפואיים לקביעת כושר לשירות, צווי שירות ביטחון בעניין השירות המוכר וכיו"ב; תוקנו תקנות סדר הדין הפלילי בעקות פירוק השלישות הצבאית הראשית).

טיפול בפקודות -

טיפול בהפ"עות ארגוניות (של אגפי המטכ"ל והזרועות, הסדרה המבנה הכללי של צה"ל ותפקידיהם של האורגנים השונים במערכת).

מחלקת הדין הבין-לאומי

1. כללי

מחלקת הדין הבין-לאומי (דבל"א) נותנת ייעוץ משפטי שוטף בכלל תחומי המשפט הבין-לאומי, לכלל הגורמים הרלבנטיים בצה"ל, כמו גם לגורמים חוץ-צבאיים, להם ממשקי עבודה עם צה"ל, כגון משרדי ממשלה, ובמיוחד משרד המשפטים, משטרת ישראל, המל"ל והשב"כ.

בין תחומי העיסוק של המחלקה ניתן למנות את הייעוץ המשפטי בסוגיות הנוגעות לדיני הלחימה ודיני התפיסה הלוחמתית, ההסכמים המדיניים, קשרי החוץ של צה"ל ושיתוף הפעולה עם צבאות זרים, הטיפול בפניות של ארגונים בין-לאומיים וארגוני זכויות אדם (כמו גם התייחסות לדו"חות מטעמים ומפגשים שוטפים בנושאים שעל הפרק), בקרת נשק וחוקיות אמצעי לחימה ועוד.

בכלל זה, מטפלת המחלקה בסוגיות שוטפות הנוגעות לפעילות הלחימתית של צה"ל בגזרות השונות, ומלווה את כלל עבודות המטה והתוכניות האופרטיביות המתנהלות בעניין זה (בדגש על הפעילות ברצועת עזה ועל התוכניות האופרטיביות בנוגע לזירה הצפונית).

בנוסף, במהלך השנה מונו לראשונה יועצים משפטיים לפיקוד הצפון ולפיקוד הדרום, היושבים בפיקוד ונותנים ייעוץ משפטי שוטף לכלל גורמי הפיקוד. כמו כן, ובהתאם להפקת לקחים שבוצעה בעקבות "מלחמת לבנון השנייה", הוקם במהלך השנה "מערך ייעוץ אופרטיבי", הכפוף למחלקה, ומכיל עשרות יועצים משפטיים שהוכשרו ויועדו לשמש כיועצים משפטיים בחירום לכלל גופי צה"ל הרלבנטיים, מרמת האוגדה.

בראש המחלקה עומד אלי"ם ובמחלקה ישנם שני ענפים, בראשות סגני-אלופים, וחמישה מדורים. יצוין, כי בשנת 2007 עברה המחלקה שינוי ארגוני פנימי, במהלכו אוחדו ופוצלו מדורים, ונושאי הטיפול הועברו בין שני הענפים במחלקה, בהתאם לעיקרי העשייה בכל ענף.

להלן מבנה מחלקת דבל"א -

1. **ענף ביטחון ואופרטיבי** - בענף זה ישנם שני מדורים: מדור ביטחוני ומשפטי ומדור אופרטיבי; וכפופים לו היועצים המשפטיים לפיקוד הצפון ולפיקוד הדרום.
2. **ענף אסטרטגי ובין-לאומי** - בענף זה שלושה מדורים: מדור כלכלי והומניטארי, מדור אסטרטגי, ומדור קשרי-חוץ.

2. הייעוץ המשפטי בעניינים אופרטיביים וביטחוניים

במהלך שנת העבודה 2007 ליוו קציני המחלקה את העשייה המבצעית של צה"ל בכל הזירות, וחיוו דעתם בנוגע להיבטים המשפטיים של הפעילות הביטחונית של צה"ל, בדגש על הלחימה בארגוני הטרור ברצועת עזה ובלבנון. במסגרת זו, ניתן **ייעוץ משפטי שוטף ובזמן אמת** לגורמי חטיבת המבצעים באגף המבצעים, לאגפי המטכ"ל השונים, לפיקודים ולאוגדות המרחביות, תוך השתתפות בדיונים, הערכות המצב ועבודות המטה.

כמו כן, ובהמשך ללקחי "מלחמת לבנון השנייה", הוקם במהלך השנה **מערך הייעוץ האופרטיבי** של מפצ"ר בחירום, המיועד לתת ייעוץ משפטי בחירום מרמת המטכ"ל ועד רמת האוגדה בכלל הגזרות אשר משתתפות בלחימה. במסגרת הפעילות להקמת המערך, שובצו קצינים מהפרקליטות, בסדיר ובמילואים, במינוי משנה כיועצים משפטיים בחירום; גובשה פקודת הפעלה ותו"ל למערך הייעוץ; והוקם מערך תיעוד ודיווח, הכולל את חמ"ל מפצ"ר וחמ"לים פיקודיים (כאשר חמ"ל הפרקליטות בחירום הוכפף, פיקודית ומקצועית, למחלקה). בהקשר זה, הופעל המערך האופרטיבי, כולו או חלקו, לפי העניין, **בתרגילים המטכ"ליים והפיקודיים** שנערכו במהלך שנת העבודה 2007.

בשנת העבודה 2007, הורחבה ומוסדה מעורבותם של קציני הפרקליטות **בתהליכי התכנון האופרטיבי בחטיבת המבצעים**, בדגש על תהליך קבלת ההחלטות המבצעיות והעבודה השוטפת אל מול מחלקת מבצעים וראשי הזירות. במסגרת זו, הועברו התייחסויות משפטיות לתכניות האופרטיביות המטכ"ליות למגננה ומתקפה, בגזרות השונות, כמו גם ניתנו חוות דעת עקרוניות והתייחסויות שוטפות לגבי פעילות מבצעית מתוכננת, חוקיותן של שיטות פעולה שונות, חוקיות מטרות שנתקפו על-ידי צה"ל וכיו"ב. בנוסף, חוזקו הקשרים עם גופים נוספים הרלבנטיים לפעילות האופרטיבית, ביניהם **פיקוד הדרום, חיל האוויר, ואגף המודיעין**.

לאור התגברות אירועי הטרור מרצועת עזה לשטחי מדינת ישראל, בדגש על ירי רקטות הקסאם, והצורך המבצעי לפעול כנגד פעילות זו, ניתן על ידי קציני הפרקליטות ייעוץ משפטי שוטף ביחס **לפעילות כוחות צה"ל ברצועת עזה**. במסגרת זו, ליוו קציני הפרקליטות הצבאית את התכנון המבצעי של פעולות שונות שבוצעו ברצועת עזה.

בשנת העבודה 2007 ליוו קציני המחלקה **הליכי חקיקה** רבים הנוגעים להיבטים שונים של פעילות צה"ל. בתוך כך, נמשכה השתתפות קציני המחלקה בצוות הבין-משרדי העוסק בגיבוש חקיקה חדשה בתחום

בטרור, שמטרתה לפתח את הכלים וההסדרים הנחוצים להתמודדות עם איום הטרור ולרכזם בחוק מקיף ועדכני.

במקביל, המשיכו קציני המחלקה ללוות את הצעת החוק לתיקון חוק כליאתם של לוחמים בלתי-חוקיים, על רקע הלקחים שהופקו בנושא בעקבות מלחמת לבנון השנייה; סייעו בגיבושה של הצעת החוק למניעת הסתננות, המיועדת להחליף את החקיקה הקיימת בנושא, בהתאם לצרכים החדשים שיצרה תופעת המסתננים בגבול המערבי; והשתלבו בהליכים לתיקון חוק הנוזקים האזרחיים (אחריות המדינה), על רקע פסיקת ביהמ"ש העליון ביחס לתיקון הקודם לחוק. נוסף על האמור לעיל, חיוו קציני המחלקה את דעתם בנוגע לסוגיות נקודתיות אשר התעוררו במסגרת הליכי חקיקה אחרים.

כמו כן, חיוו קציני המחלקה את דעתם בנוגע להיבטים שונים של משפט בין-לאומי שהתעוררו אגב הליכים משפטיים שונים - עתירות לבג"ץ, הליכים פליליים המתנהלים בישראל ובאיו"ש והליכים אזרחיים בארץ ובחו"ל (ראו פירוט בהמשך).

באופן דומה, קציני המחלקה המשיכו ללוות בשנת 2007 את התביעות האזרחיות המתנהלות בארה"ב כנגד בכירים לשעבר במערכת הביטחון הישראלית. כמו כן, במהלך השנה עסקה המחלקה במתן ייעוץ שוטף בהתייחס לפניותיהם של בכירים שונים ששירתו או עודם משרתים בצה"ל, בנושאים של סמכות אוניברסלית והסיכונים השונים הקיימים בנושא במדינות העולם השונות.

קציני המחלקה אף נטלו חלק בהשתלמויות ומפגשים שמטרתן בחינת דיני הלחימה של המשפט הבין-לאומי ואופן התאמתם למציאות הלחימה האסימטרית. זאת, למשל במסגרת עבודת המומחים למשפט בין-לאומי שמרכז ארגון הצלב האדום הבינ"ל בסוגיית מעמדם של אזרחים הנוטלים חלק ישיר בפעולות איבה.

לבסוף, בשנת 2007 גבר באופן משמעותי העיסוק בסוגיות שונות בתחום **בקרת הנשק וחוקיות אמצעי הלחימה**. כך, קציני המחלקה נטלו חלק (יחד עם גורמים נוספים), במפגשים ובכנסים הנוגעים לאמנת כלי הנשק הקונבנציונאליים (CCW), ובקביעת מדיניות ישראל בסוגיות השונות בעניין. כמו כן, קציני המחלקה מלווים ומתייחסים לסוגיות שונות הנוגעות לחוקיות אמצעי לחימה בהם מבקש צה"ל לעשות שימוש.

3. הייעוץ המשפטי לפיקוד הצפון ופיקוד הדרום

במחצית 2007 מונו היועצים המשפטיים לפיקוד הדרום ופיקוד הצפון, במטרה להעניק למפקדי הפיקודים והמטות שלהם, כמו גם לבעלי תפקיד נוספים בפיקוד ובאוגדות, יעוץ משפטי זמין ומקצועי, מתוך הכרות עמוקה של הפיקודים והאוגדות, על צרכיהם, בשגרה ובחירום.

החודשים הראשונים לתפקיד התמקדו בשני תחומים עיקריים: התחום האופרטיבי בפיקוד ונושא בנייתו ומיצובו של תפקיד היעוץ המשפטי הפיקודי. בתחום האופרטיבי נלמדו התכניות האופרטיביות של הפיקודים, במסגרתן שולבו הערות משפטיות; ניתן ייעוץ לפיקוד בנושא מדיניות האש; שולבו תוכניות אזהרת אוכלוסייה במסגרות האופרטיביות; הוטמעו הערות בנהלי הפיקוד בנוגע לסוגיות בעלי היבט משפטי (כגון טיפול בעצורים, לוחמים בלתי חוקיים ושבווי מלחמה); נוסח פנקס כיס אופרטיבי למפקד בשטח; תורגל אופן מתן הייעוץ המשפטי בחירום, באמצעות השתלבות במספר תרגילים פיקודיים ועוד.

חלק נכבד מהעשייה בחודשים הראשונים בתפקיד התמקד בבנייתו, עיצובו ומיצובו של היעוץ המשפטי בפיקוד כקצין מטה. היועצים המשפטיים ערכו פגישות היכרות עם רוב המפקדים הרלוונטיים בפיקוד ובאוגדות, על מנת להציג את תפקיד היעוץ המשפטי ולגבש ממשקי עבודה משותפים, כמו גם על מנת להציג למפקדים את מערך הייעוץ האופרטיבי ולהסדיר את תפקידו בשוטף ובחירום. כיום, היועצים המשפטיים משולבים כקציני מטה בפיקוד, ומשתתפים בהערכות מצב שבועיות, בדיוני מטה ובפורום מפקדים חודשי, כמו גם בהווי, אירועים ועשייה של מטה הפיקוד.

בנוסף, היועצים המשפטיים נותנים מענה לצרכים המשפטיים של הפיקודים והאוגדות הסדירות (במסגרת הפעלת סמכויות הפיקוד והאוגדות בשגרה), בנושאים שונים (הן מתחום המשפט הבין-לאומי והן מתחום הייעוץ והחקיקה) כגון: הוראות פתיחה באש, טיפול במסתננים, סמכויות חיילים וסמכויות שונות מול אזרחים ורשויות המדינה, טיפול בהצעות חוק רלוונטיות, נושאי תשתיות ומקרקעין, תחום איכות הסביבה, אופן סגירת שטחים, יישום חוק חופש המידע, שמירה על זכויות פרט וחיילים, טיפול בתביעות נזיקיות, עתירות לבג"ץ והליכים משפטיים שונים ועוד. הטיפול בנושאים אלו מתבצע בתיאום עם שאר גופי הפרקליטות הצבאית הרלבנטיים, לפי הנדרש.

4. היעוץ המשפטי בנושאים כלכליים והומניטאריים

במהלך שנת 2007 עסקו קציני המחלקה בסוגיות רבות הנוגעות לרצועת עזה, מעמדה לאחר סיום יישום תכנית ההתנתקות, וחובותיה של מדינת ישראל כלפיה, בכלל, ועם השתלטות החמא"ס על רצועת עזה בפרט.

כך למשל עסקו קציני המחלקה בסוגיית פתיחת המעברים היבשתיים בין ישראל לרצועה, העברת הסחורות לרצועה, והטלת סנקציות כלכליות ביחס לרצועה. במסגרת זו נכתבה במדור כלכלי והומניטארי חוות דעת מקיפה, המנתחת את חוקיות הנקיטה באמצעי כפייה כלכליים במסגרת המשפט הבין לאומי, והמיישמת כללים אלו ביחס לרצועת עזה. חוות דעת זו שימשה כבסיס לתשובה לעתירה שהוגשה לבג"ץ בסוגיה זו (בג"ץ אלבסיוני - ראו פירוט בהמשך).

החל מראשית 2007, בעקבות גיבוש נהלי עבודה חדשים אל מול לשכת היעוץ המשפטי באזור יהודה והשומרון, צמצמה מחלקת הדין הבין-לאומי את עיסוקה בנושאי כניסה ויציאה של תושבי איו"ש ובנושאי מרשם אוכלוסין שאינם נוגעים לרצועת עזה. לצד זאת, המשיכו קציני המדור ללוות את הטיפול בסוגיות עקרוניות, נתנו ייעוץ משפטי לקובעי המדיניות וטיפלו בפניות ובעתירות לבג"ץ, בנושאים השוטפים בתחום זה, כגון: גיבוש ההקלות בנושאי מרשם אוכלוסין שנמסרו לצד הפלסטיני לאור ההתפתחויות המדיניות באזור; כניסה ויציאה ומרשם אוכלוסין הנוגעים לרצועת עזה; כניסה לישראל של תושבי הרצועה; יציאתם לחו"ל; כניסת ישראלים לרצועה; ביקורי כלואים בישראל; בקשות להיתרי שהייה של תושבי הרצועה באיו"ש או בישראל וכיו"ב.

בד בבד נמשך הליווי המשפטי לעבודות המטה בנושא מגבלות על העברת טובין וכספים, כחלק מהמאבק בהעברת אמצעים המשמשים לטרור. בנוסף, נמשך מתן ייעוץ משפטי שוטף לגורמי מפקדת תאום פעולות הממשלה בשטחים, צה"ל ומשרדי ממשלה שונים בסוגיות אזרחיות הנוגעות ליחסים מול הפלסטינים, בדגש על ההסדרים הקיימים מולם, לרבות בתחומי החשמל, התקשורת, המשטר המכסי החל בין מדינת ישראל לאזורים, ועוד.

לבסוף, המשיכו קציני המדור להעניק ליווי משפטי לעבודתה של "ועדת המאוימים" הכפופה למפקדת תיאום פעולות הממשלה בשטחים, ומטפלת בפניות של פלסטינים המבקשים לשהות בישראל מחמת איום הנשקף לטענתם לחייהם אם יחזרו לרצועת עזה או ליהודה והשומרון.

היעוץ המשפטי למנהלת התיאום והקישור "ארז", הסמוכה לרצועת עזה, המשיך גם השנה ללוות את פעילות המנהלת, ובמסגרת זאת שימש בין השאר, כיועץ המשפטי של ועדות המכרזים של מנהלת זו.

5. הייעוץ המשפטי בנושאים אסטרטגיים

דגש מיוחד ניתן השנה להגברת הייעוץ הניתן לגורמי המטה הכללי וגופים אחרים במערכת הביטחון ומחוצה לה בנושאים בעלי ממשק מדיני-אסטרטגי. בהקשר זה היועצים המשפטיים היו מעורבים בתהליכים ובעבודות המטה הפנימיות בנושאים שונים בתחום **הזירה הפלסטינית**, לרבות המדיניות נוכח המשך התבססות החמא"ס ברצועת עזה והשתלטותו האלימה על הרצועה במהלך חודש יוני 2007. כן היו היועצים המשפטיים מעורבים בהכנות הפנימיות לקראת חידוש התהליך המדיני עם הפלסטינים וליוו מגעים עם גורמים שונים, כגון נציגי האיחוד האירופאי וצוות שליח הקוורטט המיוחד.

בכל הנוגע ל**זירה האזורית**, עסקו קציני המחלקה גם השנה במתן ייעוץ משפטי לגורמי הקישור הצבאי, ובמסגרת זו נטלו חלק במפגשים עם גורמי צבאות מצרים ולבנון, ונתנו חוות דעת הנוגעות להיבטים שונים של יחסי צה"ל ומדינת ישראל עם המדינות השכנות. יצוין כי במהלך שנה זו ניצבו בפני גורמי הקישור אתגרים חדשים רבים ומורכבים, אשר חיבו פעמים רבות ייעוץ משפטי צמוד ויצירתי.

בגזרת לבנון, המשיכו קציני המחלקה ללוות את הפעילות הנוגעת ליישום החלטת מועצת הביטחון 1701, על נדבכיה השונים. בתוך כך, המשיכה המחלקה להשתתף במפגשי תיאום עם יוניפי"ל וצבא לבנון הנוגעים ליישום החלטה 1701, ולתת ייעוץ משפטי במגוון סוגיות הנובעות מפעילותם של כוחות שמירת השלום האחרים באזור.

בגזרת מצרים, השתתפו קציני הפרקליטות במפגשים הקבועים בין צה"ל לצבא מצרים, וגיבשו חוות דעת לגבי סוגיות שונות הנוגעות ליחסים בין המדינות ולפרשנות הסכם השלום והנספח הצבאי. במסגרת זאת, ליוו קציני המחלקה את התהליכים השונים שאירעו בעקבות הסכם פריסת כוח משמר הגבול המצרי בגזרת רפיח, ואת המגעים בין צה"ל לצבא מצרים בנושא זה ובנושאים נוספים. בפרט, סייעו קציני המחלקה בגיבוש התיקון הראשון להסכם המ"ג (אל מול המצרים), שהתקבל במהלך השנה, בו שולבו מספר התאמות ועדכוניס לעומת ההסכם המקורי.

בגזרת ירדן, ליוו קציני הפרקליטות הצבאית את עבודתה של ועדת הגבולות המשותפת, וסייעו בבירור ההיבטים המשפטיים הנלווים לפעילות השוטפת וליחסי המדינות.

6. קשרי חוץ

בשנת 2007 המשיכה מחלקת הדין הבין-לאומי להעניק ייעוץ משפטי בנוגע למכלול הקשרים עם גורמים צבאיים וממשלתיים זרים, ארגונים בין-לאומיים וארגונים אל-מדינתיים שונים.

כך למשל, במהלך השנה שחלפה, הוסיפו קציני המחלקה להעניק ייעוץ משפטי שוטף לכלל גורמי צה"ל בעניינים הנוגעים ל**שיתוף הפעולה הצבאי והאסטרטגי בין צה"ל לבין צבאות זרים**. כך, נמשך הייעוץ המשפטי בתחום תרגילים צבאיים בין-לאומיים, הן בישראל והן במדינות זרות. בנוסף, סייעו קציני המחלקה בהתוויית המסגרת המשפטית לשילובם של חניכים זרים בקורסים והכשרות בצה"ל וכן לשילובם של קציני צה"ל במסגרות צבאיות בחו"ל.

כמו כן, עסקו קציני המחלקה בקידום ה**דיאלוג ושיתוף הפעולה המשפטי עם צבאות וארגונים זרים**, ובטיפול בתחום **קשרי-החוץ של הפרקליטות הצבאית**, יחד עם בית הספר למשפט צבאי. עשייה זו אף כללה מתן הרצאות בפני פורומים צבאיים שונים אודות ההתמודדות המשפטית עם סוגיות בדיני הלחימה, כפי שאלו התעוררו במהלך מלחמת לבנון השנייה.

בנוסף, במהלך שנת 2007 ליוו קציני המחלקה (בשיתוף ותיאום עם האגף המשפטי במשרד החוץ) את תהליך האשרור של הפרוטוקול הנוסף השלישי לאמנות ג'נבה בדבר אימוץ סמל מבחין נוסף ("הפרוטוקול השלישי"), וסייעו בבחינת ההשלכות המשפטיות והפרקטיות של הוראות הפרוטוקול על סימון שירותי הרפואה בצה"ל.

מעבר לכך, עסקה המחלקה בהסברה משפטית לגורמים חיצוניים, ישראלים וזרים, באמצעות הרצאות, מפגשים עם גורמים שונים, ראיונות וכיו"ב.

הליכים משפטיים הקשורים למשפט הבינ"ל אשר טופלו על ידי מחלקת הדין הבין-לאומי

1. נושאים אופרטיביים - ביטחוניים

בג"ץ 3149/03 המועצה המקומית עג'ר נגד ראש ממשלת ישראל ואח' -
עתירה אשר עניינה טענות שונות נגד ראש הממשלה ושר הביטחון, נוכח המציאות שנוצרה בכפר עג'ר, לאחר חלוקתו לשניים, עם השלמת הנסיגה מדרום לבנון. העתירה נמחקה בהסכמת הצדדים.

בג"ץ 2636/07 סלמאן חוסיין אמד מזייד ואח' נגד ראש הממשלה ואח' -
עתירה שעניינה בקשה למתן צו מניעה כנגד בניה של מוצב צה"ל בסמוך לבתי התושבים בכפר עג'ר, בטענה שהקמתו מסכנת את התושבים. העתירה נמחקה בהסכמה, לאחר שהצדדים הסכימו על מיקום חלופי לבניית המוצב.

בג"ץ 10265/05 עמותת רופאים לזכויות אדם ואח' נ' שר הביטחון -
נמשך הטיפול בעתירה, במרכז טענות העותרים, לפיה השימוש באמצעי של יעפים על-קוליים עומד בניגוד לכללי המשפט הבין-לאומי. בהמשך, לבקשת בית המשפט, הגישה המדינה הודעה משלימה מטעמה המרחיבה ביחס למספר סוגיות עיקריות. מפאת הפסקת השימוש ביעפים העל-קוליים בעת הנוכחית, הגישו המשיבים בקשה למחיקת העתירה. טרם נתקבלה החלטה ביחס לבקשה, והעתירה תלויה ועומדת.

בג"ץ 3261/06 עמותת רופאים לזכויות אדם ואח' נ' שר הביטחון ואח' -
נמשך הטיפול בעתירה, שעניינה הנחיה שניתנה לכוחות צה"ל (לטענת העותרים), לפיה במסגרת ירי ארטילרי יוקטן טווח הבטיחות לירי פגזים ברצועת עזה למרחק של 100 מ' מבתי אזרחים. בתשובת המדינה לעתירה התבקש בית המשפט לדחות את העתירה, עקב היעדר שפיטות, כמו גם מהטעם שהמדיניות עולה בקנה אחד עם המשפט הבין-לאומי. בהמשך, בעקבות האירוע בבית חאנון בו נהרגו כ-20 תושבי רצועת עזה כתוצאה מהירי הארטילרי, ובעקבות דו"ח שפורסם על ידי ארגון Human Rights Watch, ביקשו העותרים מביהמ"ש להכריע בדחיפות בבקשת העותרים לצו על תנאי בתיק. טרם נתקבלה החלטת בית המשפט בנושא.

בג"ץ 3292/07 עדאלה נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח' - עניינה של העתירה בדרישה כי תיפתח חקירת מצ"ח באשר להתנהלות צה"ל במהלך שני מבצעים שהתקיימו ברצועת עזה במהלך שנת 2004 ("קשת בענן" ו-"ימי תשובה"). העתירה נקבעה לדיון בראשית 2008. טרם הוגשה תשובה.

בג"ץ 8849/05 ח"כ ד"ר אחמד טיבי ואח' נ' ממשלת ישראל ואח' -
 במהלך השנה נמשך הטיפול בעתירה זו, שעניינה בבקשת העותרים להורות למדינה להעביר ללא דיחוי את כל האסירים שנשפטו בעבר בבית המשפט הצבאי באזור חבל עזה לידי הרשות הפלסטינית, וזאת בשל סיום התפיסה הלוחמתית ברצועת עזה ביום 12.9.05, לאחר יישום תכנית ההתנתקות. העתירה נמחקה בשל חוסר מעש מצד העותרים.

הליכי הביקורת השיפוטית לפי חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002 - בשנת 2007 נמשך הטיפול בהליכים אלו. בתוך כך, נמשך הטיפול בעניינם של חסאן וריאד עיאד, תושבי רצועת עזה, אשר הוצאו כנגדם צווי כליאה מכוח החוק עם סיום הממשל הצבאי ברצועת עזה. בעקבות החלטת בית המשפט המחוזי בסוגיות העקרוניות שהועלו במסגרת הליך הביקורת השיפוטית (מיום 19.7.06) ערערו הכלואים לביהמ"ש העליון. תשובתה המפורטת של המדינה, שהתבססה על חוות דעת מקיפה של המחלקה, הוגשה בראשית 2007, וזמן קצר לאחר מכן התקיים דיון בעל-פה. טרם נתקבלה החלטה.

לצד זאת, ליוו קציני המחלקה את הליכי הביקורת המשפטית המתנהלים בעניינם של חאדר זידאן וחסן עקיל, פעילי חיזבאללה שנתפסו במהלך מלחמת לבנון השנייה; וכן בענייניו של נאצר עיאד, תושב רצועת עזה.

תפ"ח 548/06, 549, 550 מדינת ישראל נ' סרור ואח' - תביעה פלילית נגד שלושה פעילי חיזבאללה, שנתפסו במהלך מלחמת לבנון השנייה והועמדו לדין פלילי בפני ביהמ"ש המחוזי בנצרת, בגין חברות בארגון טרור, עבירות נשק ואימונים צבאיים. בטענותיהם המקדמיות טענו הנאשמים כי הם זכאים למעמד שבוי מלחמה לפי אמנת ג'נבה השלישית. במהלך 2007 גובשה במחלקה תשובת המדינה לטענות המקדמיות. טרם נתקבלה החלטה.

תביעות אזרחיות שונות - קציני המחלקה טיפלו גם בהליכים משפטיים אזרחיים, הן בישראל והן מחוצה לה. בהקשר זה, סייעו קציני המחלקה בגיבוש עמדת היועץ המשפטי לממשלה ביחס לתביעות שהוגשו על-ידי אזרחים ישראלים כנגד הרשות הפלסטינית מחד וארגוני הטרור מאידך; וכן סייעו בליווי ההתגוננות מפני תביעות, נזיקות ופליליות, שהוגשו כנגד מפקדיו הבכירים של צה"ל במדינות שונות בעולם (כגון התביעה הנזיקית שהוגשה כנגד הרמטכ"ל משה יעלון בארה"ב ועוד).

2. נושאים כלכליים והומניטאריים

בג"ץ 5851/05 אשתיווי ואח' נ' מדינת ישראל - נמשך הטיפול בעתירה אשר הוגשה על-ידי תושבי הכפר דהניה, שביתו פונה ונהרס במסגרת יישום תוכנית ההתנתקות. במהלך 2007 נסתיימה עבודת המטה בשאלת המעמד שיוענק לתושבי הכפר בישראל והפיצוי לו יזכו, והמלצותיה עוגנו בהחלטת ממשלה. העתירה עודנה תלויה ועומדת.

בג"ץ 7094/05 עמותת רופאים לזכויות אדם נ' שר הביטחון ואח' - נמשך הטיפול בעתירה, שעניינה משטר היתרי הכניסה לישראל לצרכים רפואיים דחופים ושאינם דחופים, תוך טענה כי התחייבויות קודמות של המדינה בסוגיה הופרו. המדינה העבירה הודעת עדכון שניה מטעמה בספטמבר 2007. העתירה תלויה ועומדת כיום.

בג"ץ 11120/05 חמדאן נ' מפקד כוחות צה"ל בגדמ"ע - נמשך הטיפול בעתירה, שעניינה עשרה סטודנטים תושבי רצועת עזה, המבקשים לעבור לאיו"ש על מנת ללמוד שם את מקצוע הריפוי בעיסוק. לאחר דיון בעל-פה שהתקיים בעתירה (אשר ניתן בה צו על-תנאי), דחה ביהמ"ש את העתירה באוגוסט 2007 (העתירה טופלה יחד עם יועמ"ש איו"ש).

בג"ץ 2277/06 המוקד להגנת הפרט נ' מדינת ישראל - עניינה של העתירה במעבר בין רצועת עזה לשטח איו"ש. בתשובתה טענה המדינה כי רצועת עזה ושטח איו"ש הינם אזורים נפרדים, וכי למפקד הצבאי סמכות למנוע מעבר ביניהם; כן טענה המדינה כי מתן אפשרות לעבור באופן חופשי בין האזורים ייצור סיכון ביטחוני. העתירה נמחקה.

בג"ץ 5429/07 רופאים לזכויות אדם נ' שר הביטחון - עתירה זו, שעניינה כניסת תושבי הרצועה לישראל לצורך קבלת טיפול רפואי, הוגשה זמן קצר לאחר השתלטות החמא"ס על רצועת עזה, בשעה שמעבר "ארז" נסגר מפאת הסתלקותם של גורמי התיאום בצד הפלסטיני. בתשובתה, עמדה המדינה על הסיכון הנשקף מכל פתיחה של המעבר בעת הנוכחית, אך חזרה על נכונותה לפתור את מצוקת החולים שאין להם חלופת טיפול ברצועה ואין בעניינם מניעה ביטחונית. ביהמ"ש קיבל עמדה זו במלואה, והעתירה נדחתה. יובהר, כי עתירה זו היא בבחינת דוגמא אחת בלבד למספר רב של עתירות שהוגשו בסוגית הכניסה לישראל מאז השתלטות החמא"ס על הרצועה, בעיקר מטעמים של קבלת טיפול רפואי אך גם למטרת יציאה לחו"ל לצרכי לימודים או עבודה.

בג"ץ 5523/07 עדאללה נ' ראש הממשלה ואח' - עתירה בדרישה לפתוח את מעבר קרני בצפון רצועת עזה, על מנת לאפשר מעבר סחורות לרצועה. עמדת המדינה שהוצגה לבג"ץ הייתה כי המעבר נסגר מטעמי בטחון. עוד נטען, כי הצרכים ההומניטאריים של הרצועה מסופקים דרך

מעברים אחרים. העתירה נמחקה לאחר שהעותרים חזרו בהם מעתירתם.

בג"ץ 9132/07 אלבסיוני נ' ראש הממשלה ואח' - עתירה בעקבות החלטת הקבינט המדיני בטחוני מיום 19.9.07 אשר הגדירה את רצועת עזה כ"שטח עוי", והצעדים שננקטו בעקבותיה לצמצום אספקת החשמל הדלק והסחורות לרצועת עזה. העתירה תלויה ועומדת.

בג"צ 7302/07 מוקד הסיוע לזרים נ' שהב"ט ואח' - עתירה שעניינה בחוקיות מנגנון "החזרה מתואמת" של מסתננים למצרים בסמוך לתפיסתם ע"י כוחות צה"ל. צה"ל התבקש במסגרת עתירה זו להציג "נוהל פנימי" להסדרת "החזרה מתואמת" ולקבוע קריטריונים להחזרתם של מסתננים למצרים (מנגנון תשאול, הכשרת מתשאלים, הליך מנהלי מסודר לבירור נסיבות ההסתננות, היתכנות ביצוע הרחקה מתואמת וכיו"ב). העתירה תלויה ועומדת.

פעילות בתחום המשפט בשטחי יהודה, השומרון ורצועת עזה

1. כללי

היועץ המשפטי לאזור יהודה והשומרון (יועמ"ש איו"ש) הינו יועצו המשפטי של מפקד פיקוד המרכז, ושל הגורמים הפועלים מטעמו באזור יהודה והשומרון.

במסגרת עיסוקיהם, מספקים קציני היועמ"ש ייעוץ משפטי לכלל הגורמים הפועלים באיו"ש בהפעלת סמכויותיהם על פי דיני האזור או בנושאים הקשורים באזור, ומופיעים ומייצגים את מפקד כוחות צה"ל באזור בערכאות משפטיות שהוקמו באזור, דוגמת וועדות העררים ובתי משפט לעניינים מקומיים באזור.

לשכת יועמ"ש איו"ש עוסקת במתן ייעוץ משפטי בתחום המשפט הבין-לאומי, הדין המקומי ותחיקת הביטחון. ובמסגרת עיסוקיהם, עוסקים קציני יועמ"ש איו"ש בכתיבת חוות דעת משפטיות, בניסוח דברי חקיקה באיו"ש, ובפיקוח על חוקיות פעולות הצבא באיו"ש.

בין תפקידיה, יחידת יועמ"ש איו"ש מעניקה ליווי משפטי לכלל הגורמים הפועלים באיו"ש, ובהם פיקוד המרכז, האוגדות והחטיבות המרחביות, המינהל האזרחי והמת"קים, ובתחומים מסוימים - למחוז ש"י של משטרת ישראל ולשב"כ.

בלשכת יועמ"ש איו"ש פועלים חמישה מדורים שונים: מדור בטחון ופלילי, מדור פנים, מדור מקרקעין, מדור אזרחי וכלכלי ומדור מרשם אוכלוסין.

2. הייעוץ המשפטי בענייני בטחון

במהלך שנת העבודה 2007 ליוו קציני היחידה את העשייה המבצעית של צה"ל באיו"ש, וחיוו דעתם בנוגע להיבטים המשפטיים של הפעילות הביטחונית של צה"ל, בדגש על הלחימה בארגוני הטרור בזירה הפלסטינית. במסגרת זו, ניתן **ייעוץ משפטי שוטף ובזמן אמת** לגורמי פיקוד המרכז, לאוגדות ולחטיבות המרחביות תוך השתתפות בדיונים, הערכות המצב ועבודות המטה.

במהלך השנה, ניתנו **חוות דעת משפטיות** וטופלו עתירות לבג"ץ בנושאי **בטחון** שונים, ובכלל זה גובשה התייחסות לעתירות עקרוניות שהוגשו ביחס לפעילות צה"ל באיו"ש. זאת, בין השאר, ביחס לנושאים הבאים: תפיסת רכוש פרטי לצרכים צבאיים, מגבלות על תנועה בדרכים, הטלת עוצר וכתר, הריסות לצרכים צבאיים, חישוף שטחים, עקירת עצים, סגירת מקומות ושטחים ואמצעים ביטחוניים נוספים. במסגרת זו, ניתן ייעוץ משפטי בנושא הקמת מרכיבי ביטחון ליישובים ישראלים באיו"ש, לרבות שיקום מרכיבי ביטחון קיימים והקמת שטחים ביטחוניים מוגנים (שב"מים) סביב היישובים. במקביל, נמשכה העבודה המשפטית השוטפת המלווה את הקמת המכשול הביטחוני באיו"ש ובכלל זה נמשך הטיפול בעשרות העתירות לבג"ץ בנושא. להלן נתייחס ביתר הרחבה לנושאים האמורים.

במהלך השנה, ליוו קציני הפרקליטות הצבאית צוות מחקר מיוחד, אשר הוקם לשם גיבוש ומיסוד פעילות צה"ל בכלל ופיקוד המרכז בפרט, נגד תנועת החמא"ס. במסגרת צוות זה, פעלו קציני הפרקליטות הצבאית לסגירת מוסדות ארגון החמא"ס, למעצר פעילים ארגוניים בתנועה, ליצירת הגבלות חדשות על פעילות החמא"ס ולפגיעה בכספי הטרור הנכנסים לתחום איו"ש.

כמו כן, משתתפים קציני דבלי"א, יחד עם קציני יעח"ק, בצוות בין-משרדי העוסק בגיבוש הצעה לחקיקה חדשה בתחום הטרור.

השנה, ניתן ייעוץ משפטי בנושא ההיבטים המשפטיים הסבוכים של הטיפול בתכנית המבצעית להגנת היישוב היהודי בחברון, וכן בגיבוש ההיערכות של צה"ל והמנהל האזרחי לעונת מסיק הזיתים באיו"ש לשנת 2007. כן נכתבו התייחסויות לעתירות בנושא סגירת צירים בפני פלסטינים והכתר המתמשך על שכם.

גם במהלך שנה זו טופלה סוגיית הוצאת **צווי הגבלה מנהליים** ביחס לאזרחים ישראלים באיו"ש. במסגרת הטיפול בנושא, נטלו קציני היחידה חלק בבחינה פרטנית של החומר המודיעיני לפני הוצאת כל צו, טיפול בהשגות וערעורים שהוגשו כנגד הצווים.

נערכו עבודות מטה לתיקונה של תחיקת הביטחון באיו"ש ובכלל זה תיקונים מהותיים בצו בדבר הוראות ביטחון ובדברי חקיקה רבים נוספים. במסגרת זו, נערכה ביחידה עבודת מטה מקיפה לקראת פרסום נוסח משולב לצו בדבר הוראות בטחון וכן לבחינת האפשרות להחיל את עיקרי תיקון 39 לחוק העונשין באיו"ש.

כבשנים עברו, המשיכו קציני הפרקליטות הצבאית לטפל בבקשות מחילה והקלה בעונש, שהוטלו על-ידי בתי-המשפט הצבאיים באיו"ש ובשנה זו אף הוגשה עתירה עקרונית בעניין זה. כמו כן, במהלך השנה

האחרונה ניתן ייעוץ משפטי שוטף בנושא **הפעלתם של מתקני הכליאה באזור**, בהם מוחזקים כלואים ביטחוניים. בשנה זו, נעשה מאמץ מיוחד בסוגיה זו, בשל העברת האחריות על מתקן הכליאה עופר לידי השב"ס. כמו כן, הוגשו מספר עתירות נגד התנאים במתקני הכליאה המצויים באחריות צה"ל.

התקיים עיסוק רב בטיפול בתלונות כנגד כוחות צה"ל על אופי הפעילות **במחסומים** ובנקודות הביקורת, וקציני הפרקליטות הצבאית אף השתתפו בביקורות שונות שנערכו במחסומים ובמעברים השונים באיו"ש.

כמו כן, נמשך הטיפול בסוגית **שטחי אש באיו"ש**, ובמרכזו העתירה העקרונית העוסקת בפינוי הפלישות לשטח אש 918 בדרום הר חברון.

נדבך עשייה נוסף בעל היקף משמעותי השנה, כמו גם בשנים האחרונות, היה העיסוק באספקטים המשפטיים הרבים הנובעים מהקמת **גדר הביטחון ויצירת מרחב התפר**. משימה זו התרכזה בטיפול בהיבטים הקרקעיים של הקמת המכשול ובנושא שימור "מרקם החיים" של האוכלוסייה הפלסטינית המתגוררת באזור. העיסוק בנושא כלל סיורים בשטח וטיפול בעתירות לבג"ץ ובהתנגדויות רבות אשר הוגשו בעקבות הקמת הגדר. בשנה"ע 2007 נמשכה המגמה של ריבוי פניות ועתירות בנוגע לתוואי גדר קיימת, וזאת הן בכל הנוגע לדרישות לפירוק גדר כאמור והן ביחס לסוגיות פרטניות הנוגעות למרקם החיים.

נושא מרכזי אשר טופל בהקשר זה היה הקמת **גדר הביטחון בגזרת עוטף ירושלים ובגזרת מרחב גוש עציון, מעלה אדומים ואצבעות אריאל**, ובכלל זה סוגיית מרקם החיים של התושבים הישראלים והפלסטינים המתגוררים באזור והסוגיות העקרוניות שהתעוררו בשל משטר ההיתרים המיוחד במרחב גוש עציון.

במהלך השנה האחרונה נמשך הליווי המשפטי לגורמי הביטחון השונים העוסקים בסוגיית הקמת המעברים במסגרת גדר הביטחון, ובכלל זה: מתן חוות דעת לתפיסת מקרקעין לצורך הקמת המעברים; מתן חוות דעת ועריכת תיקוני חקיקה ביחס לסוגיית הסדרי המעבר במעברים; טיפול בהשגות ובעתירות המוגשות נגד הקמת המעברים ועוד.

כמו כן, נמשך הטיפול השוטף בסוגיית **גופות מחבלים**, במסגרתו טופלו מספר עתירות לבג"ץ העוסקות במדיניות החזרת הגופות, בין היתר לאור חטיפת חיילי צה"ל בלבנון ובעזה, ובדרכי הזיהוי והטיפול בהן.

בשנת 2007, גבר באופן משמעותי העיסוק בסוגיות הקשורות להטלת מגבלות תנועה באיו"ש בכלל, ולמגבלות תנועה בצירים בפרט. עיסוק זה נגע הן למגבלות תנועה המוטלות כלפי ישראלים, והן למגבלות תנועה

המוטלות כלפי פלסטיניים, ובמרכזו העתירה הנוגעת למגבלות התנועה המוטלות על תנועת פלסטינים בכביש 443.

בתחום ההסברה, ניתן סיוע בגיבוש מענה לפניית ולדו"חות הרבים של גורמי-חוץ אל צה"ל ומערכת הביטחון מצד גורמים זרים וישראלים שונים, שנסבו בעיקר על מגוון תחומי פעילות צה"ל באיו"ש. כן ניתנו הרצאות בנושאים הנוגעים להסברה משפטית של פעילות צה"ל באיו"ש ובעזה, ובמיוחד בעניין ההיבטים המשפטיים של הלחימה בטרור, בפני גורמים שונים בצה"ל ומחוצה לו, לרבות במוסדות אקדמיים בארץ ובחו"ל, בפני נציגי צבאות זרים ובפני משלחות זרות.

קציני היחידה אף ליוו את מאמצי ההסברה המשפטית בנושאים הנוגעים לפעילות האופרטיבית של צה"ל, מול אמצעי התקשורת, הארגונים הבין-לאומיים וגורמים משפטיים בין-לאומיים וישראלים שונים.

3. הייעוץ המשפטי בנושא מרשם אוכלוסין ובעניינים הומניטאריים

במהלך שנת 2007 המשיכו קציני מדור מרשם אוכלוסין ביועמ"ש איו"ש לעסוק בסוגיות אזרחיות והומניטאריות וכלכליות הנגזרות מהמצבאות השוררת באיו"ש ומההתפתחויות שאירעו במהלך השנה האחרונה באזור.

השנה ניתן יחס מיוחד לנושא המעברים בין ישראל לאיו"ש ומדיניות הכניסה לישראל, על רקע ההתקדמות המשמעותית בהשלמת גדר הביטחון באיו"ש וההשלכה שיש לה על גישת פלסטינים לישראל. קציני המדור נתנו יעוץ משפטי שוטף בסוגיות אלה במסגרת עבודות מטה שקוימו, במענה לפנייות הרבות שהופנו למשרדנו בסוגיה ובסיוע לגיבוש עמדת המדינה במאות העתירות אשר הוגשו בתחום זה. כמו כן ניתן יעוץ שוטף בנושא כניסת ישראלים לשטחים סגורים באיו"ש ומעברם במעברי הכניסה לישראל.

דגש ייחודי הושם על גיבוש מדיניות בכל הנוגע לכניסת סטודנטים פלסטינים לישראל, על רקע פניות ועתירות אשר הוגשו בסוגיה. קציני המדור השתתפו בעבודת מטה אשר נערכה בעניין, בהשתתפות משרד החינוך, משרד הביטחון ומשרד המשפטים וגיבוש קריטריונים לבחינת בקשות אלה. ייחודיותה של הסוגיה הינה במגבלות אשר מטיל חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), תשס"ג – 2003 על כניסת פלסטינים לישראל.

כמו כן טופלו פניות ועתירות שונות בנושא **גישת פלסטינים לטיפול רפואי בישראל**. יעוץ שוטף ניתן בסוגיה רגישה זו הדורשת איזון עדין בין צרכי הביטחון של מדינת ישראל מחד, ורצונה לסייע למצוקות הומניטאריות מאידך. השנה התמקד הייעוץ המשפטי בנושא גישה לטיפול חירום בישראל בדגש על כניסת אמבולנסים לישראל. רגישותו של הנושא אף מתבטאת במעורבות גורמים רבים כדוגמת צה"ל, משטרת ישראל, מג"ב, משרד הבריאות, משרד החוץ ועוד.

ביוזמה של המדור נערכה השנה עבודת מטה מעמיקה בנושא **בחינת מניעות ביטחוניות**, בשיתוף שירות הביטחון הכללי וגורמי המנהל האזרחי. עבודת מטה זו הסתיימה בגיבוש הליך השגה מנהלי מוסדר לבחינת ההצדקה להזנת מניעה ביטחונית והצגתו לבית המשפט העליון. בנוסף, הוחלט על קיום עבודת מטה נוספת בנושא **מניעת יציאה לחו"ל** של פלסטינים.

כמו כן הושלמה השנה עבודת המטה בנושא **המניעות המשטרתיות**, בשיתוף עם משטרת ישראל ומשרד המשפטים. בתומה של עבודת מטה זו גובשו קריטריונים מוסדרים להזנת מניעות משטרתיות בעקבות רישום פלילי ומידע מודיעיני פלילי.

קציני המדור המשיכו להעניק ייעוץ משפטי שוטף בסוגית **הקשר בין רצועת עזה לאזור יהודה ושומרון** ומעבר תושבים בין שני האזורים. השינויים המדיניים אשר התרחשו השנה, ועיקרם השתלטות החמא"ס על רצועת עזה, ולאחר מכן הקמת ממשלת סלאם פי"אד' באיו"ש עוררו סוגיה זו ביתר שאת.

השינויים המדיניים אף יצרו התעוררות מחודשת בסוגית **מתן מעמד באזור לזרים** המבקשים להשתקע באזור (בעיקר בני משפחה מדרגה ראשונה של תושבים פלסטיניים). במקביל אף הוגשו בסוגיה זו עשרות עתירות לבית המשפט העליון ע"י מספר ארגוני זכויות אדם. קציני המדור סייעו בגיבוש המדיניות בסוגיה בשיתוף גורמי מפקדת תיאום פעולות הממשלה בשטחים אל מול הדרג המדיני. במקביל, שופר הטיפול **בגירוש "מבקרים מאחריים"** שנתפסו באזור בשיתוף משטרת ההגירה, שירות בתי הסוהר, משטרת ישראל, צה"ל ומשרד המשפטים.

דגש רב הושם השנה על מתן יעוץ בנושא **כניסת זרים לאזור**, סוגיה המערבת את משרד הפנים, משרד החוץ, משרד המשפטים וגורמים בינלאומיים רבים. המדור ליווה גיבוש נוהל מסודר בסוגיה והשתתף בעבודות מטה לגיבוש המלצות למדיניות עם הגופים השונים.

השנה אף הושלמה עבודת מטה המתקיימת במועצה לביטחון לאומי בעניין **מעמדם של פלסטינים השוהים שלא כדין בתחומי ירושלים מזה**

שנים רבות. בתום עבודת מטה זו, הוצגו המלצותיה לממשלה ואושרו. כך, הוחלט על הפסקת מתן תושבות קבע בירושלים לתושבים הטוענים כי הם מתגוררים בעיר משנת 1967 ולפני כן. במקביל, הוחלט על הקמת מנגנון ייחודי למתן היתרי שהיה מתחדשים לפלסטינים אשר יוכיחו כי מרכז חייהם היה בירושלים בעשרים השנה האחרונות. המדובר בהחלטה אשר משמעותיה דרמטיות לעניין אופייה של ירושלים ומעמד פלסטינים אשר שוהים בה באופן בלתי חוקי שנים רבות רבה מאוד.

בנוסף, המשיכו קציני המדור לתת ייעוץ משפטי בכל הנוגע ל**משטר ההיתרים במרחב התפר**. התייחסות מיוחדת ניתנה למעקב אחר מימוש הנהלים שנקבעו בעניין משטר ההיתרים, שיפור ותיקון קובץ פקודות הקבע של המנהל האזרחי, ופיקוח אחר עבודתם השוטפת של מנהלות התיאום והקישור הנפתיות.

כמו כן, המשיך מדור מרשם אוכלוסין לתת ייעוץ משפטי בכל הנוגע לבקשות תושבי איו"ש להיכנס לישראל לצורך **ביקור קרובי משפחה הכלואים** בישראל. במסגרת עבודתנו השתתפו קציני המדור בדיונים אל מול נציגי ארגון הצלב האדום בניסיון לפתור סוגיות אשר עלות במסגרת העבודה המשותפת באיו"ש וכן היו בקשר שוטף עם המנהל האזרחי, שירות הביטחון הכללי והשב"ס.

4. הייעוץ המשפטי בנושאים אזרחיים וכלכליים

קציני מדור אזרחי וכלכלי ביועמ"ש איו"ש המשיכו לעסוק במהלך שנת העבודה 2007 במתן ייעוץ משפטי לגורמי המינהל האזרחי, מפקדת תיאום פעולות הממשלה בשטחים, פיקוד המרכז וגורמים נוספים הפועלים באיו"ש, בנוגע להפעלת סמכויות כלכליות ואזרחיות באזור.

ככל שנה, הייעוץ המשפטי השוטף ניתן בכלל הנושאים האזרחיים והכלכליים הקשורים לאזור יהודה והשומרון, ובכלל זה: ניהול אזרחי תעשייה, מחצבות, מעברים, ניגודי עניינים, רווחה, ייבוא וייצוא, מסים, אגרות, ביטוח, חשמל, גז ודלק, פארקים ושמורות טבע, איכות סביבה, חופש המידע והגנת הפרטיות, תקשורת, תחבורה, מכרזים, תובענות נזיקיות, עזרה משפטית, קנסות ועבירות מנהליות, דיני עבודה, ארכיאולוגיה, חינוך, איכות הסביבה, ביטוח, חקלאות, רבש"צים, משמר אזרחי ועוד.

לצד העבודה השוטפת במתן ייעוץ, כתיבת חוות דעת והשתתפות בדיונים בתחומי העיסוק הרבים, קציני מדור אזרחי וכלכלי ריכזו והובילו במהלך השנה מספר מהלכים רחבים אשר נדרשו במסגרת

בחירת ההסדרים הנורמטיביים באיו"ש, וביצוע שינויים בהם לצורך התמודדות עם צרכים שונים.

להלן התייחסות לנושאים מרכזיים שטופלו במהלך שנת 2007 -

איכות הסביבה - נעשתה במהלך השנה עבודת מטה נרחבת לשינוי חקיקה אשר הוביל להטלת איסור על הכנסת פסולת מישראל לאזור ללא קבלת היתר מיוחד, וזאת במטרה להתמודד עם בעיית מפגעי הפסולת הרבים באיו"ש ולמנוע הטמנת פסולת שמקורה בישראל ללא פיקוח ובניגוד לדין הבינלאומי. כמו כן, נכתבו חוות דעת בנושא החלתה של חובת תשלום היטלי הטמנה על אתרי סילוק פסולת בישובים הישראליים, בעקבות תיקון שנערך השנה בחוק שמירת הניקיון בישראל, ובוצע תיקון חקיקה אשר החיל באיו"ש כלים להתמודדות עם מפגעי זיהום אויר וריח, לצורך מתן מענה לפער חקיקתי שהיה קיים בדין האזור.

התקשרויות - במהלך השנה ריכז המדור עבודת מטה לביצוע שינוי חקיקה מבוקש ונדרש בדין החל על אופן ביצוע התחייבויות כספיות בשם מפקד האזור, ובסמכויות החתימה על עיסקות. כמו כן, קציני המדור העניקו ליווי משפטי צמוד לעבודת מטה שבוצעה במינהל האזרחי לצורך ביצוע שינויים נרחבים בנהלי ביצוע רכישות הטובין והשירותים ובביצוע עבודות קבלניות.

קציני המדור מלווים באופן קבוע את עיסוקי ועדת המכרזים של המינהל האזרחי, כחברים קבועים בוועדה, מעניקים ייעוץ משפטי לסוגיות העולות במסגרת הליכי המכרז, ועורכים את מסמכי המכרז ומסמכי ההתקשרות.

דיני העבודה - בנושא זה קידם מדור אזרחי וכלכלי במהלך השנה בחינה של שינויים בדין החל על העסקת עובדים באיו"ש בכלל, ועל ידי המינהל האזרחי בפרט. בראש העיסוק בתחום זה קודמה חקיקה להחלת חובת תשלומו של שכר מינימום כפי גובהו בישראל גם לעובדים פלסטינים המועסקים על ידי ישראלים מחוץ לישובים הישראליים ולעובדי המינהל האזרחי. כמו כן, נכתבו חוות דעת משפטיות בנושאי מעמדם של עובדים המועסקים כעובדים יומיים או זמניים במינהל האזרחי, ובבחינת שינויים נדרשים בדין החל על העסקת עובדי המינהל האזרחי.

דיני התעבורה - הסתיימה השנה עבודת מטה נרחבת שהחלה בשנת העבודה הקודמת, לביצוע תיקונים נרחבים בדיני התעבורה באיו"ש. לאחר הכנת דבר חקיקה מקיף, שמטרתו תיקוני פערים שנוצרו בדיני התעבורה אשר לא עודכנו במשך כחמש עשרה שנים, נחתמו דברי החקיקה ונכנסו לתוקפם השנה.

עוד בתחום זה, ובעקבות בחינה משפטית שנערכה בתחילת השנה, הוצאה חוות דעת משפטית מטעם מדור אזרחי וכלכלי, בה הונחה מתאם התחבורה במינהל האזרחי שלא למסור עוד מידע מקובץ הרישוי הפלסטיני, המועבר אליו מעת לעת. חוות דעת זו ניתנה לאחר בדיקה שהעלתה, כי מתאם התחבורה אינו מהווה עוד סמכות רישוי לעניין רישוי נהגים פלסטינים וכלי רכבם, ועל כן אינו מוסמך למסור מידע מתוך מאגר מידע זה. בעקבות פרסום הנחייה זו, עסקו קציני המדור במהלך השנה בבקשות שונות של עורכי דין ישראלים, המנהלים הליכים משפטיים בעקבות תאונות דרכים שהתרחשו באזור, למסירת מידע כאמור. מלבד התכתבויות ומתן חוות דעת בנושא זה, נדרשו קציני המדור לייצג את העמדה המשפטית האמורה בפני בתי המשפט, וזאת בהסתייעות פרקליטויות המחוז הרלוונטיות במשרד המשפטים.

מעברים – בתחום המעברים בין ישראל לאיו"ש, ולאור התקדמות הקמת גדר הביטחון והקמת מעברים, עלה השנה צורך בבחינת סוגיות משפטיות הנוגעות לפן הכלכלי והאזרחי של ההסדרים החלים במעברים אלה. מדור אזרחי וכלכלי טיפל במהלך השנה בייעוץ משפטי הנוגע להסדרי העברת טובין מאיו"ש לישראל ומישראל לאיו"ש, חקיקה הנוגעת בהגבלת העברתם של חומרים כימיים ואורגניים וטובין אחרים העשויים לשמש למטרות טרור, ויזם מהלך לפתיחת עבודת מטה כוללת שבמסגרתה תיעשה בחינה של כלל דברי החקיקה החלים באזור ובישראל לגבי הגבלות והתניות בהעברת טובין במעברים, וריכוזם תחת מעטפת חקיקתית אחידה וברורה.

רישוי העסקים, אישור הקמת פרויקטים כלכליים וסוגיית הסדרת תחנות דלק וגז באזור – נושאים אילו העסיקו את קציני המדור במהלך השנה באופן שוטף, והמדור סיפק מספר חוות דעת משפטיות בסוגיות שהתעוררו במסגרת תחום זה. קציני המדור הינם חברים קבועים בפורום רישוי ואישור מפעלים כלכליים באיו"ש, בוועדת קריטריונים, בפורום כרייה וחציבה ובפורום הסדרת תחנות דלק של מינהל האזרחי. במסגרת דיוני הפורומים השונים עולות סוגיות שונות בתחום הקמת מפעלים כלכליים, אזורי תעשייה, כרייה וחציבה, סמכויות בתחומי רישוי העסקים ועוד.

תקשורת - השנה ניכרה עלייה ניכרת בעיסוק הנדרש בתחום התקשורת באזור. עלייה זו נבעה ממספר מהלכים במינהל האזרחי, אשר הותנעו לצורך הסדרת העיסוק בתחומי התקשורת השונים, וברגולציה באיו"ש שלא באמצעות משרד התקשורת. קציני המדור עסקו בהכנת רשיונות תקשורת למתן שירותי טלפוניה קווית, טלפוניה סלולרית, שירותי מפעיל בינלאומי, אינטרנט ושירותי כבלים ולווין. כמו כן, המדור עסק לאורך השנה בחקיקה הנוגעת להקמת הרדיו האזורי באיו"ש, ובליווי הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו בפרסום המכרז להקמתו.

תחומי התקשורת והתפתחותם הינם בעלי חשיבות כלכלית גבוהה להכנסות איו"ש, ונדרשת מומחיות מיוחדת בדיני התקשורת החלים באזור, השונים באופן מהותי מדיני התקשורת בישראל.

עתירות ותביעות - מדור אזרחי וכלכלי ליווה גם השנה את הפרקליטויות המחוזיות ואת פרקליטות המדינה בהליכים משפטיים שונים המתנהלים בבתי משפט בישראל, בעתירות ובתביעות הנוגעות לתחומי עיסוקיו של המדור. בנוסף, מדור אזרחי וכלכלי עסק השנה במתן התייחסויות לגורמי משרד המשפטים בהליכים אזרחיים בהם נדרשה לעתים קבלת עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, ביחוד בנושאים בהם נדרשת מומחיות בתחומי הדין החל באזור, הסכם הביניים, הדין הבינלאומי הפומבי והדין הבינלאומי הפרטי הנוגעים ליחסים משפטיים עם צדדים באזור, הפעלת סמכויות בתחומי המסים, ההוצאה לפועל, התחבורה, ועוד.

בנוסף לתביעות אלה, קציני המדור ייצגו השנה את המינהל האזרחי ומשרד הביטחון **בעררים נזיקיים** המוגשים כנגדם בוועדת הערר שליד בית המשפט הצבאי.

הסדרי השמירה ביישובים - מדור אזרחי וכלכלי המשיך השנה בקידום עבודת המטה להגדרת תחום הפעילות של רבש"צים ביישובים הישראליים באיו"ש, ועבודה זו מצויה בשלביה הסופיים.

אגרות - מדור אזרחי וכלכלי עסק השנה בצורה משמעותית בבחינה מקיפה של האגרות המוטלות ע"י גורמי המנהל האזרחי, וכן ביצירת קובץ דיגיטאלי משולב לכלל החקיקה שמכוחה מוטלת אגרה באיו"ש.

5. הייעוץ המשפטי בנושאי מקרקעין

בשנת העבודה 2007, נמשך הטיפול השוטף בסוגיות המשפטיות בתחום המקרקעין, בכל מקום שבו התעוררה שאלה באשר לסיווגה של קרקע באזור ולזכויות הקיימות לגביה. הייעוץ המשפטי בתחום זה ניתן למנהל האזרחי, לפיקוד המרכז, למשטרת ישראל ולגורמים נוספים מחוץ לצבא. כדוגמא ניתן לציין את הייעוץ המשפטי שניתן למנהל מקרקעי ישראל לקראת גיבוש עסקת חילופי קרקעות רחבת היקף באזור לטרון (העסקה נוגעת למקרקעין שחלקם בישראל וחלקם באזור).

המדור עסק בייעוץ שוטף לממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש, לקמ"ט רישום מקרקעין, לקמ"ט מים, לתחום תשתית ולגורמים נוספים במנהל האזרחי. כמו כן, מסייע המדור בייצוגם של גופים אלה בפני בג"ץ, ועדות הערר ובפני ערכאות אזרחיות בישראל. נציגי המדור אף נוטלים חלק בכל הדיונים המקדימים לדיוני מועצת התכנון העליונה, שבמסגרתם נבחנת כל הקצאת קרקע וכל תוכנית באזור. נציג

המדור חבר בוועדה המייעצת לממונה על הרכוש הנטוש בנוגע לניהולו של רכוש זה.

נמשך הטיפול בסכסוכי הקרקעות באזור. במסגרת זו אושר נוהל עקרוני לטיפול בסכסוכי קרקעות, פורסם הצו בדבר שימוש מפריע במקרקעין פרטיים (צו מס' 1586) ונעשו בו שימושים ראשוניים, וכן הכרענו, באופן מנהלי, בכעשרה סכסוכי קרקעות שבהם עלתה שאלת זכות החזקה בקרקע.

בהקשר זה ניתן לציין במיוחד את הטיפול בבג"ץ 3407/07 רג'ני ובערר 15/07 טל השקעות ובנין בעניין הפלישה ל"בית החום" בחברון וכן את הטיפול בבג"ץ 6675/07 חושייה בעניין סכסוך קרקעות שהתגלע סמוך לישוב סוסיא.

נמשך הטיפול בסוגיות שונות הנוגעות לניהול "אדמות יהודים": המדינה הגישה סיכומים מפורטים בעניין הזכות לפיצויים עקב הקנייה במסגרת בג"ץ 3103/06 ולירו; הועברה התייחסות מפורטת למשרד הביטחון לעניין אפשרות מגוריהם של מתיישבים ישראלים במתחם "פלוגת המתקנים" בחברון; הוגשה התייחסות מפורטת בבג"ץ 7754/07 אל עוויוי ובערר 18/07 עמותת מחדשי הישוב היהודי בחברון בעניין זכותו של הממונה על הרכוש הממשלתי לנהל מקרקעין מסוג "אדמות יהודים" אף כשלא אותר צו הקנייה.

נמשך הטיפול בהמלצות דוח הוועדה, אשר בראשותה עמד פרופ' סא"ל (מיל') איל זמיר, שבחנה לעומק את הליך הרישום הראשון של מקרקעין שטרם נרשמו באזור. במסגרת העמ"ט ליישום המלצות הוועדה פורסמו תיקוני חקיקה וכן בוצעה רפורמה בתחום אגרות רישום המקרקעין (על מנת לעודד רישום מקרקעין בבעלות פרטית). בהמשך לפעילות זו, ייצגו קציני המדור את רשויות האזור במספר עררים שעוסקים בפרשנות שעליה המליצה הוועדה בנוגע לסעיף 78 לחוק הקרקעות העותומני וכן במספר עררים התוקפים החלטות לאי מתן רישיונות עסקה מטעמים שהוצגו בדוח הוועדה. כמו כן, ייעצנו לקמ"ט רישום מקרקעין בשאלות שעלו כתוצאה מהצורך לבצע רישומי חלוקה (פרצלציה) במקרקעין פרטיים בהיקפים גדולים.

המדור מלווה באופן שוטף את פעילותו של קמ"ט מים, לרבות אישור צווי הפקעה לטובת הנחת קווי מים וביוב באזור. השנה הורחבה פעילות המדור בתחום זה ועסקנו גם בנושאים הבאים: אכיפה כנגד קידוחים בלתי חוקיים וכנגד התחברויות בלתי חוקיות לצנרת המים, לרבות בשטחי A ו-B, הטלת אגרות בתחום המים וחלוקת הסמכויות בתחום הניקוז.

בחודש אוגוסט השנה פונה השוק הסיטונאי בחברון לאחר מאבק משפטי ממושך (ההליך המרכזי התנהל בבג"ץ 1547/07 בר כוכבא).

השנה הגענו להסכמי פשרה עם שני מתלוננים ביחס לגבול "אדמות המדינה" באזור ביתר עילית ובאזור אפרת (בג"ץ 7306/02 סבאתין ובג"ץ 4288/01 וליד עיסא). הסכמים אלו סיימו מחלוקות שנמשכו שנים רבות.

המדור מטפל באופן שוטף בהפקעות לצורך סלילת כבישים באזור ובתביעות לתשלום פיצויים בגין אותן הפקעות. השנה אושרו שתי הפקעות: הקמת כיכר בצומת הכניסה לאריאל והקמת מחלף ב"צומת הכבישים" ליד חברון.

המדור מטפל באופן שוטף בתביעות בגין דמי שימוש עבור תפיסות לצרכים צבאיים, בעיקר לצורך הקמת "מכשול התפר". בהקשר זה ניתן לציין כי השנה הוגשה דרישה בהיקף כספי נרחב לפיצויים בגין תפיסת המקרקעין שעליהם הוקם הישוב חומש בצפון השומרון, אשר פונה במסגרת תוכנית ההתנתקות.

המדור קיבל השנה את האחריות לטיפול בנוהל "אדמות סקר". המקרה הראשון שטופל על ידי המדור נוגע לתחנת דלק בביתר עילית (במסגרת הטיפול בבג"ץ 1738/07 עזרא אהרון).

המדור החל השנה במתן חוות דעת לקראת אישור עבודות חשמל במקרקעין פרטיים (בעקבות בג"ץ 8400/07 מועצת הכפר נחאלין).

המדור המשיך לטפל במיזמים שונים הנוגעים להטמנת פסולת באזור ובחינת התאמתם לכללי המשפט הבינלאומי (מתקן פל"א במטמנת מעלה אדומים ומנגנוני CDM נוספים באתרים אחרים).

המדור בוחן באופן שוטף בקשות להיתרי עסקאות מכל הסוגים. השנה העלנו הצעה לצמצום מספר ההיתרים, על מנת למנוע כפילויות מיותרות.

המדור בוחן באופן שוטף בקשות לסילוק פלישות מאדמות מדינה. בהקשר זה ניתן לציין את טיפולנו בבג"ץ 5984/07 חאלד עבדאללה, שעסק בפלישה לגבעת עיטס סמוך לאפרת.

6. הייעוץ המשפטי בנושאי תכנון ובניה וההתיישבות הישראלית

קציני מדור פנים ביועמ"ש איו"ש המשיכו, במהלך שנת העבודה 2007, המשיכו במתן ייעוץ המשפטי שוטף בתחומי **התשתית, התכנון והבנייה** לגורמי המינהל האזרחי באיו"ש, מתפ"ש, גופי צה"ל, משרד הבטחון והמשרדים הממשלתיים הנוגעים בדבר.

במהלך השנה האחרונה המשיכו קציני מדור פנים לעסוק במגוון הסוגיות הקשורות לנקיטת **ההליכים התכנוניים**, הן במגזר הישראלי והן במגזר הפלסטיני, תוך מתן ליווי משפטי צמוד לרשויות התכנון, התשתית והאכיפה באזור. בשנה האחרונה המשיכו קציני מדור פנים לכהן בתפקידיהם **כנציגים במוסדות התכנון השונים**, לרבות מועצת התכנון העליונה וועדות המשנה מטעמה, בין כחברים ובין כמשקיפים קבועים, תוך מתן ייעוץ משפטי שוטף, כתיבת חוות דעת בסוגיות שעולות במהלך הדיונים ולקראת הדיונים, גיבוש הנוסח של תכניות מתאר שהיוזמה לקידומן החלה במוסדות התכנון, טיפול בהליכים משפטיים, כגון עתירות תובענות, הנוגעים לפעילות מוסדות התכנון ומוסדות האכיפה התכנונית באיו"ש, וכד'.

קציני מדור פנים המשיכו למלא חלק מרכזי בבחינת מסקנות **דו"ח טליה ששון** על נגזרותיהן, ובכלל זה ליווי גיבוש הנהלים הקשורים לנקיטת פעולות תכנון, בנייה והקצאת מקרקעין באזור ומעורבות בגיבוש הצעת המחליטים בעניין הסדרת ענייני ההתיישבות הישראלית באיו"ש. בין יתר הסוגיות, הושם דגש על מיצוי בדיקת סטטוס המקרקעין המהווה תנאי לקידום הליכים תכנוניים וקרקעיים בהתיישבות הישראלית באיו"ש.

בשנה האחרונה נמשך הקשר הישיר והמידי עם הרשויות המוסמכות באשר לאופן הטיפול **בהפרות דיני התכנון והבנייה**, הן במישור העקרוני - על דרך המשך גיבוש העקרונות למדיניות הפיקוח והאכיפה באיו"ש ופיתוח כלים חקיקתיים לטיפול בתופעת הבנייה הבלתי-חוקית, והן באופן ספציפי - כמענה לצורך בטיפול בחריגות בנייה, הן במגזר הישראלי והן במגזר הפלסטיני.

יצוין, כי בחודש ינואר 2007 נחתמו על ידי מפקד כוחות צה"ל באזור מספר **תיקוני חקיקה בסוגיות מרכזיות הנוגעות לאכיפת דיני התכנון והבנייה** באיו"ש, ובפרט תיקון החקיקה שעניינו הגדרת מעשה הבנייה ללא היתר בנייה כדין או בסטייה מהיתר כמעשה עבירה, תיקון החקיקה בדבר התניית חיבור מבנה לתשתיות חשמל, מים וטלפון באישורו של מוסד תכנוני בדבר הקמתו של מבנה בהתאם להיתר בנייה ("טופס 4") ותיקון החקיקה בדבר שיפור הסמכויות לתפיסת מבנים

יבילים המשונעים ללא היתר כדין. במהלך שנת 2007 עסקו קציני מדור פנים בהדרכת גופי האכיפה ביחס להפעלת ההסדרים החקיקתיים החדשים, במתן חוות דעת ביחס להפעלת הסמכויות החדשות שנוצרו בעקבות תיקוני החקיקה, בפיתוח קריטריונים להפעלת הוראות תיקוני החקיקה וכד'.

בין היתר, נמשך הליווי המשפטי בסוגיית **המאחזים הבלתי מורשים באיו"ש** וניתנו חוות דעת ביחס למגוון הסוגיות הקשורות לטיפול במאחזים, כדוגמת העניינים הנוגעים לטיפול האכיפתי והעניינים הנוגעים ליישום הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בדבר אי-השקעת משאבים ממשלתיים במאחזים. כמו כן, עסקו קציני מדור פנים בליווי ההיערכות המבצעית של צה"ל למבצעי האכיפה נגד הקמת מאחזים בלתי מורשים וליווי בפועל של המבצעים עצמם תוך מתן ייעוץ משפטי לגורמי המנהל"ז, אוגדה איו"ש ומג"ב איו"ש שעסקו במלאכת הפינוי.

במהלך השנה האחרונה הורחב באופן משמעותי העיסוק בהיבטים המשפטיים של התנהלות חיי **ההתיישבות הישראלית באיו"ש**, תחום המערור סוגיות משפטיות רבות, בהן סוגיות הקשורות להתנהלות המוניציפאלית של הרשויות המקומיות וליחסי הגומלין שבין החקיקה הישראלית לבין הדין ותחיקת הביטחון החלים באזור. העיסוק בתחומים אלה מצא ביטוי בחוות דעת עקרוניות, בהשתתפות פעילה בפורום היועצים המשפטיים של הרשויות המקומיות באיו"ש לצורך ניהול שיח ביחס לסוגיות המשפטיות העקרוניות העומדות על הפרק, בהתייחסות להצעות החוק של הכנסת ולחקיקת העזר, ובתיקוני תחיקת הביטחון אשר קודמו על-ידי קציני מדור פנים במהלך השנה האחרונה.

בין היתר, קודמו מספר **תיקוני חקיקה בתחום המוניציפאלי**, אשר תכליתם התאמת המצב הנורמטיבי בתחומי הרשויות המקומיות באיו"ש לזה החל ביחס לרשויות המקומיות בישראל. בין תיקוני החקיקה המרכזיים בשנת 2007 ראויים לציון תיקוני חקיקה בענייני **בחירות לרשויות המקומיות באיו"ש**, לרבות בענייני **תעמולת בחירות ובחירות מיוחדות במועצות האזוריות**; החלת עיקרי **חוק תאגידי מים וביוב ברשויות המקומיות וחוק עובדים זרים**; התאמת סוגיות מרכזיות **בדיני הארנונה הכללית לדיניים המקבילים בישראל**; אימוץ **חוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (ייצוג הולם)**, קידום עבודת המטה להתאמת **דיני המועצות הדתיות באזור לדיניים המקבילים הנוהגים בישראל**, ועוד.

עתירות לבג"צ ותביעות אזרחיות הקשורות למשפט באזור יהודה והשומרון

1. נושאי ביטחון

א. גדר הביטחון ומרחב התפר

בג"צ 10309/06 מרעאבה, 10714/06 מועצה מקומית אלפי מנשה -
בפרשת אלפי מנשה בית המשפט העליון פסל את התוואי שהוקם באיזור אלפי מנשה בשל כך שהוא מותיר במרחב התפר חמש ח'רבות פלסטיניות. בעתירות אלו, עתרו הן מועצות הכפרים הפלסטיניים והן מועצת אלפי מנשה כנגד התוואי המתוקן עליו הוחלט, אשר מוציא ממרחב התפר שלוש מתוך חמש הח'רבות. בית המשפט העליון קיבל את עמדת המדינה ואישר את התוואי החדש המוציא מתחום מובלעת אלפי מנשה שלושה מתוך חמשת ריכוזי האוכלוסיה הפלסטינים.

בג"צ 2645/04 נאסר, בג"צ 1213/06 ציפחה אינטרנשיונל, בג"צ 1780/06 עיריית מודיעין עילית - במהלך שנת 2007 נשלם הטיפול בשלוש עתירות אלו אשר נסובו סביב תוואי גדר הבטחון באיזור הכפר דיר קדיס. בפסק דינו, דחה בית המשפט העליון את שלוש העתירות בקבלו את עמדת המפקד הצבאי כי אין ליתן משקל בעת תכנון תוואי גדר הבטחון לתוכניות מתאר עתידיות אשר רחוקות ממימוש.

בג"צ 8414/05 יאסין נ' המפקד הצבאי - במהלך שנת 2007 נמשך הטיפול בעתירתם של תושבי הכפר בלעין כנגד גדר הבטחון המפרידה בין שכונת מתתיהו מזרח לבין הכפר בלעין. בית המשפט העליון קיבל את העתירה בקובעו כי המפקד הצבאי לא היה רשאי ליתן משקל לשלב ב' של תוכנית מתתיהו מזרח, הגם שתוכנית זו הינה תוכנית מתאר בתוקף, וזאת בשל כך שטרם החלו העבודות למימושה, וכן לא ניתנו כלל האישורים הנדרשים לשם מימושה.

בג"צ 2577/04 חוואג'ה נ' המפקד הצבאי - עניינה של העתירה בדרישתם של תושבי נעלין למנוע הקמת הקמת גדר הבטחון בחלופת העוברת בין הכפר נעלין לבין היישוב חשמונאים. בית המשפט העליון קיבל את העתירה בקובעו כי התוואי אותו הציגה המדינה אינו מידתי בשל קיומו של תוואי פוגעני פחות בו החזיק המפקד הצבאי למשל מספר חודשים בטרם קבע את התוואי נשוא העתירה.

בג"ץ 11344/03 פאיז סלים ואח', בג"ץ 639/04 האגודה לזכויות האזרח ואח', בג"ץ 9961/03 המוקד להגנת הפרט ואח' - הטיפול בעתירות, שהדיון בהן אוחד, נמשך במהלך שנה"ע 2007, כאשר עיקר הדיון נסוב סביב תוואי גדר הבטחון באיזור הכפרים פלאמה וגייס והסדרי פתיחת השערים החקלאיים. בעקבות הערות בית המשפט העליון נמסרה הודעה מעדכנת לבית המשפט העליון בדבר כוונת מערכת הבטחון לתקן תוואי גדר הבטחון באיזור זה והוצאת כ- 1500 דונמים אדמות מתחום מרחב התפר. לאור פסיקת בג"ץ בענין בלעין נערכת בימים אלו בחינה נוספת של התוואי.

ב. שב"מים ומרכיבי ביטחון

בג"ץ 5139/05 שאיב נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש - נדחתה העתירה, שעניינה בהקמת שב"מ מסביב ליישובים אבני חפץ ועינב.

בג"ץ 3165/07 שקיר נ' המפקד הצבאי - עניינה של עתירה זו, בהקמת מרכיבי ביטחון מסביב ליישוב הר-אדר.

ג. הגבלות תנועה

בג"ץ 2150/07 צפיה נ' שר הביטחון - עניינה של עתירה זו במגבלות התנועה המוטלות על תנועת פלסטינים בכביש 443. בעתירה מבקשים העותרים כי תותר תנועה פלסטינים בחלק הכביש העובר באיו"ש וכן כי מעבר ביתוניא ייפתח לכניסת פלסטינים לרמאללה. במסגרת הטיפול בעתירה זו, פירטה המדינה את הצורך הביטחוני העומד בבסיס ההחלטה על הטלת מגבלות התנועה והביעה עמדתה כי המגבלות עומדות במבחני המידתיות. כמו כן, עוגנו מגבלות התנועה בצו כתוב, והוצע לעותרים הסדר לפיו כ-80 כלי רכב פלסטינים, ציבוריים ברובם, יקבלו היתר לנוע על הציר, לאחר בידוק מתאים.

בג"ץ 7577/06 האגודה לזכויות האזרח נ' מפקד כוחות צה"ל - נמשך הטיפול בעתירה זו, העוסקת בחוקיות הכתר המוטל על העיר שכם. במסגרת זו הוצאה חקיקה המסדירה את הטלת מגבלות התנועה בכתר שכם וכן נקבע מדרג אישורים להטלת מגבלות אלו.

בג"ץ 6379/07 ועד היישוב דולב נ' מפקד כוחות צה"ל - עניינה של עתירה זו בדרישתם של תושבי יישובי גוש הטלמונים, כי המדינה תכשיר דרך גישה חלופית לתנועתם לירושלים, במקום כביש עוקף ביתוניא, שנסגר לתנועת ישראלים מנימוקים ביטחוניים, עם פרוץ אירועי גאות ושפל.

בג"ץ 3969/06 אלחרוב נ' מפקד כוחות צה"ל - נמשך הטיפול בעתירה זו, שעניינה מגבלות תנועה המוטלות על תנועת פלסטינים בכביש שקף – נגוהות.

ד. שטחים סגורים

בג"ץ 517/00, 1199/00 חמאמדה ואח' נ' שר הביטחון - נמשך הטיפול בעתירות אלו, שעניינן פינוי פלישות לשטח אש 918.

בג"ץ 2980/06 ברנס נ' אלוף פיקוד המרכז - נדחתה העתירה, שעניינה דרישתו של העותר כי ייגרעו שטחים של הגן הלאומי קומראן ושמורת הטבע מצוקי ההעתקים משטחי האש באזור צפון ים המלח.

ה. חברון

בג"ץ 4639/02 קצראווי נ' המפקד הצבאי - נמשך הטיפול בעתירה זו, העוסקת בשווקים באב אל חאן וחוזק אל פאר המצויים בסמוך לשכונת אברהם אבינו בחברון. בראשית השנה שעברה הוצא צו על-תנאי בתיק, והעתירה עודנה תלויה ועומדת. לצד הסעדים האופרטיביים (פתיחת החנויות), מתבקשים בעתירה גם סעדים כספיים (פיצוי עבור סגירת החנויות). המדינה הודיעה, כי היא נכונה לשלם דמי שימוש ופיצויים בגין סגירת החנויות, בדומה לאופן בו היא נוהגת ביחס לתפיסות.

בג"ץ 11235/04 עיריית חברון נ' המפקד הצבאי - נמשך הטיפול בעתירה זו, ובמספר עתירות נוספות שאוחדו עימה (בג"צ 6869/05, בג"צ 7044/06 ועוד) העוסקות בהגבלות התנועה ובסגירת חנויות אשר נעשו על ידי המפקד הצבאי במהלך השנים האחרונות, לאור המצב הביטחוני בחברון. במסגרת העתירות האמורות, הוכנה על ידי גורמי פקמ"ז בשיתוף גורמי יועמ"ש איו"ש, תוכנית מבצעית להגנה על היישוב היהודי בחברון, אשר אושרה על ידי היועמ"ש לממשלה ושר הביטחון, בה פורטו הגבלות התנועה השונות והמקומות אשר ייסגרו לשם הגנה על היישוב. במסגרת הדיונים בעתירות, ניתנה לעותרים אפשרות להציג חלופה לתוכנית זו.

ו. מתקני כליאה

בג"ץ 7424/07 נאסר נ' ראש אמ"ש - עניינה של עתירה זו, בדרישתם של הועד הציבורי נגד עינויים בישראל ועותרים נוספים, כי יתאפשר לעצורים הכלואים במתקני הכליאה של צה"ל, לצאת לשירותים בכל עת, ללא הגבלה.

בג"צ 9169/07 טקאטקה נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש - עניינה של עתירה זו, בדרישתם של המוקד להגנת הפרט ועותרים נוספים, כי זמן שהייתם של עצורים הכלואים במתקני הכליאה של צה"ל, לא יעלה על מספר ימים בודדים.

ז. החרמות כספים והתאחדויות בלתי מותרות

בג"צ 4120/07 ועדת זכאה שכס נ' שר הביטחון - עניינה של עתירה זו, בבקשת העותרת, כי שר הביטחון ומפקד כוחות צה"ל באיו"ש, יבטלו את הכרזותיהם על העותרת כהתאחדות בלתי מותרת.

בג"צ 3233/07 טלאל שרים נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש - עניינה של עתירה זו, בבקשת העותר, כי מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, יבטל את החלטתו להורות על החרמת כספים שנתפסו ברשות העותר.

ז. הענקת חנינות וקציבת מאסרי עולם

בג"צ 3232/07 סעיז אל עתבה נ' מפקד כוחות צה"ל - העתירה עוסקת בהחלטת מפקד כוחות צה"ל באיו"ש לדחות את בקשתו של העותר, אשר הורשע בשנת 1978 בשורת עבירות חמורות אשר נסבו סביב פיקודו על חולייה של ארגון ה"חזית העממית הדמוקרטית", לקציבת מאסר העולם אשר הושת עליו.

ח. אחריות המדינה לנזקים כתוצאה מפעילות בטחונית

בר"ע (תל-אביב) 2086/07 - בקשת ערעור לבית המשפט המחוזי, בגין החלטה אשר דחתה את בקשת המדינה לדחות את התביעה על הסף מחמת התיישנות, בהתבסס על הוראות ההתיישנות המקוצרות המעוגנת החוק הנזיקין האזרחיים (אחריות המדינה). התיק נסוב סביב אירוע שבו נגרמו נזקים, לכאורה, למחסן ביישוב אלקנה משריפה שנגרמה על-ידי עבודות להקמת גדר ביטחונית ליישוב. בר"ע, שהתקבלה, אוחדה עם ערעור אחד שהוגש, והדיון הינו סביב היקף הוראת ההתיישנות המיוחדת.

2. נושאים אזרחיים וכלכליים

א. היתרי נהיגה

בג"ץ 1872/05 פארס נ' שר התחבורה; בג"ץ 5550/05 אבו סנינה נ' שר התחבורה; בג"ץ 5539/05 עטאללה נ' שר הביטחון - השנה התחדש הדיון במספר עתירות שהוגשו בשנת 2005 בעניין המדיניות הביטחונית שלא לתת לתושבי האזור השוהים בישראל היתרים לנהוג בכלי רכב ישראלים. הדיון בעתירות אלה הוקפא עד להכרעה בסוגיית הוראת השעה הנוגעת להליך איחוד המשפחות, ולכן השנה חודש הדיון כאמור. הדיון בעתירות הנ"ל תלוי ועומד.

בג"ץ 2028/06 פאחורי נ' מפקד כוחות צה"ל באזור - בתחילת השנה ניתן פסק דין בעתירה נוספת בעניין זה, שהוגשה במהלך שנת 2006. בג"ץ דחה בפסק דינו את העתירה, וקבע כי לא יתערב במדיניות האמורה של גורמי הביטחון.

בסוגיית היתרי הנהיגה הוגשו השנה מספר עתירות חדשות, אשר טרם הסתיים הדיון בעניינן:

בג"ץ 1439/07 שתייה נ' שר התחבורה (עתירה זו, שאחת העותרים בה היא האגודה לזכויות האזרח בישראל, מעלה שאלות עקרוניות בנושא היתרי הנהיגה); **בג"ץ 4810/07 שמאסנה נ' מפקד כוחות צה"ל באזור ובג"ץ 6821/07 חלמי נ' מפקד כוחות צה"ל באזור**.

ב. מחצבות ופרויקטים כלכליים

בג"ץ 436/07 חג"י אגודה שיתופית חקלאית להתיישבות נ' הממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש - במסגרת מאבקן של מחצבת בית חג"י, הפועלת ליד הישוב בית חג"י, ושל מחצבת טללים המתוכננת בסמוך, הגישה מחצבת בית חג"י עתירה לבג"ץ כנגד גורמי המינהל האזרחי. בעתירה זו הועלו טענות עקרוניות כנגד הליכי הקצאת מקרקעין למחצבות באיו"ש ללא מכרז, וכנגד יכולתה הכלכלית של חברת טללים להקים את המחצבה ולתפעל אותה. העתירה עודנה תלויה ועומדת.

ת.א. 7102/06 מדן נ' טללים והמינהל האזרחי - תביעה זו הוגשה על ידי החברה המפעילה את מחצבת בית חג"י, ובה נתבקש בית המשפט, כי ינתן סעד הצהרתי לפיו, כתנאי להמשך מתן אישורים להקמת מחצבת טללים, הסמוכה למחצבת התובעת, ישולם הסכום הנתבע, וסעד מניעת, האוסר על המינהל לתת היתרים ואישורים בעניין המחצבה ולהתקשר בהסכמי הרשאה עם טללים עד לתשלום הסכום הנ"ל. ביום 20.9.07 נתן בית המשפט המחוזי פס"ד המוחק

את התביעה על הסף, כיוון שבעת הגשת התביעה טרם התגבשה מערכת העובדות עליהן עומדת התביעה, וכיוון שהסעדים ההצהרתיים שהתבקשו אינם בסמכותו של בית משפט זה.

ג. דיני נזיקין

ת.א. 3113/99 עזבון ולנר נ' המינהל האזרחי נ' המינהל האזרחי - התביעה שבנדון, הוגשה בשנת 1999 לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, בדרישת פיצויים מאת רשויות שונות בישראל ובאזור, ובראשם המנהל האזרחי, בגין אחריותם הנזיקית, כנטען, למותו של מר ולנר צפריר ז"ל. ולנר המנוח מצא את מותו בטביעה, בניסיון להיחלץ מרכבו, אשר שקע במים שכיסו את הכביש המחבר בין היישוב חלמיש לבין הישוב נחליאל, בו התגורר, באזור העובר דרך ואדי זרקא. ביום 7.10.07 החליט בית המשפט המחוזי לדחות את התביעה לגופה, לאחר שהגיע למסקנה כי אין בתשתית העובדתית שהוכחה בפניו כדי להקים אחריות שמכוחה ניתן יהיה לחייב את המנהל האזרחי ויתר הנתבעים בתשלום הנזקים שנגרמו לתלויי המנוח כתוצאה מפטירתו.

ד. דיני עבודה

בג"ץ 5556/03 קו לעובד נ' בית הדין הארצי לעבודה - בית המשפט העליון נתן השנה את פסק דינו בעתירה זו, בהרכב מורחב של תשעה שופטים, ובו הפך את קביעתו של בית הדין הארצי לעבודה, וקבע, כי על העסקתם של פלסטינים תושבי איו"ש על ידי ישראלים בתחום היישובים הישראליים ביו"ש חלים דיני העבודה הישראליים, וזאת על פי מבחני ברירת הדין של המשפט הבינלאומי הפרטי, ובהיעדר קביעה מפורשת אחרת בחוזה.

3. מרשם אוכלוסין וסוגיות הומניטאריות

במהלך 2007, טופלו במדור מרשם אוכלוסין למעלה מ-300 עתירות בסוגיות שבתחום המדור, כדוגמת כניסה לישראל לצרכים שונים, קבלת מעמד באיזור, גישת פלסטינים לחו"ל ועוד.

א. כניסה לישראל

בג"ץ 8155/06 האגודה לזכויות האזרח ואח' נ' מפכ"צ גדמ"ע ואח'
- עתירה זו הוגשה ע"י מספר ארגוני זכויות אדם ותוקפת את תהליך ההחלטה למנוע כניסת פלסטיני לישראל מטעמי ביטחון. קציני המדור סייעו בגיבוש תגובת המדינה לעתירה אשר הוגשה השנה, בעקבותיה צומצמה העתירה לנושא אחד והוא מניעת גישת פלסטינים לחו"ל מטעמי ביטחון.

בג"ץ 2685/06 האגודה לזכויות האזרח נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש ואח' - עתירה לפרסום הקריטריונים להזנת מניעה פלילית מכניסה לישראל. עבודת המטה לגיבוש הקריטריונים הושלמה השנה והוצגה לבית המשפט העליון. אנו ממתינים כעת לפסק דין סופי בעתירה.

בג"ץ 8242/06 סוסן סלאמה ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית - עתירה למתן היתר כניסה לישראל לפלסטינית לצורך לימודי דוקטורט באוניברסיטה בישראל. גיבוש הקריטריונים לכניסת פלסטינים לישראל לצרכי תעסוקה הושלמה השנה והוצגה לבית המשפט העליון לאחר קבלת אישור הדרג המדיני והיועץ המשפטי לממשלה.

ב. מעבר עזה-איו"ש

בג"ץ 810/07 אבו שעבאן נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש; בג"ץ 9951/06 אבו בחיטאן נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש; בג"ץ 2680/07 עאישה עאמר נ' מכ"צ איו"ש - עתירות של פלסטינים בנוגע למעבר עזה-איו"ש. עתירות אלה תוקפות את מדיניות הבידול בין שני האזורים.

ג. מעמד באזור

בג"ץ 3170/7 דויקאת נ' מדינת ישראל (ו- 47 עתירות נוספות) - עתירות עקרוניות במסגרתן נתקפת מדיניות הקפאת הטיפול בהגירה למטרת נישואין באזור יהודה השומרון. בית המשפט

העליון בחר באחת העתירות, בג"צ 3170/07, כעתירה אשר במסגרתה ידונו השאלות המשפטיות העקרוניות. העתירה תלויה ועומדת.

בג"ץ 3391/07 עמארנה עבד אל כאדר נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש; בג"ץ 8264/70 ראיז מסיס נ' המנהל האזרחי איו"ש - עתירות בעניינם של פלסטינים לא מוכרים אשר מבקשים להירשם במרשם האוכלוסין של האזור.

ד. מגורי פלסטינים בירושלים

בג"ץ 1960/07 אל-חק ואח' נ' ראש ממשלת ישראל ואח'; בג"ץ 8161/07 כעבנה ואח' נ' שר הביטחון ואח'; ובג"ץ 7734/07 אבו גית' ואח' נ' מפכ"צ גדמ"ע ואח' - אלו חלק מבין מספר עתירות אשר הוגשו השנה בעניין פלסטינים המתגוררים בירושלים באופן לא חוקי שנים רבות, הטוענים כי הקמת הגדר פוגעת במידה ממשית במרקם חיהם. העתירות תלויות ועומדות.

4. נושאי מקרקעין

בג"ץ 1547/07 בר כוכבא - עתירתן של שתי משפחות ישראליות שפלושו למבני השוק הסיטונאי בחברון כנגד הכוונה לפנותן במסגרת סילוק "פלישה טריה" או "פלישה חוזרת". בית המשפט העליון קבע כי לרשויות האזור נתונה הסמכות לסלק "פלישה חוזרת" אף אם נושא זה אינו מוסדר במפורש בדין האזור. עוד נקבע כי לא יינתן סעד מן הצדק למי שפלש לנכס תוך ביצוע מעשי הטעיה ורמיה.

רע"א 4060/03 הרש"פ נ' דיין - השנה ניתן פסק הדין בהליך משפטי זה שעורר שאלות עקרוניות בנוגע לחסינות הרש"פ בפני תביעות אזרחיות בישראל. נקבע כי חסינות הריבון היא סוגיה הנתונה להחלטת הרשות המבצעת, כי ספק רב אם תצלח טענת "פורום לא נאות" בהיעדר פורום חלופי אפשרי וכי במקרה שבו הטענה היא שהרש"פ תמכה בפעולות איבה ספק אם ניתן יהיה לפעול על פי דין מקום ביצוע העוולה (הדין הפלסטיני, ככל שיוכח).

בג"ץ 3407/07 רג'בי וערר 15/07 טל השקעות ובנין - שני ההליכים הנ"ל עוסקים בטענה של חברה ישראלית כי רכשה מבנה רחב מידות בפאתי חברון מתושב פלסטיני. העתירה לבג"ץ הוגשה מטעם התושב הפלסטיני שביקש לסייע לו בסילוק "פלישה טריה" בהכחישו את השלמת העסקה. הערר הוגש מטעם החברה הישראלית כנגד החלטת ראש המנהל האזרחי, שלא לאפשר מגורי ישראלים באזור זה על פי הנחייה מדינית. שני ההליכים עודם תלויים ועומדים. לאחרונה הודיעה המדינה כי

בכוונתה לסייע לעותר הפלסטיני בסילוק "פלישה טריה" לאחר שנמצא בבדיקות מז"פ, כי חלק ממסמכי העסקה מזוייפים.

בג"ץ 7754/07 אל עוויווי - עתירתם של שני סוחרים פלסטינים ותנועת "שלום עכשיו" כנגד החלטת ועדת העררים הצבאית, שהוציאה צו מניעה זמני המונע את פינויים של מספר תושבים ישראלים, שפלו ל-4 חנויות מול "השוק המשולש" בחברון, עד לתום הדיון בערר שהוגש על ידם כנגד צו הפינוי. מדובר בחנויות שהוקמו ברכוש ממשלתי מסוג "אדמות יהודים", שנרכשו בהם זכויות דיירות מוגנת על ידי הסוחרים הפלסטיניים (השוכרים את החנויות מעל ל-40 שנים), ושהוטל לגביהן צו סגירת שטח המונע כניסת פלסטינים למקום מטעמים ביטחוניים. בצעד חריג הצטרפה המדינה לעמדת העותרים וטענה כי לא היה מקום להוצאת צו המניעה הזמני, כיוון שהפולשים לא הציגו כל טענה מהותית באשר לזכויותיהם בחלקה ועל כן סיכויי הערר להתקבל הם אפסיים.

5. נושאי תכנון ובניה וההתיישבות הישראלית

בג"ץ 143/06, 1526/07 שלום עכשיו נ' שר הביטחון - עניין של העתירות בפרשת הקמתה של שכונת מתתיהו מזרח ביישוב מודיעין עילית, שכונה שהקמתה החלה בחלקה ללא היתרי בנייה כלל ובחלקה על סמך היתרי בנייה מטעם הרשות המקומית שניתנו בחריגה מהוראות התכנית התקפה באותה עת. במהלך ההליכים בעתירה הראשונה בעניין הופקדה תכנית המתאר של השכונה מחדש ונשמעו במסגרת ההליכים המחודשים עשרות התנגדויות מצד מתנגדים פלסטינים וישראלים. לבסוף, אושרה התכנית, בשינויים שונים, לתוקף מחדש, ועל כך הוגשה העתירה השנייה. בפסק דינו, בו מתח ביקורת על הליכי הקמת השכונה, דחה בית המשפט את הטענות כנגד אישורה המחודש של תכנית המתאר של השכונה, ובכלל זה טענות לפגמים בהרכב מועצת התכנון העליונה ולפגמים פרוצדורליים שונים בהליכי אישור התכנית.

בג"ץ 1161/06, 2115/06 אנחנו על המפה נ' שר הביטחון - במסגרת העתירה נטען, כי רשויות האכיפה התכנונית אינן פועלות די הצורך לאכיפת דיני התכנון והבנייה במגזר הפלסטיני באיו"ש. בפסק דינו בחן בית המשפט את סוגיית האכיפה התכנונית נגד בנייה בלתי-חוקית במגזר הפלסטיני ואת סדרי העדיפויות שנקבעו לביצוע האכיפה, וקיבל את עמדתה של המדינה לפיה, נוכח רוחבו של מרחב שיקול הדעת בניהול פעילות האכיפה וקביעת סדרי העדיפויות בתחום זה, ונוכח הצורך המובנה לנהל אכיפה תוך הבחנה בין העיקר והטפל, אין מקום להתערבות במדיניות האכיפה התכנונית במגזר הפלסטיני, הנסמכת על קריטריונים סבירים.

בג"ץ 8887/06 אל-נאבות נ' שר הבטחון - בעתירה זו דורשים העותרים לחייב את המשיבים לנקוט בכל הפעולות הדרושות לפינוי המאחז "מגרון", לרבות בדרך הוצאת צו תיחום השטח ומימושו של צו זה ו/או הוצאת צווי הפסקת עבודה וצווי הריסה ומימושם של צוים אלה. במענה לעתירה נמסרה עמדת המדינה בדבר אי-חוקיותו של המאחז ובדבר הכוונה לקבוע את העיתוי לפינוי המאחז במסגרת תכנית כוללת לטיפול במאחזים. העתירה תלויה ועומדת.

בג"ץ 5439/06 הוראין נ' מועצת התכנון העליונה - העותרים תקפו במסגרת עתירתם את הליכי אישורה של תכנית להקמת מחצבה בדרום הר חברון, בפרט במישור ההשלכות הסביבתיות של התכנית. העתירה נדחתה על ידי בית המשפט, אשר קבע, כי העתירה לקתה בשיהוי כבד בהגשתה, וכי מכל מקום לא נפל פגם בהתייחסות מוסדות התכנון להיבטים הסביבתיים של התכנית.

בג"ץ 10408/06 קבהה נ' מועצת התכנון העליונה - במסגרת העתירה דרשו העותרים, כי גורמי האכיפה יימנעו ממימוש צווי הריסה נגד מספר מבנים בלתי-חוקיים בכפר ברטעה. את טענותיהם מיקדו העותרים בניגוד העניינים הנטען בהרכב מוסדות התכנון באיו"ש. בפסק דינו, בו דחה את העתירה קבע בית המשפט, כי לא נפל פגם בהליכי דחיית הבקשות להכשרת הבנייה או בהרכב מוסדות התכנון שדנו בבקשות אלה.

בג"ץ 2389/04 בשאראת נ' המפקד הצבאי באיו"ש - העתירה כוונה נגד צווי ההריסה שהוצאו נגד מקבץ בנייה בלתי-חוקית "ח'רבת חדדיה", שהוקם על ידי נוודים רועי צאן בבקעת הירדן. בפסק דינו, בו דחה את העתירה, כי הליכי האכיפה נגד הבנייה ננקטו כדין, וכי אין מקום להתערב בשיקולי מוסדות התכנון שלא לאשר את הבנייה במקבץ.

בג"ץ 8153/07, 8207/07 נופי פרת, שבות רחל, טל מנשה נ' שר הבטחון - במסגרת העתירות נטען על ידי תושבי מקבצי בנייה חסרי מעמד תכנוני מוסדר, כי נפל פגם באי-הכרה במקבצים אלה כ"אזורי בחירה", קרי, כיחידות הזכאיות לייצוג נפרד במליאת מועצה אזורית, לקראת הבחירות למועצות האזוריות מטה בנימין ושומרון. בתגובת המדינה נפרסו שיקולי הרשויות המוסמכות לאי-הכרה כאמור, בהתבסס, בין היתר, על אי-החוקיות התכנונית של מקבצי הבנייה. בעקבות דיון שנערך בבית המשפט, ובהמלצת בית המשפט, משכו העותרות את עתירותיהן.

בג"ץ 8234/07 מנצור נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש - העותרים דרשו, כי מפקד כוחות צה"ל באזור יפעל לפיזור המועצה המקומית מודיעין עילית או לפיטורי ראש המועצה, נוכח שורה של פגמים נטענים

בהתנהלותה המוניציפלית של המועצה. בעקבות הגשת תגובת המדינה, משכו העותרים את עתירתם.

ת"א (מחוזי-י-ס) 6454/04 מתתיהו מושב שיתופי נ' מועצה מקומית מודיעין עילית - עניינה של התובענה בגבולות המשבצת שהוקצתה למושב מתתיהו על בסיס מקרקעין שנתפסו בסוף שנות ה-70 לצורך הקמת היישוב. בקבלו את עמדת המדינה, בית המשפט סילק את התביעה על הסף בקובעו, כי נוכח מבנה המערכת החוזית בין הממונה על הרכוש הממשלתי, ההסתדרות הציונית העולמית והמושב, לא מתקיימת יריבות חוזית ישירה בין הממונה לבין המושב, וכי מכל מקום, התובענה, בהיותה תובענה חוזית בעיקרה, ולא תובענה בעניין שבמקרקעין, התיישנה זה מכבר. כמו כן, אימץ בית המשפט את עמדת המדינה בסוגיית השתכללות תפיסת המקרקעין. על פסק הדין הוגש ערעור לבית המשפט העליון (ע"א 7714/07).

ע"א (אריאל) 103/07 ועדת העדה השומרונית נ' ועדת הבחירות למוא"ז שומרון - במסגרת ערעור בחירות זה הלינה הקהילה השומרונית בהר גריזים על אי-הכללת בני הקהילה בפנקס הבוחרים של המועצה האזורית שומרון. בית המשפט קיבל את עמדת המדינה, לפיה בני הקהילה אינם זכאים להירשם בפנקס הבוחרים של המועצה נוכח העובדה כי אינם נמנים עם תושבי הקבע בתחום המועצה, חרף העובדה, כי בעבר נכללו בני הקהילה בהיסח הדעת בפנקסי הבוחרים.

בית הספר למשפט צבאי

1. כללי

בית הספר למשפט צבאי הוא המרכז המקצועי בצה"ל להדרכה ולמחקר בתחום המשפט הצבאי, מטעם הפרקליטות הצבאית. באשר כך, בית הספר הינו אמון בלעדית על הכשרות משפטיות לכלל הצבא.

סגל בית הספר פועל בשיתוף פעולה עם גורמים צבאיים ואחרים, מתוך יוזמה וחתימה משותפת להגשמת יעדי ההדרכה בתחום המשפט הצבאי, ובעיקר - הטמעת המשפט הצבאי ועקרונות שלטון החוק בקרב המפקדים והחיילים.

בית הספר מקיים הכשרות, הסמכות, הדרכות, העשרות, השתלמויות וימי עיון לאנשי הפרקליטות הצבאית, וכן למפקדים וחיילים בצה"ל, בהתאם לצרכי תפקידם, ופועל להטמעת עקרון שלטון החוק בצה"ל והנחלת המשפט הצבאי.

שנת 2007 התאפיינה בריבוי ההדרכות והשתלמויות, הן לפרקליטות הצבאית והן לכלל הצבא. כמו כן, כחלק מהשינוי הארגוני, ביה"ס הרחיב את פעילויותיו עם הצטרפות מדורי דמ"ש וחנינות. בנוסף, במסגרת "שנת המוכנות" בצה"ל, נערכו מספר פעילויות שמטרתן היערכות לחירום.

כן נערכה בחינה פנימה, במסגרתה נכתבו נוהלים חדשים, מוסדו תהליכי תחקור והפקת לקחים, והכול כפי שיפורט בהמשך.

2. הדרכה בשנת העבודה 2007

א. נתונים סטטיסטיים

בשנת העבודה 2007 הועברו מטעם ביה"ס 1151 הרצאות (במסגרת קורסים, השתלמויות והרצאות בודדות) בפני 11,627 קצינים, נגדים, חיילים ואזרחים. בנוסף הועברו הרצאות בנושא מחשבים, וכן שיעורי הקלדה עיוורת לאוכלוסיות שונות.

ב. הדרכה לפרקליטות הצבאית

1) קורסים והשתלמויות -

א) קורס קמ"שים סדיר (כשבעה שבועות): הקורס מהווה את ההשלמה החיילית של קציני הפרקליטות הצבאית, בו ניתנים כלים לעבודה משפטית בכלל גופי הפרקליטות ונלמדים דיני

הצבא בתחומים: הפלילי, האזרחי והביני"ל. השנה התקיים מחזור כ"ב של הקורס, במסגרתו הוסמכו 45 צוערים חדשים לשירות בפרקליטות.

(ב) **קורס קמש"ים מתקדם** (שלושה שבועות): מטרת הקורס ליתן בידי קציני הפרקליטות, המצויים במהלך או לקראת תפקיד פיקודי ראשון, כלים ניהוליים ופיקודיים, כמו גם העשרה משפטית ותכנים של הכרת צה"ל. בשנה זו התקיים המחזור השביעי של הקורס, בהשתתפות 18 קצינים מכלל גופי הפרקליטות בדרגות סרן ורס"ן.

(ג) **קורס קמ"שים מילואים** (שבוע): הקורס מיועד להכשיר עורכי דין ומשפטנים מהמגזר הפרטי (אשר לא שירתו בשירות סדיר בפרקליטות), לשמש במערך המילואים של הפרקליטות הצבאית. במהלך השנה התקיים מחזור ח' של הקורס, בהשתתפות 42 אנשי מילואים.

(ד) **קורס מזכירי משפט** (שבועיים): המדובר במחזור ראשון, המהווה "פיילוט" למקצוע חדש, הבא להקנות כלים וידע משפטי לחיילי הפרקליטות הצבאית, העתידים להשתלב במערך המזכירות בחוליות השונות. בסה"כ הוסמכו במחזור ה"פיילוט" שהתקיים השנה 15 מזכירות משפטיות ששולבו בעבודת הפרקליטות הצבאית.

(ה) **השתלמות תעבורה** (5 ימים מפוצלים, 40 שעות לימוד): המדובר בהשתלמות שמטרתה להקנות ידע נרחב בנושא דיני התעבורה לעוסקים בתחום, לרבות הדין האזרחי, הדין הצבאי, אמצעי האכיפה והליכי העמדה לדין. מרצי ההשתלמות היו בכירי המומחים בנושא התעבורה, וביניהם שופטים, מהנדסים, עו"ד, מומחים בנושא בטיחות וחוקרי משטרה. בהשתלמות השתתפו כ-40 קצינים.

(ו) **ימי עיון והשתלמות למערך הייעוץ האופרטיבי בדיני מלחמה** (יומיים + יומיים מפוצלים): כמפורט בפרק העוסק בהיערכות לחירום.

(ז) **סדנה לעתודאים שנה ב'** (יומיים): כמפורט בפרק העוסק בפעילות הסברה לדור עתיד. הסדנה מיועדת לעתודאים הנמצאים בשנה ב' של לימודי המשפטים. מטרת הסדנה היא הכרות עם הפרקליטות ותפקידיה, וקיום ראיון והערכה ראשוניים של העתודאים. השנה התקיימה הסדנה בהשתתפות 25 עתודאים.

ח) **השתלמות הקלדה עיוורת:** ההשתלמות, בת 18 שעות לימוד, מיועדת לקציני הפרקליטות ומטרתה ליתן בידיהם כלי לייעול העבודה – לימוד הקלדה עיוורת ברמה בסיסית. גם השנה התקיים מחזור אחד של ההשתלמות, בהדרכתה של מפקדת קורס רשמות משפטיות.

ט) **השתלמות אנגלית** נערכה בחלוקה לשתי קבוצות, לפי רמת האנגלית של הקצינים. ההשתלמות התקיימה במשך כ-4 חודשים על בסיס שבועי (15 מפגשים, 60 שעות לימוד).

י) **סדנת חניכה** לתובעים ותיקים בראשות היועצת הארגונית של מפצ"ר, שמטרתה להקנות כלים לחניכה בחוליות התביעה הצבאית.

יא) **השתלמות רס"נים בכירים** בן חמישה מפגשים. ההשתלמות הינה בהנחיית יועץ ארגוני, ומקנה כלים ניהוליים ופיקודיים לרס"נים בתפקידי פיקוד.

יב) **השתלמות הדרכה משפטית מקצועית לכלל המדריכים החדשים בבית הספר למשפט (יומיים).** ההשתלמות הועברה על ידי קצינים בכירים בביה"ס המנוסים בתחום ההדרכה, ומטרתה להכשיר את מדריכי ביה"ס הצעירים.

יג) **השתלמות תובעי שטחים במילואים (יומיים):** ההשתלמות נבנתה ביחד עם פרקליטות איו"ש ומטרתה להכשיר תובעי שטחים חדשים במילואים לתפקידם.

2) ימי עיון -

במהלך שנת 2007 התקיימו 7 ימי עיון, כמפורט להלן:

- א) **יום עיון עריקים;**
- ב) **יום עיון "חשיבה מחוץ לקופסה";**
- ג) **יום עיון נפגעי עבירה הטרדה מינית;**
- ד) **יום עיון דיני מחשבים;**
- ה) **יום עיון סיוע משפטי בחירום למערך קציני המילואים של מפצ"ר;**
- ו) **יום עיון אכיפת הדין על אוכלוסיות השירות השונות;**

(ז) **יום עיון** סוכנים וחסינות;

(3) **הדרכה למשטרה צבאית -**

ביה"ס הכשיר חיילים וקצינים מחיל המשטרה הצבאית לצורך ביצוע תפקידיהם השונים. בשנה זו הועברו קורסים והשתלמויות כדלהלן:

- (א) **קורס חוקרי מצ"ח**: במסגרת הקורס מועבר פרק משפטי בן שבועיים, שבסיומו הסמכת פרקליט. בשנה זו הגיעו לביה"ס שלושה מחוזרים של הקורס.
- (ב) **קורס חוקרי תאונות דרכים**: במסגרת הקורס הועבר פרק משפטי בן שבועיים, ובסיומו הסמכת פרקליט. בשנה זו הגיע לביה"ס מחזור אחד של הקורס.
- (ג) **קורס חוקרי מצ"ח**: במסגרת הקורס מועבר פרק משפטי בן שבועיים, שבסיומו הסמכת פרקליט. בשנה זו הגיעו לביה"ס שלושה מחוזרים של הקורס.
- (ד) **קורס חוקרי תאונות דרכים**: במסגרת הקורס הועבר פרק משפטי בן שבועיים, ובסיומו הסמכת פרקליט. בשנה זו הגיע לביה"ס מחזור אחד של הקורס.
- (ה) **קורס קציני משטרה צבאית**: בשנה זו הועברו פרקים משפטיים בני שבוע במסגרת ארבע השלמות לקצונה של חיל המשטרה הצבאית. בסיום הפרקים התקיימה הסמכת פרקליט.
- (ו) **השתלמות לקציני מצ"ח**: השתלמות מיוחדת בת יומיים מרוכזים לצוערי קורס קציני מ"צ העתידים לשרת בבסיסי מצ"ח. השתלמות זו התקיימה השנה שלוש פעמים.
- (ז) **קורס גובי אימרות עריקים**: התקיים השנה מחזור אחד של הקורס (4 ימים) שמטרתו להכשיר שוטרים צבאיים לגביית אמרות מעריקים. בסיום הקורס התקיימה הסמכת פרקליט.
- (ח) **קורס גובי אימרות תעבורה**: השתלמות בת יומיים שבמסגרתה מוכשרים שוטרים צבאיים ממקמצי"ר לגבות אמרות בנושאי תעבורה שבתחום טיפולם. ההשתלמות התקיימה פעם אחת השנה.
- (ט) **קורס רמ"נים**: פרק משפטי בן יומיים הועבר השנה למחזור אחד של קורס רמ"נים של משטרה צבאית.
- (י) **קורס מצ"ח מתקדם**: (חוקרי מצ"ח בדרגת רב"ט) במסגרתו הועבר יום הרצאות משפטיות מטעם ביה"ס. בשנה זו התארחו בביה"ס שני מחוזרים של הקורס.

יא) **הרצאות במשפט בינ"ל לגורמי מקמצ"ר**: הרצאות בנושא כללי התנהגות במחסום הועברו לקורסי קמ"צים ומא"בים.

יב) **השתלמות לשוטרי תעבורה** (יום אחד): על מנת לחדד את נושא מילוי הדו"חות בצורה נכונה ולימוד נושא מתן עדות בבי"ד צבאי לתעבורה. הועברה פעם אחת השנה.

4) הדרכה ליחידות יבד"ץ ויבמ"ש -

א) שלושה **מחזורים של קורס רשמות משפטיות (כשבעה שבועות)**: הקורס, שנועד להכשיר חיילות כרשמות משפטיות, מקנה מיומנות גבוהה בהקלדה "עיוורת", והבנת ההליכים המשפטיים, נוהלי העבודה המשפטית ותפקידה של הרשמת. השנה התקיימו שלושה של הקורס, בהם הוכשרו כ-70 רשמות.

ב) קורס מתורגמנים משפטיים **(ארבעה שבועות)**: קורס הנועד להכשיר מתורגמנים המשתייכים לבתי המשפט והתביעה בשטחים. גם השנה התקיים מחזור אחד של הקורס.

5) הדרכה לכלל צה"ל -

הורחב היקף האוכלוסיות המקבלות הכשרה משפטית הנחוצה להן לצורך מילוי תפקידן כדין. במסגרת זו, **פותחו תכנים לחוקרי שב"כ ותיקים** וכן תכנים **לחוקרי שבויים בחמ"ן** (בתיאום עם יועמ"ש חמ"ן). כמו כן, החל משנת 2007 החל ביה"ס ללמד את תחום דיני המלחמה באופן מורחב **בפוי"ם ברק**, והכול כמפורט בזאת:

א) קורס סמסטריאלי "מבוא למשפט צבאי" **במכללה לפיקוד טקטי** (26 משכים).

ב) הפרק המשפטי **בפוי"ם "ברק"** (6 משכים).

ג) הפרק המשפטי בארבעה מחזורי **קורס חוקרי שבויים בחמ"ן** (יומיים).

ד) הפרק המשפטי **בקורס חוקרי שב"כ** (כ-20 שעות).

ה) **השתלמות חוקרי שב"כ ותיקים** בנושא "חקירת עדים".

ו) **השתלמות "חוק ומשפט"** לנגדים וקצינים מחיל השלישות (יומיים).

ז) **השתלמות ב"משפט עסקי"** לקציני היועכ"ל (6 ימים).

ח) **הדרכות בקורסים שונים** - קורסי סגני מפקדי יחידות, קורס תיאום וקישור, הדרכות לכלל צוערי בה"ד 1, קורס מ"פים מג"ל ומ"פים-מג"דים, פוי"ם "אפק", מפקדי נקודות ביקורת,

קורס קציני פרויקטים, קורס נאמני איכות סביבה, קורס ממוני איכות סביבה, השלמות שונות לקצונה ועוד.

6) דין משמעותי -

השתלמויות בדין משמעותי - לקראת קבלת דרגה מתקיימות בבית הספר השתלמויות באופן שוטף. במהלך השנה נערכו 30 ימי השתלמות לקצינים לקראת דרגת סרן ו-12 ימי השתלמויות לקצינים לקראת דרגת סא"ל. בהשתלמויות אלה הוכשרו למעלה מ-2,000 קציני שיפוט. כמו כן, נערכו בביה"ס שני ימי השתלמות לקצינים בכירים בדרגת אל"ם ומעלה בנושא שיפוט בדין משמעותי בעבירות הטרדה מינית, בהם הוכשרו כ-30 קש"בים.

הערכות לרפורמה - במסגרת היערכות בית הספר לרפורמה הצפויה בדין המשמעותי, בוצעו הפעולות הבאות: הוכנה חוברת דמ"ש חדשה בהתאם לשינויי הרפורמה; עודכנה לומדת הדין המשמעותי בהתאם לשינויים; כלל מערכי השיעור בנושא הדין המשמעותי נכתבו מחדש והותאמו לרפורמה (עיקרי הרפורמה מועברים כבר עתה בהרצאות). בנוסף, הושלם פיתוח תוכנת ה"דמשומט" – תוכנה אינטראקטיבית לבדיקת סמכויות השיפוט והענישה בהתאם לדרגת הנאשם, קצין השיפוט והעבירה. כמו כן הוכן מידעון בנושא השינויים העיקריים הצפויים ברפורמה. חומרים אלה יופצו עם אישורה הסופי של הרפורמה.

3. פיתוח הדרכה

במהלך שנת 2007 פיתח בית הספר את אמצעי ההדרכה הבאים:

- א. לומדה בנושא "סמכויות חיילים לצורך שמירה על שלום הציבור", בעקבות חקיקת חוק סמכויות חיילים לשם שמירה על בטחון הציבור, התשס"ה-2005.
- ב. בוצע עדכון לומדת דמ"ש לקראת הרפורמה הצפויה, כמפורט לעיל.

4. פרסומים ומחקרים

במהלך השנה הוצאו לאור הפרסומים הבאים -

- א. גיליונות חדשים של כתב העת "משפט וצבא", מתוכם אחד בשפה האנגלית – פורסם כרך י"ט בעברית, וגליון מס' 2 בשפה האנגלית. כמו כן, במהלך השנה החלה העבודה על גליון מס' 3 באנגלית.
- ב. **פרסומים לכלל צה"ל** – השנה הופצו **9 מידעונים** לכלל צה"ל בנושאים הבאים: שלילת דרגותיו של אל"ם טננבוים; שימוש בלתי חוקי בנשק במהלך סכסוך קרקעות באיו"ש; דחיית ערעורו של אל"ם עאטף זאהר; דיני סמים; בנק החץ; גניבת נשק ומכירתו; שימוש בנשק כלפי שוטר צבאי; שימוש בסמים על ידי נגד (הופץ בשבוע הסמים); תיקה של נגדת שהורשעה בגנבת דלק בצה"ל.
- ג. **פלקטונים** – הוכנו להפצה פלקטונים בנושאים הבאים: שימוש בלתי חוקי בנשק; ביזה; דיני מעצרים; דיני סמים (לקראת שבוע הסמים בצה"ל). הפלקטונים נמצאים בתהליכי הפקה.
- ד. הוחל בעריכת **עלון משפטי חודשי למפקדים בכירים** (סא"ל ומעלה) בכלל צה"ל בשם "משפט מפתח", בנושאים בעלי חשיבות ועניין.
- ה. שודרג מבנהו של **אתר בית הספר בצה"ל** במטרה להעלות את מספר הכניסות אליו וכך לחשוף את כלל צה"ל לעשייתה הברוכה של הפרקליטות הצבאית בכלל וביה"ס למשפט בפרט, בנושא הטמעת עקרונות שלטון החוק והנחלת המשפט הצבאי.
- ו. נמשכה העלאת **עדכוני פסיקה עיתיים** לאתר בית הספר, בנוגע לפסקי דין של ביהמ"ש העליון, בדגשים הרלוונטיים לעבודת הפרקליטות הצבאית.
- ז. נערכו והופצו סיכומי פסיקה בנוגע להחלטות של ערכאות בינ"ל.
- ח. עודכנה ערכת החירום (באתר ניהול הידע בחירום) והופצה לקציני הערים.
- ט. נערכו והופקו **מקראות** לקורס מזכירי משפט, למכללה לפיקוד טקטי ולקורס קמ"שים מילואים; עודכנו מקראות לקורס קמ"שים סדיר ולקורסי משטרה צבאית.

- י. הוכנו מספר פרסומים שונים בנושא הדין המשמעתי, כמפורט לעיל.
- יא. הספר "המשפט הפלילי בצה"ל" התעדכן באופן שוטף.
- יב. החלה העבודה על עדכון המדריך המשווה לדיני מלחמה.
- בנוסף לאמור לעיל, פורסמו **מאמרים משפטיים** בנושאים שונים בעלי חשיבות לעבודת הפרקליטות הצבאית:
- א. מחקר בנושא "הגנה עצמית שלא מדעת כנגד מעצר בלתי חוקי של שוטר, שפעל בתום-לב ו/או ציית לפקודה מגבוה", מאת מפקדת המגמה הפלילית – פורסם ב"משפט וצבא" בעברית.
- ב. מחקר בנושא **פקודה בלתי חוקית בעליל**, מאת המגמה הפלילית – פורסם ב"משפט וצבא" באנגלית.

5. היערכות לחירום

במסגרת "שנת המוכנות" בצה"ל, בוצעו הכשרות ופעילויות היערכות לחירום על פי הפירוט הבא -

- א. נערכו **שני ימי עיון ותרגול למערך הסיוע המשפטי בחירום** – הן לאנשי המילואים של קציני הערים והן לאנשי המילואים של הפרקליטות הצבאית.
- ב. נערכו **ימי עיון והשתלמות למערך הייעוץ האופרטיבי בדיני מלחמה (יומיים + יומיים מפוצלים)**: המדובר בהדרכה שמטרתה להקנות ידע נרחב בנושא הייעוץ האופרטיבי, לרבות עקרונות יסוד בדיני המלחמה, דיון בסוגיות ייעוץ והכרת תחומי הלחימה וכלי הנשק אשר בשימוש בצה"ל. ההדרכה יועדה עבור אנשי המערך האופרטיבי בסדיר ובמילואים הפועל בשעת חירום ומשמשת כהכנה לתרגילים מטכ"ליים ופיקודיים.
- ג. הורחב היקף ההכשרה במשפט אופרטיבי ובדיני חירום במסגרת **קורס קמ"שים**.
- ד. קציני ביה"ס איישו את מנהלת תרגיל "שילוב זרועות 2", ואת מנהלת תרגיל "צוהר לדרום", כנציגי מפצ"ר.

6. חיזוק הקשר עם יחידות הצבא

בנוסף להרחבת האוכלוסיות המקבלות הכשרה בביה"ס למשפט, שוגרה **פנייה למפקדי צה"ל** בדרגות סא"ל ומעלה, בנושא בלעדיות בית הספר למשפט צבאי בתחום ההדרכה המשפטית, תוך עידוד הפניית בקשות בענייני הכשרות, ימי עיון, נושאים בעלי חשיבות לצורך כתיבת מידעונים, פלקטונים, חוברות, לומדות וחומר משפטי לימודי נוסף. כמו כן, ניתן לכלל הצבא מענה לשאלותיהם בנושאים משפטיים העולים מהמידעונים המתפרסמים.

7. פעילות מדור הדין המשמעותי

מדור הדין המשמעותי עוסק בפיקוח על הדין המשמעותי בצבא, ומסייע לפצ"ר ולסגנו בהפעלת סמכויותיהם לפי חוק השיפוט הצבאי לביטול או לשינוי פסקי דין משמעותיים, בהם נפלו פגמים.

א. שינוי מבנה המדור

בשלהי שנת העבודה הנוכחית, עם מעבר המדור לביה"ס למשפט צבאי, שולב המדור בעבודת ביה"ס וכעת הוא לוקח חלק פעיל בהשתלמויות הדין המשמעותי, שהינן תנאי לקבלת דרגות סרן וסא"ל. ההשתלבות בתחום זה, וכן העלייה הצפויה בהיקף הפניות למדור עם כניסתה לתוקף של פקודת הדמ"ש החדשה, הצריכו שינוי במבנה המדור, שיאפשר התמודדות טובה ויעילה עם האתגרים החדשים העומדים לפתחו. לפיכך בוצעה עבודת מטה, בסיומה הוחלט על חלוקת המדור לשלושה "תאים", כדלקמן:

- 1) **תא פיקוח, המרות וביטולים** – מרכז את הטיפול בתיקים שעניינם בחינת חוקיותם של הליכים משמעותיים.
- 2) **תא יעוץ ומידע** – עוסק בכל ההיבטים הנוגעים למתן הייעוץ לציבור הפונים למדור וכן מרכז את הטיפול באתר האינטרנט של המדור.
- 3) **תא מחקר והדרכה** – פועל בשיתוף עם המד"ריה והמגמה הפלילית בביה"ס בנושא השתלמויות הדמ"ש. כן הופקד התא על ביצוע מחקר בתחום.

ב. ייזום תיקונים לפקודות הדין המשמעת

המדור המשיך את הטיפול בהכנתה של פקודת הדמ"ש החדשה, העתידה להחליף כ-20 פקודות והוראות קבע בתחום הדין המשמעת, הקיימות כיום. הפקודה זכתה לברכתו של סגן הרמטכ"ל, עברה "סבב הערות" ו"סבב חתימות" ועומדת על סף אישור סופי.

כן השתתף המדור בעדכון טופס התלונה והדיון (טופס 630), אשר יופץ במקביל לפרסום הפקודה החדשה, ויזם תהליך, בשילוב עם גורמי אמ"ש, לאפיון מערכת מחשוב בה יוזנו פרטי ההליך המשמעת בהתאם להוראות הפקודה החדשה. בנוסף, המשיך המדור את מעורבותו בעבודת המטה לתיקון של פקודות נוספות בתחום המשמעת והכלים הפיקודיים הנתונים בידי המפקדים.

ג. בדיקת חוקיותם של הליכים משמעתיים

בהתאם לייעודו, גם השנה עסק המדור **בבדיקת פניות**, המוגשות, בין השאר, על ידי חיילים ומטעמים ועל ידי נציגי היחידות, בהן מועלות בקשות לביטול הליכים משמעתיים מחמת פגמים שנפלו בהם.

בשנת הדוח, נתקבלו במדור **1,879** בקשות לבדיקת חוקיותם של הליכים משמעתיים. ב- **1110** מקרים החליטו הפצ"ר או סגנו להתערב בפסקים, כאשר ב- **757** מן הפסקים הוחלט להמיר את העונש שהוטל ואילו ב- **353** מהפסקים הוחלט על מתן הוראות ביטול.

יצוין, כי במקרים רבים יצרו קציני המדור קשר עם קציני השיפוט, והציגו בפניהם את הטעמים שעמדו בבסיס ההחלטה להתערב בפסקיהם, במטרה למנוע הישנות מקרים דומים. כן החל המדור לאסוף נתונים אודות קציני שיפוט שבפסקיהם היו התערבויות מרובות, במטרה להזמין להשתלמויות הנערכות בבית הספר.

ד. ייעוץ שוטף והסברה

גם השנה הפעיל המדור **קו ייעוץ פתוח** לכל גורם המבקש לברר סוגיה הנוגעת לדין משמעת. בין השאר, טיפל המדור בפניות של חיילים, אשר ביקשו לברר את זכויותיהם בדין המשמעת וכן העניק ייעוץ משפטי לקציני השיפוט בכל הנוגע להפעלת סמכויותיהם בדין המשמעת. כמו כן, פעל המדור להפעלת מענה מקוון לפניות בנושא דמ"ש באמצעות אתר ביה"ס למשפט בצה"לנט. בנוסף, הוענק ייעוץ משפטי בנושא זה למתקני הכליאה השונים.

בסך הכול, ניתן בשנת 2007, ייעוץ שוטף ל- **7,634** פניות.

ה. עריכת ביקורות יזומות ביחידות

השנה החל המדור להשתתף בביקורות יזומות מטעם מחלקת הבקרה בלשכת סגן הרמטכ"ל. הביקורות מאפשרות לאתר טעויות שיפוט ולהגביר את מודעות הגורמים הרלוונטיים ביחידות לכללי הדין המשמעותי. בשנת הדוח השתתף המדור בשתי ביקורות, במסגרתן נבדקה חוקיותם של כ-260 הליכים משמעותיים.

ו. הכנסת מערכת ממוחשבת המותאמת לצרכי המדור

בשנת הדוח, השלים המדור את הליך קליטתה והטמעתה של תוכנת המפ"ל (מערכת פניות לקוחות). האמור בתוכנה שהותאמה לצרכי הייחודיים של המדור בשיתוף עם גורמי לש"ס. הודות למערכת המפ"ל, שופרו באופן ניכר תהליכי שימור הידע במדור וכן מתאפשר פיקוח טוב יותר אחר איכות ומשך הטיפול בפניות.

8. פעילות מדור חנינותא. בקשות חנינה לנשיא המדינה

המדור אמון על הטיפול מטעם הפרקליטות הצבאית בבקשות חנינה, הנוגעות להליכים שהתנהלו בבתי-הדין הצבאיים ובבתי המשפט הצבאיים שפעלו בלוד ובעזה. המדור מטפל בבקשות חנינה מסוגים שונים, שכן סמכות החנינה המסורה עפ"י חוק לנשיא המדינה הינה סמכות רחבה, הטומנת בחובה, בין היתר, את הסמכות להקל בעונשי מאסר, להפחית קנסות, להשיב דרגות שנשללו ולקצר תקופות התיישנות ומחיקה של עבירות מן המרשם הפלילי; בשנת 2007 טופלו 160 בקשות חנינה והקלה בעונש.

ב. בקשות הקלה בעונש לרמטכ"ל

המדור אמון על הטיפול בהכנת חוות דעת הפצ"ר וסגנו לרמטכ"ל באשר לבקשות הקלה בעונשם של חיילים שנשפטו בבתי הדין הצבאיים (בהתאם לסמכותו של הרמטכ"ל על פי סעיף 442 לחש"פ) ושל אסירים ביטחוניים שנשפטו בביהמ"ש הצבאי שפעל בלוד (לפי תקנות 48 ו-55 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945).

ג. ועדת שחרורים מיוחדת (קציבת עונש מאסר עולם)

ועדת השחרורים המיוחדת לקציבת עונשי מאסר עולם הפועלת מכוח חוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א-2001, מוסמכת להמליץ לנשיא המדינה על קציבת עונשם של אסירי עולם. עם תיקון החוק הני"ל, בתחילת השנה, הפך ראש מדור החנינות לחבר בוועדה, כאשר זו דנה בעניינם של אסירים ביטחוניים, שנשפטו בביהמ"ש הצבאי שפעל בלוד.

ד. הוועדה לעיון בעונש

רמ"ד חנינות משמש כמזכיר הוועדה לעיון בעונש. הוועדה פועלת בהתאם לאמור בסעיפים 509-513 לחש"פ ומוסמכת, ככלל, להפחית עד כדי מחצית מעונשי מאסר בפועל בני שנה ומעלה שהוטלו על חיילים בבתי הדין הצבאיים. בראשות הוועדה עומדים שופטים צבאיים משפטאים שמונו ע"י נשיא ביה"ד הצבאי לערעורים. רמ"ד חנינות משמש כמזכיר הוועדה. בשנת הדוח, דנה הוועדה בעניינם של 51 אסירים.

ה. הוועדה הממליצה על מחיקת רישום פלילי

ראש מדור חנינות משמש כיועץ המשפטי של הוועדה הממליצה על מחיקת רישום פלילי, הפועלת מכוח הוראת קבע אכ"א 33-03-05, בראשות קצין חינוך ראשי. בסמכות הוועדה להמליץ לשר המשפטים ולנשיא המדינה על מחיקת רישום פלילי של חיילים, שנרשם בגין עבירות שביצעו טרם גיוסם. בשנת 2007 הובאו בפני הוועדה 33 חיילים.

ו. תיקוני חקיקה, פקודות והוראות הצבא

בשנת 2007 המשיך המדור ליזום ולגבש מספר תיקוני חקיקה ופקודה, הנוגעים לתחומי פעילותו. בין השאר, הושלמה הצעה, בשיתוף יעח"ק, לתיקון תקנות השיפוט הצבאי (בתי סוהר צבאיים), התשמ"ז-1987, לצורך העברת הטיפול ב"חנינות חגים" מן המדור לסמכות קמצ"ר; כמו כן, החל המדור לגבש, בשיתוף יעח"ק וגורמים נוספים, הצעה לתיקון מקיף לחש"פ, באשר לסדרי עבודתה של הוועדה לעיון בעונש.

ז. עתירות לבג"ץ

גם השנה היה המדור מעורב בטיפול בעתירות לבג"ץ הקשורות לתחומי עיסוקו. כך, טיפל המדור, מול מחלקת הבג"צים

בפרקליטות המדינה, בעתירתו של אסיר בטחוני (בג"ץ 4329/07), אשר נידון למאסר עולם בבית המשפט הצבאי בלוד בגין מעורבותו בחטיפתו וברציחתו של חייל צה"ל. העתירה כוונה כנגד החלטת הרמטכ"ל שלא לקצוב את עונשו. תשובת המדינה הוגשה זה מכבר, והדיון בעתירה צפוי להתקיים בתחילת שנת העבודה הבאה.

ח. בקשות חנינה לנשיא המדינה

המדור נדרש למתן ייעוץ בסוגיות משפטיות הנגזרות מתחומי עיסוקו. המדור נתן מענה לפנייתו של עורכי דין, חיילים ובני משפחותיהם, וכמובן, בחן, מעת לעת, את שאלת מדיניות החנינה הראויה.

9. פעילויות נוספות

א. השתתפות בפעילות מטה של הפרקליטות וחיזוק הקשר עם גופי המטה:

- (1) הובלת הצוות לבחינת תיקוני החקיקה הדרושים לצורך קיום השינוי הארגוני.
- (2) פנייה לגופי הפרקליטות להעברת עדכונים אודות פעילותם ולהצעות לימי עיון, מידעונים ופלקטונים - לקידום ההדרכה והפרסומים המשפטיים מטעם בית הספר.
- (3) יוזמות ודיונים בנושאים שונים: ייזום טופס מעודכן לגביית אמרה מעריק; ייזום גיבוש נהלים בנושא זכות ההיוועצות בעו"ד; ייזום גיבוש נהלים בנושא פעולות מנע.
- (4) גיבוש וכתבת תו"ל ליועץ המשפטי.
- (5) השתתפות בעמ"ט בנושא ייצוג חיילים בפני ערכאות שיפוט אזרחיות.
- (6) השתתפות בעמ"ט בנושא תיקוני תחיקת ביטחון.
- (7) השתתפות בצוות היערכות הפרקליטות למלחמה (לרבות אבני אש 10).
- (8) השתתפות בדיונים המתקיימים בגופי המטה.

ב. פעילות הסברה לדור העתיד

- (1) כבכל שנה, נערך בבית הספר **יום קליטה לעתודאים** שחזרו לשירות ב-2007; כמו כן נערכה **השתלמות בת יומיים לעתודאי שנה ב'**, כמפורט בנושא הדרכה לפרקליטות הצבאית.
- (2) ביולי 2007 נערכו שני **כנסי עידוד עתודה** בהשתתפות נציגי מפצ"ר, בטכניון חיפה ובבית החייל בת"א.
- (3) החלה עבודת מטה לעריכת **מיונים מיוחדים למועמדים לעתודה במקצוע משפטים** בשנה"ל התשס"ט.
- (4) ביה"ס החל לשלב את כלל קציני מפצ"ר המעוניינים לסייע, **בהרצאות** בנושא מסלול העתודה במקצוע המשפטים **בבתי ספר תיכוניים ברחבי הארץ**.

ג. קשרי חוץ

- (1) מתקיים **קשר שוטף** עם הפרקליטויות הצבאיות בחו"ל (בעיקר בארה"ב ובקנדה).
- (2) **השתלמויות וקורסים בחו"ל**: השנה תואמו נסיעות של 9 קצינים ממפצ"ר לקורסים בחו"ל: לימודי תואר שני במשפט צבאי בבית הספר של צבא היבשה האמריקאי שרלוטסוויל ווירג'יניה (9 חודשים); קורס בנושא היבטים משפטיים של לחימה בטרור באנקרה תורכיה; חידושים במשפט הפלילי בשרלוטסוויל; דיני מלחמה ומשפט מבצעי בשרלוטסוויל; קורס בדיני פליטים במכון למשפט בינלאומי הומניטרי בסן רמו איטליה; סדנה בדיני מלחמה בבית ספר למשפט צבאי של צבא קנדה (2 קצינים); קורס מפקדי בה"דים ומפתחי תכניות לימוד בדיני מלחמה בסן רמו איטליה.
- (3) **ביקורים של גורמים זרים**: נערך ביקור הפצ"ר ומפקד ביה"ס למשפט צבאי **הקנדיים** בארץ (במאי 2007), אותם לוותה מפקדת המגמה הבין - לאומית. כמו כן, אורגנו ובהתקיימו ביקורים של הנספחים הצבאיים של צבאות **פרו, בריטניה ואיטליה**, בביה"ס ובמפצ"ר (במאי ובאוגוסט 2007).

ד. טיפול בפניות קציני הפרקליטות לגבי הכשרות משפטיות חוץ צבאיות

- 1) טופלו פניות קציני הפרקליטות לגבי השתלמויות וקורסים אזרחיים בארץ.
- 2) טופלו פניות קציני הפרקליטות לגבי השתלמויות וקורסים בחו"ל, כמפורט לעיל.

ה. גיבוש נהלים

- 1) גובש **נוהל פיקוד על הכשרות בסיסיות**, המרכז את הידע והניסיון המצטברים בפיקוד על הכשרות מסוג זה.
- 2) גובש ויושם בפועל נוהל הפקת יום עיון/השתלמות בבית הספר. במסגרת הנוהל מעוגן, בין היתר, גם הצורך בתיעוד התכנים המועברים בימי העיון, לצורך שימוש עתידי ושימור ידע.
- 3) הוחל בגיבוש נוהל ביקורי גורמי חוץ במפצ"ר.
- 4) גובשו נהלים לוגיסטיים (לרבות נהלי לשכה), לצורך ייעול הניהול השוטף בבית הספר.
- 5) מוסדו תהליכי תחקור והפקת לקחים כחלק מהתרבות הארגונית בבית הספר - כארגון לומד.

ו. פעילות פנימית בביה"ס

- 1) מדור דמ"ש ומדור חנינות עברו השנה לביה"ס ונקלטו פיזית ומהותית בהצלחה.
- 2) הושם דגש על שיפור **חזות ביה"ס** (הכיתות והשטחים החיצוניים), בתיאום עם גורמי בינוי ומפצ"ר.
- 3) נכתבו **תיקי יסוד** חדשים ועודכנו קיימים (באחריות המד"ריה).
- 4) אורגנו מחדש **משרדי בית הספר**.
- 5) הוטמע השימוש במערכת **הממ"ח**, תוך ליווי כל הנוגעים בדבר.
- 6) אורגנה וסודרה **הספרייה**.
- 7) נערך **יום גיבוש** לחילי ולקציני ביה"ס.

ענף פיקוח משפטי - מדור פיקוח בקרה ודיווח²

1. כללי

שנת העבודה 2007, הייתה בסימן השינוי הארגוני בפרקליטות הצבאית, אשר הביא עמו את הפסקת פעילות ענף פקמ"ש ואת פירוקו של מדור פיקוח בקרה ודיווח. המדור נערך במהלך השנה לפיזור משימותיו השונות, בצורה מיטבית, בין גורמי המפצ"ר השונים, וביניהם תחום הביקורת ומדור אפ"ס, אשר קמו השנה.

במחצית חודש אוקטובר, עם השלמת השינוי הארגוני בפרקליטות הצבאית, נטמע מדור פיקוח במסגרת הפרקליטות לתפקידים מיוחדים. ממקום מושבו החדש, ממשיך המדור בהעברה מסודרת של סמכויותיו ותפקידיו לגופי הפרקליטות הצבאית השונים, וכל זאת לפי העניין.

2. פיקוח ובקרה

ריכוז הטיפול בקבילות - במהלך שנת העבודה, המשיך המדור לעקוב ולפקח אחר המלצות הנקח"ל, המועברות לטיפול גופי המפצ"ר השונים. במסגרת הליכי המעקב והבקרה, הודקו קשרי עבודה עם גורמי הצבא השונים העוסקים במלאכה, כך נוצר שיפור של ממש בתהליך, והתקצרו זמני הדיווח לאותם גורמים.

העברת סמכויות לתחום ביקורת - לקראת יישום השינוי הארגוני, העביר מדור פיקוח לתחום ביקורת, אשר הוקם באותה העת, את האחריות על ביקורת הפנים ביחידה. במהלך החפיפה, העביר המדור את ההצעות והרעיונות אותם גיבשו בשעתו רע"ן פקמ"ש ורמ"ד פיקוח, למתווה הביקורת ביחידה, לאחר השקת השינוי הארגוני.

דו"חות - המדור ריכז את הטיפול באיסוף נתונים ובהכנת דו"חות שונים, עבור הפרקליטות הצבאית וגורמים חיצוניים. כן ניהל המדור מעקב אחר ביקורי הפיקוח במתקני כליאה ובחדרי המשמר, ואחר הטיפול בליקויים שנתגלו.

² ענף פיקוח משפטי (פקמ"ש) כלל בעבר שלושה מדורים: מדור חנינות, מדור דין משמעתי ומדור פיקוח, בקרה ודיווח. במסגרת השינוי הארגוני, שני המדורים הראשונים הועברו לאחריות ביה"ס למשפט צבאי, סקירה אודות פעילותם ניתן לקרוא בפרק אודות ביה"ס.

3. תיאום הפעילות עם גופי חקירה צבאיים וחוזי- צבאיים

קצינים ונגדים - במסגרת עבודתו מול "תא אלימות במשפחה" במצ"ח, נדרש המדור לשאלת התרת נשיאת נשק לצורך מילוי התפקיד הצבאי של מי שנשקו ניטל ממנו, בגין חשדות לביצוע עבירות אלימות במשפחה. כן פעל המדור, בשיתוף עם חוליות הפרקליטות השונות, לגיבוש עמדה בשאלת המשך שירותם הצבאי של גורמים אלה והצורך בנקיטת צעדים פיקודיים-מנהליים כנגדם.

פעילות מול משטרת ישראל - מתחילת השנה, ועד למועד הטמעת המדור בפרקליטות לתפקידים מיוחדים, התקבלו במדור 173 דיווחים על פתיחת תיקי חקירה במשטרת-ישראל כנגד חיילים, מתוכם 116 דיווחים בעבירות אלימות, 50 דיווחים בעבירות אזרחיות אחרות ו- 7 דיווחים בעבירות בעלות זיקה צבאית. יצוין כי מתוך הדיווחים אשר טופלו במדור, 11 דיווחים התייחסו לפתיחת חקירה כנגד קצינים ו- 40 כנגד נגדים.

פעילות מול המשרד לאיכות הסביבה - השנה המשיכו רעי"ן פקמ"ש ומדור פיקוח, בפעילותם מול המחלקה המשפטית של המשרד לאיכות הסביבה, ובתיאום עם גורמי התביעה הצבאית הראשית, בבחינת חלופות לתיקון נוהל העבודה בין המשרד לפרקליטות הצבאית, ובגיבוש נוהל לטיפול בהודעות קנס המוצאות כנגד נהגי כלי רכב צבאיים – וכל זאת, בהתאם לשינויים הצפויים מיישום השינוי הארגוני.

הוועדה לאישור עורכי-דין לשמש סניגורים בבתי-הדין הצבאיים - במחצית חודש ספטמבר 2007, הועברה מזכירות הוועדה לאישור סניגורים, מאחריות מדור פיקוח אל גורמי מחלקת יעח"ק. מתחילת השנה, ועד לאותו המועד, טופלו במדור 139 בקשות עו"ד לקבלת אישור כנדרש בסעיפים 316-318 לחש"פ, מהן בקשה אחת בהתאם לסעיף 14 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. מטעמי בטחון המידע, לא ניתנו אף במהלך שנה זו אישורים "בלתי-מסויגים" כלליים.

4. חוות-דעת וייעוץ משפטי

בשנת 2007, גובשו על ידי המדור 19 חוות דעת, עבור הפצ"ר וסגנו, בנושא הבאתם של משרתי קבע, אשר הורשעו בעבירות משמעתיות, בפני הוועדה להתרת התחיבויות. עם סיום פעילותו של ענף פקמ"ש בתחילת חודש אוגוסט, פסק המדור מעיסוקו זה, והנושא הועבר אל הפרקליטים הפיקודיים והחיילים.

גם השנה המשיך המדור להכין חוות דעת מטעם הפצ"ר בעניין כינוס הוועדה הפועלת מכוח סעיף 533 לחש"ץ, והמוסמכת לפגוע בדרגתו של חייל אשר הורשע, או קצין אשר הודה, בעבירה שיש עימה קלון. בעניין זה, גובשו על ידי המדור ארבע חוות דעת.

בנוסף, במהלך העבודה השוטפת נדרש המדור ליתן חוות דעת משפטיות בסוגיות הממוזגות הן טיפול משפטי אזרחי והן טיפול משפטי צבאי בחיילים, כגון בסוגיית מעצרו של חייל ביחידתו הצבאית כחלופה למעצר-בית, בטיפול הצבאי בחיילים אשר נגזרו עליהם עונשי מאסר בערכאות אזרחיות וכיו"ב. חוות הדעת האמורות משמשות את בתי המשפט, פרקליטות המדינה או הסנגור, לפי העניין.

5. ועדה לפי סעיף 533 לחש"ץ בעניינו של אל"מ (דימ') אלחנן טננבויס

במהלך שנת העבודה 2007, התכנסה ועדה שיפוטית, בראשות כב' השופט (דימ') תא"ל (מיל') אמנון סטרשנוב, לדון בשאלה אם יש לפגוע בדרגותיו הצבאיות של אל"מ (דימ') אלחנן טננבויס (להלן: "המשיב"). רע"ן פקמ"ש הופיעה בפני הוועדה כנציגת הפצ"ר.

המשיב הודה במהלך חקירה, כי יצא למדינה ערבית, בתיעוד מזויף, בכוונה לייעץ לנתונים זרים, כיצד להבריח סמים מסוכנים לישראל, אולם שם נחטף על ידי אירגון החזבאללה, והוחזק בשבי למעלה משלוש שנים. כמו כן, הודה בסדרה של עבירות של מרמה וזיוף והעלמת מסים. המשיב שוחרר משביו לארץ במסגרת עיסקה לשיחרור אסירים. עם שובו לארץ, עבר המשיב חקירה, אולם הסכים למסור הודאה מלאה על כל מעשיו רק לאחר שהוענקה לו חסינות מפני העמדה לדין פלילי. הפצ"ר הורה על כינוס הוועדה השיפוטית על בסיס הודאותיו של המשיב בפני חוקריו.

הוועדה הורתה על הורדתו של אל"מ (דימ') טננבויס לדרגת טוראי, תוך שהיא קובעת, כי קלון רב דבק במעשיו, עד שאין הוא ראוי לשאת דרגה פיקודית כלשהי. כך, נאמר כי מדובר באדם שהיה מוכן, תמורת בצע כסף, לייעץ ולסייע ביבוא סמים לארץ – מעשים שיש בהם כדי להשחית כל חלקה טובה ולפגוע קשות בבריאות הציבור. תאוות הבצע של מר טננבויס העבירה אותו על דעתו, עד שהתנדב לנסוע למדינה ערבית כדי לסייע בסחר בסמים, ובכך העמיד עצמו בסיכון חשיפה לגורמים עוינים – סיכון שאכן התממש בסופו של יום. בנוסף לכך, גם במעשי הזיוף והמרמה שביצע לרוב – דבק קלון של ממש.

עברו הצבאי החיובי של מר טננבויס מחוויר ונעלם אל מול חטאיו ופשעיו, שצבעם שחור משחור, עד שאין בו כדי להוות משקל נגד או להטות את כפות המאזניים לטובתו, ולו במקצת.

עוד קבעה הוועדה, כי נשיאת דרגה צבאית טומנת בחובה לא רק זכויות, אלא גם – ואולי בראש ובראשונה – חובות. חובה לשמור על ערכים,

חובה לשמור על נורמות התנהגות, חובה לשמור על החוק והסדר, על נקיין כפיים, על אמון הציבור בדרגה ובמעמד ועוד כהנה וכהנה. חובות אלו הופרו על ידי המשיב בצורה בוטה ובריש גלי, עת כשל כשלון מחפיר ולא עמד ברף ההתנהגות הנדרש מקצין בדרגתו ובמעמדו.

לצד כל אלה, דחתה הוועדה, פה אחד, את כל טענות בא כוחו של מר טננבוים, ובכלל זה את טענותיו לעניין אי חוקתיות, חוסר מידתיות, אפליה והסתמכות על ההסדר שנכרת בינו לבין פרקליטות המדינה, כמו גם את טענתו בדבר אי תחולתו של תיקון החש"ץ המאפשר פגיעה בדרגה על סמך הודאה בלבד, בהיותו חוק פרסונלי שאינו צריך לחול באופן רטרואקטיבי על עניינו של טננבוים. משכך, הורתה הוועדה על הורדתו מדרגתו – אל"מ, לדרגת טוראי.

ענף ארגון וכ"א

1. כללי

א. ענף ארגון וכ"א נושא באחריות המטה במערך הפרקליטות הצבאית לנושאי ארגון ותקינה, מנהל כ"א, טיפול בפרט, חינוך, כוננות ואבטחה, ניהול, תחזוקה, בינוי, רכב, ארגון אירועים וכן ניהול תקציב רכישות וקופת הקפה.

ב. הענף מונה שבעה קציני מטה (רע"ן אוכ"א, רמ"ד ארגון וניהול, קל"ג, שלישה, ק.קישור וכא"מ, ק. סגל וכא"ס וק. ת"ש וחינוך).

2. אירועים, כנסים ופעילות חינוך

במהלך שנה"ע 2007 סייע הענף לגופי הפרקליטות השונים בעריכת טיולים: ארגון טיול בן יומיים לאילת ולצפון הארץ, אפשר את שיתופם של חיילי הפרקליטות וקציניה בחובה בפעילות "תרבות יום א'", וכן המשיך את מסורת יום הספורט בפרקליטות, התקיים טיול קצינים וערב פרידה מפורשים ביוני. בספטמבר ובמאי התקיימו טקסי דרגות ומצטיינים, לאנשי הפרקליטות, הן בשירות סדיר והן במילואים, בטקס שהתקיים בספטמבר צויין גם סיום קורס קמ"שים סדיר.

3. תחומי ת"ש ופרט

- א. במהלך שנת 2007 טופלו 439 בקשות ת"ש חובה ו-63 בקשות קבע.
- ב. במפצ"ר 5% מהחיילים והקצינים מוכרים כבודדים. נערכו שני מפגשים בראשות הפצ"ר לרגל החגים, בפסח ובראש השנה, בהם חולקו תווי שי ומתנות מטעם היחידה לחיילים.
- ג. במפצ"ר 2% מהחיילים זכאים להקלות בתנאי שירות.
- ד. 4.5% מתוך אוכלוסיית החיילים והקצינים בחובה הגישו בקשות לסיוע כלכלי של האגודה למען החייל.
- ה. 20% מהחיילים והקצינים בחובה הגישו בקשות להלנה מטעמי מרחק.
- ו. 29% מאוכלוסיית חיילי וקציני החובה משתייכים לאוכלוסייה מיוחדת.

4. תחום מנהלת כ"א מילואים

- א. בשנה"ע 2007 נוצלו 76% מהימ"מ, רוב הימ"מ נוצל למטרות סיוע משפטי בשטחים ובחוליות הסנגוריה.
- ב. בשנה"ע 2007 טופלה הזנת מינוי משני לקצינים בהתאם להחלטת הפצ"ר לשיבוץ יועמ"שים בחירום לאוגדות ולגייסות.
- ג. בשנה"ע יתקיים קורס קמ"שים ל-42 אנשי מילואים.
- ד. בדצמבר יצאו לפטור 49 אנשי מילואים.
- ה. טופלו בשוטף בקשות מעבר לשירות מילואים במפצ"ר.
- ו. טופלו בשוטף בקשות פרט (הזנות השכלה, מינויים, טופס 55, טופס 58).

5. תחום הארגון והתקינה

- א. הוארך תוקף של 10 תקני סרן זמניים (הלוואות גישור).
- ב. נפתח מקצוע- "מזכירה משפטית"- 15 בנות בוגרות קורס פילוט.
- ג. הומר תקן סרן לטובת תפקיד ק.ניהול ביה"ס למשפט.
- ד. בוצע שינוי ארגוני בחוליות היחידה- בהתאם לרה ארגון.

6. תחום מנהלת כ"א סדיר

- א. נקלטו 34 עתודאים חדשים (במרץ וביולי 07).
- ב. נערך דירוג תקופתי לקצינים (אפריל 07).
- ג. השתתפו 16 קצינים במשלחות "עדים במדים".

7. תחום הלוגיסטיקה והבינוי

- א. העברת תחום הקשר הקווי והאישי לסמכויות מחשוב.
- ב. המשך אפיון ומעקב למימוש פרויקט הקריה המשפטית.
- ג. טיפול כללי באחזקת מבנים: מפגעים בטיחותיים, חשמל, אינסטלציה, רענון מזגנים ושונות.
- ד. רכש והצבת יביל משרדים בפרקליטות איו"ש.
- ה. רכש מכולה והסבתה לארכיון עבור פרקליטות איו"ש- צפי גמר המשימה- סוף שנה"ע 07.

- ו. התנעת הריסת צריף מ"ש לשעבר במתחם הקריה והקמת מבנה משרדים תחתיו- נדחה ע"י ועדת הקריה ויועבר לאישור אג"ת וסגן הרמטכ"ל.
- ז. התנעת רכש יביל מגורים/ משרדים (בשיתוף יבמ"ש) בתביעה שומרון.
- ח. שיפוץ משרדים ביועמ"ש איו"ש ובחינת הצורך בהשלמת מבנים או בינוי חדש ליחידה.
- ט. התנעת שיפוץ משרדים בפרקליטות דרום ומז"י- צפי גמר המשימה- סוף שנה"ע '07.

8. תחום הארגון והניהול

משמעת:

- 1) רמת המשמעת ביחידה עדיין טעונה שיפור.
- 2) כנסי נהגים מבוצעים אחת לחודש ובהם משתתפים כלל נהגי הפרקליטות.
- 3) בוצע כנס חורף בחודש נובמבר ובו הודגשו נושאי הבטיחות והמשמעת (בהשתתפות כלל החיילים והקצינים בחובה).

רכב:

- 1) בוצעו רענונים לכלי רכב ישנים וכמו כן צומצמו הפערים בהתאם לתקינה החדשה.
- 2) סה"כ נופקו ל- 95% מהרס"נים רכבי ליסינג, 2 רכבים למינוי סא"ל ורכב אחד למינוי אל"ם.
- 3) תקציב ההובלות והמזון נוצל בהתאם למשימות תוך כדי פיקוח ובקרה של רמ"ד הניהול.

תחום מחשוב ומידע משפטי

1. תפקידי התחום

- א. מיצוב הפרקליטות הצבאית בחזית מערכות המידע והידע בסביבת התקשוב הצבאית והאזרחית.
- ב. להוות גוף מוביל ברמת השירות המקצועי הניתן ליחידות, בבסיסהן, ולשאוף לשפרו כארגון לומד ומשמר ידע בצורה מתמדת, תוך שילוב כלים טכנולוגיים מתקדמים.
- ג. מיצוב הפרקליטות הצבאית כגוף משפטי מקצועי, מוביל בתחומו, בארץ ובעולם, דרך פרסום ודוברות באינטרנט ובצה"לנט.
- ד. זיהוי הזדמנויות טכנולוגיות מתקדמות בסביבה המשפטית והתקשובית בצבא ומחוצה לו, על מנת לשפר ולייעל את השירות הניתן לכלל הלקוחות, ולתמוך בכל שלבי המערכת.
- ה. איסוף, ניתוח והפקת המידע הנדרש ממערכות המחשוב, והפצתו לגורמים המתאימים.

2. שנה"ע 2007 - מאפיינים מרכזיים

- בשנה זו הושם דגש עיקרי על מתן מעטפת תקשורת לחירום, לדרגי המטה השונים והמערך הנפרש בפרט.
- בשנה זו, נמשך השימוש הבלעדי במערכת מפ"ץ, הממכנת את הפעילות בחוליות הפרקליטות בתחומי הקו הירוק. בחציון ב' בוצע שדרוג של המערכת בסנגוריה. במקביל, הוטמעה גרסת השינוי הארגוני בתביעה.
- ניתן דגש רב לנושא בטחון המידע, הוגברה המודעות והאכיפה, בעקבות הביקורת במ"ס ב-2006.
- שינוי ארגוני ביחידה – ניתן ליווי לשלב הגיבוש, האפיון והמימוש של השינוי הארגוני בהיבטים המיכוניים (הטמעת גרסת השינוי הארגוני במפ"ץ), הלוגיסטיים והתשתיתיים.
- המשיך התהליך למיצוב הפרקליטות בכלל, ותחום מחשוב בפרט, כארגון לומד ומשמר ידע. נמשך תהליך האפיון וההקמה של אתרי ניהול ידע לחלק ניכר מגופי היחידה. הוקמו אתרי ניהול ידע ב-3 סביבות

שונות: שמורה, סודית וסודית ביותר, שנתנו בין היתר מענה לצרכי הפרקליטות בחירום.

בתחום השירות והתמיכה, המשיך התחום בפעילות השגרה, בכוונה לממש מדיניות בחינה ומדדים כדי לוודא מגמת שיפור מתמדת, תוך שימת הלקוח במקום הראשון. לטובת נושא זה, הוכנסו לשימוש בתחום מחשוב מערכות שליטה ובקרה מתקדמות הנמצאות בשימוש בצה"ל ובגופים אזרחיים.

בתחום הפרסומים ורכש הספרות בוצעה הפעילות לפי התכנון ובהתאם לצרכי היחידה.

3. משימות שנה"ע 2007

במהלך שנה"ע 2007 בוצעו משימות רבות, ביניהן -

א. העלאת רמת השירות והידוק הקשר עם הלקוחות

- 1) בוצעו ביקורים יזומים בחוליות הפרקליטות.
- 2) בוצעה בחינה מתמדת והתאמה אופטימאלית של חלוקת המשאבים.
- 3) שאיפה מתמדת לשיפור רמת השירות ע"י שיפור הידע והתבססות על כלים – הוצאת חיילים לקורסים, בניית חפיפה מסודרת לחייל החדש.

ב. מיצוי וטיפול המרכיב האנושי

- 1) באופן שוטף הוצאו חיילי מחשוב לקורסים והכשרות מקצועיות.
- 2) הועברו פעילויות חינוך בשוטף.
- 3) נוצלו ימי מיל' לצורך תמיכה במערכות.

ג. שיווק הפרקליטות באינטרנט וצה"לנט

- 1) יצא מכרז במטרה לשדרג את אתר האינטרנט לממשק בשפה האנגלית בעל אפשרויות דינאמיות.
- 2) בוצעה תחזוקה ועדכון שוטפים של אתרי הפרקליטות בצה"לנט ובאינטרנט.

ד. מיכון הסניגוריה הצבאית

- (1) הסתיים פיתוח וקליטת שלב ב'.
- (2) התקציב להמשך מיכון הסניגוריה נוצל בצורה מיטבית. בנוסף הוסטו משאבי הפרויקט לטובת מתן מענה לצרכים המיכוניים במסגרת התביעה לשינוי הארגוני.

ה. שיפור השליטה במשק המחשבים

- (1) נערך שדרוג מסיבי של הציוד המחשובי, שודרגה סביבת העבודה של המשתמשים בהתבססות על ציוד חדיש ואיכותי.
- (2) בוצעה גריטת ציוד ישן.
- (3) בנוסף, בוצעה ספירה כוללת של כל היחידה, חידוש חתימות וסגירת פערים בנושא הרשומת.

ו. שדרוג תשתית שרתים ותקשורת

- (1) שדרוג תשתית התקשורת בסאלם.
- (2) התבצע ליווי עבודות תשתית ביועמ"ש איו"ש עם בניית מבנה חדש.

ז. מערכת למדור חנינות, דמ"ש

- (1) אפיון, פיתוח והתאמת מערכת מפ"ל למדור דמ"ש וחנינות.

ח. מעבר לתוך הקריה

- (1) שודרגה "סביבת העבודה" התקשובית הקיימת.
- (2) ספריה משפטית – ניתנו תמיכה ומענה מקצועי בתחום המחשוב והמידע המשפטי.

4. פרסומים, ספרות משפטית

א. מדור פרסומים עסק בהפקות והוצאה לאור של פרסומי הפרקליטות הבאים בשיתוף עם גופי מפצ"ר השונים:

- (1) הפקות- הדוח השנתי של הפרקליטות הצבאית לשנת 2006, "משפט וצבא", מקראה לקורס מש"קי ומזכירי משפט.

(2) הכנת והפקת פרסומים לקראת ביקורי בכירים ואירועי מפצ"ר.

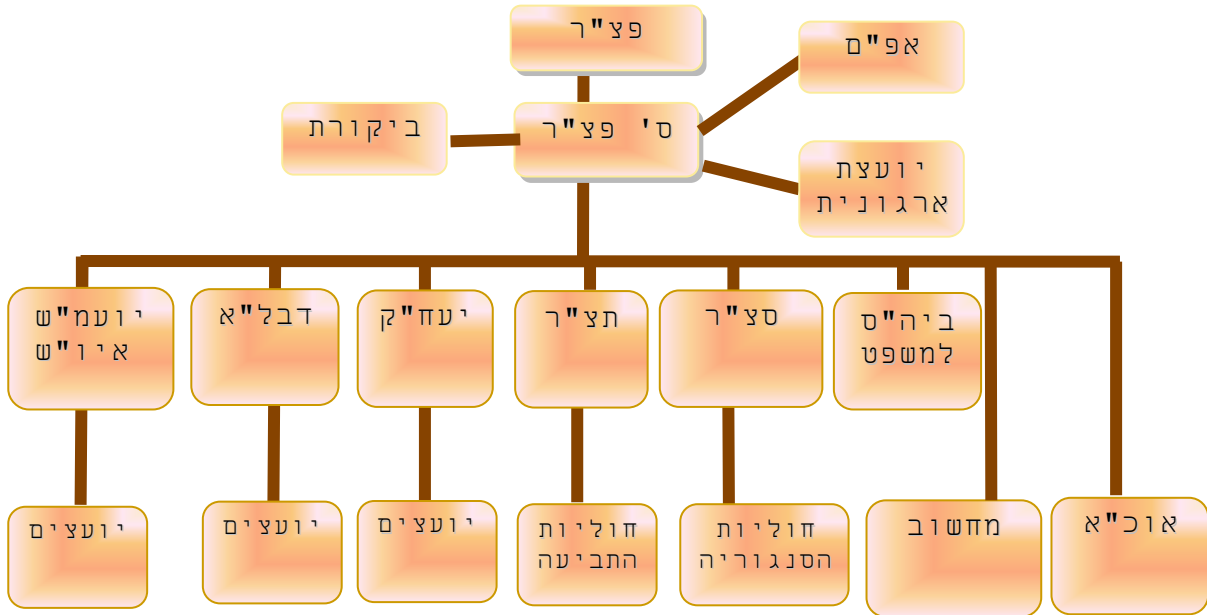
(3) רכש תשורות לאירועים, ע"פ בקשה.

ב. רכישת ספרות מקצועית ותוכנות ייעודיות

במהלך השנה נרכשו כתבי עת וספרות מקצועית עבור הספרייה המשפטית, הספריות בחוליות ועבור ספריית בית הספר למשפט צבאי.

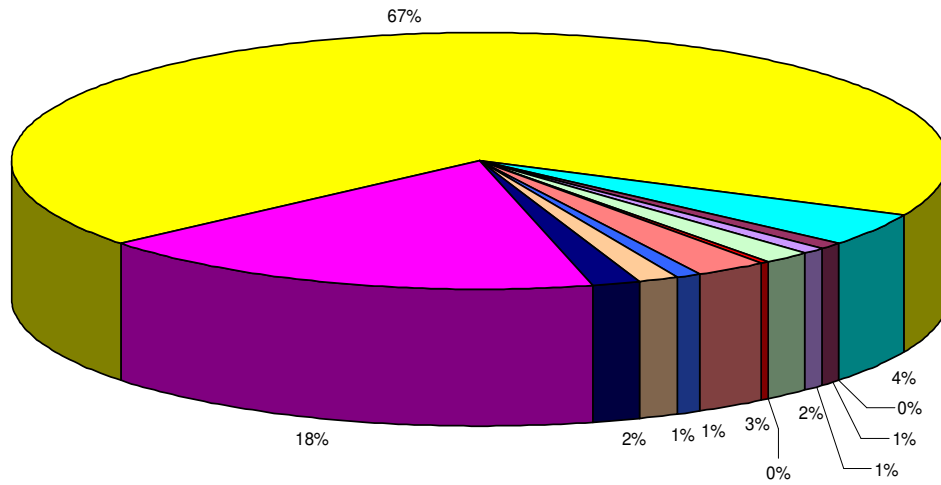
נספח א'

מבנה הפרקליטות הצבאית לאחר השינוי הארגוני

נספח ב'

התפלגות כתבי אישום לפי עבירה עיקרית - 2007 (ללא עבירות תעבורה)

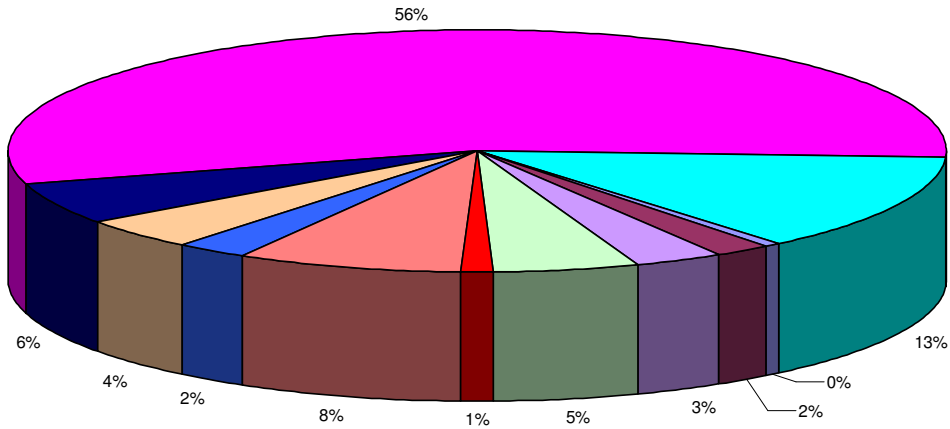

- גרימת מוות בהתרשלות והריגה
- הוצאת נשק מרשות הצבא
- אובדן נשק
- גניבה
- שימוש בלתי חוקי בנשק
- היעדרות מהשירות, ובריחה ממשמורת

- עבירות מין
- הוצאת רכוש ושימוש ברכוש שלא למטרות הצבא
- עבירות פליליות ע"פ חוק עונשין (לא כולל גניבה ואלימות למיניה)
- אלימות, והתעללות ושררה כלפי פקודים
- עבירות סמים וסירוב להיבדק
- אחרות

נספח ג'

התפלגות כתבי אישום לפי עבירה עיקרית - 2007 (ללא עבירות תעבורה והיעדרות משירות)

- גרימת מוות בהתרשלות והריגה
- הוצאת נשק מרשות הצבא
- אובדן נשק
- גניבה
- שימוש בלתי חוקי בנשק
- אחרות

- עבירות מין
- הוצאת רכוש ושימוש ברכוש שלא למטרות הצבא
- עבירות פליליות ע"פ חוק עונשין (לא כולל גניבה ואלימות למיניה)
- אלימות, והתעללות ושררה כלפי פקודים
- עבירות סמים וסירוב להיבדק

נספח ד'

התפלגות כתבי אישום לפי עבירה עיקרית

(השוואה בין השנים 2006-2007)

מגמה באחוזים	מספר סעיפי אישום		עבירה
	2007	2006	
25.00%	5	4	גרימת מוות בהתרשלות
4.55%	23	22	עבירות מין
42.31%	37	26	הוצאת נשק מרשות הצבא
0.00%	11	11	אובדן נשק
26.67%	57	45	הוצאת רכוש, שימוש ברכוש שלא למטרות הצבא והתרשלות
-40.74%	64	108	שימוש בלתי חוקי בנשק
-16.95%	49	59	אלימות, התעללות ושררה כלפי פקודים
-28.95%	27	38	גניבה
-9.54%	635	702	סמים
-24.37%	2452	3242	עריקות, העדר מן השרות, בריחה ממשמורת
-33.33%	92	138	עבירות פליליות ע"פ חוק העונשין
66.67%	150	90	אחרות
-19.69%	3859	4299	סה"כ

כתבי אישום בבתי הדין הצבאיים לתעבורה

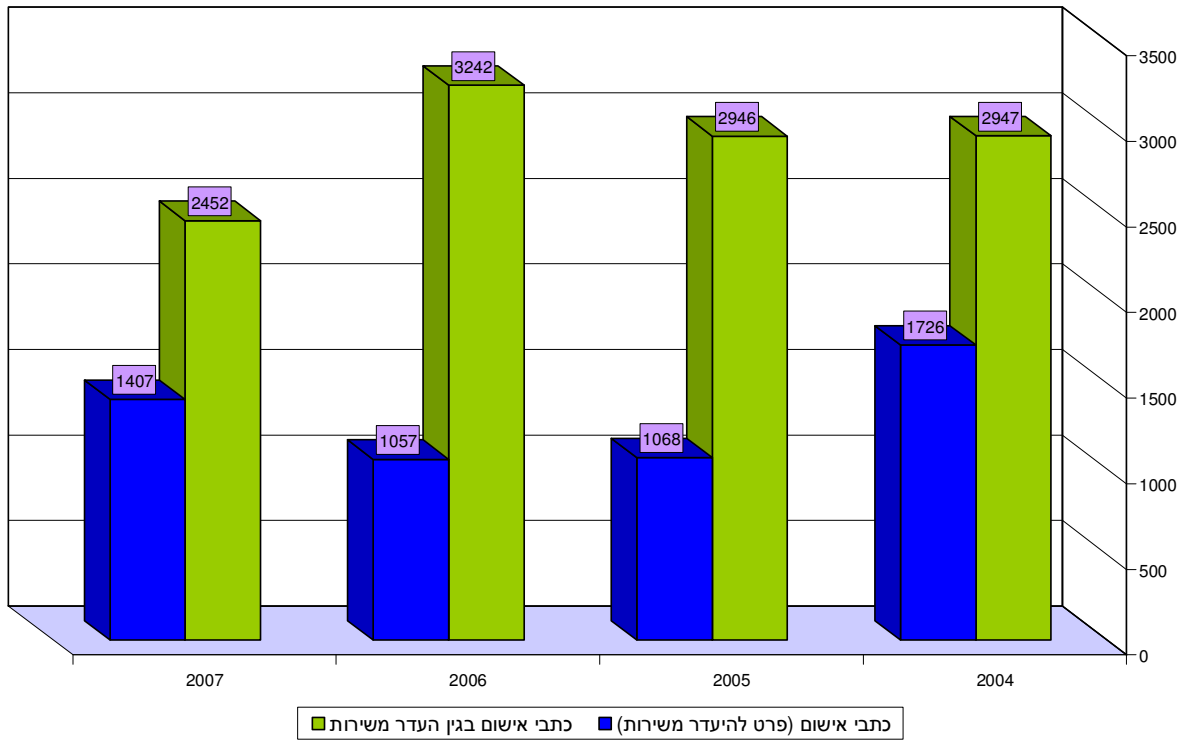
(השוואה בין השנים 2006-2007)

מגמה באחוזים	מספר כתבי אישום		עבירה
	2007	2006	
57.73%	3500	2219	תעבורה

נספח ה'

סך כתבי אישום

השוואה רב שנתית 2004-2007

נספח ו'

ערעורים על בית דין צבאי מחוזי ומיוחד שהסתיימו

(השוואה בין השנים 2005-2007)

הנתונים מתייחסים לערעורים שנדונו בשנת העבודה
(בשונה מנתון המתייחס לערעורים שהוגשו בשנת העבודה)

חזרה לדין מחדש	2007			2006			2005			מגיש הערעור
	נדחה *	נתקבל	סה"כ	נדחה	נתקבל	סה"כ	נדחה	נתקבל	סה"כ	
1	14	21	36	20	37	57	8	32	40	תביעה
2	23	56	81	28	69	97	25	64	89	סגוריה

* קטגוריית ערעורים שנדחו
כוללת בתוכה ערעורים בהם
חזרו הצדדים מהערעור

ערעורים על בית דין צבאי לתעבורה שהסתיימו

(השוואה בין השנים 2005-2007)

הנתונים מתייחסים לערעורים שנדונו בשנת העבודה
(בשונה מנתון המתייחס לערעורים שהוגשו בשנת העבודה)

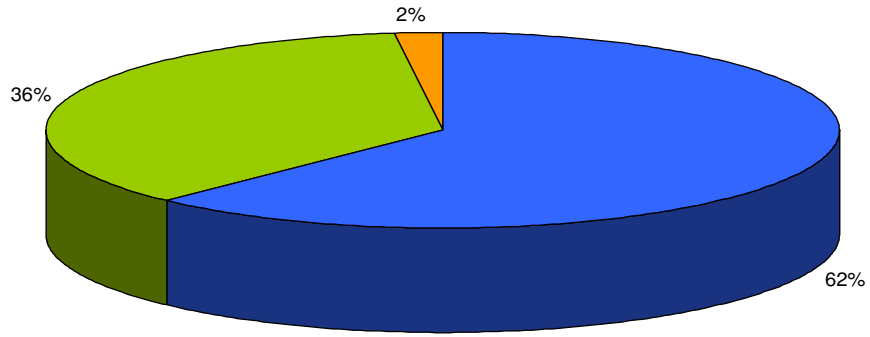
חזרה לדין מחדש	2007			2006			2005			מגיש הערעור
	נדחה *	נתקבל	סה"כ	נדחה	נתקבל	סה"כ	נדחה	נתקבל	סה"כ	
4	6	77	87	2	41	43	3	67	70	תביעה
1	6	21	28	5	19	24	9	32	41	סגוריה

* קטגוריית ערעורים שנדחו
כוללת בתוכה ערעורים בהם
חזרו הצדדים מהערעור

נספח ז'

התפלגות ערעורים על בתי הדין המחוזיים

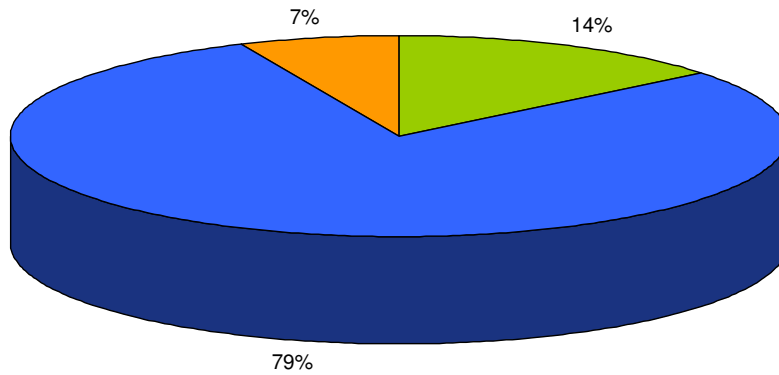
בחתך מגיש הערעור - 2007

■ סנגוריה ■ תביעה ■ סנגוריה ותביעה

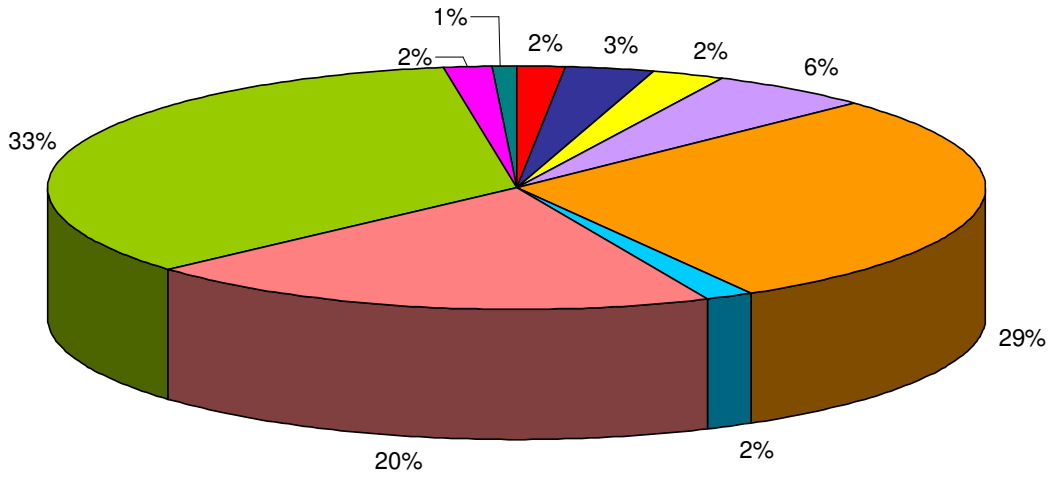
התפלגות ערעורים על בתי הדין המחוזיים

בחתך מהות הערעור - 2007

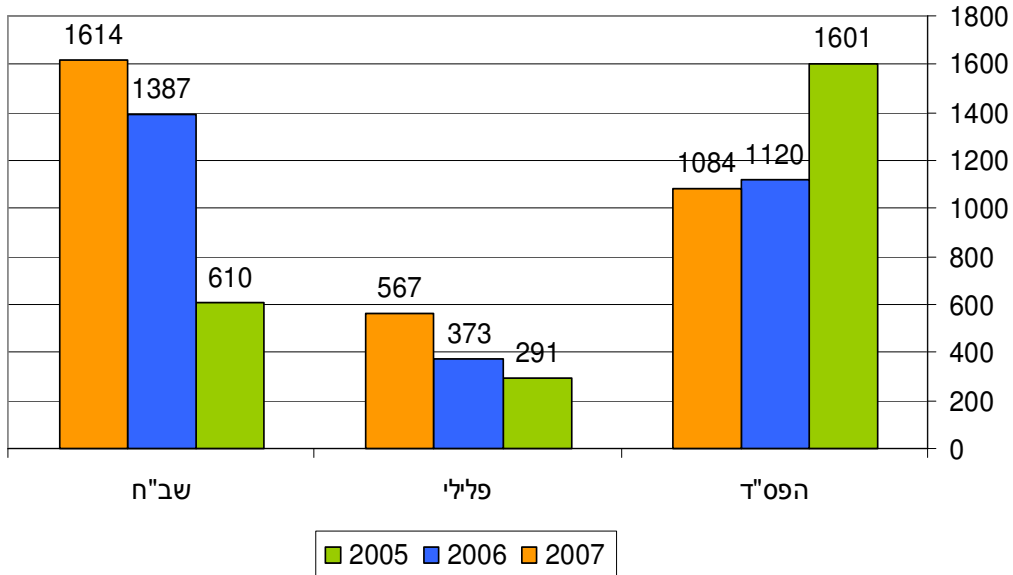
■ הכרעת דין ■ גזר דין ■ הכרעת דין וגזר דין

התפלגות ערעורים בחתך עבירה

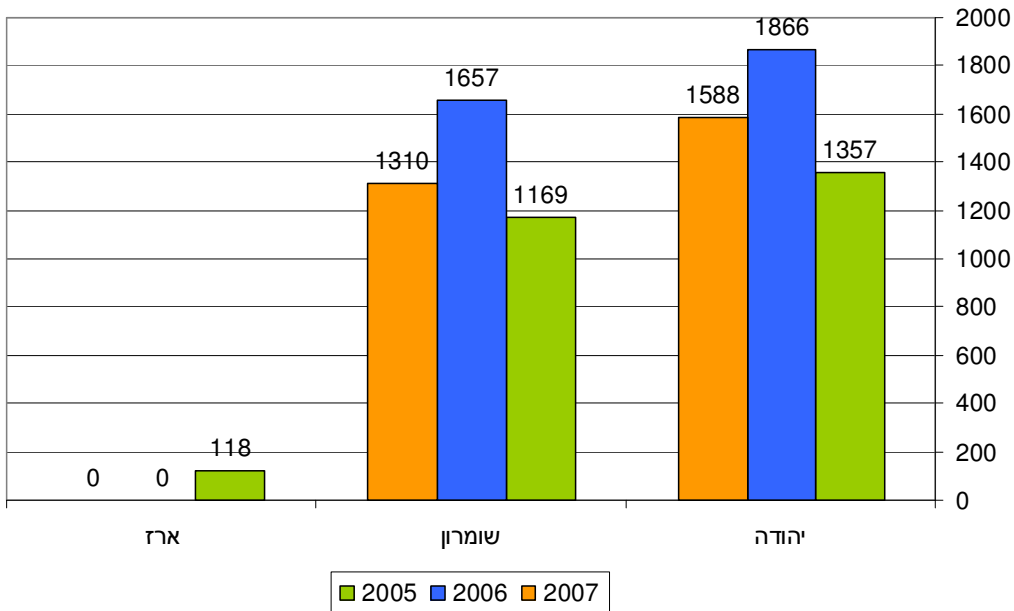

חוק העונשין	אלימות	גניבה	הוצאת נשק	סמים
עבירות מין	עבירות צבאיות	עריקים	שב"ח	אחר

**נספח ח'
כתבי אישום שהוגשו בשטחים
השוואה רב שנתית 2005-2007**

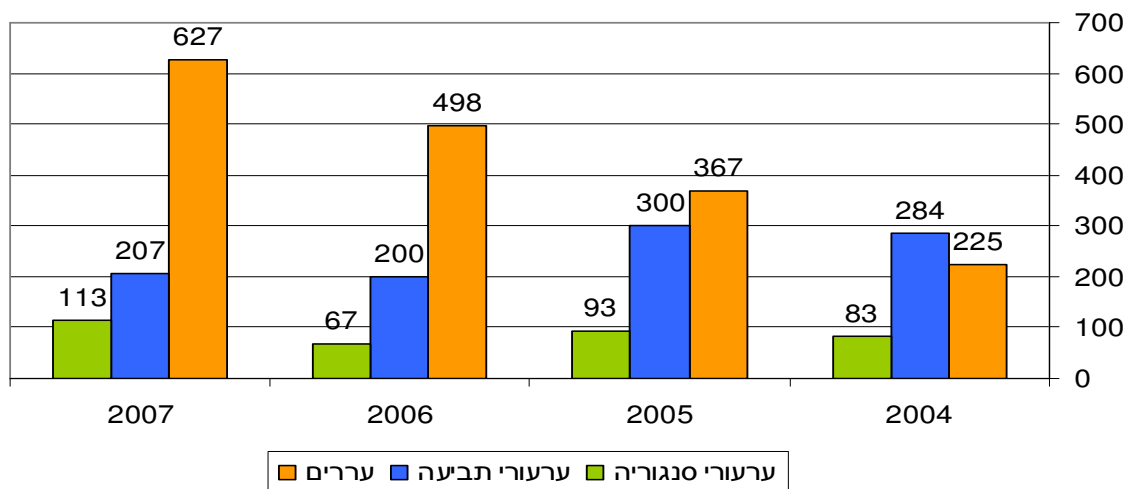
**כתבי אישום שהוגשו בעבירות פח"ע בחלוקה לבתי משפט
(השוואה רב שנתית 2005-2007)**

נספח ט'

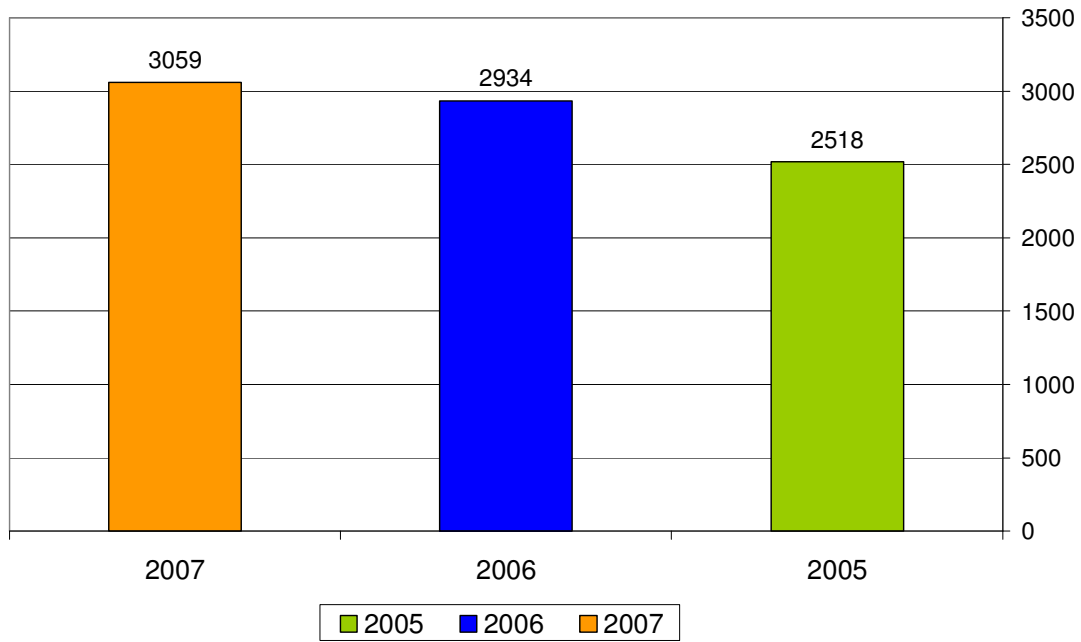
ערעורים שהוגשו באיו"ש ובאזח"ע

(השוואה רב שנתית 2004-2007)

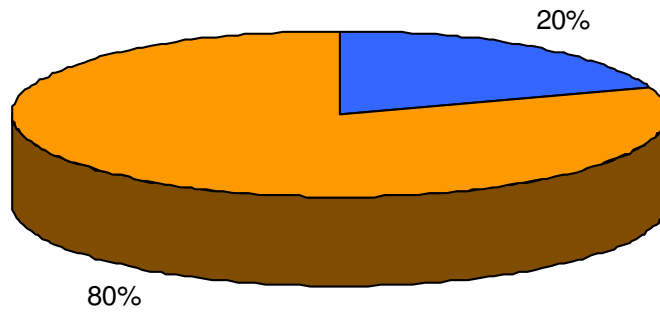

נספח י'

צווי מעצר מנהלי שהוצאו
(השוואה רב שנתית 2005-2007)

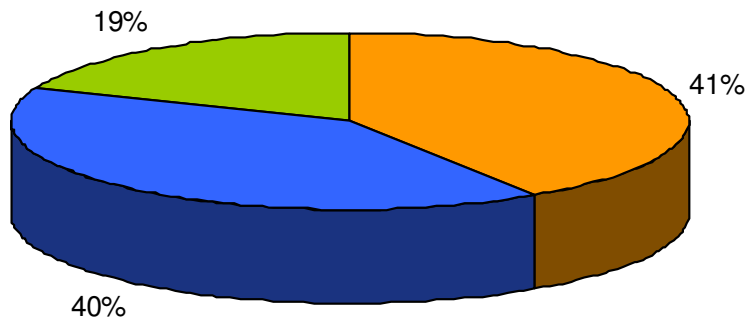

התפלגות סוגי הפניות למדור הדין המשמעתי

■ בקשות לבדיקת חוקיות הליכים משמעתיים ■ בקשות לקבלת יעוץ

מדור הדין המשמעתי - התפלגות ההחלטות בתיקים שעניינם בחינת חוקיות הליכים משמעתיים

■ אי התערבות ■ המרת הפסק ■ ביטול הפסק